biblioteca școlarului

DRAG ÎMI E SĂ FAC ARMATA

Litera INTERNAȚIONAL

biblioteca școlarului

TUDOR
COLAC

DRAG ÎMI E SĂ FAC ARMATA

Din folclorul taberei militare

LITERA
CHIŞINĂU · 2002

Colecție inițiată și coordonată de Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu
Concepția grafică a colecției și coperta: .....

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE:

. . . . . .

Editura „Litera Internațional“
O.P. 33; C.P. 63, sector 1, București, România
tel./fax (01) 3303502; e-mail: info@litera.ro

Grupul Editorial „Litera“
str. B. P. Hasdeu, mun. Chișinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax +(3732) 29 29 32, 29 41 10, fax 29 40 61;
e-mail: litera@litera-publishing.com

Difuzare:

S.C. David D.V.Comprod SRL
O.P. 33; C.P. 63, sector 1, București, România
tel./fax +(01) 3206009

Librăria „Scripta“
str. Ștefan cel Mare 83, mun. Chișinău, MD-2012,
Republica Moldova, tel./fax: +(3732) 221987

Prezenta ediție a apărut în anul 2002 în versiune tipărită
și electronică la editura „Litera Internațional“ și
Grupul Editorial „Litera“.
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Anatol și Dan Vidrașcu*
Lectori: *Petru Ghencea*
Redactor muzical: .....
Tehnoredactare: *Irina Platon*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chișinău
Comanda nr. .....

CZU .....
C .....

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Colac, Tudor
Drag îmi e să fac armată: ...../ Tudor Colac; col. iniț. și coord./ Anatol și Dan Vidrașcu; conc. col. și cop./.....; — B., Ch.: Litera, 2002 (Combinatul Poligrafic). — ..... [p]. — (Bibl. școlarului, serie nouă, nr. .....)
ISBN .....
ISBN .....
.....

ISBN .....
ISBN .....

© LITERA INTERNAȚIONAL, 2002
© LITERA, 2002

CUVÂNT ÎNAINTE

La temelia acestei culegeri de folclor stau cercetările de teren pe care le-am efectuat în ultimele două decenii în localități din Republica Moldova, în special din stânga Nistrului, regiune denumită tradițional Transnistria, precum și din Bucovina. O bază solidă o constituie materialele păstrate în arhiva Academiei de Științe a Republicii Moldova, informații colectate și depozitate în anii de după cel de-al doilea război mondial. De un real folos ne-au fost colecțiile de folclor îngrijite și publicate de cercetători din țară precum și înregistrările făcute în cadrul Festivalului folclorului ostășesc ce se desfășoară la Chișinău, la ale cărei cinci ediții am participat până acum. O parte însemnată din aceste materiale, cum ar fi legende, povestiri orale, snoave, basme, cântece epice, eroice, istorice, lirica populară în marea sa diversitate, creații din complexul ceremonial de familie și calendaristic etc. au văzut anterior lumina tiparului în ziare și reviste, în volume tematice, culegeri zonale și monografii folclorice ale unor localități. În context menționăm că este salutabilă mai ales această din urmă acțiune de alcătuire în ultimii ani a unor studii și culegeri etnofolclorice ale satelor din stânga Prutului, chiar dacă unii autori sunt mai puțin avizați.

De remarcat că în culegerile de folclor editate la Chișinău, Tiraspol, Cernăuți au fost rezervate spații — fie și modeste — și pentru tematica ce ne interesează, au fost făcute primele încercări de a sistematiza aceste materiale. Însă până la o etapă, care a întârziat mult, până prin anii '80 ai secolului douăzeci, folclorul ostășesc sau de cătănie a fost tratat în special prin prisma liricii populare, a cântecului. O viziune mai completă, ce ar viza alte genuri și specii folclorice cu această tematică, este abordată în continuare de cercetătorii Efim Junghietu la Chișinău și cunoscutul exeget Alexandru Dobre la București. Însă articolele și studiile

apărute la Chișinău în perioada de până la anii nouăzeci ai secolului douăzeci sunt dominate de ideologia timpului, oferind concluzii confuze, texte redactate ce îl derutează pe cititor. Astfel că mai multe creații ce țin de perioada celui de-al doilea război mondial, fiind consultate astăzi de interpreți profesioniști sau amatori, de învățători, de nespecialiști pentru a se manifesta la festivaluri ale creației populare și spectacole, îi dezorientează lesne. Numai un specialist știe greutățile pe care le parcurge în efortul de a aduna între coperte chiar și o parte mai mică din tezaurul nostru folcloric național.

Am avut de înfruntat la întocmirea acestei culegeri mai multe probleme de ordin teoretic, dar și tehnic. Am apelat la exemple ce depășesc în timp circa două secole de fixare în scris a informației și care sunt raportate la diferite școli folcloristice, la diferite sisteme și modalități de colectare și transcriere. De la libera exprimare a realității unei culturi tradiționale arhaice de factură orală, când normele și preceptele de colectare și notare erau încă departe de principiile documentării științifice, și până la modul modern de aplicare savantă a acestora la nivel sincronic și diacronic este o cale anevoioasă și lungă.

Ne exprimăm certitudinea că și prin această modestă încercare mai clădim o treaptă care va contribui la o mai bună cunoaștere a folclorului românesc.

* * *

Pentru a facilita orientarea cititorului facem următoarele mențiuni și indicații.

Lucrarea *Dragîmi e să fac armata*, având și subtitlul *Din folclorul taberei militare*, include prezentul *Cuvânt înainte*, *Introducere*, după care urmează colecția propriu-zisă de *texte poetice*. Aceasta este însoțită de un subcapitol de melodii transpuse pe portativ ale pieselor de largă circulație din repertoriul cântecelor de recruție, ostășești și de război cuprinzând spațiul românesc de la Carpați până la Dunăre și Marea Neagră. Din aparatul informativ fac parte notele și comentariile, indice de motive și variante, un glosar, lista abrevierilor și sumarul lucrării.

INTRODUCERE

Lucrarea de față vine să împlinească un deziderat, anunțat în folcloristica noastră de mai multe decenii. Conștienți de faptul că în cultura populară orală întotdeauna va mai rămâne loc pentru o mai completă abordare și realizare a acestei teme atât prin informație, cât și prin sistematizare, ne-am propus încercarea de a însuma într-o viziune pe cât posibil unitară ceea ce am considerat mai reprezentativ.

Ideea unei atare lucrări a apărut mai mulți ani în urmă, când autorul, în postură de membru, apoi președinte al juriului Festivalului folclorului ostășesc, s-a convins „pe viu" de lipsa acută a repertoriului adecvat mediului ostășesc pentru soldații și ofițerii ce-și satisfac serviciul în termen. Se pare că anume pentru a alimenta această nevoie de cunoaștere la festival veneau interpreți și formații din rândul civililor de la sate care aduceau cu ei zestrea unor vetre de înaltă probă valorică. Însă civilii reveneau acasă cu tot cu zestre... Iar căutarea unor cântece de gen prin biblioteci este foarte dificilă, aproape inaccesibilă ostașilor, mai ales pentru că aceste creații sunt împrăștiate prin zeci de lucrări, iar o culegere aparte, sistematizată în domeniul respectiv, lipsește.

M-am simțit onorat să particip în anul 1994 la o prestigioasă reuniune științifică având genericul *Folclorul taberei militare și semnificațiile sale istorice*, organizată în cadrul *Zilelor Academice clujene* de către Institutul-arhivă de Etnologie *Ion Mușlea* și Cercul militar Cluj. Comunicările prezentate cu acest prilej de etnologi prestigioși, printre care Ion Cuceu, Alexandru Dobre, Ion H. Ciubotaru, Grigore Botezatu, Ion Șeuleanu, Maria Bocșe, Ioan T. Florea, Petre Florea și alții mi-au întărit gândul cu

privire la necesitatea prezentei lucrări. O altă punte de îndemn a fost și realizarea de către colegii clujeni a unei sinteze în scris a celor mai valoroase piese de la Festivalul cântecului de cătănie organizat de Cercul militar Cluj la 1997, pentru care ne exprimăm recunoștința.

Ulterior, în timpul întâlnirilor de lucru, la seminare și consfătuiri cu participarea deopotrivă a militarilor și folcloriștilor la Chișinău, Bălți, Ungheni, Mărculești, Cahul, ne-am convins de importanța excepțională și interesul deosebit pe care îl prezintă această tematică pentru procesul instructiv-educativ al premilitarilor și ostașilor în termen. Trebuie să le exprim sentimentele mele de omagiu și prețuire specialiștilor în domeniul culturii din Armata națională pentru înțelegere și susținere adecvată.

Suntem datori să constatăm că dintre criteriile ce definesc folclorul ostășesc — ne referim la trăsăturile sale tematice, funcționale și interpretative — la ora actuală chiar și specia considerată mai răspândită și mai mult cercetată, cântecul ostășesc, este cunoscută doar sub aspectul său tematic. Ca ocazie de realizare și ca modalitate de existență se întâlnesc două categorii de creații:

1. Cântecele celor recrutați / mobilizați și cântecele de război cu descrierea circumstanțelor și consecințelor fenomenelor în cauză, creatorii și interpreții lor fiind bărbații ca personaje folclorice principale;

2. Creații aparținând familiei rămase acasă, în special mamei ori soției, tatălui, surorilor și fraților, copiilor și nu în ultimul rând fetei iubite.

Inclusiv până prin anii șaizeci ai secolului trecut folclorul ostășesc a cunoscut și un *ceremonial special al plecării la armată*, din care făceau parte cântecul ceremonial de recrutare, dansuri și un repertoriu propriu de cântece, precum și momente pregătitoare plecării la armată. Obiceiul în complexul său ceremonial-ritual era condiționat social de faptul că până la o etapă anumită în istorie armata a impus o serie de elemente, a căror motivație socială rezidă în termenul de lungă durată al serviciului militar,

ceea ce în perioada de după al doilea război mondial nu-și mai avea o explicație acceptabilă; modificarea în genere a sistemului de recrutare, prin renunțarea la mai vechile metode de „prindere la oaste cu arcanul", „tragerea la sorți" etc. și așa-zisa umanizare a vieții sociale și promovarea unor principii morale noi se voiau axate pe respectarea demnității și exprimarea patriotismului din partea tinerilor recrutați etc. Astfel cântecul ceremonial de recrutare intră în faza sa de uzură sub presiunea unor pretexte de ordin ideologic, cum ar fi „i-a trecut timpul, este vetust, nu se înscrie în actualitate" etc. Cu anii starea de deteriorare își spune cuvântul, astăzi el mai păstrându-se doar în memoria unor oameni în vârstă rarisimi și în repertoriul pasiv al unor femei din comunitățile sătești mai conservatoare.

Și în zilele noastre la sate se practică petrecerea flăcăilor care sunt recrutați. Însă cântecele interpretate nu reprezintă un repertoriu propriu-zis ocazional, deci nu sunt încadrate într-o ceremonie alături de alte elemente ce concură.

În existența sa multiseculară acest ceremonial a suferit mutații funcționale în directă relație cu metamorfozele cadrului axiologic valorificator, acesta fiind caracterizat de nediferențierea până la un timp a sincretismului valorilor și mijloacelor de expresie polivalente traduse în diverse categorii, specii, genuri folclorice. Relațiile interpersonale din comunitatea sătească tradițională au fost însă afectate radical în contextul factorilor istorici, culturali și social-economici. Acest fapt a atras după sine și redimensionarea funcțională a întregului complex ceremonial. Astăzi nu mai trăim în epoca romantismului, deși, să recunoaștem, încă nu am depășit deplin nici perioada totalitarismului. În pofida faptului că relațiile de rudenie și de vecinătate au fost periclitate esențial, familia ca păstrătoare și continuatoare a spiritualității populare mai încearcă, prin rezistența sa, să mențină echilibrul moral-educațional în mediul rural, deși cedează treptat din poziții.

Care ar fi criteriile comportamentale noi și parametrii mutațiilor intervenite în procesul de actualizare a ceremonialului luat în dezbatere? Rămâne să căutăm împreună răspunsul la aceste

semne de întrebare. Cert este că primele imagini ale viitorului ostaș le întâlnim încă de la nașterea copiilor, când băieților li se cântă creații adecvate.

Într-o serie de cântece de leagăn dorința mamelor de a asigura copiilor o viață fericită este exprimată prin incantații și urări asemănătoare cu cele din folclorul obiceiurilor. În aceste cântece de leagăn urarea este exprimată clar, direct, iar sentimentul dragostei materne include, în circuitul său firesc, atât dorința ca acesta să crească mare, să-i fie de ajutor la muncă, să învețe carte, să se căsătorească, dar și să facă armata, dând dovadă de cele mai alese virtuți:

Să te faci un viteaz mare
Ca Domnul Ștefan cel Mare,
Să fii vrednic la război,
Să scapi țara de nevoi.[1]

* * *

Ți-am pus în leagăn busuioc,
Ca să fii iute la joc
Și în lupte cu noroc![2]

* * *

Să crești mare-mărișor,
Să fii mamei de-ajutor,
Că tătuțu-i la război
Și se bate pentru noi...
... Să crești mare, să crești tare
Pentru țară de-apărare,
Mare, sănătos să crești
Neamul să ni-l ocrotești,
De păgâni să ne păzești.[3]

* * *

... Să te ieie la cătane,
Să mănânci prifont cu carne
Și-apoi, mamă, să te-nsori,
Să fii mamii de-ajutor.[4]

Cititorul poate descifra fără echivoc în aceste exemplificări de viziune folclorică asupra vieții acel sentiment de mare încărcătură și condiționare socială totodată — predestinația copilului de parte bărbătească, rolul lui în societate.

Sistemul de imagini metaforice în cântecul liric se relevă ca un ansamblu de asemănări, analogii între fenomenele reale din

[1] T. Burada, p. 72.
[2] N. Băiești, p. 13-14.
[3] T. Colac, s. Dumeni jud. Hotin.
[4] Apud M. Pop, P. Ruxăndoiu, p. 28.

viață și corespondentele lor emotive. Fiind raportate la cadrul social, motivele cele mai frecvente generează respectiv și o multitudine de variante, pe măsura sensibilității și intensității stării emotive exprimate în contextul psihologiei etnice. Astfel, vom întâlni la nivel simbolic o panoramă motivică destul de vastă: cucul sau altă pasăre, murgul sau calul în genere, stejarul, bradul și plopul, cămașa, batista, rufele sau hainele, dorul ca stare tipică, izvorul, fântâna, Prutul și Nistrul, traista și cufărul, norii, trenul sau vaporul, patru boi cu lanțu-n coarne etc. Aceste forme diferite sunt generate și identificate de tonalități aparte ale universului intim.

Am depistat peste o sută de variante și versiuni în care imaginea cucului semnifică starea de înstrăinare, despărțire, singurătate prin modele de cea mai largă circulație:

… Mie cucu mi-a cântat,
Nebăut și nemâncat,
La armată de plecat…
Mie cucu mi-a horit
La regiment de pornit.

* * *

Cântă cucu, se rotește,
Ghiță calul potcovește,
De armată se gătește…

* * *

Cântă, cuce, nu-i cânta,
Că-n cătane m-or lua…

* * *

Cântă cucu pă fântână,
Că mai am o săptămână,
Cântă cucu pă găleată,
Săptămâna mi să gată.[1]

Modelul poetic al integrării ostașului în natură, atât de cunoscut din lirica păstorească, unde a apărut și s-a cristalizat cu mult înainte, conservă, la fel ca și în balada ciobanului, elementele componente principale devenite simboluri: muntele cu brazii și păsările, luna și soarele, vântul și ploaia… Variantele ce exprimă cunoscutul motiv al existenței dincolo de mormânt ca o continuare imaginară a vieții telurice abundă în aceste elemente, doar că unele dintre ele, cum ar fi fluierul, câinii, stâna ș.a., sunt înlocuite cu tunuri, mitraliere, câmpul de luptă etc.

[1] Sursele sunt date în *Note și comentarii.*

Iată o variantă a subiectului păstoresc din baladele tradiționale *Ciobănaș de la miori:*

— Frunză verde de trei flori,
Ciobănaș de la miori,
Moartea un' ți-a fost să mori?
— Sus în vârful muntelui,
În bătaia vântului,
La cetina bradului.
— De ce moarte ai murit?
— De-un trăsnet când a trăsnit.
— D-apoi cine te-a jelit?
— Păsările-au ciripit.
— De scăldat cine te-a scăldat?
— Ploile când au plouat.
— De păzit cine te-a păzit?
— Luna când a răsărit.
— Lumânarea cine ți-a pus?
— Soarele când a fost sus.
— De-ngropat cine te-a îngropat?
— Trei brazi mari s-au răsturnat.
— Fluierașul unde l-ai pus?
— În creanga bradului de sus
Și când vântul a sufla,
Oile s-or bucura
Și pe mine m-or căta.[1]

În cele circa 100 de variante depistate ale motivului *Unde ți-a fost dat / scris ca să mori?* ostașul are același destin ca și al ciobănașului de la miori:

— Măi soldati vânători,
Un' ț-o fost moartea si mori?
— Sus pe vârful muntelu
În bătaia vântulu.
— Di jelit, cini te-a jeli?
Tunurili or bubui.
— Di-ngropat, cini te-a-ngropa?
— Obuzu cân' a chica,
Groapî mari el a face
Și în ea m-a arunca.[2]

O altă variantă a fost înregistrată în cadrul Festivalului folclorului ostășesc de la Chișinău, ediția a III-a, anul 1999, de la Ludmila Stiharu din satul Lopatnic, județul Edineț:

— Măi soldate puișor,
Un'ți-a fost moartea să mori?
— În bătaia armelor,
În văpaia zorilor.
— Un-ți-a fost moartea să mori?
— În Comrat lâng-un izvor,
Că n-am dat dușmanului
Țara moldovanului.

[1] Folclor moldovenesc. Crestomație, 1966, p. 227; Balada populară, 1976, pp. 90-91.
[2] Inf. Gogoman Z., 50 ani, s. Rachitna, r-nul Nouasulița, Cernăuți; Arhiva Universității din Cernăuți.

— Cini ρi tine te-a'ngroρat?
— Moartea când m-a secerat.
— Cini ρi tine te-a bocit
Când ρământul te-a-nvelit?
— M-a-ngroρat cu ura sa
Dușmanul când secera,
M-au bocit cu lacrima
Izvorul și maică-mea.

De remarcat că, deși sistemul mijloacelor de realizare ρoetică este identic în subiectele ρăstorești și în cele ostășești la care am recurs ρentru exemρlificări, ele reρrezintă de faρt stadii evolutive diferite. Între balada ρăstorească și doina, iar ulterior bocetul ρentru ostașul căzut în luρtă stau secole bune. Ceea ce le deosebește esențial este arhitectonica tiρarelor melodice deosebită de la un mediu folcloric la altul și stilul de interρretare. Și aceste două elemente exρrimă de faρt etaρe diferite în timρ și sρațiu. Ρe când conținutul și imagistica ρoetică au cunoscut o circulație generală ρe întreg arealul folcloric românesc.

Ρrinderea la sorți, luarea la oaste în condiții când acest fenomen era exρresia unor interese ale guvernanților, străine de cele ale ρoρorului, nici nu ρuteau fi ρrivite altfel. Tânărul era legat ρlenar de ρământ, de uneltele agricole și animalele domestice, de casă și familie, de obiceiurile și datinile din satul tradițional. Cântecele recrutești surρrind cu durere acest imρact — întreruρerea cursului firesc, normal al vieții cu toate relațiile sale încadrate într-un sistem de echilibru și armonie naturală:

... Eu din sat când am ρlecat
Rămas bun eu mi-am luat:
De la strat cu tămâiță,
De la tată și măicuță,
De la grădina cu flori,
De la frați, de la surori,
De la strat cu viorele,
De la ρrietenele mele,
De la strat cu cănăcei,
De la ρrietenii mei.[1]

În acest cântec al recrutului structura segmentului dedicat celui ρlecat să slujească ρrintre străini este construită ραralel cu simbolul ρoetic al desρărțirii miresei de casă, familie, sat în

[1] I. H. Ciubotaru, ρ. 69.

ceremonialul nupțial. Această analogie intensifică și mai mult sentimentul înstrăinării și al dorului, al părerii de rău, al regretului tragic, toate elementele cadrului intim convergând spre simbolul liric principal în viața rustică — *plugul*:

Nu-mi pare rău că mă duc,
Da-mi pare rău după plug,
După plug și după boi,
După părinții — amândoi;
După plug, după rotile,
După dragile copile;
După plug, după tânjală,
După mândra de-astă-vară.[1]

Categoria tematică a folclorului ostășesc în genere este dominată de acest sentiment al jalei și înstrăinării, constatând acea inegalitate socială a tânărului, acea nedreptate a destinului, ce îl desparte de ce îi este drag, de năzuințele sale pașnice și idealurile erotice. Repertoriul circumscris distinge la nivel de conținut această delimitare prin atitudinea și starea sufletească a personajului folcloric.

... Nu mi-i grea arma-n spinare,
Ci mi-i dor de casă tare!
C-am lăsat boii înjugați
Și părinții supărați!
C-am început la arat
Și-o rămas neterminat!
C-am lăsat cal nechezând
Și surorile plângând![2]

Același personaj folcloric își amintește cu nostalgie de viața sa de până a fi recrutat:

Frunză verde foaie lată,
Bine mi-a mai fost odată
Când eram la mine-acasă:
Pâinea-n traist-o luam
Și la lucru mă duceam,
Iar sara când mă-ntorceam
Cina gata mi-o găseam;
Și cinam și mă culcam,
Grija puștii n-o aveam.[3]

Pentru a reda mai accentuat viața grea a ostașilor în trecut Poetul anonim recurge la contrastul „ciobănie-cătănie". Viața

[1] Doine, cântece și strigături, Buc., 1955, p. 91.
[2] Folclor din Țara de Sus, p. 433.
[3] Folclor din Moldova de Jos, v.2, p. 163.

relativ liberă a ciobanului, atașamentul lui față de munca îndrăgită, armonia din natură vine în opoziție cu blestemul celor luați la oaste. Această stare de lucruri poate fi înțeleasă adecvat dacă încercăm să pătrundem în esența unor creații ce invocă motivul „Cine-a stârnit cătănia / moscălia...“

... Cine-a stârnit cătănia,
Nu l-ar mai răbda urgia,
Nu l-ar mai afla norocul
Și l-ar arde pradă focul.[1]

Bată-l norocul să-l bată
Cine m-a scris la armată!
M-a scris cu cerneală neagră,
Când mi-era lumea mai dragă;
Și m-a scris cu de cea verde,
Când eram drăguț la fete;
Și m-a scris cu de cea-albastră,
Când eram drăguț la nevastă.[2]

Cine-o făcut cătănia,
Să-l mănânce sărăcia,
Calul lui să nu se-nhame,
La dușmani să taie lemne,
Vaca lui să nu se mulgă,
La dușmani să fie slugă!
Să îmble cerșind prin porți,
Păn' i-o trece os prin os![3]

Impactul dureros al tânărului prins la oaste, evident putea fi tradus doar în imprecațiile de invocare a nenorocirilor asupra acelora ce cătănesc feciorii. În cântecul folcloric transilvănean această stare de spirit este și mai pronunțată:

Bată-l Doamne, și-l trântește,
Pe maiorul de la noi,
Că m-a luat de la oi,
Mi-a luat bâta ciobănească,
Mi-a dat pușcă-mpărătească;
Mi-a luat tașca cu bumbii,
Mi-a dat patronași cu plumbii;
Mi-a luat cojoc frumos,
Mi-a dat laibăr ruginos.[4]

Valorificarea folclorului având ca temă creația populară din anii celui de-al doilea război mondial în publicațiile de la Chișinău ține de cercetările întreprinse în perioada postbelică. Evident, în terminologia timpului vom întâlni expresii cum sunt

[1] Colecția C. Georgescu-Munteanul, p. 67.
[2] E. Junghietu, Cercetări folclorice, p. 103.
[3] I. H. Ciubotaru, p. 340.
[4] Apud M. Pop, P. Ruxăndoiu, pp. 241-242.

„Marele război pentru apărarea Patriei", „regimul de ocupație burghezo-moșieresc", „sentimentele patriotismului sovietic", „umanismul revoluționar și morala comunistă" etc. În acest sens publicațiile de referință ne oferă o cantitate mare de articole și studii, culegeri ce încearcă să promoveze o viziune vădit ideologizată asupra folclorului și folcloristicii, în detrimentul calității, valorii și autenticului. Este, credem, înainte de toate, un tribut destul de scump plătit epocii și nicidecum poziția și convingerile folcloriștilor.

În lucrarea *Studiu asupra folclorului moldovenesc din perioada războiului* (1941—1945), autorul Efim Junghietu propune cititorului „analiza conținutului de idei și laturii artistice a cântecelor lirice, scrisorilor versificate, hăiturilor și baladelor populare", fiind evidențiată legătura lor cu tradiția, evoluția și circulația, specificul lui și motivele similare cu cele din folclorul rus, ucrainean, bulgar ș.a. Autorul studiului atrage atenția în special asupra poeticii și trăsăturilor de stil ale creațiilor despre război, asupra modalităților de realizare artistică a acestora. Considerațiile generale pe care le emite autorul în legătură cu repertoriul folcloric al moldovenilor în anii războiului ne apar mai restrânse în comparație cu analiza cântecelor. Autorul, pentru prima dată în istoria folcloristicii noastre, propune o clasificare și o tipologie a cântecelor în acest context. Astfel, cântecele ostășești sunt împărțite în cinci categorii:

- cântece patriotice de mobilizare;
- cântece ostășești despre luptele de pe front;
- cântece răniților;
- cântece ostășești de dor;
- cântece despre sfârșitul războiului.

La rândul lor, cântecele populare din perioada ocupației fasciste, privind modul de reflectare a realității în lirica populară, sunt clasificate după cum urmează:

- cântece despre primele zile ale războiului;
- cântece despre crimele fasciștilor pe teritoriul Moldovei;
- cântece despre deportarea țiganilor;

- cântece antifasciste ale moldovenilor „mobilizați cu forța în armata fascistă";

- cântece despre lupta partizanilor.

Deși ar părea discutabile unele tangențe din criteriile de tipologizare, cum ar fi „cântecele ostășești" și „cântecul popular din perioada ocupației fasciste", „cântecele patriotice de mobilizare" și „cântecele despre primele zile ale războiului" sau „cântecele ostășești despre luptele de pe front", vom constata că prin tematica și conținutul lor aceste creații s-ar vrea în primul rând ca documente ale timpului, deși, trebuie să recunoaștem, în cea mai mare parte ele constituie versificări ocazionale, improvizări stângace, forme imperfecte ale unor texte adaptate, efemere, ce nu rezistă ca valori artistice. Autorul studiului la care ne referim, E. Junghietu, sugerează că „pentru identificarea acestui repertoriu (cântece despre lupta partizanilor — n.a.) ne putem servi de literatura memorialistică și de lucrările folcloriștilor ruși, ucraineni și bieloruși", dat fiind colaborarea strânsă a reprezentanților diferitelor naționalități în cadrul detașamentelor de partizani.

Unul dintre cântecele de mare circulație despre începutul celui de-al doilea război mondial este cel intitulat *La douăzeci și două iunie*. Încă prin 1974 în arhiva de folclor a Academiei de Științe a Republicii Moldova se păstrau 158 de variante ale acestui cântec. Vom remarca faptul că ulterior am avut posibilitatea să înregistrez cu prilejul celor cinci ediții ale Festivalului folclorului ostășesc și să cunosc din culegerile de folclor editate după anii '80 alte circa 50 de variante și versiuni ale lui. Multe dintre ele au apărut prin fenomenul contaminării sau inovației parțiale, de asemenea prin completarea reciprocă a unor variante diferite de texte. Faptul că moldovenii au fost mobilizați atât în rândurile armatei române, cât și în cele ale armatei roșii, a impus mai multe modificări ale detaliilor în procesul de creare a versiunilor cântecului: de la motivul mobilizării, apariția blestemului și altor imprecații similare la unele imagini și simboluri de importanță locală, detalii ale luptelor

desfășurate și formele dezagregate. Prin procedeul aglutinării au apărut mai multe variante paralele ale cântecelor cu același motiv pe ambele maluri ale Prutului: *Pe șoseaua din Vaslui, Pe șoseaua din Țiganca, Ici în vale la Sinaia, De la Țiganca la vale* și multe altele. Ca și în multe alte motive, și în acest caz este evidentă legătura strânsă cu tradiția folclorică de circulație orală de pe ambele maluri ale Prutului.

Dintre cele mai răspândite motive basarabene ale cântecelor de război vom menționa *Cobori, Doamne, pe pământ, Neamțule, bată-te-ar sfântul, De te-i duce-acasă, vere, Vară, vară, primăvară, Ardă-te-ar focul, război* și altele.

Formula-invocare *Scobori, Doamne, pe pământ* o întâlnim în bocetele publicate de Simion Florea Marian.[1]

Scobori, Doamne, pe pământ
Să vezi moartea ce-o făcut,
C-o luat frunza din fagi
Și-o despărțit pe cei dragi...

Respectiva formulă a fost împrumutată de creatorii anonimi încă pe timpul războiului de independență de la 1877:

Frunză verde grâu mărunt,
Cobori, Doamne, pe pământ
Și vezi turcii ce-au făcut!..

Și o întâlnim ca variantă în colecția L. Axionova, *Cântecul popular moldovenesc*, Chișinău, 1958, p.124; de asemenea și în folclorul de pe timpul primului război mondial. Arhiva de folclor a Academiei de Științe a Republicii Moldova deține și variante în care această formulă devenită tradițională este întâlnită în cântecele lirice de jale, ce reflectă calamități cum ar fi, spre exemplu, ravagiile făcute în diferite localități în urma epidemiilor de ciumă:

[1] Simion Florea Marian, *Înmormântarea la români*, București, 1995, p. 333.

Frunzî verdi, arnăut,
Scobori, Doamne, pi pământ
Și vezi ciuma și-o făcut.[1]

În cântecele din perioada celui de-al doilea război mondial formula este completată cu versul „să vezi nemții ce-au făcut" și conține o descriere a imaginii pline de dramatism a masacrului săvârșit de armata germană și a revoltei oamenilor simpli, ce invocă blestemul asupra violenței, reactualizând unele variante mai vechi ale cântecului prin procedeul contaminării. Variantele locale, cu tendințe evidente de a reda realități concrete prin detalii mai bine cunoscute de creatori concreți, păstrează stabilă formula invocativă în partea expozițională din introducere.

În doina intitulată *Vară, vară, primăvară,* de o largă circulație și până în prezent, creatorul anonim realizează artistic, prin imagini de un pitoresc aparte, tabloul rustic al ieșirii la arat primăvara în contrast cu starea nefirească a satului în timp de război: „Ies plugurile la arat / Fără de nici un bărbat / Și sendreaptă spre ogor / Moșii cu nepoții lor. / Nu mai vezi feciori la plug, / Plugul două vaci îl duc / Și-o nevastă supărată / Strigă la vaci câte-o dată...". Acest motiv este înregistrat în Arhiva de Folclor a Academiei de Științe a Republicii Moldova, în diferite culegeri editate la Chișinău, precum și în programele mai multor festivaluri de folclor la Orhei, Cahul, Edineț, Soroca, Șoldănești, Criuleni, Anenii Noi, Grigoriopol și din alte localități, în circa 80 de variante și versiuni. În anul 1946 culeg. M. Barcari a înregistrat o variantă de la Gh. Crețu de 30 ani din s. Jevreni–Criuleni.[2] Toate variantele sunt axate pe ideea că războiul întrerupe brutal mersul normal al vieții, rupându-l pe plugar de la munca obișnuită a câmpului, despărțindu-l de familie, de copii, de cei dragi și provocând o stare economică și psihologică dezastruoasă în rândul celor rămași acasă.

---

[1] AF, inv.59, f-101, inf. Nicolae Stepanov, 57 ani, Hâncești, 1953, col. M. Savin.

[2] AF, inv.5, f. 68.

În perioada celui de-al doilea război mondial se înregistrează un proces intens de reactualizare a unor imagini consacrate din fondul pasiv de imagini artistice al cântecelor tradiționale cu tematică recrutească și ostășească, de asemenea al cântecelor de pe timpul războiului pentru independență din 1877 sau din anii primului război mondial. Așa cum afirmă și cercetătorul Efim Junghietu, „aceasta s-a întâmplat și datorită mentalității folclorice tradiționale a cântăreților din popor, care gândeau și creau în imagini artistice cunoscute".[1]

Folcloristul Al. Dobre analizează simbolurile cântecelor folclorice de război, contribuind considerabil la cercetarea uneia dintre problemele actuale ale folcloristicii noastre. În lucrările de referință vom remarca sinteze interesante, cu demonstrații bine argumentate științific despre aspecte cum ar fi adaptarea la cerințele timpului a simbolicii poetice elaborate pe parcursul secolelor, apariția unor nuanțe noi de sens în contextul unor noțiuni deja cunoscute, determinarea gradului de noutate.

În anii de la urmă în folcloristica românească s-au încetățenit noțiunea și conceptul de „folclorul taberei militare", omologate de etnologul Alexandru Dobre. Definiția aceasta include *„toate formele de luptă de la cele primitive și până la armata modernă, așa cum sunt ele prezentate și prezente în creația populară, în cultura tradițională românească*. În sfera de cuprindere a termenului de tabără militară intră nu numai instituția cunoscută sub numele de armată — în interiorul căreia trebuie să distingem stadii esențial diferite — ci și toate celelalte instituții și forme de luptă socială și națională, oficiale și neoficiale, între care instituțiile voiniciei, haiduciei, răscoalelor etc., ocupă un loc însemnat. Evident, în măsura în care acestea au reținut atenția creatorului popular, în

[1] E. Junghietu, *Imagini simbolice în cântecul popular moldovenesc din anii Marelui război pentru apărarea Patriei*, în *Deslușiri*, articole despre folclor, Chișinău, Știința, 1989, p. 106.

măsura în care au influențat sau au fost transpuse în creația de factură folclorică și etnografică".[1]

Vom sublinia că reputatul cercetător Al. Dobre a explicat acest concept al său în repetate rânduri, utilizându-l și punându-l la temeiul mai multor cercetări și studii cu acest subiect,[2] în care stăruie cu insistență asupra abordării complexe a genurilor și speciilor folclorice la tema dată.

În lucrarea propusă atenției am intenționat să arătăm caracterul unitar al folclorului taberei militare în întreg spațiul locuit de români. Elementele motivice relevate de noi și multitudinea variantelor care circulă deopotrivă în mediul civil și militar din Basarabia și Ardeal, în Moldova din dreapta

---

[1] Alexandru Dobre, Soldatul român pe câmpul de luptă și în cântecele sale. REF, tom 40, nr. 4, pp. 469-487, Buc., 1995.

[2] Alexandru Dobre, *Folclorul „taberei militare". Câteva observații în legătură cu motivul liric „Curuiește-mi cămașa"*, în REF, 17 (1972), nr. 6, pp. 491-501; Idem: *Războiul pentru independență în cântecul popular românesc*, REF, 22 (1977), nr. 2, pp. 213-225; Ibidem, *Folclorul „taberei militare". Despărțirea de uneltele de muncă*, în REF, 25 (1980), nr. 1, pp. 87-101; Ibidem, *Folclorul lirico-epic: „Un' ți-a fost soarta să mori"*, în REF, 26 (1981), nr. 2, pp. 179-190; Ibidem, *Specificul înmormântării războinicilor geto-daci*, în „Folclor literar", V, Timișoara, în Academia Română, „Memoriile Secției de Științe Filologice, Literatură și arte", seria IV, III (1981), Buc., Editura Academiei, 1983, pp. 73-84; Ibidem, *Personalitatea lui Horea oglindită în conștiința populară*, în Academia Română, „Memoriile Secției de Științe Istorice", seria IV, IX (1984), Buc., Editura Academiei, 1987, pp. 82-96; Ibidem, *Omagiu memoriei lui Aurel Vlaicu în cântecul popular românesc*, în REF, 38 (1993), nr. 6, pp. 607-312; Ibidem, *Folclorul taberei militare. Motivul lirico-epic „Păru-meu nu trebe tuns"*, în „Studii și comunicări. Etnologie", Sibiu, Editura Academiei, 1993, pp. 13-27; Ibidem, *Folclorul taberei militare. Ciclul marilor despărțiri*, în Academia Română, „Memoriile Comisiei de Folclor", IV (1990), Buc., Editura Academiei, 1994, pp. 173-218; Ibidem, *Contribuții la cercetarea folclorului taberei militare*, în REF, 39 (1994), nr. 1-2. pp. 133-154; Alexandru Dobre, *Folclorul taberei militare. Armata și războiul în folclorul românesc. O nouă abordare*, Editura Deliana, București, 2001, 149 p.

Prutului și Oltenia, În Transnistria, Bucovina și Valea Timocului, în localitățile populate de români moldoveni din Caucaz și Siberia vin să confirme o dată în plus această afirmație.

În ceea ce ne privește, am considerat drept o datorie civică pregătirea acestei culegeri, privind cu generozitate în urmă la pionierii folcloristicii noastre — A. Russo, V. Alecsandri, B. P. Hasdeu, M. Eminescu — care au pus începutul culegerii folclorului național.

I. SĂ TE FACI UN VITEAZ MARE

1

Nani, nani, copilaș,
Dragul mamii fecioraș!
Că mama te-a legăna
Și mama te-a căuta
Ca pe-o floare drăgălașă,
Ca pe-un îngerel în față.
Nani, nani, cu mama,
Că mama te-a descânta
Să te faci un viteaz mare
Ca Domnul Ștefan cel Mare,
Să fii vrednic la război,
Să scapi țara de nevoi.
Nani, nani, puiul meu,
Ferici-te-ar Dumnezeu!
Să fii oacheș și frumos,
Ca un soare luminos,
Fetele să te-ndrăgească,
Flori în calea ta să crească!

2

Păsărică cu doi pui,
Adă-i somnul pruncului.
Și tu, puiul cucului,
Adă-i somnul pruncului.
Liu-liu, liu, puiuț de rață,
Eu te legăn, tu te-așază.
Toate păsările dorm,
Numai tu, mamei, n-ai somn.
Culcă-mi-te mititel
Și te scoală măricel.
Liu-liu, liu, puiuț de pește,
Eu te legăn, doar îi crește.
Ți-am pus în leagăn busuioc,
Ca să fii iute la joc
Și în lupte cu noroc!

3

Da, haide liu-liu cu mama,
Că mama te-a legăna
Și din gură ți-a cânta,
Ți-a cânta încetișor,
Să crești mare-mărișor,
Să fii mamei de-ajutor,
Că tătuțu-i la război
Și se bate pentru noi
Și-i cu gându tăt la voi...
Da, haide liu-liu, copil mic,
Să crești mare și voinic,
Să crești mare, să crești tare
Pentru țară de-apărare,
Mare, sănătos să crești
Neamul să ni-l ocrotești,

De păgâni să ne păzești.
Să crești mare-măricel,
Mândrul mamei voinicel!

4

Nani, nani, puiul mamei,
Fie-ți somnul ușurel,
Dragul mamei frumușel.
Să-nverzești ca un stejar,
Pază veșnică-n hotar,
Și cu codrul să te-ntreci,
Și dumbrăvile să-i treci,
Și să-i bați cărările,
Să ne sorbi durerile,
Și să treci pe la hotare
Să ne aperi de năvale.
Dormi, odorule, iubit,
Că-aici versul s-a sfârșit.

II. M-A FĂCUT MAICA BĂIAT/ FECIOR/MĂRGĂRITAR

1

Foaie verde de brădet,
M-o făcut mama băiet,
M-o scăldat și m-o-nfășat,
M-o legănat cu piciorul
Și din furc-o tors fuiorul.
Când crescui mai măricel
Tata mă luă cu el
Și la coasă, și la plug,
Și la tăti, să-i ajut.
Nu trecu mai multă vreme,
Iată, patria mă cere.
Luai cușma lui Mihai,
Cu opinci mă încălțai,
Trecui apa Dunării,
Cetatea Nicopolii;
Mă luptai cu musulmanii,
Cu cerchezi și cu sultanii...

2

Frunzuleană d-alioru,
M-a făcut maica fecioru,
Să fiu tatii de-agiutoriu.
Să-i scot boii din ocolu
Și să mi-i duc la ogoru.
Două brazde c-am brăzdat,
Potera m-o-ncongiurat
Și m-o prins și m-o legat,
Cu mâinile cot la cot,
Cu frânghia pusă-n opt,
Și la oaste că m-o dat.

3

M-ai făcut, maică, ficior,
Să-ți fiu mâine de ajutoru;
Dar când am crescut mai mare,
Ni-o pus pușca în schinare.

Frunzișoară, iarbă udă,
Ieși, măicuță, de te uită,
Cum ne leagă cot la cot
Și ne trece peste Olt;
Cum ne leagă sfori în sfori
Și ne trece piste mări.
Măicuță, m-ai tot temut,
C-am stat pe uliță mult;
Să fie cât de târziu,
Maică, tot acasă viu.
Când m-oi duce în armată,
N-oi mai vini niciodată.

4

Of, măicuță-ndurerată,
M-ai făcut băiat, nu fată,
Of, și-o viață amară.
Statul m-a-mbrăcat soldat
Lâng-o poartă de-mpărat.
Stau picior lângă picior
Cu arma pentru onor,
Stau în armă rezemat,
Nebăut și nemâncat,
Și bătut nevinovat.
Mâine pe la ora zece
Hai, mândro, și mă-i petrece,
Hai, maică, și dumneata,
De străini m-oi sătura,
De străini e plină lumea,
Dar măicuța-i numai una.

III. VAI DE MAMA CU FECIORI

1

Foaie verde salcâmi verzi,
Vai de mama cu băieți.
Mama-i naște, mama-i crește,
Iar statul îi stăpânește.
Încărcându-și armele,
Blestemându-și mamele.
Blestemându-și și părinții,
Care i-au făcut pe dânșii
Așa-nalți și subțirei,
Să treacă glonții prin ei.
Fii, măicuță, blestemată,
M-ai făcut băiat, nu fată.
M-ai făcut băiat voinic,
Roata tunului ridic.
Roata tunului e grea,
Rău mă doare inima.

2

Foai verdi iarbî latî,
Scârbitu-i omu cu gloatî.
Când îi gloata mititea, măi,
Scârbâ-i e și nici i-i prea;
Când gloata crești mai mari,
Scârba capăt nu mai ari.
Pi ficior îl ia cătani
Și fata noroc nu ari, măi
Pi ficior îl cătunești

Și fata sî văduvești.
Scârba nu se mai ferești,
Ci ea tăt mai mari crești.
Tot scârba-i că i-i bini,
Să țâni belea de mini;
Tot scârba-i că se-ngrașî,
E di mini nu se lasî.
Du-te, scârbă, di la mini,
Nu m-am învoit cu tini,
Sî te țâi numai de mini.

3

Frunză verde ruptă-n nori,
Vai de maica cu feciori,
Mult trudește până-i crește,
Când îs gata de crescut,
Vine-o carte și-o poruncă
Dăn trei unu sî să ducă
Pă drumu Aradului,
Dă slugă-mpăratului.

4

Frunză verde merișor,
Vai de mama cu fecior,
Ce pățește, până-l crește!
Se trudește, se snopește
Și când mare mi-l mai crește,
Împăratu-l stăpânește,
Împăratu-l folosește,
Că mi-l prinde de pe văi
Mi-l prinde cu mulți flăcăi
Și îl duce la război.
Împărate, împărate,
Mai fă pace nu te bate,
C-or cădea pe tine toate!
Nu te-or bate tunurile,
Ci te-or bate lacrimile,
Lacrimile maicilor,
De dorul flăcăilor.

IV. DE CE NU M-AI FĂCUT FATĂ?

1

Foaie verde, foaie lată,
Fire-ai, maică, blăstămată,
De ce nu m-ai făcut fată,
Să sfârâi cu fusu-n vatră?
M-ai făcut mărgăritar
Ca să mă ia militar,
Șapte ani și jumătate
Tot cu ranița în spate,
Cu curele-ncrucișate,
Două-n piept și două-n spate.
Plânge-mă, maică, cu dor,
Că ți-am fost de ajutor,
Ți-am scos plugul din obor,
M-am dus cu el la ogor.

2

Fire-ai, maică, blestemată,
De ce nu m-ai făcut fată,
Să torc cu tine pe vatră?

M-ai făcut, maică, fecior
Neamțului de ajutor.
Când am fost maicii mai drag,
M-a luat neamțul sub steag
Și de loc nu m-a lăsat,
Până nu m-a scos din sat.
Din ochi negri-am lăcrămat
Și din gură-am cuvântat:
— Rămâi, iubit al meu sat,
Nu-i nădejde de-nturnat,
Da poate c-oi mai veni,
Opt ani dac-oi împlini.
Pân-atunci îi vreme lungă,
Cine poate să ajungă?
Ian ieși, mândro, pân-la cruce,
Să vezi neamțul, cum ne duce,
Și ne duce ca pe boi,
Și ne tunde ca pe oi.
Satul meu rămâne-n față,
Eu mă duc pe drum de ceață;
Satul meu rămâne-n dos,
Eu mă duc pe drum în jos.

3

Fire-ai, maică, blestemată,
De ce nu m-ai făcut fată,
Să torc cu tine pe vatră?
M-ai făcut, maică, fecior,
Neamțului de ajutor.
Când am fost maicii mai drag,
M-a jurat neamțul sub steag.
Frunză verde de stejar,
Ce plângi, maică, așa amar?
— Cum n-oi plânge supărat,
Când aud că ești luat
De cătană la împărat?!
Frunză verde, foaie lată,
Iai feciorii de la tată
Și drăguțu de la fată.

V. NU UITA CĂ EȘTI ROMÂN

1

Nu iuta că ești român,
Nu uita că ești roman
Că ești nepotul lui Traian
Născut din daci și din romani.
Nu iuta că ești român
Și-n veci aicea ești stăpân,
Peste acest picior de plai
Și codrii dulci ai lui Mihai.
Nu iuta că ești român,
Nu iuta că ești roman,
Că ești nepotul lui Traian
Născut din daci și din romani.

2

Nu uita că ești român!
Nu uita că ești român,
Că sus în deal la tine-n sat
Popa Ioan te-a botezat
Și nana Stanca te-a ținut

Un an la sân.
Nu uita că ești român!
Nu uita că ești român,
Că dacă-i tatăl tău cioban,
Bunicul tău a fost Traian,
Pe-aceste locuri strămoșești
Ei au luptat.
Nu uita că ești român!
Nu uita că ești român,
Că rădăcina ta de veacuri
Stă înfiptă în ogor
Și nicidecum n-o poate zmulge
Un vifor trecător.

3

Floare mândră de pe lan,
Mă mândresc că-s moldovan,
Port căciulă de cârlan
Și-s fecior de harnic neam,
Și mi-i dragă, și-o iubesc
Limba dulce ce-o vorbesc.
Și feciorul meu vorbește
Tot ca mine românește,
Poartă cușmă de cârlan
Și spune că-i moldovan.
Cât oi fi și-oi mai trăi
Eu Moldova mi-oi iubi
Că Moldova-i mândru plai
Ca o grădină din rai.
Și la noi frunza șoptește
Nu știu cum moldovenește,
Și izvoarele șoptesc
Tot în grai moldovenesc.

4

Foaie verde măgheran,
Badea meu e bănățean,
La sprâncene negricior,
Cu obraz ca doi bujori.
Cum stă bine la feciori.
Badea meu de lângă munte,
Badea cu sprâncene multe,
Și-a pus semn la pălărie,
Și-a plecat la cătănie.
De la oaste, de departe,
Mi-a trimis bădița carte,
Că-i fruntaș și-o duce bine,
Să-l aștept, că-n toamnă vine.
— Vină, bade dragă, vină,
Dorul inimii-mi alină,
Că la poartă am pus zăvor,
Dar tot n-am scăpat de dor.

5

Badea-l meu e moldovan,
Poartă cușmă și suman,
E înalt și arătos
Cum e omul mai frumos
Și la casă de folos.
Știi tu, bade, vorba noastră
Că vrei să mă iei mireasă
După ce-i face armata,
C-așa vrea mama și tata.
Ne vorbește lumea-n sat
Că noi nu ne-am împăcat;
Să vorbească cât o vrea
Că la liberarea ta

Om juca o nuntă mare
Cum nu s-a văzut sub soare.

6

Foaie verde maghiran,
M-a făcut maica oltean,
Port ițari și cu suman
Și căciulă de-astrahan.
Cine stă cu mine bine
Îi dau haina de pe mine
Cine stă cu mine rău
Să-l ferească Dumnezeu
Că sunt șarpe de dudău.

7

Sunt al neamului fecior,
Sunt ostaș sub tricolor,
Fiu din Basarabia.
Eu sunt gata la chemare
Să stau pază la hotare
Pentru Basarabia.
Țara mea din buni-străbuni,
Oastea bună îți aduni,
Maică Basarabia.
Plânge Nistrul, plânge Prutul
Dar ni-i glorios trecutul,
Scumpă este țara mea.
Noi suntem ostași-feciori.
Pentru țară apărători,
Pentru Basarabia.
Pasu-i dârz și brațu-i tare,
Bravi oșteni măicuța are,
Pentru Basarabia.

Plai străbun nemuritor
De Ștefan ocrotitor,
Sfântă Basarabie.
De la Nistru la Carpați
Alături sunt mii de frați,
Dragă Basarabia!

8

S-a luat mama prin Țară
Cu desagii subsuoară
Să ne strângă grămăjoară,
Să ne ducă-n târg la școală,
Nemțește să învățăm
Și la oaste să intrăm.
Nemțește vom învăța,
Când noi limba ne-om uita,
Când vor ști nemții tăman
Câte pene-s pe curcan,
Câtă iarbă-i pe-un tărșan,
Câte pene-s pe-o curcuță,
Câtă frunză-i pe-o luncuță,
Când a crește soc în tindă
Și-a păli cu floarea-n grindă,
Când a crește grâu în casă
Și-a păli cu floarea-n casă,
Și-a păli cu spicu-n masă,
Când a face plopul nuci
Și rachita mere dulci —
Tocma-atunci și nici atunci
Vom fi noi nemților slugi.

9

Brâncoveanu Constantin,
Boier vechi și domn creștin,

De averi ce tot strângea,
Sultanul se îngrijea
Și de moarte-l hotăra,
Căci viziru îl păra.
Într-o gioi de dimineață,
Zi scurtării lui de viață,
Brâncovanul se scula,
Fața blândă el spăla,
Barba albă-și pieptăna,
La icoane se-nchina,
Pe fereastră-apoi căta
Și amar se spăimânta!
— Dragii mei, coconi iubiți!
Lăsați somnul, vă treziți,
Armele vi le gătiți,
Că pe noi ne-a-ncongiurat
Pașa cel neîmpăcat,
Cu-ieniceri, cu tunuri mari,
Ce sparg ziduri cât de tari!
Bine vorba nu sfârșea,
Turcii-n casă iurușea,
Pe tuspatru mi-i prindea
Și ducea de-i închidea
La Stambul, în turnul mare
Ce se-nalță lângă mare,
Unde zac fețe domnești
Și soli mari împărătești.
Mult acolo nu zăcea,
Că sultanu-i aducea
Lângă foișorul lui,
Pe malul Bosforului.
— Brâncovene Constantin,
Boier vechi, ghiaur hain!
Adevăr e c-ai chitit,
Pân-a nu fi mazilit,
Să desparți a ta domnie
De a noastră-mpărăție?
Că de mult ce ești avut
Bani de aur ai bătut,
Făr-a-ți fi de mine teamă,
Făr-a vrea ca să-mi dai seamă!
— De-am fost bun, rău la domnie,
Dumnezeu singur o știe;
De-am fost mare pre pământ,
Cată-acum de vezi ce sunt!
— Constantine Brâncovene!
Nu-mi grăi vorbe viclene.
De ți-e milă de copii
Și de vrei ca să mai fii,
Lasă legea creștinească
Și te dă-n legea turcească.
— Facă Dumnezeu ce-a vrea!
Chiar pe toți de ne-ți tăia,
Nu mă las de legea mea!
Sultanul din foișor
Dete semn lui Imbrohor.
Doi gelați venea curând,
Săbiile fluturând,
Și spre robi dacă mergea,
Din coconi își alegea
Pe cel mare și frumos,
Și-l punea pe scaun gios
Și cât pala repezea,
Capu iute-i retezea!
Brâncovanul greu ofta
Și din gură cuvânta:

— Doamne! fie-n voia ta!
Cei gelați iarăși mergea
Și din doi își alegea
Pe cel gingaș mijlociu,
Cu păr neted și gălbiu,
Și pe scaun îl punea
Și capul îi răpunea!
Brâncovanu greu ofta
Și din gură cuvânta:
— Doamne! fie-n voia ta!
Sultanul se minuna
Și cu milă se-ngâna:
— Brâncovene Constantin,
Boier vechi și domn creștin!
Trei coconi tu ai avut,
Din trei doi ți i-ai pierdut,
Numai unul ți-a rămas!
Cu zile de vrei să-l las,
Lasă legea creșrinească
Și te dă-n legea turcească!
— Mare-i Domnul Dumnezeu!
Creștin bun m-am născut eu,
Creștin bun a muri vreu...
Taci, drăguță, nu mai plânge,
Că-n piept inima-mi se frânge.
Taci și mori în legea ta,
Că tu ceru-i căpăta!
Imbrohorul se-ncrunta,
Galații se-nainta
Și pe blândul copilaș,
Dragul tatii fecioraș,
La pământ îl arunca
Și zilele-i râdica.

Brancovanul greu ofta
Și cu lacrimi cuvânta:
— Doamne! fie-n voia ta!
Apoi el se-ntuneca,
Inima-i se despica,
Pe copii se arunca,
Îi bocea, îi săruta,
Și turbând apoi striga:
— Alelei! tâlhari păgâni!
Alei! voi feciori de câini!
Trei coconi ce am avut
Pe tustrei mi i-ați pierdut!
Dare-ar Domnul Dumnezeu
Să fie pe gândul meu:
Să vă ștergeți pre pământ
Cum se șterg norii la vânt,
Să n-aveți loc de-ngropat,
Nici copii de sărutat!
Turcii crunt se oțăra
Și pe dânsul tăbăra,
Haine mândre-i le rupea,
Trupu-i de piele jupea,
Piele cu paie-o umplea,
P'in noroi o tăvălea
Și de-un paltin o lega
Și răzând așa striga:
— Brâncovene Constantin,
Ghiaur vechi, ghiaur hain!
Cască ochi a te uita
De-ți cunoști tu pielea ta?
— Câini turbați! Turci, liftă rea!
De-ți mânca și carnea mea,
Să știți c-a murit creștin
Brâncovanul Constantin!

VI. SOLDATUL ÎN POVESTE/ LA ȘEZĂTOARE

1. SOLDATUL DIN ARMATĂ

Era odată un soldat, care a slujit în armată douăzeci și cinci de ani. Și încă pe când s-a dus el în armată, apoi de-amu părinții lui erau bătrâni și de atâta că nu știau carte nu i-au trimis feciorului nici o scrisoare și feciorul credea de-amu că ei îs morți. Și când a gătit el de slujit s-a pornit acasă. Pe drum a ajuns într-un sat și a tras la o șezătoare. Acolo era un moșneag, care scotea o vorbă dacă îi dai un galben. Iaca toți au vorbit și de-amu n-are cine vorbi. Atunci soldatul spune:

— Mai zi și mata ceva, moșule.

Aceia dimprejur îi spun, că el scoate o vorbă cu un galben.

Da soldatul acesta câștigase numai vreo trei galbeni (că un galben atunci era tare scump) și s-a gândit că ar da un galben, ar vedea ce a spune moșneagul. Ie și zice:

— Moșule, na un galben și spune ceva.

Și moșneagul spune:

— Apoi, măi băiete, cât îi fi și îi trăi, când a fi nour, furtună, ploaie cu vânt, să nu treci valea peste râpă, — și a gătit.

Soldatul șede, se uită și se gândește să-i mai deie un galben să-i mai spuie ceva și zice:

— Moșule, mai na un galben și mai spune ceva.

Și acela spune:

— Măi băiete, cât îi fi și îi trăi dobitocul să nu-l dai pe mână străină, — și a gătit.

Soldatul se gândește să i-l deie și pe acela de pe urmă și să-i mai spuie ceva și i-l dă și pe acela. Atunci moșneagul spune:

— Aceasta ca de la urmă s-o ții minte bine: dacă te vei însura, să nu lași femeia din capul ei.

Cu aceasta moșneagul a gătit chiar totul.

Soldatul s-a pornit mai departe. Vede (el) un nour mare, furtună și ploaie. Atunci el stă pe deal, nu se pornește. În vremea aceea un călăreț își face vânt și dă să treacă, atunci vântul s-a întărit, s-a întărit și ploaia și călărețul la mijloc s-a înecat.

După ce a trecut ploaia el a trecut dincolo peste râpă și a găsit calul... A luat calul și s-a pornit. A ajuns în sat la dânsul, a tras la o femeie bătrână și i-a spus să ascundă calul, ca să nu știe nimeni. Da așa de lucru și-a cumpărat o iapă. Iată vine într-o zi popa și îl roagă să-i deie iapa lui, că vrea să aducă niște lemne din pădure. El i-a dat, da s-a dus și el pe ascuns, ca să vadă ce face popa. Popa a bătut iapa și a lepădat, da mânzul l-a zvârlit la margine și s-a dus, da soldatul a luat și a jupuit mânzul și a luat pielea și a venit acasă, da popa n-a știut despre asta.

Soldatul acesta era căsătorit, avea nevastă și fată. Și el a tras la o femeie mahalagiță cu nevasta. El îi spune la femeia aceea:

— Mătușă, găsește-mi o fată și ad-o încoace, ca să stau de vorbă cu dânsa.

Da femeia aceea ce-i face? Se duce la nevasta lui și îi spune: Iaca ce, cumătră, așa și așa.

Aceea îi spune:

— Mai m-aș duce eu, numai că n-am când. Da lasă să se ducă fata mea.

Venind fata acolo, el a cunoscut-o că îi a lui și a scos calul acela, s-au suit amândoi și tiva!

Când vine dimineața femeia să vadă ce fac tinerii, n-a văzut nici unul.

Da mama fetei și femeia au crezut că ea de-amu-i moartă.

Da soldatul s-a dus la o cunoscută și a lăsat fata și calul și a venit acasă la dânsul chiar. Când a venit acolo, dă, era ca oaspete. Da femeia îi spune:

— Fata nu-i, a ars saraiul și acolo a ars și fata.

Și se pregătesc să-i facă un praznic mare. La praznic cheamă toate neamurile, cunoscuții, mahalagiii, pe popa, dascălul și pe alții. La praznic toți o blagosloveau, adică: „Dumnezeu s-o ierte“, da tata fetei zice:

— Să-i fie de bine și să fie sănătoasă!

Când au luat aceia sama mai bine ce zice el, s-au speriat și îl întreabă:

— De ce zici așa?

Iar el zice:

— Să-i fie de bine și să fie sănătoasă pe această lume!

...Cât ședea tot aceasta spunea. La urmă popa s-a inervat și strigă:

— Taci odată! Că chiar dacă ar fi vie, tot n-ai zice toată vremea așa.

— Dacă nu crezi, stai puțin și te vei încrede.

Și a adus fata și pielea cea de mânz. Le-a adus popei și zice:

— Apoi din bătrâni și răsstrăbuni se știu aceste vorbe: ferește-te de primejdii, nu da dobitocul pe mână străină... Da tu, nevastă, ferește-te de pojaruri și nu da fata oricui; da tu păzește-te să nu iei dobitocul de la om să-ți bați joc de dânsul, cu această piele să te îmbraci tu și să fii calul acela, ca să-și bată joc de tine orișicine.

Și de atunci oamenii aceia s-au întorlocat la o viață mai bună. Da omul acela a măritat fata și a făcut o nuntă așa de frumoasă... La nuntă am fost și eu și am băut și am mâncat și în gură tot mi-i uscat.

2. SOLDATUL CU COLȚUNAȘI

Venea odată un băiat din armată. Și spre sară flămânzise, de nici nu vedea lumea.

Numai bine — și un sat în cale! Chiar în marginea satului zărește prin fereastra unei case cum o mătușică așază pe masă un hârgău cu colțunași. „Aicea-i de mine“ — se gândește

soldatul și intră în casă. Da femeia — nici una, nici două — hap! hârgăul și-l ascunde sub masă.

— Bună sara!

— Bună sara!

Femeia, de la început cam speriată, da pe urmă — tare bucuroasă, a început să-l întrebe pe băiat, cum i-acolo, în armată, căci are și ea un fecior soldat și din zi în zi trebuie să sosească și el.

— Povestește-mi cât mai multe, căci îmi pare că stau de vorbă chiar cu feciorul meu, — zice femeia, dar nici gând să pună ceva pe masă.

— Apoi iată cum îi în armată, — începe soldatul și scoate hârgăul și-l pune pe masă, așază cu o furculiță câțiva colțunași mai mici într-un rând, iar mai de-o parte pune un colțunaș mai mare. — Iată, de-o vorbă, aiștia-s soldați, da aista, mai mare, îi comandant; și fac — iat-așa-ia, în rând — instrucție în toată dimineața.

Mătușa tace și ascultă.

— ...Pe urmă se întâmplă că sună alarma. Atuncea fug cu toții în tranșee, — și soldatul ia colțunașii și-i răstoarnă repede la dânsu-n raniță. — După ce se termină alarma, ne ducem cu toții spre cazarmă, în rând, ordonat, — zice soldatul și, cu ranița-n mână ieșind afară, numără: — Un — doi! Un — doi!

— D-apoi colțunașii unde-i duci, băiete? — strigă femeia din urmă.

— Când merg în rând, soldații nu vorbesc! — răspunde scurt și apăsat băiatul și se duce mai departe.

3. LA ATAC

Niște soldați trebuiau să pornească la atac. Comandantul a dat ordin și toți au rupt-o din loc, iar unul s-a întors înapoi. Comandantul întreabă:

— De ce te-ntorci înapoi?

— Păi..., ca să-mi fac vânt mai tare...

4. CU OCHII ÎNCHIȘI

Un oștean fricos, pomenindu-se odată față-n față cu un turc, a închis ochii strâns-strâns și tot da cu sabia cât mai tare și mai repede în toate părțile. Norocul lui, că tot atunci i-a sărit în ajutor un prieten...

După ce s-a isprăvit cu turcul, prietenul zice:

— Da de ce te luptai tu, bre, cu ochii închiși?

— Pentru că nu-mi place să văd bucăți de turc zburând în toate părțile...

5. SOLDATUL ȘI PREOTUL

Un preot a întrebat pe un soldat: „Care iaste cea dintâiu poruncă a lui Dumnezeu?"

— Să nu mănânci, răspunde soldatul (cătana). Preotul vrea să-i arate luminat că nu aceia iaste porunca cea dintâiu, ci soldatul îi arată cu pildă din *Scriptură* aceea adevărat a fi:

— Au nu stă scris, zice, în *Biblie*, cum că, mai nainte de toate, ar fi poruncit Dumnezeu lui Adam să nu mănânce din rodul pomilor? Iară cele zece porunci cu mult mai târziu s-au dat afară.

6. FĂRĂ DE CAP

Fiul unui boiariu, trimițându-se de tată-său la război, s-a făgăduit a-i aduce un cap de vrăjmaș. Acela i-a zis:

— Te poftesc și fără de cap să vii, numai să te văz sănătos și să mă bucur...

7. BANDA CĂPITANULUI

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba cum te cheamă, să-i spui că Ivan, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba ce mănânci, să-i spui că găluște, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba cu ce împuști, să-i spui că cu praf, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba de ce porți sabia la brâu, să-i spui că te aperi de dușmani, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba câți ani slujești, să-i spui că trei, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba câți ani ai, să-i spui că 33, ai înțeles.

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Măi soldate, când a veni căpitanul și te-a întreba pe a câta poliță dormi, să-i spui că pe a treia, cea de sus, ai înțeles?

SOLDATUL: Am înțeles!

OFIȚERUL: Stai drept că vine căpitanul!

CĂPITANUL: Măi soldate, cum te cheamă?

SOLDATUL: Gheorghe Zamă!

CĂPITANUL: Câți ani ai?

SOLDATUL: 3 ani!

CĂPITANUL: Câți ani slujești?

SOLDATUL: 33 de ani!

CĂPITANUL: Ce mănânci?

SOLDATUL: Praf de pușcă!

CĂPITANUL: Cu ce împuști?

SOLDATUL: Cu găluște!

CĂPITANUL: De ce porți sabia la brâu?

SOLDATUL: Ca să mă apăr de câini!

CĂPITANUL: De unde te-ai luat mă, prostănacule?

SOLDATUL: De pe a treia poliță de sus!
TOȚI TREI: Foaie verde liliac/ Scoati sabia din teacă!

8. LA ȘEZĂTOARE

(fragment)

GOSPODARUL *(ia ulciorul și o cănuță și se adresează către cei de față)*: Ia să vă cinstesc cu câte-o cană de vin. *(Își toarnă vin și urează)*. Să fiți sănătoși! Roadă în vie, Pace în împărăție! Bine te-ai întors la vatră, fiule!

(Cinstește, apoi umple cana și i-o oferă lui Mihăiță; acesta o ridică, înduioșat și, închinându-se tuturor, o bea, însetat de toate ale casei părintești.)

UN VECIN: Cum ți-a trecut serviciul? Pe unde?
MIHĂIȚĂ: Cam depărtișor. Dar în vremea de azi armata-i ușoară. Te îmbracă, te hrănesc, îți arată filme... Fetele din sat îți scriu... Azi e bine de făcut slujba militară, ce-i de vorbit!
ALȚI VECINI: Da, da!..
UN VECIN *(îi ia vorba din gură, amintindu-și)*: Măi Mihăiță, dragul moșului, ce știi tu...
GOSPODARUL *(îndeamnă lumea să cinstească)*: Ia poftim, poftim!..
ACELAȘI VECIN: Când m-a luat, bre, pe mine la armată, m-a dus pe la Ieși, bre, pe jos. Era vreme grea, eu — în opincuțe. Mă recomand:

Soldatul Ilie Priboi,
Compania treizeci și doi!
Și fiindcă văd atâta lume adunată,
Ia să vă spun și eu câte ceva din armată.
Ei, da s-o iau de la început,
De pe când eram recrut...
Când ne-a dus la cazarmă,
Ne-a ieșit unul cu țăpușa lungă la armă,

Ne-a pus în rând câte doi
Și la urmă ne-a numărat cu mâna, ca pe oi,
Apoi ne-a dat la fiecare
Livrete militare.
Hei, mi-a dat și mie-o manta
Cu o mie de petici pe ea!
Da pantalonii erau lungi cât zilele toate,
Tunica — cu mânicile până la coate;
Un papuc era larg,
Da celălalt era strâmb
Și când i-am încălțat,
Am început să plâng,
Că erau amândoi pe piciorul stâng.
E-le-lei, doamne,
M-am dus eu la vizita medicală.
Să fi văzut acolo înghesuială!
Până numeri pân-la unul,
Mi-au furat bolnavii tot tutunul.
He, he, domnii doctori mă ciocăniră tot,
M-au pus să scot limba de-un cot,
Mă suciră, mă cătară, mă cercetară
Și la urmă mi-au dat un kilogram de sare amară.
Ei, ce să vă mai spun? —
A doua zi eram sănătos tun!
Iată așa, Mihaile, îmi place și mie,
Dacă-i armată, apoi armată să fie!
Da nu cinema și dansuri...

O VECINĂ *(înșiră cărțile):* Cumătră Liză, mata o să ai bucurie. Se arată două nunți... De-amu trebuie să însori băiatul, să măriți fata...

(Câteva dintre femei servesc câte o coptură din strachina de pe masă. Un grup de bărbați, împreună cu ostașul, se așază mai comod în jurul măsuței

cu trei picioare, înting în brânză cu bucăți de mămăligă. Moșul continuă să le servească oamenilor din șezătoare câte o cănuță de vin.)

UN VECIN *(urează, ridicând cănuța ce i s-a oferit):* Liza, în sănătatea ta! Ia uite ce șezătoare mândră ai astă sară! Și vecinele și cumătrele-au venit...

(Șezătoarea e în plină desfășurare: care toarce, care deapănă de pe fuse pe ghemuri, care — de pe ghemuri pe țevi, care dezghioacă păpușoi).

GOSPODINA: Fiindcă a venit vorba despre însurătoarea feciorului... He-e, însuratu-i bucluc câte-odată. Trebuie să cumpănești bine...

O VECINĂ: Da de ce?

GOSPODINA: Să vă spun eu o poveste cu Solomon, să vedeți de ce...

(Se așază mai comod pe un scăunel, cu pestelca strânsă, uitată în moni, și începe a depăna firul unei narațiuni didactice, a unei povești-parabole „cu învățăminte".)

... A fost aici în sat un băiet — Chiricuță. Părinții lui au murit. S-au dus amândoi în pământ. Da feciorașul a rămas și s-a pripășit la un moș al său, la moș Costache. A trăit Chiricuță la moș Costache, a crescut mare, s-a dus în armată, și când a venit din armată, moș Costache avea un gând — să-l însoare. Și-i zice:

— Măi Chiricuță, ar fi bine să te însori, că, vezi, casa ceea a ta are să se risipească — n-are cine-o căuta.

— Ei, face Chiricuță, cum să mă însor, dacă nimeni din sat nu vrea să meargă după mine?..

Da moșu-său răspunde:

— Parcă anume din satul tău? Poți să iei mireasă și din alt sat, zice. În satul vecin sunt trei fete: una bogată, una înțeleaptă și una săracă.

— Ei și-apoi? — întrebă băietul.

— Ie-o pe care o vrei tu, da, zice, ar fi bine să te duci mai întâi la Solomon, să-ți „dezlege". Dacă vrei să faci așa ceva, apoi el îți „dezleagă", îi un fel de vrăjitor.

Da el s-a gândit: „Dacă moșu zice, hai să mă duc!" Merge el două zile pe drum până-acolo, în satul lui Solomon. Când ajunge în margine, vede niște băieței: se joacă — dau cercul devale. Chirică prinde-a întreba de băieți... că dacă întreba de vreun om mai bătrân, se temea că-acela avea să-i zică: „Iaca, el se duce de-amu la Solomon, să-și afle ursita". Dacă nu știa cine-i Solomon... Chirică întreabă de-un băiet:

— Măi băiete, tu nu știi unde trăiește Solomon?

Da acela zice:

— Iată-l acela, care vine de-acolo ia, zice, cu cercul, acela-i Solomon.

Da el se gândește: „Cum poate fi Solomon, dacă-i abia un copilaș. Ce-are să-mi spună el mie?". Dar, în orice caz, îl întreabă:

— Solomon, ian, te rog, stai!

Da Solomon zice:

— Hai, spune mai repede, că, iaca, rămân de băieți.

Și Chirică începe să spună:

— Am trei fete...

(Șezătoarea se desfășoară mai departe, toți lucrează, luând aminte la firul narațiunii; Gospodarul „lucrează" și el, cinstind lumea cu vin. Iată-l ajuns cu rândul și la ... sine.)

GOSPODARUL: Mare bucurie-avem! Ne-o venit feciorul din armată, și ne bucurăm cu toții. Să se bucure toată lumea, cum ne bucurăm noi acuma! Ia poftiți la mămăliguță!

GOSPODINA *(Îi îndeamnă și ea, apropiindu-le scaunele de măsuță și mâncarea de linguri și furculițe):* Și ce zice Chirică?

— Iată, am trei fete: una bogată, una săracă și una învățată. Pe care s-o iau ca să nu greșesc?

Da Solomon zice:

— „Scoală de aici să șed eu“, „Stai să spun și eu“ și „Cum îi face, așa va fi“, și dă în cerc și se duce.

Da Chirică ia cușma, o trântește în pământ și zice:

— Iaca, am mers două zile și degeaba! Ce mi-a spus el mie? Nu m-a lămurit deloc!

Și Chirică o ia înapoi spre casă. Dar de ciudă și necaz nu se duce la moșu-său să se culce, da intră la dânsul, în casa cea veche, cum era, și se culcă acolo. Moșu-său vorbește către nevastă-sa:

— Măi nevastă, oare ce-i cu Chiricuță al nostru, de nu s-a întors până-amu?

Da ea zice:

— He-e, cine știe? Calea-i lungă, da el — pe jos. Greu.

Moșneagul nu poate să doarmă. Se scoală și se duce la Chirică acasă. Când se duce, da Chiricuță doarme, trudit. Da el:

— Măi Chiricuță, tu ai venit? De ce n-ai întrat pe la noi să mănânci, bre, că tu ești flămând de pe drum?

Chirică s-a sculat mâhnit și zice:

— Flămând ca flămând, dar măcar să fi făcut ceva, da așa — nimica!

— Da de ce?

— Moșule, m-am dus acasă la Solomon, da el îi un băiețel mititel. Se juca cu cercul. Îi spun: iaca, Solomon, așa și așa, da el zice: „Spune repede că eu rămân de băieți!“ Eu îi spun, da el îmi răspunde îndată:

„Scoală de aici să șed eu, stai să spun eu, cum îi face așa va fi!“ Și s-a dus, da eu am rămas. Îmi era ciudă de Doamne ferește.

Ei, bun. Da moșu-său zice:

— Tot ți-o spus el ție în pilde ceva. Trebuie cineva să-ți dezlege pildele iestea.

Ce i-a rămas lui Chirică să facă? Dimineața se scoală și se duce în sat. Era taman duminică. Moșneagul s-a dus

acasă. „Măi, ce-a spus el?“ S-a gândit, s-a mai gândit... I-a venit în minte ce i-a spus Solomon. Iese moșneagul la poartă și-l cheamă pe Chirică la dânsul. Da nu-l cheamă așa: măi Chiricuță! Da îl șuieră *(Gospodina chiar șuieră, înviorând șezătoarea și stârnind aplauze în sală)*. Chiricuță vine-ntr-un suflet, da moșneagul la poartă:

— Măi Chiricuță, știi ce ți-a spus ție Solomon?! Dacă ai s-o iei pe cea bogată, apoi cînd a veni cineva la voi, are să-ți zică ea ție: „Ia-n scoală-te de aici, să șed eu!“ Că-i bogăția ei. Dacă-ai s-o iei pe cea învățată, ea are să zică: „Ian taci tu, să zic eu!“ Că ea-i învățată. Da dacă ai să te însori cu cea săracă și, după cum spui tu, ea-i frumoasă, înseamnă că ție îți place. Ea ți-a întra în voie, săraca, și va zice: „Cum îi zice tu, așa va fi!“

— Da, moșule, așa-i, zice Chiricuță.

— Amu, spune moșul, ne-a întra și nouă în voie. Noi n-avem copii. Da ea ne-a căta pe noi la bătrânețe, ca pe copiii ei.

Tare bine-ar fi s-o iai pe cea săracă! Ce zici tu, măi Chiricuță?

— Așa am să fac, moșule!

Și așa a și făcut. *(Neuitând în legătură cu ce a povestit parabola, stăpâna casei se referă direct la fecioru-său, demobilizat din armată)*. Așa și Mihăiță al meu. Dacă-a vrea să se însoare, să se ducă la Solomon — ce i-a spune, aceea să facă!

VII. LEGENDE, TRADIȚII ISTORICE, POVESTIRI ORALE

1. DĂCIȚA DIN CEAHLĂU

Trăia odată pe muntele Ceahlău o dăciță vestită pentru frumusețea ei negrăită și mulțimea turmelor de oi și capre.

Ea era fată de crai, însă se lepădase de toate deșărtăciunile și ispitele lumești și se făcuse ciobăniță.

Vestea despre dăcița cea frumoasă și bogată din Ceahlău trecuse peste hotare și fel de fel de feciori de crai și împărați veniră s-o pețească; însă toți se-ntoarseră după cum veniră; fata nu voia să se mărite cu nici un chip.

Povestea cu dăcița din Ceahlău ajunse și până la urechile lui Traian, care se spune că era cel mai mare împărat de pe vremea aceea.

Traian se hotărî s-o pețească și el, cât din mândrie, cât din dorința de a avea o împărătească așa de frumoasă.

Și plecă la Ceahlău cu mare alai. După un drum lung și anevoios, ajunge în sfârșit la poalele muntelui.

De-aici, pețitorii descălecară și o luară pe jos, către stâna ciobăniței celei minunate.

Fata, ieșind întru întâmpinarea oaspeților, îi întrebă ce caută?

— Pe tine te caut, răspunse Traian. Viu să te iau de soție. Sunt Traian, împăratul împăraților.

Dăcița rămase deodată încremenită la auzul vorbelor prea frumosului Traian, dar repede își veni în fire, aducându-și aminte de jurământul ce-l făcuse și o rupse la fugă din fața lui Traian, îndepărtându-se spre desișul pădurii.

Traian însă se luă după ea și trei zile și trei nopți o urmări de-aproape, prin fel de fel de văi, păduri, zmâzi și corhane. A treia zi însă, fata obosind, Traian o ajunge, pune mâna pe ea și-i zice:

— De ce ai fugit de mine?

— De-acuma însă m-ai prins, nu mai pot fugi, sunt roaba ta.

— Nu roabă, ci stăpână.

— Nu stăpână, ci soție, zise dăcița lăsând ochii în jos.

Și așa Traian se însură cu dăcița din Ceahlău, luând de zestre, pe lângă turmele de oi și capre, și toată țara din jurul Ceahlăului.

2. DRAGOȘ-VODĂ

În vremurile de demult, trăia în Maramureș un român viteaz, domn peste ceilalți români de-acolo. Îl chema Dragoș-vodă.

Lui Dragoș-vodă îi plăcea vânătoarea. Într-o zi a plecat cu ceata lui de vânători prin munți. Aici dau de o căprioară. S-au luat după ea prin desișurile codrului: suiau dealuri, coborau văi și, tot umblând, s-au pomenit pe un plai frumos de pe vârful munților. De pe plai, Dragoș privea în depărtări, unde i se arătau dealuri frumoase, câmpii înverzite, păduri mari. Își uitase de căprioară și nu se mai sătura de privit.

Cum sta așa, iată că vine Zâna Moldovei la el. Dragoș se dete-n vorbă cu dânsa. Îi spune că ar da mult să aibă în stăpânire țara aceasta frumoasă. Zâna făgădui lui Dragoș toată țara Moldovei, dacă va omorî un zimbru care trăia pe-acolo și îngrozise pe toată lumea.

Cum vorbeau, iată că iese zimbrul dintr-un desiș. Dragoș se ia după el cu toți câinii de vânătoare. Dar zimbrul fugea așa de iute, încât câinii nu se puteau ține după el. Numai o cățea, Molda, s-a ținut după el până la o apă. Zimbrul trecu apa, iar biata Molda, obosită, se înecă în gârlă. Dragoș tocmai ajunse la mal, apucă ghioaga, ochește și lovește zimbrul așa de bine, de îl omoară.

În urmă, Dragoș pune stăpânire pe toată țara. Apa în care s-a înecat Molda a fost numită Moldova. Țara luată în stăpânire de Dragoș s-a numit tot Moldova, după numele apei...

3. DESCĂLECAREA ȚĂRII MOLDOVEI

... Umblându păstorii de la Ardeal, ce să cheamă Maramoroș, în munți cu dobitoacele, au dat de o hiară ce se cheamă bour și, după multă goană ce au gonit-o prin munți cu dulăi, o au scos la șesul apei Moldovei. Acolea fiindu și

hiara obosită, au ucis-o la locul unde se cheamă acum Bourenii dacă s-au descălecat sat. Și hierbul țării sau pecetea cap de bour se însemnează. Și cățeaua cu care au gonit fiara aceea a crăpat, pe care o chema Molda, iară apei de pre numele cățelei Molda, i-au zis Molda, sau cumu-i zic unii, Moldova. Așijderea și țării, după numele apei, i-au pus numele Moldova.

4. CĂPITANUL NEGREA

... Pe atunci partea de Moldova dintre Maramureș și Ardeal era stăpânită de unul Negrea, căpitan de plai, care se măsura la avere cu un crai, la putere cu un zmeu și la frumusețe cu un trandafir; dar toată averea lui nu făcea nimic înaintea fetei lui, despre care unii și alții spuneau că:

Tot să cați cu sfântul Soare,
Nu afli mai mândră floare;
Fața albă ca și crinul,
Ochii limpezi ca seninul.

Negrea își avea casă în Câmpulung, la drumul mare, și stăpânea ținutul cu căpitanii de cete, trimiși de la hotarele Maramureșului și Ardealului, înspre Piatra și Cetatea Neamțului, spre Suceava și în jos de Siret. Și avea poruncă, la ceasuri de primejdie, să se vestească unii pe alții, aprinzând focuri mari pe bătcile dealurilor.

Așa s-a vestit și acum despre venirea tătarilor printr-un căpitan de ceată, care venea de către Homor. Degrabă porunci să se strângă toți cei care știu să lupte, iar bătrânii, femeile și copiii să se ascundă în văgăunile muntelui Jiumalău, după ce și-or ascunde, cum or putea, din cele strânsuri de pe-acasă.

Negrea chiar și-a fost pus toate comorile lui în fântâna din ogradă, a astupat-o și, luându-și alături fata lui, îmbrăcată cu za și pălărie voinicească, cu paloș la brâu, cu torbe de

săgeți pe umăr și cu buzdugan în mâini, a pornit cu toți câți se strânseră în grabă spre munte, astfel că nu era chip.

Pe unde ajungeau moldovenii închideau strâmtorile cu trunchiuri de copaci și făceau haituri pe la ape, ca la nevoie să dea drumul apei și să-i înece pe turci. Un hait de acela se vede și astăzi pe pârâul Săscior...

Numai așa năvala cetelor de tătari sălbatici se mai putea împedica.

Prădând și arzând, tătarii au luat-o pe valea Moldovei, trecând apoi culmile munților în Ardeal; o ceată mai mică s-a lăsat și în valea Bistriței și a Dornei, în care părți își făcuse lagăr și căpitanul Negrea.

Tătarii, prin iscoade, au dat de lagăr și așa a început bătălia care a ținut două zile. Au căzut mulți moldoveni, dar tătarii se avântau, atunci când valurile repezi ale apelor se slobozeau înaintea lor, odată cu săgețile de după copaci. Atâta sânge tătăresc a curs atunci că și până azi țâșnește din pietrele pârâului.

A trea zi potecile s-au rărit de tătari: atunci și căpitanul Negrea, cu fata lui și cu voinicii care rămăseseră, s-au tras în vale, mai la larg.

De atunci a rămas și se cheamă „Dealul lui Negrea“ muntele de pe dreapta pârâului Dorna, iar pârâul care curge pe la poalele lui se cheamă tot „a lui Negrea“ ori „al Negreștilor“.

Negrea a trecut apoi în Ardeal; a stat o bucată de vreme în satul Bilhor, de sub poalele Călimanului, apoi a venit din nou la Câmpulung, unde s-a apucat și și-a întocmit gospodărie la loc, după ce și-a dezgropat comorile și a mai împărțit din prisoasele lui pe la unii și pe la alții.

După asta n-a mai trecut mult și din Maramureș a trecut în Moldova Dragoș, după vânătoare, cu ceata lui. A dat pe la Câmpulung, a văzut fata lui Negrea și n-a mai vrut să meargă înapoi. A rămas acolo la descălecare și s-a însurat

și a avut el și cetașii lui urmași și dintr-aceia alții tot mai departe, până-n zilele noastre, din care ne tragem și noi, moldovenii...

5. MIRON COSTIN ȘI VIZIRUL

În timpul domniei, în țara Moldovei, a lui Petriceico vodă, luând vizirul turcesc cetatea Camenița, a trimis poruncă domnului moldovan să aleagă pe un boier care-i mai de treabă și să-l trimită la cortul său să-l întrebe ceva.

Ales-a Petriceico vodă, din toți boierii țării, mai de treabă la vorbă, pe Miron Costin, care a ajuns mai pe urmă și logofăt mare. Mergând Miron Costin la cortul vizirului, de a șezut înaintea lui, i-a spus vizirul, să-i spună drept: „Pare-le lor bine, că au luat turcii cetatea Cameniței, ori ba?"

Iară Miron a răspuns, că se teme a spune drept.

Vizirul a zâmbit cu un râs plăcut și i-a poruncit să grăiască fără teamă.

Atunci Miron Costin a spus:

— Suntem noi moldovenii bucuroși să se lățească împărăția turcească în toate părțile cât de mult, iar peste țara noastră nu ne pare bine să se lățească.

Iar vizirul iară a râs și a spus:

— Drept ai grăit.

6. CHILINUȚA

Cică, a fost cândva o femeie, după nume Ilinca. Și avea ea o frumusețe de fată, pe care o chema Chilinuța. Chilinuța era frumoasă-coz, fața-i era albă ca spuma laptelui, păru-i era galben ca spicul grâului dat în pârg. Niște sprâncene arcuite și doi ochi albaștri ca seninul cerului desăvârșeau icoana ei de zeiță pământească. Dar vezi, că pe vremea ceea turcii năboiseră Moldova, păgânii răpind fete și neveste tinere.

Ducându-se odată la Răut și aruncându-și ochii în sus, pe stânci, Chilinuța văzu câțiva turci, ce coborau val-vârtej spre ea. Fata n-a stat mult pe gânduri. A luat-o la picior și a ținut-o tot o fugă pân-acasă. Auzind maică-sa de asta, dădu s-o ascundă, ca să n-o găsească turcii. Turcii însă, au venit drept la Ilinca de-au chinuit-o cumplit, doar le-a arăta ascunzișul fetei. Când i-au tăiat sânii și i-au presurat cu sare, Chilinuța n-a mai putut răbda și a ieșit singură din adăpost. Turcii au luat-o, i-au legat mâinile la spate și au suit-o într-o luntre s-o ducă în cetatea lor.

În drum spre cuibul păgânilor Chilinuța a început să cânte:

Turcilor, păgânilor,
Dezlegați-mi mâinile,
Să-mi tocmesc cosițele,
Să-mi acopăr țâțele.

Turcii i-au dezlegat mâinile, dar fata a sărit în Răut, zicând:

Decât roabă turcilor,
Mai bine hrană peștilor.

7. IOAN CORVIN

În ajunul unei lupte cu turcii, Corvin fu întrebat de unul din ofițerii săi, dacă armata turcească e mai mare decât cea creștină. Corvin răspunse:

— Așa poate să întrebe numai unul carele se teme de umbra sa. La mine a mai fost un ofițer; acela însă n-a întrebat cât de mulți sunt turcii, ci unde sunt turcii.

Și când unii îl sfătuiau pe Corvin să nu ia lupta cu turcii, fiind aceștia prea mulți, Corvin le zise:

— Dacă vrem să învingem pe mulți, trebuie să ne batem cu mulți.

În urmă, fiind întrebat câți luptători are el în armată, Corvin răspunse:

— Atâția câți ne trebuie ca să învingem pe dușmani.

8. ORHEIUL-VECHI

Cetatea, nu numai că întra în componența Țării Moldovei, dar într-o vreme i-a fost și capitală.

În uriașa văgăună, cuprinsă de un cot al Răutului, se înălța un castel cu ziduri crenelate. Tot aici se găseau și atelierele meseriașilor, care se ocupau cu fabricarea cărămizii, olanelor, obiectelor de ceramică, de bronz.

În anii '30 ai secolului XVI orașul a fost asediat de turci. Hoardele lui atacau întăriturile cetății, ai cărei apărători dădeau dovadă de o bărbăție neobișnuită. Dar, după cum spune legenda, cetatea a căzut în urma trădării fiului pârcălabului. Acesta, fiind îndrăgostit de Mărioara, logodnica viteazului ostaș Andrei, a hotărât să pună stăpânire pe fată, mergând pe calea mârșăviei.

Cea de a treizeci și una noapte, zice legenda, a învăluit cerul cu o năframă neagră. Fiul pârcălabului s-a furișat din cetate, a trecut Răutul și a venit la cortul pașalei turcești să-i cadă la picioare și să-i expună un plan diavolesc de cucerire a cetății.

Spre dimineață turcii s-au făcut a se retrage. Suferind de sete, plăieșii s-au repezit spre râu, după apă. Atunci ienicerii călări s-au năpustit asupra lor din ascunzișuri și i-au măcelărit.

Pârcălabul a murit în chinuri groaznice. N-a putut cuceri dragostea fetei nici fiul lui. Cu acesta din urmă turcii s-au răsplătit în felul lor: i-au turnat pe gât aur topit, atâta cât ceruse el pentru trădare.

Orașul a fost prefăcut în ruine. Orheienii care au scăpat cu viață s-au ascuns în codrii de la miazăzi de oraș.

9. PETRU RAREȘ ȘI ARCAȘUL

Odată, Petru Rareș se îmbrăcase în haine simple ostășești și ieși singur într-o butcă, spre a se plimba pe aci, pe colea, prin împrejurimile Sucevei. Pe când se înapoia în oraș, începu o ploaie mare.

Un arcaș, care venea spre Suceava, îi făcu semn să stea. Vodă opri numaidecât caii, iar arcașul, fără să-l cunoască, îi zice:

— Te rog, prietene, ia-mă și pe mine în butcă, fiindcă ploaia îmi prăpădește hainele pe care azi le-am îmbrăcat pentru prima oară.

— Bucuros, răspunse Rareș făcându-i loc. Dar de unde vii?

— De la conacul domnesc, din Munții Dornei, unde am fost de pază.

— Și cum ai petrecut acolo, în timpul cât ai stat?

— Nici nu se poate mai bine. Chiar azi, înainte de plecare, am pescuit din iazul conacului câțiva pești al căror gust nu-l mai uit.

— Și ce neam de pește?

— Ghici! zice arcașul.

— Poate că somn?

— A! ceva mai bun.

— Atunci lin?

— Ceva mai bun.

— Șălăi, mrene...?

— Ceva cu mult mai bun.

— Ei, dacă este așa, să mă crezi că nu pot ghici.

— Atunci să-ți spun eu: erau păstrăvi.

— Păstrăvi din iazul măriei-sale!

— Da, răspunse arcașul.

Altcineva să fi fost în locul lui Rareș, ar fi pedepsit poate pe arcaș, el însă nu numai că nu-l pedepsi, dar întrând în Suceava și văzând că ploaia nu încetase, zice arcașului:

— Ia spune, prietene, unde stai, căci voi să te duc până acasă.

— A! îți mulțumesc, prietene, dar eu șed prea departe și...

— Nu, nu, îl întrerupse Rareș, lasă vorba și arată-mi ulița și casa.

Arcașul nu se mai împotrivi și merseră înainte.

Pe drum începură iarăși vorba.

— Fiindcă te văd om atât de bun, zice arcașul, aș dori să te cunosc. Spune-mi cine iești?

— Acum, zice Vodă, ghicește și tu cine sunt eu.

— Ești ostaș, nu-i așa?

— Ba da, tocmai.

— Ești sutaș?

— Ceva mai mult.

— Șetrar?

— Mai mult decât atât.

— Armaș poate?

— Nu, ceva și mai mult...

— De fel, zice arcașul sfiindu-se, nu cumva ești hatman?

— Ba nu, și mai mult.

— Doar n-ai fi Vodă?

— Da, chiar el însuși, răspunse Rareș râzând.

— Vai de mine! zise arcașul înspăimântat și dete să sară jos.

— Stai! Acum, după ce mi-ai mâncat păstrăvii și te-am adus în butcă, cred și eu că ai vrea să scapi de mine, dar nu se poate, trebuie să mergem împreună până la tine acasă.

Și astfel arcașul fu silit să stea în butcă până la locuința sa. Când se dete jos, nu știa cum să îngenuncheze și să ceară iertare.

10. CUM AU LUAT RUȘII CETATEA HOTIN

Ți-oi spune ce știu, ce am auzit.

Turcii au pus o torbă de mac și l-a dat la ruși și le-a zis:

— Vezi ce am eu? Oaste!

Că el era turcul bogat, mare, și oaste mare.

Da acela a luat și i-a pus într-o hârtie trei fire de chiperi. Zice:

— Le vezi? Eu al tău îl mănânc, nici nu văd nimica. Tu ie ale mele trei fire să văd.

A luat și se gândește. „Ce înseamnă trei fire la torba aceasta de mac"?

Și au pornit ei război. Dacă au pornit ei război, turcul a zis așa:

— Nu mă scoți tu pe mine cât îi lumea și pământul. N-ai putere să mă scoți.

Da ruși au fost puțini. Încoace, încolo, el (turcul) a făcut cetate...

Acei cetate, unde a fost, așa de mare ea a fost, că turcii au spus așa:

— Noi ieșim fără un război, fără un glonț de pușcă, dacă s-a sui al tău gornist sus pe cetate și are să sune din goarnă, noi ieșim fără un război, fără nimic.

Apoi trei zile s-a muncit un soldat până ce s-a suit. Trei zile! Asta nu-i șagă. Până s-a suit pe cetate. Și dacă s-a suit pe cetate, a luat goarna și când a sunat, asta a fost pe la ora douăsprezece, turcii mâncau. Cum a sunat, lingura, strachina tot au lăsat, au ieșit și s-au dus...

11. DESPRE ÎNCERCAREA CAZACILOR ZAPOROJENI DE A CUCERI CETATEA SUCEVEI

În anul 1629, luna august, ziua 3, fiind la mănăstirea peșterilor, Varlaam, ieromonahul din țara Moldo-Valahiei, trimis de către domnitorul Miron Barnovski, mi-a povestit că în anul 16.., împăratul păgân al agarenilor, Osman sultanul, a venit lângă Hotin să lupte cu țara leșilor... (neizbutind nimic împotriva creștinilor, prin pieirea sa s-a întors; întorcându-se, îndată a fost omorât de către ai săi). Cazacii zaporojeni, care veneau împotriva păgânilor, nu s-au dus direct la Hotin, unde era oastea leșească, ci s-au avântat spre cetatea Sucevei ca s-o prade (căci toți cei văzuți și

bogați au fost adunați acolo). Și cum s-au apropiat de râul numit Suceava, în oraș s-a dat de știre că pe cealaltă parte de râu sunt o mulțime de cazaci. Cetățenii și toți care erau atunci acolo au dus tot ce aveau în cetatea de sus — și soțiile și copiii. Și mitropolitul, Anastasie Crimcovici (Crimca), cu iereii au vrut, după obicei, să ducă din mitropolie în cetatea de sus moaștele sfântului mare mucenic Ioan cel Nou, și când au venit să le ia, n-au putut să le ridice din loc (căci așa întotdeauna face minuni cu bunăvoința Domnului, când la nevoie orașul trebuie să fie izbăvit de dușmanii ce-l asediază). Cunoscându-se după această izbăvirea lor, toată mulțimea, toți care erau în cetate s-au pornit la molitfe, nu la arme, nici la luptă, rugând de izbăvire pe Dumnezeu și pe îngăduitorul său sfântul Ion. Și când au ajuns cazacii la râu, voind să treacă la cetate, — oleu minune! — râul, pe care oamenii până atunci îl treceau și în picioare, într-o clipă s-a umplut cu atâta apă, precum niciodată n-a mai fost așa de adaos. Iar ei, văzând aceasta, s-au înspăimântat și au început să se retragă, însă apa creștea tare și se revărsa groaznic. Și privind la minunea de față, fără să mai aștepte, s-au dus; astfel a fost izbăvit orașul cu molitfele sfântului Ioan noul mucenic.

Și de atunci mitropolitul cu tot clerul și cu episcopii au stabilit în toată țara Moldo-Valahiei să se sărbătorească ziua aceea, în care Dumnezeu i-a izbăvit de acea năpastă... Și în acea zi în mitropolie fac litia, înconjurând biserica cu moaștele sfântului Ioan, mulțumind lui Dumnezeu, care i-a izbăvit cu fericire de mare necaz cu molitfele sfântului mare mucenic Ioan cel Nou.

12. CUZA VODĂ ȘI SANTINELA

Se știe că domnitorul Cuza obișnuia să umble noaptea schimbat prin oraș și intra în vorbă cu cine se nimerea, întrebând și iscodind să afle care sunt nevoile oamenilor,

cum se poartă cu ei slujbașii și dacă poporul vorbește de bine sau de rău despre domnitor.

Într-o sară, trecând pe lângă o santinelă ce era la un post oarecare, vede pe soldat că stă rezemat de gheretă, cu arma proptită de braț, i-ar într-o mână ținând un codru de mămăligă și într-alta o ridiche din care îmbuca cu poftă.

Domnitorului îi veni să râdă când îl văzu și-l întrebă pe un ton glumeț:

— Ce mănânci acolo, măi camarade?

Soldatul, care nu-l cunoștea, zise:

— Ia ghici!

Atunci domnitorul, prefăcându-se că nu știe ce mănâncă soldatul, începu să-l întrebe:

— Îi fi mâncând mămăligă cu slănină?

— N-ai ghicit.

— Îi fi mâncând mămăligă cu praz?

— N-ai ghicit.

— Îi fi mâncând mămăligă cu ceapă?

— N-ai ghicit.

— Îi fi mâncând mămăligă cu ridiche, leat?

— Vezi că ghicișI?

Domnitorul râse de soldat, dar acesta nu-i dădu pas și-l întrebă:

— Dar tu cine ești de mă întrebi?

— Ia ghici! răspunse Cuza în felul soldatului.

— Îi fi don-caprar cutare?

— N-ai ghicit.

— Îi fi don-sergent cutare?

— N-ai ghicit.

— Îi fi don-capitan cutare?

— N-ai ghicit.

Soldatul atunci, scos din sărite, zise c-am răstit, cam cu sfială:

— Că doar n-ai fi măria-sa, Vodă Cuza!

— Ei vezi că ghicișI?

— Aoleo! strigă soldatul, fâsticit, ține tu ridichea și mămăliga, să prezint eu arma!

A doua zi dimineața sosi la regiment un ordin al măriei-sale domnitorului, ca soldatul care a fost de santinelă la cutare ceas în postul cutare, să fie trimis numaidecât la palat, cu arma.

Soldatul, când auzi despre ce e vorba, i se făcu inima cât un purice, de frică, văzând că omul din seara trecută era chiar Vodă Cuza, dar știind că măria-sa e om bun la suflet, își luă curajul și se duse fără teamă.

Ce se întâmplase?

Domnitorul, întorcându-se în seara trecută la palat, povestise doamnei toată întâmplarea cu santinela și doamnei îi plăcu atât de mult, încât ceru să vadă și măria-sa pe soldatul cu pricina. De aceea, când sosi omul nostru la palat, domnitorul îl puse să repete scena din ajun, spre marea veselie a doamnei, care râse din toată inima.

Măria-sa doamna întrebă apoi pe soldat de unde e, cum îl cheamă, dacă e însurat și ce meserie învârtește și, aflând că era plugar însurat și n-avea stare mai de loc, îi dete o sumă de bani și stărui pe lângă domnitor a-l libera din oștire și-l trimise la vatra lui.

13. CUZA ȘI SOLDATUL

Cuza voi să se încredințeze odată ce fel de armată are el. De-aceea, își schimbă straiele domnești și se îmbrăcă în straie soldățești, ș-o porni prin mahalalele Bucureștilor, trăgând cu ochii prin cele crâșme, să vadă nu cumva dă peste v-un soldat.

Umblă el ce umblă și numai ce zări un calaraș, cântând într-o crâșmă.

Întră și el acolo.

— Bună ziua, camarade!

— Mulțumesc, camarade!

— Dar ce faci aici?

— Cinstesc un pahar de vin.

— Apoi de asta am venit și eu. — Și unde mi se pun amândoi pe chef și dă-i și dă-i, până noaptea târziu.

— Măi, eu am gătit paralele, îi dă Cuza într-o vreme, tu mai ai?

— Ba și eu le-am gătit.

— Apoi atunci ce bem?

— Știi ce? Am să-mi dau sabia zălog la crâșmar până dimineața, pe-o oacă de vin. Așa fac toți de la noi când gătesc paralele.

Zis și făcut.

Băură și oca aceea de vin și porniră.

A doua zi, cu noaptea-n cap, voda veni la cazarma călărașilor să-i inspecteze.

Soldații au fost scoși din ogradă și așezați pe două rânduri.

Cuza se primblă pe dinaintea lor de v-o două ori, apoi se opri scurt, puse mâna pe un soldat, îl scoase din rând și glăsui tare:

— Acestui ostaș va trebui să i se taie capul. Așa vreau eu!

Soldatul îngălbeni ca turta de ceară și începu să tremure. Îl cuprinse fiorii morții. Toți cei de față rămaseseră înmărmuriți, neștiind ce-i aceasta.

— Porunca mea s-o împlinească soldatul cutare.

Cuza numi soldatul cu care băuse noaptea.

Cela ieși foarte liniștit din rând, se opri scurt în fața camaradului osândit, puse mâna pe sabie, își ridică ochii către cer grăind:

— Doamne! Multe minuni ai făcut în lumea aceasta cu cei nevinovați... Rogu-te, fă, dacă acest soldat e nevinovat,

ca sabia mea să se prefacă în sabie de lemn! Și odată și trage sabia din teacă.

Și o minune! Sabia soldatului era de lemn...

Toți au crezut că-i o minune, afară de Cuza și tovarășul de petrecere.

Această păcăleală îi plăcu lui Cuza-vodă și de aceea îl făcu pe soldat caporal, dar îl sfătui să nu-și mai lese niciodată arma zălog pe la crâșme, că e tot ce poate fi mai de rușine pentru un apărător al țării.

14

Frunză verde trei granate
Napoleon Bunăparte
Stând de Franția de o parte
La marea Apusului
În preajma Parijului
Și cum sta el lăcrăma
Și din gură cuvânta:
Vai, sărmana țara mea
Ce se cheamă Franția
Țară mândră și frumoasă,
Din toată lumea aleasă;
Țara bună și blajină:
Tot de rus n-are hodină
Alexandru împărat
Multă oaste-a adunat
De moscali și de cazaci —
N-ai rusimei ce să-i faci.

VIII. ȘTEFAN, ȘTEFAN, DOMN VITEAZ

1. ȘTEFAN CEL MARE

.. Așa se spune din bătrâni că el (Ștefan cel Mare), când s-a născut..., apoi a fost scăldat în sânge de șerpoaică prima dată.

La șezători bătrânele, așa vorbeau pe vremea lui Ștefan vodă — că el, când s-a născut, a fost scăldat în sânge de șerpoaică. Da a fost drept? Poate că..., cred că așa, dacă vorbesc bătrânii. Din bătrâni în bătrâni merge vorba așa.

De atâta el a fost ca șarpele. Deși îl trântea, el capul îl ridica de asupra. Patruzeci de războaie el a biruit.

2. STEJARUL LUI ȘTEFAN CEL MARE

Cică, cu vreo 500 de ani în urmă, domnitorul Moldovei Ștefan cel Mare, a avut aici, în apropierea satului Cobâlia, o luptă grea cu tătarii, pe care i-a biruit, alungându-i din țară. Și cum era datina pe acele vremuri, după fiecare bătălie încununată cu succes, se ridica o biserică sau o mănăstire. Ștefan Vodă a înălțat o bisericuță de lemn la marginea satului, lângă un stejar tânăr, sub care s-a odihnit în timpul luptelor...

Stejarul tot creștea, întinzându-și ramurile viguroase în toate părțile. Neumbrit de alți arbori, tulpina creștea mai mult în grosime, iar coroana — în lățime.

În vremurile de grea cumpănă, când năvăleau turcii sau tătarii, în scorbura stejarului (zice-se) ar fi fost ascunse obiecte de mare valoare. Cu timpul scorbura s-a închis cu lemnul copacului în creștere și o întreagă comoară a rămas în tulpina lui.

3. BĂTĂLIA DE LA VARNIȚA

Povestesc bătrânii, care mai știu multe din vreme veche, că Ștefan Vodă a avut o luptă grozavă cu tătarii pe câmpul Varniței, care vine în hotarul Benderului... și atâta ce s-a luptat Ștefan cu dânșii, încât a rămas Ștefan Vodă numai cu un singur ostaș.

Dacă a văzut Vodă că nu mai este chip să se bată, a fugit înspre munte...

Cât o fi umblat Ștefan cel Mare până a nimerit sihăstria lui Daniil, nu știu, știu atâta că, dacă a dat de sihastru, acesta a întrebat:

— Cine-i acolo?

— Eu, Ștefan al Moldovei.

Sihastrul i-a dat drumu înăuntru.

— Dar ce vânt te-a abătut, măria-ta, ca să umbli prin meleagurile acestea?

— Căpcânii de tătari m-au făcut să pribegesc tocmai pe aici, și i-a povestit ce a pățit cu tătarii, cum a fugit din calea lor...

— Nu te scârbi, măria-ta... Uite ce ai să faci: iaca-ți dau fuiorul ista, aprinde-l și du-te de-nconjură păgânătatea de jur împrejur de trei ori și-apoi îi vedea ce a fi cu dânșii.

— D-apoi a ajunge fuiorul ista ca să înconjur eu atâta loc?

— Mă rog, ascultă ce-ți spun eu, nu te teme, că știu ce te învăț.

Ștefan Vodă a luat fuiorul și a făcut după cum l-a povățuit sihastrul.

Când a început să înconjure Ștefan Vodă pe tătari cu fuiorul aprins, a căzut din văzduh un fum peste păgâni, încât nu se vedeau unul pe altul și nici nu se cunoșteau înde ei, așa că unde mi s-a încins o bătaie strașnică între dânșii, că se tăiau și se omorau ca chiorii. Și s-au bătut până ce la urma urmei au rămas doi frați. Simțind ei că sunt numai doi, atunci au strigat unul către celălalt.

— Cine iești tu acela?

— Eu îs cutare, și i-a spus numele, dară tu cine ieși?

— Eu sunt, măi frate, și au contenit din bătaie.

— Măi, că mare urgie a căzut asupra noastră! N-am văzut nici ostași moldoveni, nici căpitani de-ai lor și nici pe Vodă; ori măcar vorbă sau răcnet de moldovan n-am auzit...

Și atâta vărsare de sânge a fost acolo că de atunci a rămas câmpul Varniței roș cum e cărămida.

După ce a văzut Ștefan Vodă și necazul ista dat la spate, a pus de-a zidit mănăstirea Putna, care este și astăzi și unde se află și mormântul lui Ștefan cel Mare.

4. PURICE APRODUL

Ștefan Vodă cel Bun când s-au bătut cu Hroit ungurul, precum zic unii la Cașin, iar letopisețul scrie că s-au bătut la

Șchee pe Siret, au fost căzut calul cu Ștefan Vodă în război. Iară un Purice Aprodul i-a dat calul lui, și nu putea în grabă încăleca Ștefan Vodă, fiind om mic. Și a zis Purice Aprodul: „Doamne, eu mă voi face o moviliță și vino de te suie pe mine și încalecă!“ Și s-a suit pe dânsul Ștefan Vodă și a încălecat pre cal. Ș-a zis atuncea Ștefan Vodă: „Sărace Purice, de oi scăpa eu și tu, atuncea ți-i schimba numele din Purice, în Movilă“. Și a dat Dumnezeu și au scăpat amândoi, și l-a și făcut boier, armaș mare pre Purice, și dintru acela Purice Aprodul, zis Movilă, s-a transmis neamul Movileștilor, de au agiuns de au fost și domni dintru acel neam.

5. DEALUL LUI BĂRĂGAN

Pe când lupta Ștefan cel Mare cu turcii, avea aici pe această costișă niște viteji, care trebuiau să-i deie de veste când or veni turcii. Erau trei viteji: Tobultoc și doi frați: Arghir și Bărăgan. Și, iată, ei trebuiau să păzească, să nu treacă pe aici turcul. Când vedeau că se apropie turcii de ei, o rupeau la fugă care și încotro prin codru, că pe atunci pe aici era codru. Iar turcii după ei. Când turcii se înșirau prin pădure, ei se întorceau asupra lor și începeau să-i bată.

Într-o luptă îndârjită cu turcii Tobultoc și cu Arghir au murit. Turcii l-au prins pe Bărăgan și l-au legat. Ei l-au întrebat, unde-s tovarășii lui. Bărăgan n-a vrut să spuie. Atunci ei l-au pus pe cărbuni încinși, dar Bărăgan n-a spus nimic până la moarte. De atunci locul se numește *La Bărăgan*, iar alții îi zic *Dealul lui Bărăgan*. Acolo era un stâlp, unde se suiau să vadă mai departe dacă nu vin turcii.

6. MAMA LUI ȘTEFAN CEL MARE

Când domnul Ștefan cel Mare, la începutul domniei sale, fu bătut de turci, și aproape toată oastea lui pierise în luptă, și când, sleit de puteri, urmărit de dușmani, cu o mică ceată

își căuta adăpost la Mănăstirea Neamțului, unde era stariță mama sa Maria, atunci pe zidurile mănăstirii s-a arătat o bătrână slabuță dar ageră.

— Fiul meu, — zise ea, adresându-se lui Ștefan, cred că tu te întorci după biruința asupra turcilor?

— Nu, mamă, eu sunt învins și dușmanul mă urmărește. În zidurile mănăstirii tale nădăjduiesc să mă adăpostesc și, adunând puterile ce-mi mai rămân, să încep din nou lupta cu otomanii.

— Eu nu primesc fugari sub ocrotirea mea. Du-te, luptă-te din nou cu dușmanii patriei, învinge sau mori pentru țară, și atunci voi zice: Ștefan e fiul meu!

Ștefan, rușinat, a părăsit mănăstirea, și-a adunat resturile ostașilor lui, și în lupta de la Valea Albă a învins cu desăvârșire pe dușmani.

7. MOVILA LUI PURCEL

Ștefan Vodă cel Bun, vrând să meargă la biserică într-o duminică dimineața la liturghie în târg, în Vaslui, și, ieșind în polimari la curțile domnești, ce erau făcute de dânsul, a auzit un glas mare de om, strigând să aducă boii la plug. Și mirându-se ce om este acela, că era duminica, îndată au trimis în toate părțile ca să-l găsească pe acel om, să-l aducă la dânsul. Și l-au aflat pe om în sus pe valea Vasluiului, care de patru ceasuri, arând la o movilă, ce se cheamă acuma Movila lui Purcel; că pe acel om încă îl chema Purcel. Și ducându-l pe acel om la Ștefan Vodă, l-a întrebat Ștefan Vodă: el a strigat așa de tare și pentru ce ară duminica? El a zis că a strigat el, să aducă boii la plug, și ară duminica, că este om sărac, și într-alte zile n-a vrut frate-său să-i deie plugul, și acuma duminică i l-a dat. Deci, Ștefan Vodă a luat plugul fratelui celui bogat și l-a dat fratelui celui sărac, să fie al lui.

8. MĂNĂSTIREA PUTNA

Ștefan-Vodă cel Bun multe războaie a bătut, și așa se aude din oameni vechi și bătrâni că câte războaie a bătut, atâtea mănăstiri și biserici a făcut.

Când s-a apucat să facă mănăstirea Putna, a tras cu arcul Ștefan Vodă dintr-un vârf de munte, ce este lângă mănăstire, și unde a ajuns cu săgeata, acolo a făcut pristolul în altar, și este mult loc, de unde a tras până la mănăstire. Pus-au și pe trei boiernași de-au tras, pe vătaful de copii, și pe doi copii din casă; deci, unde a căzut săgeata vătafului de copii, a făcut poarta; iar unde a căzut săgeata copilului din casă a făcut clopotnița; iar un copil din casă, zice, să fi întrecut pe Ștefan-Vodă și să-i fi căzut săgeata într-un delușel ce se cheamă Sion, ce este lângă mănăstire, și este semn un stâlp de piatră; și zic să-i fi tăiet capul (copilului) acolo; dar într-adevăr nu se știe; numai oamenii așa povestesc.

Fost-a și bisericuță de lemn întru acel delușel, și s-a risipit, fiind de lemn. Și așa a fost făcută mănăstirea de frumoasă tot cu aur poleită, zugrăveala, mai mult aur decât zugrăveală, și pe dinăuntru și pe dinafară, și acoperită cu plumb.

Zic călugării, să fi fost făcut și sfeșnicele cele mari și cele mici, și policandru și hora, tot prinse de argint și pe urmă să le fi luat un domn și să fi făcut altele de sprijă, pe care le-am apucat și noi; iară stricându-se un clopot mai mare la mănăstire și făcând călugării clopotul a doua oară, a pus aceste toate ce scriu mai sus în clopot ca să fie mai mare.

Lăsat-a Ștefan-Vodă cel Bun la mănăstirea Putna, după moartea lui, arcul lui și un pahar, ce vorbeau călugării la mănăstire că este de iaspis, ce era în chipul marmurei albe și al farfuriei, ca să fie întru pomenire la sfânta mănăstire; și arcul l-a fost trăgând cu vârtej. La vremea lui Constantin Cantemir-Vodă fiind răscoala, au venit niște cazaci cu leși și moldoveni joimiri, vrând ca să jăcuiască ce ar găsi în

mănăstire. Dar fiind un turn cu bună tărie, nu puteau să jăcuiască, deci au zis călugărilor să le dea turnul, că nu vor lua mănăstirii nimica. Iară călugării, necrezând, nu voiau să dea turnul; iară cazacii și cu leșii și cu moldovenii îndată au aprins mănăstirea; iar călugării, văzând că aprind mănăstirea, îndată au dat turnul.

Atunci îndată, având puște de apă acei cazaci, leși și moldoveni, au stins focul. Deci atunci au jăcuit tot din turn ce a fost a boieri și a negustători; iar a mănăstirii nu au luat nimica, fără numai arcul lui Ștefan-Vodă. Paharul a fost până la a treia domnie a lui Mihai Racoviță-Vodă și, scoțându-l din turn un egumen, anume Mihail Chisăliță, și vrând să se fălească, a băut la masă cu acest pahar al lui Ștefan-Vodă, cu niște slugi boierești ce erau zlotași, și bând mult cu acel pahar, s-a îmbătat, și fiind beți au stricat un lucru scump domnesc și de minune ca acela.

9. BĂTĂLIA DE LA RĂZBOIENI

Cică Ștefan cel Mare și Sfânt fusese învins de turci la un loc ce-i zice Valea Albă.

Nemaiajungându-l capul ce să facă, ca să scape țara de acești păgâni, se duce la un sihastru să-i ceară sfat.

— Unde-s turcii? îl întrebă sihastrul.

— Într-o vale înconjurată de dealuri.

— Atunci strânge degrabă o mie de oi, una de miei, alta de vaci și încă una de viței. Apoi așa fiecare cârd pe câte un deal, dar așa fel, ca oile să fie față-n față cu mieii și vacile cu vițeii. Mai pune la fiecare cârd câte un pâlc de oaste. Suie-te pe urmă pe cel mai înalt dintre dealuri și începe a trâmbița și a da drumul la tunuri și apoi... îi face cum te-a învăța Dumnezeu.

Ștefan făcu întocmai cum îl învăță. Dar când începură trâmbițile să sune și tunurile să bubuie, unde n-au început

vitele a rage, a zbiera și a alerga mieii înspre oi și viteii înspre vaci, de credeai că-i sfârșitul lumii, nu altceva.

Turcii, văzând una ca asta, se buimăcesc de tot: nu știau încotro să deie și să facă. Dar când văzură pâlcurile de oaste că se apropie, îi cuprinse o spaimă strașnică și de frica celor ce se petreceau, gândeau că tot ce aud și văd, îi oaste de-a lui Ștefan.

Turcii începe a alerga în toate părțile. O învălmășeală mare se iscă; iar Ștefan se repede ca un trăsnet, cu cele patru pâlcuri ale oastei, cuprinde pe turci din toate părțile și începu a-i bate vitejește.

Păgânii, răzbiți, o iau la fugă; Ștefan îi urmărește și-i seceră mereu, mereu, până ce-i trece peste Dunăre.

Și așa, și de data asta, tot Ștefan iese învingător.

10. BĂTĂLIA DE LA ZARIJA

Împăratul Ștefan a fost o dată bătut de turci și fugea. Mergând așa a ajuns într-o pădure și a văzut o lumină la un schivnic. Schivnicul acela avea o chilie în piatră.

Ștefan a trimis un ostaș să-l cheme să vie la el. Schivnicul a spus ostașului:

— Cât îi de la mine pân-la împăratul, atâta-i și de la împăratul pân-la mine. Să vie împăratul dacă vrea.

A mers Ștefan la schivnic.

— Ce faci, Ștefane? a zis schivnicul, că era năzdrăvan.

— Ia rău. Fug de dușman.

— Și îi fugi, i-a zis schivnicul. Da ia dă săgeata ceea cu arcul tău încoace.

Ș-a luat schivnicul ș-a tras.

— Vezi lumina ceea? a zis el. Acolo unde am nimerit eu să mergi mâine și să vezi, că-i găsi săgeata într-un paltin și în locul acela să faci mănăstire, iar unde a fi paltinul să faci pristolul.

Când a mers Ștefan a doua zi, de-abia i-a găsit locul și, tăind copacii, n-a cunoscut care-i paltinul, ș-a făcut pristolul pe altul. Ștefan s-a tăiet la un deget ș-a mers la schivnic de i-a arătat.

— Uite cum m-am tăiet, părinte!

— Pentru că n-ai făcut pristolul cum ț-am zis eu.

— Ba acolo.

— Nu, că nu-i paltinul acela. Hai și-i vedea. Acesta-i! Ș-a pus schivnicul urechea la copac și în el cântau îngerii.

— Pune urechea pe piciorul meu lângă paltin.

Atunci a auzit și Ștefan.

— Vezi, i-a zis schivnicul, că nu ești bun la Dumnezeu! Ia și fă altă mănăstire.

Ștefan a stricat-o pe aceea, ș-a făcut alta unde era paltinul. Ș-a făcut șapte mănăstiri prin păduri și de-acolo s-a dus la schivnic.

— Ei, ce-ai mai făcut?

— Am făcut șapte mănăstiri.

— Ia-ți șapte ostași și pornește după dușman, dar să nu dai tu întâi.

A luat șapte ostași ș-a pornit. Iaca dă lifta cea rea de el.

— Aici mi te-ai ascuns, doamne?

— Nu mă ascund, hai să ne luptăm!

— Cu cine să-ncep, cu voi șapte?

— N-aveți grijă, dați!

Ș-au dat păgânii un foc și s-a făcut pâclă, ș-au început a se tăia între dânșii, că nu au mai rămas nici jumătate.

— Stai, Ștefane, hai să facem pace.

Când se uită dușmanul, Ștefan sta de o parte pe un deal și liftele s-au căsăpit între dânșii. Un călugăr de la mănăstirea Putna istorisește că Dumnezeu a dat o furtună mare cu tunete și piatră, și turcii nevăzându-se s-au omorât între ei.

Bătălia asta a fost la Zarija, în Broscăuți, ținutul Storojinet din Bucovina, iar în altă parte a satului Broscăuți este-o

văgăună, *Tăbărâștea*, unde-a stat tabăra moldovenească. De-atunci a luat Ștefan pământurile acestea de la păgân.

11. MARIA SUTAȘULUI

Fiică, soră și femeie de ostaș, Maria, de la moartea bărbatului său între în oștire, unde tatăl său, bărbatul său și frații săi muriră de mâna vrăjmașului.

Avea douăzeci de ani când rămase văduvă și cu un copil, și fu primită în oaste de către căpetenia oștirii.

În timpul războiului cu ungurii, la Baia, ea avu prilejul să ia parte la luptă și se deosebi prin curajul și îndrăzneala sa.

În bătălia de la Rahova era întotdeauna în fruntea oastei, încât oștenii tovarăși se plânseră căpeteniei oștirii, să o lase mai în urmă, pentru că-i mama unui copil pe care trebuie să-l îngrijească. Dorința lor a fost împlinită și Maria rămase în urma oștirii.

Aici ea se deosebi din nou când, văzând rănit de moarte pe un comandant și strângând o sută douăzeci de femei de prin sate, cără toată noaptea muniție și hrană la Cănțălărești (Vaslui), unde Ștefan cel Mare bătu o sută douăzeci de mii de turci.

Mai târziu, la Valea-Albă (Neamț), ea între iarăși în luptă și, pe când mânuia un tun, a fost rănită greu și silită să iasă din luptă.

Din acest război i s-a dat gradul de cinste, făcând-o sutaș (căpitan), și Vodă a oprit-o la curtea domnească printre boieri, unde a fost în mare cinste până la moartea sa.

12. MINTEA MOLDOVANULUI CEA DE PE URMĂ

Stăpânea Țara Moldovei într-un rând un domn mare întru toate și numele lui era Ștefan-Vodă. Și neamul nostru o ducea bine și de aceea sământa pizmei încolțise în inima liftelor străine.

Sculatu-s-au leșii și tătarii și la urmă au purces și turcii mulți ca frunza codrilor și pe atâta încă mai mulți, și au intrat în țară pustiind și pârjolind, iar mai apoi, prinzându-ne și oastea noastră, o sfărâmară și-o împrăștiară.

Și se făcea prin locurile acelea o pădure deasă și-n fața pădurii o gârlă lată și plină de stuhăriș. Ștefan își adună puținele rămășițe în dosul lor, făcu sfat și din sfat ieși poruncă să meargă înainte câțiva surlași și să deie bucium de strângere. Surlașii începură chemarea iar Vodă Ștefan cu ostașii lui începură să chiuie ca și cum ar fi fost de o mie de ori mai mulți.

Turcii pe dată crezură că acolo-i gloata cea mare a norodului de oaste și dădură năvală peste gârlă, unde le-au rămas înnămolite o mulțime de tunuri și rânduri de oaste. Moldovenii atâta așteptau. Repede sar ca niște lei-paralei peste capul păgânului și-l strivesc și-l buchisesc și pe urmă îl lasă să se întoarcă în țara lui pe drumuri scurte, cu ce mai rămăsese neatins.

Turcii s-au întors cu nespusă mânie în suflet și mânioși au rămas împotriva noastră până hăt înainte. Spun cei ce știu că, ori de câte ori se închină, turcii, în loc de amin, zic până-n ziua de astăzi:

— Dă-mi, Doamne, mintea moldovanului cea de pe urmă.

13. IZVORUL LUI ȘTEFAN CEL MARE

Mai demult nu era atâta pace în țări ca acuma. Vrăjbile erau mai dese și bătăile erau lucru de toate zilele. Așa în țara moldoveanului, ca și în alte țări, nu se potolea bine o vrajbă că se și începea alta. Când se băteau cu tătarii, când cu turcii, cînd cu ungurul, când cu alte neamuri streine.

Odată s-au bătut leșii și cu Ștefan cel Mare, care era împărat și neastâmpărat, căci nu era an lăsat de Dumnezeu în care el să nu se hărțuiască cu cineva. Din ce le-o venit vrajba, din ce nu, nu se știe. Destul că le-o venit, și atâta.

Fiecare împărat își strângea armată care de care mai multă și mai vitează. Cel leșesc ș-o strâns leși de-ai lui, cel moldovenesc, români de-ai lui. Ș-o făcut puști care de care mai oțelite și ș-o strâns iască de prin codri. Astfel înarmați s-o bătut azi, s-o bătut mâine, însă fără să se dovedească care e biruitor. La urma urmelor li se gătise iasca și li se rupsese cremenea puștilor, dar tot de împăcat nu se împăcară. Poate că Ștefan, om mai creștin, s-ar fi împăcat, dar cel al leșilor nu se învoi o dată cu capul; căci doar se lăudase la lume că el va fi voinicul care va bea sânge din sângele lui Ștefan și va mânca carne din carnea lui.

Gătindu-li-se și mâncarea pentru ei și cătanele lor, se hotărâră ca numai amândoi să se lupte luptă dreaptă, luptă voinicească. Fără multă bătaie de cap se învoiră, căci doară nici unuia nu-i prea era frică de luptă, fiind colea voinici, nu cum suntem noi, bunăoară. Suflecându-și mânecile, se luară la trântă și se zoliră până ce era soarele în crucea amiezii dar nu se biruiră. La amiază băură câte-o înghițitură, căci li se uscase limba și cerul gurii de înfierbintați ce erau, apoi se hărțuiră până la ojina cea mică, când împăratul leșilor, mai slăbind din picioare, căzu peste un bolovan, de i s-au sucit grumazii și cu ei suciți s-a întors acasă, rugându-se lui Ștefan de iertare. Ștefan, milostiv și bun la inimă cum era, l-a iertat și l-a lăsat să se întoarcă în țara lui (...).

Izvorul din care au băut apă s-a chemat apoi izvorul lui Ștefan cel Mare. Care e și unde e, nu se știe, că de atunci e mult și oamenii au murit, fără a ne lăsa vreun răvaș ori vreo însemnătură.

14. BĂTĂLIA DIN VALEA GLODULUI

Matiaș craiul era mare dușman al lui Ștefan, căci acesta bătându-l i-a luat cetatea Ciceiului, care era una dintre cetățile cele mai frumoase din țară. De aceea, pe când Ștefan era

dus din cetate, a mers să o cuprindă. Oamenii lui Ștefan, încuind porțile, se apărară, nelăsând să între pizmașul. Matiaș se luptă vitejește, dar și oamenii lui Ștefan arătau că nu-s mămăligi, căci pe care cum îl ajungeau cu buzduganul, nu mai vedea soarele. Hărțuiala i-a ținut vreo patru-cinci săptămâni. După aceea a dat Dumnezeu o ploaie de gândeai că toarnă cu cofa, nu altceva. Cătanele lui Matiaș se udară până la piele, ba chiar și oțelele puștilor ruginiră, de nu le mai puteau folosi, după atâta amar de ploaie.

Într-aceea, Ștefan se întoarce biruitor din lupta la care merseră. Mirarea lui când își văzu cetatea înconjurată de pizmași! Nu zăbovi mult și în vreme și pizmașul era sgulit prin corturi, sgreburând de frig, se aruncă asupra lui și-l alungă până la Valea Gropilor, unde fiind un glod mare, se împlântă fără de veste. Ștefan, văzându-l înglodat, îi dete o bătaie ca să o pomenească și strănepoții. Apoi se întoarce în cetate.

Locul unde i-a bătut se numește astăzi Valea Glodului, iar valea lângă care i-a îngropat se numește Valea Gropilor.

15. DEALUL LEAHULUI

Dealul Leahului se află între comunele Horodnicul-de-Jos, Horodnicul-de-Sus, Voitinel și Vicovul-de-Jos, din județul Rădăuți.

Se zice că, după ce au fost învinși leșii în Codrii Cosminului, de către Ștefan cel Mare, puțini din ei, după ce au fost chinuiți grozav de tare, au scăpat în țara lor.

Vestea despre înfrângerea leșilor s-a lățit în toată Polonia, afară de un mic ținut, care se află în munții Carpați, în partea de apus a Poloniei.

Locuitorii din acest colț de țară, neștiind ce-au pățit frații lor la Cosmin și auzind ei de bogățiile neîntrecute ale Moldovei, s-au hotărât să năvălească în Moldova, ca să

guste și ei măcar ceva din acele bogății, căci țara lor era săracă și n-aveau ei cu ce să trăiască bine în ea.

Sărmanii leși, de-ar fi știut ce pot moldovenii, când e vorba ca să-și apere pământul care-i udat cu sângele strămoșilor lor, atunci de bună seamă că s-ar fi mulțumit și cu felul de viață pe care-l duceau în patria lor. Ei nu știau că în Țara Moldovei este neadormitul Ștefan-Vodă, meșterul neîntrecut în războaie...

Era într-o zi de primăvară, pe la sfârșitul postului mare. Pământul era zvântat de vântul cald ce plutea prin aer. Soarele în acea zi, îngrozit de mulțimea leșilor care se apropiau de hotarele Moldovei, s-a oprit din mersul lui, astfel ca prin aceasta să deie semn că se apropie un pericol asupra moldovenilor.

Și iată că pe la amiază, vine la curtea lui Ștefan-Vodă un om în fuga mare și-i spune că leșii au intrat în țară și că pradă totul ce găsesc în țara lor.

Ștefan, auzind aceasta, își strânge o ceată de voinici în jurul său, și pleacă cu ei din Suceava spre Putna, căci a auzit că leșii s-ar fi îndreptat de la Putna spre Suceava.

Oștirile s-au ciocnit pe câmpul dintre orășelul Rădăuți și satul Horodnicul-de-Jos. Ștefan i-a pus pe fugă pe leși de rupeau pământul.

Văzând ei că Ștefan nu se dă cu una cu două, s-au hotărât să steie și să lupte, căci nu mai puteau fugi! Lupta s-a dat pe dealul dintre Horodnicul-de-Jos, Horodnicul-de-Sus, Voitinel și Vicovul-de-Jos. Leșii cădeau grămadă, de săgețile moldovenilor care întunecau văzduhul. Oastea leșilor scădea văzând cu ochii, pe când a moldovenilor se mărea, căci mulți din ei erau la lucru în câmp și au fost înștiințați mai pe urmă de sosirea leșilor. Ei lăsau plugul în brazdă și plecau, fără îndărătnicie, înarmați cu coase, cu furci sau cu topoare, spre a-și apăra pământul la care ei țineau atât de mult.

Lupta a ținut până a doua zi dimineața, când aproape toți leșii erau uciși de vitejii moldoveni.

Ștefan-Vodă, întru amintirea acelei izbânzi, a numit dealul pe care s-a dat acea luptă, Dealul Leahului, apoi a poruncit ostașilor săi, ca toate cadavrele leșilor să fie adunate în cincisprezece movile, pe coastele acelui deal, și să le acopere cu lut.

Și în adevăr, s-au făcut cincisprezece movile, pe care le-a numit Uricile lui Ștefan-Vodă.

Și astăzi, cine merge prin părțile acelea, vede pe coastele acelui deal cincisprezece movile. Atât dealul, cât și movilele încă își păstrează numele.

Astfel leșii, cărora moldovenii le mai ziceau poloni sau poleci, n-au mai îndrăznit a călca în țara lui Ștefan-Vodă cel Mare și Sfânt.

16. DOAMNA LUI ȘTEFAN-VODĂ

Năvăliseră odată turcii în Moldova cu oaste multă, puzderie, hotărâți ca de rândul ăsta să răpuie capul lui Ștefan-Vodă.

Și fiindcă Vodă nu era acasă, doamna a rupt-o de fugă încotro vedea cu ochii, să-și caute loc de ascuns; dar a fost aflată de turci.

Au fugărit-o prin munți, pe dealuri și prin păduri, până ce, biata de ea, și-a găsit refugiul într-un loc pe malul Prutului. Acolo, cu puterea lui Dumnezeu, s-a urcat și s-a ascuns într-o peșteră de pe malul apei, la vreo treizeci de stânjeni înălțime, aproape de Ștefănești.

Se pot vedea și azi urmele scării pe care s-a urcat doamna, acolo unde azi nu se poate sui nimeni.

În peștera aceea a stat doamna vreme lungă, până a vrut Sfântuleț să se potolit răzmerița în țară. Se pregătea și ea de plecare spre casă, când iată că se întâlnește cu Ștefan-Vodă, care venea cu oaste multă, s-o ia de unde se

ascunsese. Era vesel peste măsură domnul că bătuse pe turci și-i povestește și doamnei isprăvile lui. Apoi o ia și o duce acasă la Hârlău.

Târziu, târziu de tot de la ieșirea doamnei din peșteră, cu mare greu s-ar fi urcat unii oameni acolo sus, unde șezuse doamna țării, și ar fi văzut uși de piatră și lăcate mari, tot de piatră.

Tot acolo, cică, sunt comori ascunse, rămase până azi de la doamna fugărită de turci.

Iar stânca aceea, cum și satul dimprejurul ei, se cheamă de-atunci Stânca Doamnei.

17. RĂZBOIUL DE LA RACOVA

Își puseseră în gând turcii ca se răpuie pe Ștefan cel Mare și pe urmă să robească și Țara Moldovei. S-au înarmat turcii ș-au pornit la război cu oaste câtă frunză și iarbă, că doară-doară l-a birui pe Ștefan, că altfel îi cam duceau frica.

Ștefan-Vodă și-a ridicat și el oaste și le-a ieșit în cale numai c-o mână de oameni, dar cu credință în Dumnezeu cel puternic, cu nădejde în brațele lor cele vânjoase și cu meșteșugul ostășesc moștenit din moși-strămoși.

Când a văzut Ștefan puzderia ceea de turci, n-a fost chip să se bată fățiș și la loc larg, îndată a cotigit-o Ștefan cu oastea îndărăt, pe ici, pe colea. Și tot i-a tras pe turci, încet-încet, drept pe unde știa năzdrăvanul Moldovei că i-ar face chisăliță pe dușmanii care vreau să-i închinăm țara cu voie, ori fără voie.

Cu șiretlic i-a băgat pe turci într-o vale, înconjurată numai de codri mari și locuri fioroase, așa că te uiți numai în cer și-n pământ, încolo nu vedeai decât codru sălbatic, văi mocirloase, râpi prăpăstioase și locuri întunecoase.

Turcii, care se bizuiau pe ostașii lor cei mulți, tot îl urmăreau mereu pe Ștefan, gândind că și în borta șoarecului dacă s-ar băga tot au să-l bată odată pe Ștefan, să spuie încaltea și morților de patima lui.

Oastea lui Ștefan cel Mare cunoștea prea bine locurile din Valea Racovei și, știind ce-o așteaptă, își făcuse în pripă cetățui de apărare, movile de priveghere și șanțuri de adăpost de jur împrejurul Văii Racovei.

Așa pe vârful dealului Paju a fost cetățuie, pe Vale a fost silistrărie de praf de pușcă, prin satele Porcăreț, Păunești, Valea-Rea și Poiana Cârnului au fost tot movile și șanțuri.

Bătălia s-a început în valea Similei, pe dealul care se cheamă Cetatea, unde se văd și astăzi două tabii (șanțuri); pe urmă la gura Văii Racova și de-acolea s-a tot bătut în sus pe apa Bârladului în Bârzești, pe valea Rebricei, și până la târgul Scânteia, pe șleahul cel mare care merge spre Iași, tot o bătaie a fost și-i omora pe turci, ca și cum i-ar fi luat din oală.

Pe unde-i satul Fundătura a fost bătălie amarnică: Ștefan își așezase oștirea pe dealul Măgură, care-i cel mai înalt deal de pe acolo și trăgea-n turci de-i potopea. Și astăzi sunt urme de șanțuri și urmele unui beci căruia-i zic oamenii: Beciul lui Ștefan-Vodă. Pe șesul Bârladului, unde-i azi satul Ștefan cel Mare, a fost iar o bătălie cu turcii. La Podul-Harapului de peste pârâul Racova — aproape de satul Chițocu — oastea lui Ștefan a ucis un pașă harap și de aceea se cheamă și podul: Podul Harapului. Podul acesta a fost făcut de Ștefan-Vodă.

Și câți dușmani au pierit și câți au rămas ciolnavi pe câmpii tot nu se lăsau, de parcă răsăreau din pământ, așa de mulți turci erau.

Ștefan dacă a văzut nevoia, a prins a se trage din calea lor, că-l urmăreau să-l prindă.

Fiind strâmtorat de turci, s-a suit într-un stejar, care venea pe locul unde se află astăzi biserica din Scânteia, și, cum sta în copac, s-a rugat:

— Doamne! Scapă-mă din focul în care mă găsesc astăzi, și în locul stejarului aistuia voi zidi un lăcaș.

Turcii au trecut înainte fără ca să-l zărească, și Ștefan a scăpat cu viață.

După întâmplarea asta i-a bătut cu istovul pe turci la Podul-Înalt care venea mai sus de satul Scânteia și pe urmă i-a alungat pe turci în jos spre Dunăre.

În ținutul Tecuciului iar i-a bătut amarnic pe turci, la un vad căruia de-atunci i-a rămas numele: Vadul Turcilor.

Și a scăpat țara de robie și oastea moldovenească a făcut minuni de vitejie.

Cum a sfârșit războiul, Ștefan a poruncit să facă în Scânteia o biserică cu hramul Sfinților Arhangheli Mihail și Gavriil și a mai făcut și un pod de piatră peste pârâul Rebricea.

Morții, câți au căzut în vremea războiului cu turcii, i-a îngropat înspre miazăzi și răsărit de Pungești, în locul unde-i zic oamenii: Țintirimul lui Vodă. Iar celor care au trăit și s-au purtat vitejește în cumpăna asta așa de mare, Ștefan i-a răsplătit dăruindu-le pământ, ca să aibă cu îndestulare neam de neamul lor.

Unora din căpitani le-a dăruit chiar locurile unde și-au arătat ei faptele lor vitejești. Așa a fost bătălia din satul Fundătura.

Răzășii din Bucătăria, Cănțălărești, Chetrești, Ciofeni, Cosești, Gârceni, Mircești, Telejna de Sus și Tătărăni toți sunt împământeniți din vremea războiului de la Racova, pentru că au știut cum să-și apere: Crucea, Vodă și Moșia.

Ș-așa, cu ajutorul lui Dumnezeu și cu bărbăția ostașilor moldoveni, a scăpat Ștefan-Vodă țara de necaz și de închinare înaintea păgânului.

18. BĂTĂLIA DE LA CIORTĂREI

Ștefan-Vodă avea numai 40 de ostași când au venit păgânii asupra lui. El a fost pus gând la Dumnezeu să facă o mănăstire, și Dumnezeu a dat așa o pâclă că turcii nu se vedeau unul pe altul, ș-au început a se tăia între dânșii; da un turc de-al lor zice:

— Stați voi, fraților, să nu ne batem, că noi nu ne batem cu dușmanii, dar ne bate Dumnezeu.

Atunci s-a înseninat și ei au văzut că Ștefan sta de-o parte cu oastea lui și turcii au fugit... Ștefan-Vodă s-a luat după dânșii și pe câți au mai rămas, i-a înecat în Dunăre, și n-au mai venit mai mult în țara moldovenească.

Dar zice că au văzut atunci oamenii cum a trecut un sfânt peste negura ceea, pe deasupra. Zice că Sfântul Onofrei mult i-a ajutat în războaie lui Ștefan-Vodă, de aceea a și făcut mănăstirea Sfântului Onofriei în Mănăstioara, lângă Siret.

Bătălia asta a fost la Ciortărei, un loc lângă Badeuț, în Bucovina, că și amu pământu-i crușit de sângele cela ce s-a vărsat atunci.

19. BĂTĂLIA DE LA GROPI

Ștefan-Vodă, după ce cuprinsese cetatea Ciceului, se mută în ea, adunând o mulțime de scule scumpe, luate de la leși, tătari, cazaci, turci și alții. Cetatea o înnoi și o înconjură cu zid puternic, iar în jos, în vale, făcu împrejurul ei mai multe rânduri de șanțuri afunde, de puteai ascunde biserici în ele. După ce o umplu cu toate bunătățile, își aduse nevasta, ca să guste din plăcerile lumii, căci din cetatea asta vedea aproape toată împărăția luată de la Matiaș.

Își gândea Ștefan că, fiind bătrân, să puie buzduganul la o parte și să trăiască în pace și liniște. Pizmașii însă, văzându-i bătrânețile, își puseră de gând că chiar acum să nu-i dea pace, și să-l alunge din cetate și să-i ia țările pentru care se luptase de atâtea ori.

Ștefan, prinzând de veste ce gânduri au pizmașii, cât ai bate din palmă, își strânse o oaste de era negru pământul și porni la luptă. Pizmașului, fiind în număr mai mare, nici că-i pasă de vitejia lui Ștefan, fără a sta că să dea piept cu el. Văzând Ștefan că pizmașul e mai puternic, se socoti să-l

prindă în cursă. De aceea, după o mică hărțuială, o luă de fugă cu ai săi și nu se opri până la Ciceu.

Peste noapte făcu o mulțime de gropi afunde. Apoi în ziua următoare începu din nou să puște asupra pizmașului, ținând toată ziua hărțuiala. Când se întunecă o tuli la fugă. Pizmașul, care știa că locul acela e neted, în cap de noapte, se luă după oastea lui Ștefan, dar o păți rău, căci, ajungând la gropi, se prăbușiră cu toții de-a valma în ele. În toiul acestei încurcături, Ștefan cu ai săi se aruncă asupra lor și-i nimici până la unul.

Locul acela și astăzi se numește *La gropi*, iar valea ce se întinde pe acolo se numește *Valea gropilor*.

20. BĂTĂLIA DE LA BAIA

Cât a trăit Ștefan cel Mare și Sfânt, numai de dușmani a avut parte: când intrau turcii în țară, pe la mare; când veneau leșii prin pădurile și dealurile dinspre miazănoapte ale Moldovei; când năvăleau tătarii de la răsărit ori ungurii dinspre asfințit.

Așa, intrase odată unguru-n țară fără veste și-l apucase pe Ștefan, fără ca să fie gata cum se cuvine de bătălie.

Ungurii au dat buzna peste oastea moldovenească și-au fugărit-o pe la Rădășeni, că doară ar prinde pe Ștefan.

Ștefan-Vodă, dacă a văzut că nu-i chip de scăpare, s-a tras în târgul Baia, și acolo, dacă a simțit nevoia, s-a suit într-un arin, ca să s-ascundă de vrăjmași.

Ungurii au trecut și pe dedesubt și mai de lături de arin, dar cui i-a trăsnit prin gând că Vodă stă ascuns într-un arin? După ce-au ajuns ungurii în Baia, l-au căutat în fel și chip, în toate părțile pe Ștefan-Vodă, și dacă au auzit că n-au avut noroc să puie mâna pe dânsul, de ciudă, au prădat casele oamenilor și s-au dat pe băute și pe petrecanii ca acelea.

Ștefan cel Mare, când s-a văzut scăpat de primejdie, s-a scoborât jos din arin, a mulțumit lui Dumnezeu, de-acolea și-a strâns oastea împrăștiată, a tăbărât peste unguri în vreme de noapte și cum erau ei morți beți și nu mai știau pe ce lume sunt, le-a tras o bătaie de gândeau ungurii că-i mânia lui Dumnezeu și nu nimereau pe unde să fugă mai degrabă.

După ce-a alungat Ștefan-Vodă pe dușmani din țară, în locul arinului în care a scăpat cu viața a zidit o biserică, care se cheamă și astăzi Biserica Albă, mulțumind lui Dumnezeu că nu și-a primejduit viața în bătălie și a scăpat țara de dușmani.

Ostașii care au murit în bătălia asta a pus de i-a-ngropat în Movila Bortoasă, care se vede și în ziua de astăzi. Iar unii spun că a mai îngropat dintr-înșii pe hotarele Baiei dinspre satul Oprișeni, unde este astăzi o mocirlă.

21. ȘTEFAN-VODĂ ȘI TURCII

Ștefan-Vodă a fost un domn despre a cărui istețime și vitejie s-a dus vestea, cum se zice, peste nouă mări și nouă țări. De cum s-a suit pe scaunul Moldovei și până a pus mâinile pe piept, n-a avut mai nici o zi de pace și odihnă, ca alți oameni, ci tot numai războaie peste războaie. Nu apuca bine a se bate cu un împărat, crai, vodă sau ce era și iarăși trebuia să meargă împotriva altuia. Și poate nu s-ar fi bătut de atâtea ori, dacă craii și împărații de primprejur i-ar fi dat pace. Apucându-se dușmanii țării lui mai întâi la sfadă cu dânsul, el fiind unul care nu suferea niciodată pe nime să-i sufle în borș, nu se lăsa până ce nu-i da fiecăruia câte o bătaie de la roate, știi colea... s-o ție minte cât a fi ș-a trăi.

Așa era Ștefan-Vodă, cine vrea să știe: înțelept, isteț, inimos și viteaz cum n-a mai fost altul pe timpul lui, de-ai fi umblat să cauți lumea în lungis și curmeziș.

Cu mai mulți ani înainte de a se urca Ștefan-Vodă pe scaunul Moldovei, zice că împăratul turcesc a fost pus ochiul pe Moldova și de aceea căuta el toate chipurile cum ar putea pune mâna pe dânsa. Dar niciodată nu și-a putut ajunge ținta. După ce s-a suit Ștefan pe scaunul domnesc, iarăși și-a cercat norocul voind să-l răpuie și să-l facă să plătească haraci, după cum plăteau și alți voievozi din alte țări închinate de mai înainte.

Ștefan mai degrabă ș-ar fi dat capul, decât ar fi închinat cuiva țara de bună voie ș-ar fi plătit haraci. De aceea înțelegând el, de la cine-a înțeles, cu ce fel de cugete prietenești se poartă turcul, într-o zi a chemat la el pe toți sfetnicii lui, cum și pe mulți alți boieri și oameni însemnați, și, ținând cu dânșii sfat, le istorisi din fir în păr toate cele ce voiește să înceapă și să facă turcul. Iar după ce le istorisi, întreabă:

— Spuneți-mi acum, boieri dumneavoastră, ce ar fi mai cu cale și mai nimerit să facem? Să-nchinăm țara turcului și să plătim haraci, ori să nu-i dăm nimica?

Sfetnicii, la întrebarea asta neașteptată, răspunseră:

— Ba! Una ca asta n-am mai face-o niciodată!... Moși din strămoșii noștri n-au plătit nimănui haraciu, și acum noi să fim aceia care să-i plătim? Au doară banii, ce ar fi să-i dăm turcului, n-avem noi pe ce-i întrebuința?

Lui Ștefan îi plăcu foarte mult răspunsul acesta căci pare-că sfetnicii i l-ar fi citit din inimă. Dar el nu se mulțumi numai cu-atâta, și zice mai departe:

— Îi foarte frumos din partea dumneavoastră că vă trage inimă pentru țară și nu vă place ca să fie închinată și despuiată de păgâni. Dar băgați bine de seamă că împăratul turcesc, văzând că nu voim a-i închina țara și a-i plăti haraci, are să se mânie și să se scoale cu puterea asupra noastră, și atunci ce-om face? Cum ne-om apăra de dânsul, după ce noi, românii, suntem, așa zicând, numai o mână de

oameni, pe când turcii... câtă frunză și iarbă? Noi, după cum știți, avem puțintică oaste, pe când împăratul turcesc are o mulțime, nenumărată. Nu știu dac-om fi în stare să ne apărăm de dânsul, întâmplându-se să se ridice cu puterea asupra noastră. Deci încă o dată vă fac luători de samă; ce-i de făcut și de început, ca nu cumva decât aceea să se întâmple ca în zicala veche: „Dă-mi Doamne mintea românului cea de pe urmă".

22. BĂTĂLIA CU TĂTARII DE PE VALEA BERHECIULUI

Mai în sus de satul Vultureni, pe valea Berheciului, ținutul Tecuciului, în niște râpi, se așezaseră acolo tătarii ca la dânșii acasă și nu se dădeau duși, căpcânii: gândeau că au dat peste țară fără stăpân.

Ștefan-Vodă, tocmai în vremea aceea nu prea avea de unde să strângă atâta oaste ca să alunge tătarii, cu nepus în masă: ori se vede că nici nu și-a bătut capul să mai stârnească atâta lume pentru niște tătari.

Și ce-a făcut Ștefan-Vodă? I-a hăituit cu meșteșug. Și-a luat Ștefan vreo câțiva ostași vrednici și buni de gură cu toți călări. Cu dânșii a strâns o cireadă de boi la un loc cu vaci, cu viței, cum s-a-ntâmplat, și a pus mai pe toate vitele clopote, tălăngi, clopoței și le-a luat la goană, cât puteau fugi înspre vetrele tătărești.

Tătarii când au auzit huietul clopotelor, tropotul vitelor, mugetul lor, holca ostașilor, nu știau ce urgie și mânie a lui Dumnezeu vine peste dânșii ca să-i prăpădească. Și n-au mai așteptat să vadă ce și cum, au luat-o la picior, care cum a putut, lăsând toate-n pământ numai să scape măcar cu sufletul.

Și i-a fugărit Ștefan într-o părere, până ce-a socotit că nu le-a mai fi poftă, altă dată, să mai poposească tătarii prin țara Moldovei.

Astăzi încă se mai găsesc, pe Valea Berheciului, oale pline cu oase, tocmai din vremea tătarilor acelora.

23. CODRII COZMINULUI

Apoi, bine spune vorba ceea: vulpea e vicleană, dar mai viclean este cel ce-o prinde. Așa a fost, într-un an, și pățania lui Albert, craiul leșilor, cu Ștefan Vodă, domnul cel înțelept al Moldovei...

Cum s-o fi încumetat craiul la așa o faptă, nu se știe.

Destul că, strângând mulțime de oșteni, a trimis vorbă lui Ștefan că are de gând să-i vină în ajutor pentru a lua înapoi, de la turci, Cetatea Albă și Chilia. Și a trimis soli de au cerut voie să treacă leșii prin țară, vorbind să le pregătească Vodă hrană și locuri de popas.

Bun!... Numai că Albert ce chitea în capul lui? Să-l biruie pe Ștefan cu vicleșug și să se facă stăpân peste țara domnului cel viteaz și de toată lumea lăudat!...

Vodă, neștiind gândul regelui trufaș, i-a primit bucuros pe soli și s-a legat să facă întocmai cum fusese rugat. Ba, după ce leșii s-au pus în mișcare, dimpreună cu o oaste de teutoni (și ei amăgiți de Albert că merg împotriva turcului), domnul Moldovei le-a trimis înainte soli de vază, pentru a le da de știre toate cele pregătite pe drum.

Nu trecu multă vreme și prinde a afla Ștefan că oștirile conduse de Albert parcă nu ar merge spre cetățile de jos, ci, mai degrabă, par a o fi luat după pradă, prin Moldova.

Și iar trimite domnul soli la leși, să întrebe ce și cum... Și iar îi trage craiul cu vorbe meșteșugite, cum că nu trebuie să aibă careva vreo astfel de grijă: ei merg să lupte cu turcii la Cetatea Albă și la Chilia!...

Dar, peste câteva zile, iaca își dă riga arama pe față: cei doi soli moldoveni sunt legați și trimiși în temniță la Liov, iar oștirile lui Albert o pornesc spre Suceava.

Tare se mai încrâncenă Ștefan auzind de jaful lupilor intrați în țară înveliți în piei de oaie! Crezând însă că vor lua seama și se vor răzgândi de bună voie, fără a face și alte prădăciuni, mai aștepta să vadă dacă nu-i chip de înțelegere. Ba, văzând că au tunurile slabe, îi lăsă de bătură, fără nici o izbândă, chiar cetatea Sucevei, vreo trei săptămâni!

Că, vorba ceea: unde-i minte multă, este și răbdare multă.

Și-n adevăr: după ce îi mai trecură lui Albert fumurile de mărire cu care întrase în țară și după ce se văzu tot mai strâmtorat de moldoveni, făgădui craiul să-și retragă oastea călcând numai locurile pe unde venise, ca să nu se mai facă și alte stricăciuni. Iar Ștefan, știindu-le de-acum năravul, se ținu cu oamenii săi tot pe urmele lor...

Se bucurau ei, leșii, că au scăpat numai cu atât. Dar, prinzând a flămânzi, nu și-au mai ținut vorba, ci au luat-o prin ținuturile nepârjolite, ca să prade alt rând de bucate.

N-a mai răbdat nici Ștefan Vodă atâtea blestemății!.. Și văzând că Albert își conducea oștirea spre Codrii Cozminului, a trimis înainte o parte din călăreții săi, cu poruncă să le pregătească acolo sfârșitul.

Urmând deci vorbele lui Ștefan, au prins oștenii a tăia copacii din marginea drumului, lăsându-i înținați — adică prinși doar ușor în trunciurile lor — cum erau numai buni să poată fi lesne doborâți peste vrăjmaș, la trecerea lui prin pădure! Iar Ștefan a venit tot din urma leșilor, cu oastea pregătită. Și când au pătruns oștenii craiului în codru, pe loc i-au măcinat moldovenii, doborând asupră-le copacii și bătându-i din toate părțile pe cei care cercau să fugă.

Cerul sau pământul să se fi despicat atunci, și tot nu ar fi fost mai mare prăpădul ce-a căzut pe capul lor!...

Îndată după aceea, trimise domnul câteva pâlcuri de oaste, în frunte cu Vornicul Boldur, și au zdrobit la Lențești ajutoarele ce veneau craiului, de nici n-a mai apucat acesta

să afle de ele. Iar Albert, cu puțina oaste ce a reușit să iasă teafără din Codrii Cozminului, lăsând în mâinile moldovenilor sumedenie de care, toate tunurile, pradă bogată și chiar steagurile ce le purtase cu fală, se retrăgea cum putea spre hotar, doar-doar se va vedea scăpat cu viață.

Și a reușit să străbată până la Liov, văzându-se la adăpost. Numai că, de inimă rea ce-și făcuse, precum de blestemele cele grele alor lui, care nu-i puteau ierta că dusese la pieire floarea oștirii și boierimii leșești, călcându-și cuvântul față de un domnitor drept și viteaz, nici că a mai avut multe zile de trăit!...

Și mai spun oamenii că a poruncit Ștefan Vodă de i-au adunat pe toți leșii căzuți în robie și, înjugându-i la plug, au arat cu ei mai multe dealuri, de au semănat apoi ghindă. Și au crescut în acele locuri dumbrăvi de stejar, cărora le-au spus apoi, din cauza sângelui curs din rănile lor, Dumbrava Roșie.

Iar astfel de dumbrăvi, semănate pentru luare aminte a celor care vor mai îndrăzni să calce hotarele țării cu gând viclean ori trufaș, au fost în Moldova și lângă Botoșani, și la Cotnari, și mai în jos de Roman, și spre Pașcani...

Și poate vor mai fi fost și mai sunt pe undeva, numai că eu, cer iertare, încă nu le-am aflat.

24. STEJARUL LUI ȘTEFAN CEL MARE DIN CAȘVANA

Se spune din bătrâni că după lupta din Codrii Cozminului, când Ștefan cel Mare s-a întors biruitor împotriva polonilor, a ajuns cu oștile sale pe dealurile păduroase din apropierea curții hatmanului Luca de la Arbore.

Și, undeva la răsărit de sat, cale de un ceas, a nimerit într-o poiană, la o stâncă de păstori cu oile din aceste locuri. Cum era obosit din luptă și după drum lung, Ștefan a descălecat la umbra unui stejar din poiană. Atunci a venit

la el baciul stânii și ciobanii și i-au adus un caș mare, pe care, văzându-l, voievodul a zis cu mirare:

— Ce caș avan!

Și a ospătat din el cu vitejii săi acolo sub stejar.

De atunci au trecut multe sute de ani, iar satului care a luat ființă aici i s-a zis, de la cuvintele lui Ștefan, *Cașvana*.

Și stejarul unde Vodă a poposit cu oștenii săi este până astăzi, cât s-a făcut mare de nu pot să-l cuprindă patru oameni la tulpină. Spun unii că s-ar fi găsit mai demult și o sabie înfiptă în pământ sub stejar, rămasă de la vreun viteaz de-al lui Ștefan, dar mai mult nu se știe. Iar bătrânului stejar îi zice *Stejarul lui Ștefan cel Mare*, amintind că prin aceste locuri a trecut domnul cel mare și viteaz al țării.

25. BĂTĂLIILE PENTRU CETATEA-ALBĂ ȘI CHILIA

Ștefan-Vodă cel Bun, luând domnia Moldovei și viind turcii în zilele lui, să treacă în Moldova la Galați, i-a bătut foarte rău pe turci și a luat și Cetatea Albă și Chilia de la turci. Apoi mai pe urmă iar le-au luat turcii aceste cetăți și în câteva rânduri s-a bătut Ștefan-Vodă cu turcii. Iară când s-a bătut la Războieni, atuncea s-au așezat turcii cu Ștefan-Vodă. Și le-a dat hotar și olat Bugeacul și au făcut pace. Turcii apoi au adus tătari din Crâm și i-au așezat în Bugeac, care stau și până astăzi, precum au așezat și la Hotin lipcani.

26. CUM SCAPĂ ȘTEFAN-VODĂ DE TĂTARI PRINTR-O MINUNE

Odată năpustiseră tătarii iar în țară. Ștefan-Vodă, auzind de treaba asta, le-a ieșit în cale cu ostașii lui viteji și, cum s-a-ntâlnit cu păgânii, s-a și iscat o bătălie cumplită. Ce-au făcut, ce n-au făcut ostașii lui Ștefan, dar de la o vreme, văzând că nu pot izbuti împotriva mulțimii tătarilor, o apucară la sănătoasa.

Nu mult după asta, cerul se-ntunecă și Ștefan-Vodă, care era în fruntea oștirii, văzu norul care întunecase lumina soarelui și, temându-se de o primejdie mare, îndată a dat poruncă la oaste ca să ieie câte un snop de paie de pe miriștea care era în apropiere și să-l împlânte în vârful sulițelor, și atunci când s-a apropia norul de dânșii, să deie foc la snopi.

Când s-a apropiat norul de oaste, toți au dat foc la snopi. Norul nu era nour de ploaie, ci nour de furnici, și din partea aceea de nour care se lăsase pe oastea lui Ștefan au ars toate furnicile, i-ar celelalte care s-au lăsat în tabăra tătarilor i-au pișcat și i-au mușcat așa de tare, încât i-au prăpădit cu totul.

Și așa a scăpat Ștefan-Vodă de urgia tătarilor.

27. BĂTĂLIA DE LA CETATEA HOTINULUI

După moartea lui Ștefan, turcii iarăși au cuprins Moldova, luând și Hotinul.

Când au vrut să ieie turcii cetatea Hotinului, ea a fost apărată chiar de doamna răposatului Ștefan-Vodă.

Vizirul care era cârmuitorul oștilor turcești a înconjurat cetatea din toate părțile și, cu prilejul unei lupte, în care au fost bătuți, a văzut pe frumoasa doamnă văduvă cum îndemna și povățuia cu mult curaj și bărbăție pe apărătorii cetății, și vizirul s-a amorezat de frumusețea ei și i-a plăcut de curajul ce avea.

Îndată a trimis soli care s-o ceară ca soție adevărată și să-i făgăduiască că i-a pune la picioare tot ce va cere și ce are mai prețios.

Văduva vitează se învoi să fie soția vizirului dacă oștirile lui s-ar trage dinprejurul cetății și dacă vor săpa în jurul ei un șanț adânc întărit cu tunuri.

Vizirul a primit să îndeplinească dorințele doamnei și și-a depărtat oștirile după ce-a săpat șanțul.

Luând atunci moldovenii șanțul în folosința lor, vizirul s-a mâniat strașnic, a poruncit un asalt grozav și a cucerit cetatea.

Doamna, văzând că de-amu nu mai are chip de scăpare, s-a aruncat din turnul Hotinului în valurile Nistrului.

28. SABIA LUI ȘTEFAN VODĂ

Se povestește că Ștefan-Vodă, când era aproape să moară, a luat ocheanul și s-a uitat în jos peste draga lui Moldovă, s-o vadă bine de tot și să moară măcar cu ea în gând.

Și cum se uita Ștefan-Vodă așa, a zărit venind asupra lui, din șepte părți, șepte neamuri pline de dușmănie. Atunci bătrânul domn luă sabia lui ș-o-mplântă într-un perete, grăind către cei ce stăteau în preajma lui:

— Dragii mei, de-a veni vrăjmașul și va cere să vă supuneți lui, spuneți-i că-ngenuncheați, numai și el să-și arate puterea dacă-i vrednic să fie stăpân. Și el va întreba, cum? Iar voi să-i răspundeți: „Să scoți sabia asta împlântată de Ștefan al nostru pe patul morții".

Și Ștefan a murit!

Dușmanii au sosit pe rând și au dat cu ochii de sabie și-au aflat de istoria ei și și-au încercat puterile, dar ca s-o scoată, pace!...

Și de asta n-a fost Moldova în veacuri cotropită.

—◆—

IX. CUCU-MI CÂNTĂ SĂ MĂ DUC...

1

Foaie verde, fir de mintă,
Auzi, mândro, cucul cântă.
Ieși afară și-l ascultă.
De ți-a cânta cucul bine,
Trage nădejde la mine.
Dacă ți-a cânta din față,
Să știi, te-oi mai strânge-n brațe.
De ți-a cânta cucul rău,
Uită, mândro, dorul meu,
De ți-a cânta dintr-o parte,
Să m-aștepți că nu-s departe,

Iar de ți-a cânta din spate,
Să știi, că sunt dus la moarte.

2

Foaie verde, fir mătasă,
Cântă cucul sus pe casă,
Toți flăcăii stau la masă,
Nici nu beau, nici nu mănâncă.
Numai cu ochii se uită:
Stau la masă-n supărare,
Le-a picat un ordin mare
Să meargă la recrutare.
Eu de când m-am recrutat,
Multe lacrimi am vărsat;
Merg în jos ca nourii
Negri ca călugării.
Nu-s negri de nespălați,
Da-s negri de supărați.
Cum mă scol de dimineață,
Lacrimile-mi curg pe față.
Nu-i o sară să-nserez,
Să nu plâng, să nu oftez.
Cântă cucul miercuri, joi,
Recruții se duc de la noi.
Cântă cucul luni și marți,
Trec soldați prin Afumați.
Cântă cucul vinerea,
Că s-au despărțit de frați
Și de frați și de surori
Și de grădina cea cu flori.

3

Frundzî verdi di bujor,
Plângi-mă, maicî, cu dor.
C-am scos plugu din ocol
Și-am mers di-am arat cu dor.
Am arat, am samanat,
Zî și noapti am lucrat,
Iar acuma am plecat
Și fac slujbî la-mparat.
Cucule, ti duci și vii,
Da'... di mama ce mai știi?
— Știu bini, că-i sănătoasî,
Stă la fereastrî și coasî,
Iar din ochi... e(a) lacrini varsî,
Sî-și facî fântânî-n casî,
Fântânî cu trii izvoari,
Sî be dușmanii, sî moarî,
Si be și dușmanii mei,
Sî plesneascî fierea-n ei.

4

Foaie verde măr uscat,
Mie cucu mi-a cântat,
Nebăut și nemâncat,
La armată de plecat;
Nebăut și neprânzit,
Mie cucu mi-a horit,
La righiment de pornit.
Frunză verde, flori mărunte,
Cântă cucu-n vârf de munte;
Eu gândesc că-mi cântă mie
Și el cântă-a miliție;
Și el cântă la voinici
Care se duc dup-aici.

5

Cântă cucu-n deal la vie,
Eu credeam că-mi cântă mie.

Dar el cântă la voinici,
Care pleacă la servici.
Eu plec, puică, în armată.
Tu ibovnic să-ți faci altul
Și să-l ții, mândruțo, bine,
Cum m-ai ținut și pe mine.
Să-i pui stânga căpătâi,
Și cu dreapta să-l mângâi.

6

Păsărică argintie,
Mai zboară la primărie
Să vezi notarul ce scrie,
Ce scrie și se notează,
Ce leat mai încorporează!
Că a luat pe 41
Și n-a rămas nici unul;
42 și 43 —
Se joacă moartea cu ei;
Și a luat pe 44 —
Și-a rămas pustiu tot satul;
Și-o să-l ia pe 45,
Să-i încalțe cu opinci;
46, 47 —
Îi crește mă-sa cu lapte;
49 și 50 —
Încheie pacea pe veci!

7

Cântă cucul, se rotește,
Ghiță calul potcovește,
De armată se gătește,
Ileana din prag privește,
Din guriță-i povestește:
— Ie-mă, Ghiță, și pe mine,
Să fac armata cu tine.
— Eu, Ileană, te-aș lua,
Dară mi-i armata grea.
Când ai fi o floricică,
Te-aș pune-n piept la tunică,
Mi-ar fi armata ușurică.

8

Cântă cucu-n vârf de nuc,
Vine-mi vremea să mă duc.
Cântă cucul pe tulpină,
Că mai am o săptămână.
Cântă cucul ud de rouă,
Că mai am o zi sau două.

9

Cântă cucu-n deal cu jale,
Mie-mi vine o scrisoare,
Iată și scrisoarea-mi vine
Cu poruncă după mine.
Mult mi-i dor și-mi pare rău,
Că eu plec din satul meu
Și mă duc printre străini,
N-am prieteni, n-am vecini,
Numai arma lângă mine,
Tunuri mari și carabine
Și batista de la tine,
Și batista are-o floare
Să-mi șterg fața de sudoare
Și ochii de lăcrămioare.

10

Cântă, cuce, nu-i cânta,
Că-n cătane m-or lua.
Cântă, cuce, limba-ți pice,
Carnea, jiermii ț-o mănânce,
Că tu-așe mi-ai cântat mie,
Numa-a scârbă ș-a mânie!

11

Frundzî verdi pui di nuc,
Cântî-ș cucu pi butuc
Și mă-ntreabî un-mă duc.
Eu mă duc la Pașa-turc
Sî-i măsur grajdul în lung;
Di la ușî păn-la fund,
Îi di dzăci stângăni di lung.
Iar-la fundu grajdului,
Nicî nu be, nici nu mănâncî,
Numa-cu gându di ducî.

12

Foaie verde, lemn de fag...
Cucușor de pe harag!
. . . . . .
. . . . . .
Eu gândeam, că-mi cânți tu mie,
Dar tu cânți a bătălie,
Bătălie-mpărătească,
Căsăpie omenească...
Foaie verde, ceapă-roată...
Bine ne-a mai fost odată!
Bine ne-a mai fost odată,
La măicuță și la tată...
Curge apa tot mereu,
Trece bun și vine rău...
Trece bun și vine rău,
Mi-a venit și rândul meu!
Foaie verde, lozioară...
Ziua-ntreagă până-n sară,
Ziua-ntreagă până-n sară
Tot ne-mbracă și ne spală
Și ne duce și ne tunde,
Ne pornesc — dar nu știu unde!
Ne suie-n a „patra clas",
Și ne duce la necaz.
Of, ne duc în fuguliță
Și ne lepăd la graniță.
De trei luni de când venim
Lume vie — nu-ntâlnim...
Toate drumurile'n sânge,
Pestotlocul lumea plânge...
Plânge maica, lăcrămiază,
Traiul greu își ușurează
Și întrând în foc nestins,
Mă usuc și eu de plâns.
Of, săracii frații mei
Mor cu sute și cu mii,
Șed ca snopii cei de grâu,
Plini de sânge pân-la brâu.
Pică gloanțe lângă mine,
Nu mai vezi tu zile-n bine...
Da pe noi și zi și noapte
Tot ne mână înspre moarte.

13

Cucule cu pene roși,
Nu cânta șelor voioși

Cântă-mi mie, că-s suparat
Cî-n armatî m-au luat.
Di cătănit aș cătăni
Numai arma di n-ar fi.

14

Cucule cu pene scumpe
Șe tot cânți vara la munte?
Mai cobori șî-n jos la țară
De cântă pe-o luncă rară.
Și-i cânta la cei voinici,
Care-or mai văra pe-aici,
Ca-meu puiuț n-a văra,
Că cum a merge, l-or lua,
Șî i-or tunde chicuța
Șî l-a plânge mămuța;
Șî i-or tunde pletele,
De l-or plânge fetele!

15

Taci, cucule, nu cânta,
Că n-are cine te-asculta.
Ce-l de-a fost să te asculte
A plecat pe zile multe.
Patru boi cu lanț în coarne
Stau în grajd și mor de foame.
Mor de foame și de sete,
Și n-are cine să-i adăpe,
Că cel de i-a adăpat
La armată a plecat.

16

Cântă cucu-n poieniță,
Mândruța la fântâniță
Scoate apă și sughiță
Că o pomenește Ghiță.
Să mă vezi, mândră, pe drum,
Nu mă mai cunoști de fum,
Fum de tun și de granat
Tot de mine s-a legat.
Că granata, unde pică,
Piatra-n munte se despică.
Foaie verde de trei foi,
Vai și-amar, feciori, de noi!
Că ne-am dus foi înflorite
Și ne-ntoarcem vestejite.
Că mirosul l-am lăsat
La unguru ne-mpăcat.
Foaie verde trei alace,
Fă-mă, Doamne, ce mi-i face,
Numai scapă-mă în pace.
Inimioară, de ce plângi,
De ce sufletul mi-l stingi?
Foaie verde de bujor,
Cum nu curge cel izvor,
Să mă pot spăla de dor!
Foicică de pe cale,
Cum nu curge apa-n vale,
Să mă pot spăla de jale?
Sărac bine de demult,
Ce-am făcut de te-am pierdut?

17

— Ia mai cântâ-mi, cucule!
— Nu-ți mai cânt, voinicule,
C-am cântat pe munți de piatră
Șî-am rămas fără de tată.

C-am cântat pe munți de-aramă
Ș-am rămas fără de mamă.
C-am cântat pe munți de brazi
Ș-am rămas fără de frați.
C-am cântat pe munți de flori
Ș-am rămas fără surori.

18

Frunză verde lemn de fag,
Cucușor de pe harag!
Eu gândeam, că-mi cânți tu mie,
Dar tu cânți a bătălie.
Bătălia-mpărătească,
Prăpădenie omenească.
Foaie verde lozioară,
Ziua toată până-n sară
Tot ne-mbracă și ne spală,
Și ne tund tot și ne tund,
Ne pornesc, dar nu știu unde!
Și ne vâr în „patru clas"
Și ne duce la necaz.
Of, ne duc în fugulițâ
Și ne lepăd la graniță,
De trei luni de când venim,
Lume vie — nu-ntâlnim.
Toate drumurile-n sânge,
Pes-tot locul lumea plânge.
Plânge, maică, lăcrămiază,
Traiul greu îți ușurează
Și-aruncat în foc nestins,
Mă usuc și eu de plâns.
Of, ostașii, frații mei
Morți cu sute și cu mii,
Șed ca snopii cei de grâu,
Plini de sânge până-n brâu.
Cade-un glonț pe lângă mine,
Nu mai vezi tu zile bune.
Da pe noi și zi și noapte
Tot ne mână înspre moarte.

19

Frundză verdi foi di praz,
Cântă cucu pi zăplaz,
Of, Mărioară!
Eu gândeam că-ni cântă nie,
Da el cânt-a streinie.
Cântă cucu pi nuieli
Pentru-a meli nemureli.
Undi-s eu și undi-s ieli.
Dare-ar Dumnedzău un vânt
Să dea gardu la pământ.
Să rămâie numa parii
Să plesnească toț dușmanii.
Foiul verdi ș-un mohor,
Șel și-a dzâși că nu-i dor
Nu-i vrednic di chip di om,
Da î-i chipu dintr-o salși,
Nu știi doru și fași.
Să dă soarili-n disară,
Doru puișii mă doboară.
Zac cu fața la păreti,
Treși puica nu mă vedi.

20

Cucule cu pană sură,
Cântat-ai la noi pe șură

A amar, nu-a voie bună;
Ai cântat ast-primăvară
A jale ș-a rău în țară,
Ai cântat pe-un mușuroi,
Tot a jale ș-a războiu.
S-o dus oamenii din sati,
Tot în vagoane-ncarcati,
În neagra străinătati.
Că nu-i petreceau la oi,
Îi petreceau la război,
La război, la bătălie,
Să moară cu miile,
Să ne rupă inimile;
Să ne rupă inima,
Să pustiiască țara,
Să ne bage-n lut pe noi
Și să ne ducă-n nevoi.
Cei ce stau și beu la masă,
De război nu le prea pasă,
Că nu-și lasă-n pustii casă,
Nu-și lasă frați, nici copii
Și nici gândur-le pustii.
Doamne, negri rămân munții
Toamna, când se duc recruții,
Mai negri-o rămas Carpații,
Când s-o dus și concentrații.
De recruți nu-i așa nirare,
Trei ani trec îndată mare,
După concentrați îi jale.
Frunză verde de trifoi,
Cine dorește război,
Rămâie-i pielea de foi,
Carnea deie-o la gunoi!

Numai numele să-i vie,
Ce-i greu în lume să știe,
C-atâta cât îi război,
Nu mai scăpăm de nevoi.
Să se facă pace bună,
Nu pentr-un an, ori o lună,
Să fie pe veșnicie
Pace bună, omenie!

21

Cucule cu pene roși,
De ce cânți celor voioși?
Cântă-mi mie, că-s suparat,
La armata m-o luat.
Chicuța me jos m-o dat,
Chicuța mea cea galghioară
La moscalu sub picioare
Chicuța mea cea de mătasă
La maioru stă sub masă.
Să trăiți, dom'le maior,
Că mie de-asta nu mi-o fost dor,
Întâi să-nvăț ș-apoi să mor.

22

Astă vară ai tot cântat
Dar eu nu m-am deșteptat
Că tu cucule-mi cânți mie
Ca să mărg în cătunie,
De asta nu m-am gândit
Că eu am de cătunit.
Cucu, când tu ai plecat,
Poruncă-a venit în sat
Să mergem la recrutat

Om bătrân și însurat.
Păsărică dă pă vie,
Și tu poți fi mărturie
Că străbat țara pustie.
Păsărică, păsărea
Spune către mândra mea
Că străbat văi și vâlcele
Strâns în spate cu curăle
Și duc dorul mândrii mele.
Mândro, mândrulița mea
Roagă-te lui Dumnezău
Ca să vină-n satu meu,
Roagă-te, mândruța mea,
Pentru fericirea ta,
Pentru gloanțele de foc
Să-ndrepteze-a lor noroc,
Pentr-o sabie de vrăjmaș
Să n-ajungă pe ostaș,
Pentru tunuri și granate,
Pentru-a badei sănătate,
Și pe lună și la stele
Pentru pușcă și tranșee.

23

Cântă cucu peste vale
Și cântă cu mare jale.
— Cuculeț, nu mai cânta,
Că mi-ai rănit inima.
Eu zic cucului să tacă,
El să suie sus pe creangă,
Tot cântă și se rotește,
Inimioara-mi prăpădește.
— Cuculeț, pasări sură,
Mușca-ți-ai limba în gură;
Cuculeț, cu pene verzi,
Ce cânți sara p'in livezi;
Cuculeț, nu-mi fi dușman,
Că nu-mi cânți de un an:
Vara vii, vara te duci,
Mă nier ce, focul, mănânci?
— Mănânc mugurei de fag
Și cânt codrului cu drag,
Și mănânc mugur de salce
Și cânt codrului cum place.
La trupina nucului,
Șede muma cucului;
La vârfuțu nucului,
Șede puiu cucului.
Tot din frunză-n frunzișoară
Cântă sara pe răcoare,
Și cântă cu glas subțire
Pentru-a noastră despărțire,
Și cântă cu glas...
Pentru că ne-am depărtat.

24

Cucule, tu n-ai știut
Câte noi am petrecut.
Dar acuma și tu vezi,
Și tu să mi te repezi
În țara Muscalului,
La fereastra țarului...
Cântă frumos la fereastră,
La pace toți să pornească.

25

Vine cucul de mă-ntreabă:
„Ce nu cântă coasa-n iarbă?“

— Iarba-i mare și bătrână,
Coasa-i plină de rugină,
Și nevasta-i supărată
Nu știi coasa cum s-o bată
Și prin iarbă cum s-o poarte,
Și-i necaz de nu se poate.

26

Cântă cucul, bată-l vina,
De răsună-n Bucovina
Cântece de drag și dor
Pentru bravii ei feciori.
Bucovină, Bucovină,
Mândru plai cu dalbe flori,
Ți-au rămas lunci cu mioare,
Unde-ți sunt ai tăi feciori?
— Au plecat în țări străine
Să se bată la război,
Numai maicele bătrâne
Plâng de grijă și nevoi.

27

Cântă cucul, bată-l vina,
De s-aude-n Bucovina,
Cântă cucul printre munți
De răsună-n Cernăuți.
Cântă cucul sus pe casă,
Toți feciorii stau la masă,
Nici nu beau, nici nu mănâncă,
Numai cu ochii se uită.
Bucovină, plai cu flori,
Unde-ți sunt ai tăi feciori?
Au fost duși în altă țară,
Dar se-ntorc la primăvară.

28

Foaie verde trei smochine,
Cine-i străinel ca mine?
Numai eu și alții nime.
Străinel îs ca un cuc
Și n-am unde să mă culc;
Însă cucul tot mai are
Pe sora privighetoare.
Toate neamurile mele
Se țin pe spatele grele:
Pușculița-i măiculița,
Săbioara-i surioara,
Revolverul frățiorul,
Dar eu rămân tot cu dorul.

X. ÎN GRĂDINA LUI ION

1

La grădina lui Ion
Toate păsările dorm,
Numai una n-are somn
Și-mi zboară din pom în pom
Și-mi strigă: — „Ion! Ion!
Ian cobori din deal în vale,
Să te scald și-n cuișoare".

— Scaldă-mă măcar și-n zaharu,
Plin mi-i trupul de-amaru.
Bună-i pita prin străini,
Bună-i bună și miezoasă,
Dar la mijloc veninoasă.
Rămâi, maică, sănătoasă,
Că nu mi-ai fost bucuroasă
Să-ți aduc noră la casă,
Să știi jale de la noră
Și mila de la fecioru.

2

La fântânî la Ion
Toati păsările-mi dorm,
Numa una n-ari somn,
Îmblî din pom în pom,
Îni strigî „Ion, Ion".
Da Ion îi la priiom,
La priiomu șel di-alamî,
Undi-ni mor moscali făr-di mamî;
La priiomu șel di chiatrî
Undi-ni mor moscali făr-di tatî;
La priiomu șel di flori,
Undi-ni mor moscali făr-di surori;
La priiomu șel di-acaț
Undi-ni mor moscali făr-di fraț.

3

Frunză verde de afon,
Toate păsările dorm,
Numa una n-are somn,
Că zboară din pom în pom
Și strigă „Ion, Ion"!
Ion nu-i, îi la priiom,
La priiomu-mpărătesc,
Unde chita cântăresc.
În priiom când m-o întrat
Toți voinicii s-o nierat:
„Bravo voinic mi-o chicat!"
La priiomul cel de chiatră
Rămân copchii fără tată.
Frunzuliță vișini coapte,
Stai, ghermane, nu te bate,
Că te-oi frige și te-oi arde,
Că te-oi frige și te-oi coace
Cu jălea de la nevastă,
Că te face ca să mori
Jalea mare de surori,
Și te-oi face să nu vii
Că-i jalea mare de copii,
Copilași micuți-micuți,
Noi de neamț am fost bătuți,
Am fost dus și înarmat
De al nostru împărat,
De ce dracu n-o crăpat?

4

În grădină la Ion
Toate păsările dorm,
Numai mierla n-are somn,
Tot zboară din pom în pom
Și mi-l strigă pe Ion:
— Ioane, Ioane,
Toată lumea doarme,
Numai eu nu pot să dorm;
Dacă dorm mai mult de-un ceas

Mă trezesc cu mult necaz,
Dac-adorm, îl văd în vis
Pe Ion cu doru-aprins,
Că mai are două zile
Și mi-l duce-n bătălie,
Militar, milităraș,
Da pe mine cui mă lași?

5

Grele oști pornitu-s-au!
Dar de mers pe unde-au mers?
Pe la poarta lui Ion.
Și din gură-așa-mi grăiară:
— Lino-lin, oștile mele!
Mai așteptați puțintel
Să-mi gătesc și eu pe Ion.
Frumos veșmânt i-am croit,
Croit croitor cu milă:
Cam din brâu până-n pământ;
Din brâu până-n umerel
E veșmânt dalb de-aurel;
Cam din brațe, cam din spate
Locu-i luna cu lumina;
Cam din brațe, cam din brațe
Locu-i soar-le cu căldura;
Dinprejurul poalelor
Locu-i stele mărunțele
Mai presus și mai mărele;
Într-umerii amândoi
Locu-i doi luceferei,
Luceferei ziornicei,
Ziornicei, ziori de ziuă;
Ziornicei, ziori de ziuă;
Din cornurile câteși patru
Scrisă-i marea tulburoasă:
Cam la nouă văduleț
Stau boieri cu steguleț,
Și-mi așteaptă pe Ion
Sub dar mare ca să-l puie,
Sub dar mare oștilor,
Bun credincios domnilor,
Învățător boierilor!
Unde-i Ion, cel frumos?
El să-mi fie sănătos!

XI. MI-A VENIT ORDIN SĂ PLEC

1

În sfârșit, tot omul e dator în lume să urmeze la una din aceste trei, adică: sau fă-te ostaș, sau fă-te călugăr, sau te însoară, dar însă ostaș să te faci mai tânăr, călugăr mai bătrân, și să te însori când ajungi în minte coaptă, când poți, adică, să câștigi banii, iar nu când știi numai să-i cheltuiești; că „nevasta nouă guri are, nu e precum ți se

pare"; că „e mult mai bine să zici numai: vai de mine! Decât să stați amândoi să strigați: o, vai de noi!"

2

Când am vrut să mai petrec,
Mi-a venit ordin să plec.
Ordin de militărie,
Scris pe-o foaie de hârtie,
Și-i scris cu cerneală neagră,
Ca trei ani să nu se șteargă.

3

La Sânta Maria mare
Vine-un ordin de chemare,
Eu pe unul, eu pe doi,
Poate c-or veni-napoi.
Eu pe doi și eu pe trei,
Poate c-or veni și ei,
Eu pe trei și eu pe patru,
Poate-or concentra tot satul.

4

Foaie verde de susai,
Pusei masa și mâncai
La fântânița din plai;
O dată din masă luai,
Veni ordin și plecai.

5

Suflă vântul din Apus,
Ordinul mi s-a adus
Să mă ieie la armată,
Să mă ducă de la vatră.
Plâng măicuțele feciorii
C-au să-i ardă nemțișorii.
Plâng surorile și frați,
C-au să-i ieie la soldați.
Bată-i Dumnezeu, nebunii,
C-au adus nevoie lumii!
Decât să mă duc la nemți,
Mai bine în gât șuvăț,
Ascunde-mă, maica mea,
Unde știi și unde-ai vrea;
Ascunde-mă de jandarmi,
Pân-m-oi duce-n codrii mari!
Și mi-oi face bâte tari,
Ca să am cu ce mă bate
Pentru soră, pentru frate,
Pân-ce mi-oi găsi securea,
Oi mai îmbla prin pădure.
Da când arme mi-oi găsi,
Noaptea-n sat eu oi veni,
Ș-oi veni la miez de noapte,
La fereastră îți voi bate,
Tu mi-i da prin geam mâncare
Și mi-i spune jalea mare.
M-oi duce cu pumnii tari,
Pân-la postul de jandarmi.
L-oi prinde pe plutonier
Ș-oi băga cuțitu-n el!
Du-te, dragul mamei, du-te...
Frunza codrului aude
Și alină jalea lui,
Rupând capul neamțului.

6

Foaie verde fir negară
Plânge mândra de s-omoară
C-am primit ordin aseară
Ca să plec în altă țară.
În altă țară pâinea-i amară,
Nu-i amară de pelin,
Nu-i amară de pelin
Da-i amară de străin.
De străin și eu ce sunt
Nu văd iarba pe pământ,
Nici luna pe cer plutind,
Mândra la apă mergând.
De străin eu ce-am rămas
M-am făcut negru pe-obraz,
Negru-negru și pătat,
De părinți m-am depărtat
Și de frați, și de surori,
Și de grădina cu flori.

7

Când am vrut să mă petrec
Mi-a venit ordin să plec
Ordin de militărie
Scris pe-o foaie de hârtie
Când vin sara de la coasă
Găsesc povestca pe masă
Povestca cu două stele
Ca ochii mândruței mele.
Părul meu cel de mătasă
Șede la maior sub masă,
Părul meu cel mătăsos
Șede la maior pe jos.

8

Foaie verde iasomie,
Pe sub deal și pe sub vie
Toate casele-s pustii,
Numai una a rămas
Colo-n deal la primărie
Și-n ea colonelul scrie,
Da nu scrie bunătăți
Ci scrie tineri la sorți,
M-a scris, maică, și pe mine,
M-a scris la trei ani de zile
Să mă duc la bătălie;
M-a scris cu cerneală-albastră
Când era să-mi iau nevastă,
M-a scris cu cerneală neagră
Când mi-era lumea mai dragă.

9

Foaie verde foi de nuc
Primii ordin să mă duc,
Primii ordin de demult
Dar tu, mândro, n-ai crezut,
Iar acum ai să mă crezi
Că trei ani n-ai să mă vezi,
Lino, fa Ileano!
Când pusei picioru-n scară
Îi pică o lăcrămioară,
Când pusei pe celălalt
Șapte mândre-au leșinat,
Cu ele și mândra mea
Care m-am iubit cu ea
Lino, fa Ileano!

XII. COASĂ/CROIEȘTE, MAMĂ, CĂMEȘA

1

Frunză verde de țăcoare,
Mă duc mândră în catane.
Tu rămâi și-mi spală haine!
Croiește cămeșa mea!
O croiește bărbătește,
Și o coasă cătănește!
Pi latu cel dinapoi,
Scrie părinții amândoi;
Pi latu cel dinainte,
Scrie a tale cuvinte!

2

Vine-o carte ș-o poruncă,
Cătănile să se ducă;
Vine-o carte și-o hârtie,
Să meargă la cătănie.
Du-te, maică, la birău
Și umblă de rândul meu.
— Dragă, la birău am fost,
Da biraele-s de câine,
Nu te vreu numai pe tine.
— Dacă-i, maică, rându-așa,
Curuiește-mi cămeșa,
Dar mi-o coasă cătănească,
Neamțu să te pominească;
Și pe latu dinainte
Scrie-mi două, trii cuvinte;
Și pe latu dinapoi
Scrie plug cu patru boi;
Pe mâneca de-a dreapta
Scrie, maică, drăguța,
Pe mâneca de-a stânga
Scrie-te pe dumneata.

3

Eu mă duc, maică-n cătane,
Tu rămâi cu multă jale;
Eu mă duc, maică, departe,
Tu rămâi cu grijă-n spate.
Maică, până ce-oi veni,
Tu cămașă mi-i croi,
Dar să n-o coși omenește,
Ci s-o coși cătănește;
Pe barburul dinainte
Pune plug și șese vite;
Pe barburul dinapoi
Pune plug și șese boi,
Pe frate-meu lângă ei.
Maică, măiculița mea,
Maică, fericirea mea,
Pe mâneca de-a dreapta
Pune-te pe dumneata;
Pe mâneca de-a stânga
Pune pe iubita mea;
Pe barburul dinainte
Pune-mă de om cu minte,
Om cu minte și-nțelept,
Dar cu jale mare-n piept!

4

Hei, tu, mămulica me,
Audzit-am, mamo, asară

Că scriu la cătace iară.
Du-te, mamă, la bdirău,
Să nu fac să mărg și eu
Și dă bani de patru boi
Că cu doi om ara noi.
— Fost-am eu, dragu mami,
Bdirău boi nu pimce,
Numa pă tice te vre.
— Hei, tu, mămulica me,
Cămeșa me feciorească
Coasă-mci-o cătucească:
Pă latu de dinnaite
Coasă patru dzăci de d-iite,
Pă latu dinnapoi
Coasă plug cu patru boi;
Pă măceca de-a dreapta
Coasă-te pe dumeata.
P'in pădure duce-m-oi,
Frundză veerde rumpe-mci-oi,
Pă gerunte puce oi,
Cu condeiu scrie-mci-oi,
Acasă treme-ț-oi.

XIII. MURGUL MEU CUI SĂ RĂMÂIE?

1

Foaie verde trei bujori,
Mândra mea din Roșiori,
Să nu porți ie cu flori
Să fii dragă nemților.
Să porți ie ruginie,
Că mi-e țara în robie,
Să porți ie necălcată
Că mi-e țara ocupată.
Foaie verde iasomie,
Eu plec, neică-n cătănie,
Eu plec, mândro-n cătănie,
Murgul meu cui să rămâie?
Ai tu grijă de el bine
Cum ai avut și de mine,
Să-i dai grăunțe cu poala
Și fânul cu subțioara.
Și să-i mai dai și-altceva,
Apă din gurița ta,
Cum îi dădeai lui neica
Când în zori te petrecea,
Colo-n vale la cișmea
La cișmeaua de pe luncă
Dorul meu ca să te-ajungă.

2

Mori, murgule, de necaz,
N-am la cine să te las.
Te-aș lăsa la tatăl meu,
Tatăl meu e om bătrân,
Nu poate cosi la fân.
Mori, murgule, de necaz,
N-am la cine să te las.
Te-aș lăsa la mama mea,
Mama mea îi prea bătrână,
Nu-ți dă apă câte-o lună.

Mori, murgule, de necaz,
N-am la cine să te las.
Te-aș lăsa la sora mea,
Sora mea îi fată mare,
Când vine o sărbătoare,
Să gătește ca o floare,
Și se duce-n drum la vale.
Mori, murgule, de necaz,
N-am la cine să te las.
Te-aș lăsa la frate-n sat,
Dar mi-i fratele bogat…

3

Mai am, mândruțo, mai am,
Șapte zile dintr-un an,
Și plec, mândro, militar,
Murgul rămâne-n coșar.
Să-l îngrijești, mândro, bine
Cum ai îngrijit de mine,
Să-i dai fân din fânărie,
Cum mi-ai dat guriță mie;
Să-i dai apă ca să bea,
Mândro, din gurița ta.

4

Militar milităraș,
Mamă, mama mea, mamă,
Murgul meu cui să rămâie?
Să îl dau lui tatăl meu,
Tatăl meu e om bătrân,
Nu cosește vara fân,
Să îl las lui frate-meu,
Își ia bățul, pleacă în sat,
Murgul meu stă nemâncat,
Să îl las lui soră-mea,
Sora mea e fată mare,
Își ia papucii în picioare,
Și furca la cheutoare,
Pleacă în sat la șezătoare,
Murgul meu moare de foame,

XIV. ARE MAMA DOI/TREI/ȘAPTE FECIORI

1

Frunză verde, gist de flori,
Are mama doi feciori;
Ș-o venit mare poruncă,
Din doi, unu să se ducă!
Să se ducă-n cătănie,
De-acolo să nu mai vie!
Dzâua bună, frați, surori,
De la grădina cu flori;
De la strat de busuioc,
De la voinicii din gioc;
De la strat cu lămâiță,
De la scumpele fetiță!
Dzâua bună, țara mea,
Văd că nu te-oi mai vedea,
Vin din vii n-oi mai bea!

2

Are mama doi feciori
Ș-amândoi îs la război,
Cel mai mare-i dus pe front,
Nu știu-i viu sau este mort,
Feciorii mamei, feciori.
Cel mai mic e la cazarmă,
Se-aud pocnete de armă,
Și i-am spus lui colonelu
Să nu-mi bată băiețelul,
Feciorii mamei, feciori.
Să nu-l puie înainte
Că e mic și fără minte,
Să nu-l puie la mijloc
Că e mic și făr-noroc,
Feciorii mamei, feciori.
Și l-au pus la mărgioare
Și-a rămas făr-de spinare.
Vino, mamă, de mă vezi
Cât îs lanurile verzi,
Feciorii mamei, feciori.
Ca dacă s-or secera
Tu ni-i plânge și-i ofta
Vinerea și sâmbăta,
Mai ales duminica,
Feciorii mamei, feciori.

3

Foaie verde de trifoi
Ne-a făcut maica pe doi:
Unul miercuri, altul joi
Și-a împlut lumea cu noi.
S-o pornit mama prin țară,
Să ne strângă grămăjioară.
Grămăjioară nu ne-a strâns,
Numai ne-a-ntărtat la plâns.
Fi-ai, maică, blestemată,
De ce nu m-ai făcut fată?
Dar m-ai făcut un băiat,
De-am ajuns să fiu soldat.
Stau în armă rezemat
Nebăut și nemâncat.
Când ajung să stau la masă,
Lacrimile mă apasă,
Că instructorii bat bine,
Fără frică și rușine.

4

Are mama doi feciori,
Două sfinte sărbători,
Două sărbători în casă,
Nu știu care-i mai frumoasă,
Feciorașii mei, feciori.
Numai dorul datu-mi-a
Doi feciori ca lacrima,
Mulțumesc, dragoste, ție,
Nu vreau altă avuție,
Feciorașii mei, feciori.
Are mama doi feciori
Și mi-i cresc ca două flori
Pentru focul dorului
Nu pentru-al războiului,
Feciorașii mei, feciori.
Feciorașii mei iubiți,
Creșteți mari, înfloritori
Să am și două nurori,

Două nurori frumușele
Să le zic fetele mele.
Are mama doi feciori,
Doi feciori ca două flori,
Două doine-s pe pământ,
Nu mă satur să le cânt,
Feciorașii mei, feciori.

5

Foaie verde foi trifoi,
Înainte de război,
Avea maica doi feciori,
Doi feciori ca doi bujori.
Din război, din bujorei,
A venit unul din ei.
Fratele lui cel mai mare
A rămas pe munți călare,
Fără mâini, fără picioare,
Cu carabina-n spinare.
N-are frâu și n-are șa,
N-are cine-l îngropa.
Lumânări cine să-i puie?
— Soarele, când e s-apuie.
De jelit, cin-l-o jeli?
— Corbii, când or croncăni.

6

Frunză verde trei bujori,
Măicuță cu trei feciori,
Feciorașul cel mai mare
Fără mâini, fără picioare,
Feciorașul mijlociu
E-n spital la Cioburciu.
Feciorașul cel mai mic
Despre el nu știu nimic.
Dunăre, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală,
Să te pun în călimară,
Să-i scriu maicii o scrisoare.
Într-o pădure de fag,
Cu patru scânduri de brad,
Două-n lung și două-n lat
Și de-asupra un capac.
Capacul îi zugrăvit —
Numele meu iscălit.
Iscălit numele meu,
C-am murit tânăr flăcău.

7

Am zis verde trei scăieți,
Are mama trei băieți,
Cel mai mic e la cazarmă,
Stă cu ferele-n picioare.
Cu lăcăți la mâinișoare.
Vinde, mamă, tot ce vrei
Și deschide ferele.
Dă-mi, doamne, aripi să zbor
De-asupra căzărmilor.
Să grăiesc cu colonelul
Să nu-mi bată băiețelul.

8

Frunză verde doi bujori,
Mamă cu șapte feciori,
Din șapte-au rămas doi —
Cinci au murit în război.

Pe poartă când am întrat,
Măicuța m-a întrebat
Și cu jale și cu dor:
— Dragul mamei puișor,
Unde-s ceilalți frățiori?
— Mamă, eu când am căzut,
De nimica n-am știut.
La spital când m-au adus,
Picior de gumă mi-au pus
Și mână de cauciuc —
La gură nu pot s-o duc.
Ridic mâna să mă-nchin —
Picoarele nu mă țin;
Ridic mâna să-mi fac cruce —
Picioarele nu-mi pot duce.
Decât cu picior de lemn,
Mai bine un glonte de fier;
Decât cu mână de gumă,
Mai bine o moarte bună;
Decât picior fără os,
Mai bine un sicriu frumos,
Maică, decât mă făceai,
Mai bine un pom sădeai,
De rodea, de nu rodea,
Cine trece se umbrea,
Ție, maică-ți mulțămea.

9

Foaie verde doi bujori,
Maică cu șapte feciori,
Din șapte-ai rămas cu doi,
Cinci au murit în război,
În războiul din Balcani,
Dus de noi și de muscali,
Tocma-n țară la bulgari.

XV. SPALĂ, MAMĂ/SORO, HAINELE

1

— Spali-mi, maicî, rufili,
Cî m-așteaptî trupili,
Mamî, mamî, scumpî mamî.
— Dragu-maichii, le-am spalat,
Di uscat, nu li-am uscat.
— Undi-oiu sta și-oiu hodini,
Acolo m-oiu primeni.
Când soarili va răsări,
Eu la tini m-oiu gândi.
Scumpa me, mamî, iubitî,
Fii, în lumi, premăritî.
Frundzuleanî, schin ghimpos,
Satuli mult frumos,
Rămâi, rămâi, sănătos.
Ori ne-a și ghini, ori rău,
Ori amar di trupu-neu.

2

Spală, maică, hainele,
Că pornesc cătanele.
Spală cămășuța mea
Care cătănesc cu ea,
Și mi-o spală cu săpun,

Să-mi fie ușor pe drum.
Spală năfrămuța mea,
Care să mă șterg cu ea;
Și mi-o spală-n dor și jele
Și mi-o uscă-n gândurele
Și mi-o trimite pe stele.

3

— Scoală, mamă, și-i spăla,
Spală-mi și cămașa mea.
— Dragul mamei, ți-am spălat-o,
Nu prea bine ți-am uscat-o.
— Las-o, mamă, și așa,
Că așa mi s-a usca.
Of, soldații, frații noștri
Șed pe dealuri mulți ca snopii.
Șed ca snopii cei de orz,
Numai trupuri de oameni morți,
Șed ca snopii de secară
Fără mâini, fără picioare,
Șed ca snopii cei de grâu,
Plini de sânge pân' la brâu.
De la Nistru pân' la Prut,
Numai sânge de om mort.

4

— Spală, mamă, rufili
Că m-așteaptă trupili,
Mamă, mamă-mamă,
scumpă mamă.
— Dragul maicii, le-am spălat,
De uscat, nu le-am uscat.
— Unde-oi sta și-oi hodini
Acolo m-oi primeni.
Când soarele-a răsări
Eu la tine m-oi gândi.
Scumpa me, mamă iubită,
Fii în lume preamărită.
Frunzuliță spic de orz
Satule ești mult frumos
Rămâi, rămâi sănătos.
Ori mi-a și ghini ori rău
Ori amar de trupul meu,
Mamă, mamă-mamă,
scumpă mamă.

5

Eu mă duc, puică-n cătane,
Tu rămâi și spală haine,
Fără apă și sopon,
Numai cu lacrimi de om.
Și le freacă-n lăcrămele,
Le usucă-n sân, la piele,
Și le trimite-n calea mea,
Pe-un puiuț de rândunea.
De-i vedea steagul plecat,
Eu-s în pușcă razamat
Și din picior împușcat.
Da de-i vedea steagu-n sus
Să știi, puică, că m-am dus
Ș-am trecut țara turcească
Părinții să mă jălească.

6

Eu mă duc, mândră-n cătane,
Tu rămâi și spală haine,

Le spală cu săponele
Și le uscă-n dor și jele.

7

Foaie verde salbă moale,
Eu mă duc, maică-n cătane,
Tu rămâi de spală haine;
Spală haine cui o vrea,
Spală și cămașa mea,
Și mi-o spală la fântână,
Să mă duc cu dor de mumă;
Și mi-o clătește-n pârău,
Să mă duc cu dorul tău;
Și mi-o usucă pe piatră,
Să mă duc cu dor de tată.

XVI. GĂTEȘTE, MAMĂ, TRAISTA /CUFĂRU/DESAGII...

1

Eu mă duc, maică, mă duc
La armată nu la plug;
Eu mă duc, maică, de-acasă,
La armată nu la coasă.
Gată, mamă, cufăru
Că m-așteaptă ghezeșu.
Ieși măicuță pân' la cruce,
Și vezi neamțu cum mă duce!
Mă scoate din gară-n gară
Pân' mă scoate afar' din țară.
De ți-am fost măicuță, drag,
Petrece-mî pân' la prag!
De ți-am fost măicuță, dulce,
Petrece-mî pân-la ușe!
Plânge-mă, maică, cu dor
Că ți-am fost harnic fecior.
Ți-am arat, ți-am semănat,
Și de grijă ți-am purtat;
Plânge-mă cu lacrimi multe
Că nu-ți mai fac tină-n curte,
Nici nu-ți mai fac ceartă-n casă,
Nici îmbulzeală la masă.

2

Adu, mamă, cufăru
Că mi-a venit ordinu.
Vai, săracă, iarbă rară,
Cine te-o cosi la vară?
Astă-vară am cosit eu,
Eu și cu fratele meu.
Te-am cosit și te-am uscat
Și mândra te-a adunat.
Hai, mândruțo, -n gara mare
Să vezi cum mă duce tare,
Hai, mândruțo, -n deal la cruce
Să vezi trinu cum mă duce,
Mă duce, mă ocolește,

În cazarmă mă oprește,
În cazarma cea de piatră,
Nu văz mamă, nu văz tată,
Nu văz frați, nu văz surori,
Numai pași alergători!

3

Gată-mi, mamă, traistuța,
C-oi mere și te-oi lăsa;
Gată-mi, mamă, desagii,
Că oi mere-a cătuni.
Cântă cucu pe fântână,
Că mai am o săptămână;
Cântă cucu pe tileagă,
Că mai am o lună-ntreagă.

4

Gătii, mamă, cufărul,
Că mi-o venit ordinul
Că-mi ieși timpu de dus
Și n-am feciorit de-ajuns.
Când să pun picioru-n scară
Ochii mamei lăcrimară,
Pleacă trenu fluierând,
Mama rămâne plângând.
Că trenul unde ne duce
Poate ne pune și cruce.
Cătănire-aș num-așa —
În cazarmă la mama,
Cătănire-aș mult și ghini
Cu măicuța lângă mini.

XVII. VINDE, MAMĂ, CE-I AVE...

1

Oi, săracii noi flăcăi,
Cum ne-adună di prin văi,
Cu primari și vătăjei
Și ne mână ca pe boi
Și ne tunde ca pe oi
Și ne dă păru'n gunoi.
Păru nostru gălbior
La maiori sub picior.
Strânge (mamă?) păru bine
Să-ți aduci aminte de mine,
Să mi-l scoți duminica,
Să mi-l plângă bunica,
Să mi-l scoți sărbătorile
Să mi-l plângă surorile.
Vinde, mamă, boii tăți
Și să mă scoți de la sorți,
Vinde, mamă, ce-i ave,
Să mă scoți din bele.
— De la sorți și de la moarte
Mama nu te poate scoate.
Of, cum te plâng surorile,
Cum te plânge cea mai mare
Cu lacrimi pân' pe paftale,

Cum te plânge cea mai mică
Frunza-n codru se despică.

2

— Vinde-ți, mamă, tistimelu
Să nu-mi taie perișoru,
Vinde-ți taică, boii toți
De mă scapă de la sorți!
Vinde, taică, averea
De mă scapă de belea!
— De la toate te voi scoate,
De la două nu se poate:
De la sorți și de la moarte.

3

Foai verdi ș-o lalea,
Saraca măicuța mea,
Di la multi m-o scos ea;
Di la multi, di la toati,
Di la douî nu mă poati:
Din catani, di la moarti!
— Vinde, mamă, ce-i al meu
Și mă scoati di la greu,
Vinde, mam,-a meli haine
Și mă scoati din catani.
— Mama nu ti poati scoati
Din catani, di la moarti.

XVIII. AUZI GOARNELE CÂNTÂND

1

Auzi goarnele cântând
Și maiorul comandând!
Vai, săracii soldățăi,
Cum îi strânge de pe văi,
Cu primari și vătăjei!
Și ne mână ca pe boi
Și ne tunde ca pe oi
Și ne dă părun-n gunoi.
— Strânge-l, maică-n vălurele
Și mi-l pune-n sân la piele,
Pentru mândrutele mele;
Și sâ-l scoți la zile mari,
Și sâ-l scoți duminica,
Sîi-l vadî ibovnica!

2

Frunză verde grâu mărunt,
. . . . . .
. . . . . .
S-aud goarnele sunând,
Căpitanii comandând
Și din săbii vânt făcând.
Frunză verde baraboi,
Primăvara-i rău de noi,
Rău de noi, rău de flăcăi,
Ne strânge de p'in văi
Cu sergenți, cu vătăjei
Și ne strânge ca pe boi,
Și ne tunde ca pe oi.
Frunză verde de-alior

Părul meu cel gălbior
La maior îi sub picior.
De-ar da Dumnezeu un foc
Ca să ardă Iașu tot,
Să ardă căzărmile,
Unde stau cătanele,
Să ardă și cel din fund,
Unde stau domnii și tund.
Să ardă ș-acel din față,
Unde stau și-nvață.

3

Sună goarna de răsună,
Pe flăcăi în sat i-adună.
I-adună la primărie
Și le dau în mâini hârtie
Cu drum lung de cătănie.
Taci, goarnă, nu mai suna,
Că te-aude măicuța.
C-a mai auzit odată,
Când am rămas fără tată
Cu fața înlăcrămată,
Nu știu unde mi l-au dus,
Unde, nu s-a mai răspuns.
Și-am rămas toți mititei
Cu măicuța singurei
Și-acum suni ca să me iei.
Mai așteaptă, goarnă, oleacă
Primăvara ca să treacă,
Să scot plugul la arat,
Să termin de semănat
Iar pe urmă vei suna.

XIX. CINE-A STÂRNIT „HAI LA SORȚI"...

1

Foaie verde iasomie,
Peste-un deal și peste-o vie
Toate casele-s pustie.
Numai una nu-i pustie,
Că și-aceea-i primărie,
Șade-un colonel și scrie;
Și nu scrie bunătăți,
Scrie pe tineri la sorți.
M-a scris, maică, și pe mine
Când mi-era mai drag pe lume.
M-a scris cu cerneală verde
Când eram mai drag la fete;
M-a scris cu cerneală albastră
Când era să-mi iau nevastă.
Am auzit din bătrâni,
Gardul nou e bun din spini,
Și mândruța din vecini;
Dar mai bun din scânduri late,
Și mândruța de departe.

2

Frunzuliță de marar,
S-a ivit un ghenerar
Cu cinci sute de sorțari
Și sorțarii tinerei,

Despărțiți de la femei
Și de copii mititei.
Șăd copilașii pe vatră
Și tot strigă: tată, tată.
Frunză verde pai sacară,
Merg în sânge până-n scară.
Frunză verde spic de grâu,
Merg în sânge până-n brâu.
Frunză verde spic de orz,
Cine-a stârnit „hai la sorți“,
Putrezească-i carnea-n gros
Și ciolanele pe jos,
Și picioarele-n butuci
Și mâinile în cătuși;
Sângele pe la țânțari
Și ochii pe la bundari
Iar pielea la dubalari.
Sui, măicuță-n deal la cruce
Să vezi calul cum mă duce,
Că ne duce ca pe boi,
Să ne tundă ca pe oi.

3

Dare-ar Dumnezeu un foc,
Să ardă Bieștiul tot,
Să ardă jandarmeria,
Unde-am făcut datoria,
Să ardă și cancelaria,
Unde-am făcut recrutarea.
Bată-l focul pe primar,
Pe primar, pe secretar
Și pe domnul general.
Ei m-au scris ca militar,
M-au scris cu cerneală neagră,
Când mi-a fost mândra mai dragă.
M-au scris cu cerneală albastră,
Când eram să-mi ieu nevastă.
Și mi-au zis, băiete dragă,
Să fii militar degrabă,
Grănicer sau chiar jandarm,
Să faci armata trei ani.

4. LUAREA LA OASTE

... Iar vornicul Nic-a Petricăi, cu pașnicul, vătămanul și câțiva nespălați de mazili se purtau printre oameni de colo până colo. Și când de odată numai iaca vedem în prund câțiva oameni claie peste grămadă și unul din ei mugind puternic.

— Ce să fie acolo? ziceau oamenii, alergând care de care din toate părțile.

Pe bădița Vasile îl prinsese la oaste cu arcanul, îl cetluiau acum zdravăn și-l puneau în cătuși să-l trimeată la Piatră... Iaca pentru ce scosese atunci vornicul oamenii la clacă. Așa cu amăgele se prindeau pe vremea aceea flăcăii la oaste... Afurisită priveliște mai fu și asta!..

XX. MÂINE TOȚI RECRUȚII ꝓLEACĂ

1

Foaie verde nucă seacă
Mâine toți recruții ꝓleacă
Cu părinții să-i ꝓetreacă,
Cu mamele după ei
Ca oița după miei.
Foaie verde de-o negară,
Ne-a sosit trenul la gară,
N-a sosit ca să mai stea
Ci-a sosit ca să ne ia.
Ce oftați voi, militari,
I-ntreabă domn-capitan,
Ori vi-e frică de germani
Sau de austroungari?
Nu ni-e frică de germani,
Nici de austroungari.
Dar suntem cam supărați
C-am lăsat boii-njugați
Și ꝓe taica tot oftând,
Ꝓlugu-n căruță suind,
Și-am lăsat maica bătrână
Torcând la fuior de lână,
Tot jelind și suspinând,
Din ochi negri lăcrămând.

2

Foaie verde de aclaz,
Lung îi drumul la Caucaz;
Lung îi drumul și-i bătut.
Nu-i bătut de car cu boi,
Da-i bătut de recruți noi.
La orașul vechi Orhei,
Merg o lume de flăcăi.
Cât e ziua ꝓân-în sară
Tot mi-i tunde și mi-i spală.
Frunză verde de măr dulce,
Ieși, ꝓuicuță-n deal la cruce
Și-i vedea-ncotro m-or duce,
De m-or duce-nspre văgzal,
Să știi bine că-s moscal;
De m-or duce înspre Chiu,
Să știi bine c-am să viu;
De m-or duce înspre Ꝓrut,
Să știi bine că-s recrut.

3

Frunzuliță lemn uscat,
Când a bătut doba-n sat
La armată de ꝓlecat,
Am zvârlit coasa ꝓe câmꝓ
Și-am ꝓlecat ꝓe drum cântând.
C-am gândit, ori azi, ori mâine,
Rândul mie tot îmi vine.
Uite, sunt doi ani de zile
Și-n armată mă mai ține.
Și-am lăsat tată bătrân,
Ce nu ꝓoate cosi fân,
Și-am lăsat tot veri și vere
Și m-am dus tot cu ꝓlăcere.
Și-am lăsat mândruța mea,
Cu părinții alături ea,
Să ofteze după mine,
Să-mi dorească numai bine.

8

Foaie verde lămâiță,
Lung e drumu la graniță,
Lung e drumul și bătut
Și nu știu unde ne duc.
Nu-i bătut de car cu boi —
De recruți de alde noi.
Vai, săracii recruți noi,
Cum ne duce ca pe boi,
Cum ne tunde ca pe oi
Și ne dă chica-n gunoi.
Vai, sărmana mama noastră,
De s-ar face la fereastră
Să ne strângă chica noastră,
Și s-o strângă vălurele
Și s-o pună-n sân la ele
S-o ducă la nemurele,
Să ne plângă toți cu jele.

XXI. BUNĂ SEARA, MÂNDRĂ BUNĂ

1

Foaie verde și-o alună,
Bună seară, mândră bună,
C-asta-i seara de pe urmă,
Ce-o petrecem împreună.
Bună seara, mândra mea,
Mulțumește-mi dacă-i vrea,
Dacă nu — eu plec ș-așa.
Bună seara și-aș pleca
Nu mă-ndur de dumneata.
Bună seara și m-aș duce,
Nu mă-ndur de gură dulce.
Gură dulce ce-ai avut,
Poți trăi și nebăut
Gură dulce ce mi-ai dat,
Pot trăi și nemâncat.
Bună seara, nu de tot,
Că mă duc și iar mă-ntorc,
Pân-la ziuă sunt la loc.
Lumină luminătoare,
Și voi stele lucitoare,
Luminați mai cu tărie
Scumpa mea călătorie.

2

Sara bună, mândro bună,
Asta-i sara de pe urmă,
Sara bună și m-oi duce
Mulțămesc de gură dulce.
Mândro, mândrulița mea
Ieși de-ascultă pasărea
Cum îmi cântă cântarea,
Așa-mi cântă de cu foc
De stă soarele în loc.
Și-așa cântă de cu jele
De stă soarele cu stele.

XXII. IONEL/GHEORGHIȚĂ CU PĂR FREZAT

1

— Ionel cu păr frezat
Peste pălărie dat,
Taie-ți, Ionele, părul
Că îmi arde sufletelul.
Să-ți ardă și inimioara,
Părul nu-l tai toată vara,
Eu părul mi l-oi tăia
Când recruții vor pleca.
— Ionel, milităraș,
Tu pe mine cui mă lași?
— Te las, mândro, cui te-a vrea
Pân-la liberarea mea.
— Ia-mă, bade, și pe mine
Să fac armata cu tine,
Că știu arma a purta
Ca să-mi apăr țara mea.
— Eu, mândruțo, te-aș lua
Dar armata-i foarte grea,
Dar armata, mândro-i grea
Și nu-i pentru dumneata.

2

Ionel cu păr frezat
Peste pălărie dat,
Taie-ți, Ionele, părul
Că îmi arde sufletelul.
— Să-ți ardă și inimioara
Părul nu-l tai toată vara,
Eu părul mi l-oi tăia
Când recruții vor pleca
— Ionel cu păr negruț,
De trei ani mi-ai fost drăguț,
De trei ani și două luni
M-ai purtat printre minciuni.
Prin minciuni și prin scrisori,
Dar tu, puiule, te-nsori,
Că și eu m-oi mărita
Mai la deal de casa ta.

3

Și-am zis verde matostat,
Gheorghiță cu păr frezat,
Peste pălărie dat,
Retează, Gheorghiță, păru
Că mi-ai uscat sufletelu!
— Eu părul nu mi-l retez,
De-ar fi și să dezertez!
Vinde, maică, și vițelu
De cinstește bărbieru
Să nu-mi mai reteze părul!

XXIII. TOT AM ZIS C-AM SĂ MĂ DUC

1

Tot am zis mă duc, mă duc
Și mândra nu m-o crezut
Dar amu o să mă creadă
Că doi ani n-o să mă vadă.
Dar doi ani e vreme lungă
Dorul meu o s-o ajungă
Dorul meu și jalea mea
O să-i rupă inima.
Tu, fântână la răscruce,
Spune-i mamei vorbă dulce.
Și voi, mândrelor coline,
Toate să-i cântați de mine.
Eu la toamna care vine
Mă-ntorc, satule, la tine
Unde m-așteaptă mândruța,
Sora, frații și mâicuța.

2

Tot am zis c-am să mă duc,
La armată, nu la plug,
Dragă și iar dragă,
Fir de iarbă neagră.
Fir de cucuruz,
Ia-uzi, mândr-auzi,
Căci trei ani i-o viață grea,
O să te-ajungă jalea mea,
Căci trei ani i-o viață lungă,
Jalea mea o să te-ajungă.

3

Tot am zâs mă duc, mă ducu,
Mândrile nu m-o crezutu.
Dar amu mă poate crede,
Că trei ani nu mă mai vede;
Da trii ani îi vreme lungă,
Cine poate să-i ajungă?
Măi mândruță, spic de grâu,
De ce ieși sara la rău
Cu poalele de bumbac,
Că io după tine zac;
Cu poalile de fuior,
Că io după tine mor.

4

Ș-am zis verde foi de nuc,
Mai am o zi și mă duc.
Tu, copilă, n-ai crezut,
Dar acuma ai văzut.
Plec în țară depărtată,
Să fac la bogați armată,
Să-mi deie pâine stricată
Pe trei zile să-mi ajungă,
Haine cu cârpele sute,
Niște arme ruginite
Și cazarme umezite.
Cin-pe noi ne-a despărțit,
N-ar avea loc pe pământ
Și nici loc pentru mormânt,
Și nici drum și nici cărare,

Nici la moartea lui iertare.
Aibă casa cucului
Pe crenguța nucului
Și hodina șarpelui,
Aibă hrana racului
Și casa gândacului,
Și hodina vântului
Pe creștetul muntelui,
Să-l șteargă de pe pământ,
Cum se șterg norii de vânt.

XXIV. LA FÂNTÂNA CU ULUC

1

La fântâna cu uluc
Stau fetițele buluc
Și mă-ntreabă când mă duc?
Eu le spun că mâine sară,
Ele plâng de se omoară.
Eu le spun că-n bătălie,
Ele râd și mă mânghâie.
Mă ia, bade, și pe mine
Să mă duc la bătălie.
Eu, mândruță, te-aș lua,
Bătălia-i tare grea,
Tu cu tunu nu poți da,
Nici cu mitraliera.

2

La fântână, la uluc
Se strâng fetele buluc
Și m'întreabă, când mă duc?
Eu le spun: La primăvară!
Ele plâng de se omoară.
— Ține-mă, puicuță, bine,
Căci mai am o săptămână.
Ține-mă, puicuță-n brațe,
Căci mai am o dimineață.
Vine trenul, rău vuiește
Și la gară se oprește,
Și se-ncarcă cu recruți,
Îi mână-nspre Cernăuți.
Și ne duce-n țări străine,
Unde nu cunosc pe nime,
Numai arma lângă mine
Și batista de la tine.
Și batista are-o floare,
De-mi șterg calul de sudoare,
Pe la piept, pe la picioare,
Pe la ochi cu lăcrămioare.

3

S-au strâns fetele buluc
Și mă-ntreabă unde mă duc?
Lasă furca și fuiorul,
Haide-n casă la maiorul
Ș-om da jalbă la-mpăratul
Că ni-i pustiit tot satul.
Noi fete-am îmbătrânit,

Mergem la călugărie
Lasă Dumnezeu să știe...

4

La fântâna cu uluc
Toate fetele se duc,
Ele plâng și mă mânghâie,
Că mă duc la bătălie.
Bătălia-i în Rusia
Și nu știu cât o să țâie,
Mă duc mâine dimineață,
Nu știu de-oi mai fi în viață.
Nu mi-i jele c-am plecat,
Da mi-i jele ce-am lăsat,
Am lăsat surori și frați
Și părinții supărați,
Fetele din șezătoare
Și mândruța ca o floare.

XXV. CREȘTEȚI, FLORI, ȘI ÎNFLORIȚI

1

Creșteți, flori, și înfloriți,
Că mie nu-mi trebuiți.
Că n-am frați să vă-ngrădească,
Nici surori să vă plivească.
Creșteți, flori, cât gărdurile,
Să vă bată vânturile,
Ca pe mine grele gânduri
Dinpreună cu suspinuri.
Că eu mă duc la cătane,
Tu rămâi a spăla haine.
Da nu le-i spala în soponele,
Ci în lăcrămele.
Trimite-i sara pe stele,
Unde-oi fi eu la cortele.
Frunză verde chiparos,
S-a dus puiul cel frumos.
— Tu te duci și eu rămân,
Cu cine m-oi mângăie?
— Mângăie-te-i, puică, bine,
Că mai sunt voinici ca mine.
— Fie voinici cât iarba,
Dacă nu (eșt)i dumneata;
Fie voinici, sau nu fie,
Dacă nu-ți samănă ție.

2

Dusu-i badea-n cătănie,
Mi-o lăsat grădina mie.
Și arată, și grăpată,
Numa' trebe sămânată.
Sămâna-u-aș busuioc,
Să nu cătunea de loc.
Sămâna-u-aș maderean,
Să nu cătunea șuhan.

XXVI. DE-UN CAL BUN ȘI DE-O SULIȚĂ

1

Frunză verde peliniță,
Gătește-mă, măiculiță,
De-un cal bun și de-o suliță,
Că la vară-i răzmeriță.
Fă-mi, maică-o pâine de grâu,
Că pe unde mă duc eu
Nu se află spic de grâu,
Numai sânge până-n brâu;
Și sânge de-a sârbului
Pân-la glezna roibului;
Sânge de-a moscalului,
Până-n pieptul calului;
Și sânge de-a turcului,
Până-n coama murgului.

2

Foaie verde peliniță,
Gătește-mă, măiculiță,
De un cal bun și de-o suliță
Și de-o beată pușculiță;
De-un cal bun de călărie,
Că mă duc la bătălie.
Cântă, cuce, nu cânta,
Că mi-i ruptă inima,
Cântă, cuce, numai mie,
Că mă duc la bătălie,
Să mă-ntorc, cine mai știe.
La ce țară mă duc eu,
Nu se află spic de grâu,
Numai sânge până-n brâu.

3

Frunză verde peliniță,
Gătește-mă, măiculiță,
De-un cal bun și d-o suliță
Că la vară e rezmeriță,
M-am scris în volintire,
Taica, maica nu mă știe,
Făr'd-o mică surioară,
Mă plânge de se omoară:
Nu te duce, neică, duce,
Tuica, muica rău te-or plânge
Cu lăcrămioare de sânge.
Nu te duce, neică al meu,
Nu mă fă să gem din greu,
Ori la turci ca să te taie,
Ori la nemți să te omoare...
Săracii volintirii,
Negrii ca călugării,
Podobiți ca păunii...
Veni Dunărea-ncruntată,
Tot cu sânge-amestecată...

XXVII. ACUM CEASUL BATE UNU

1

Acu ceasu bate unu,
Auzi cum bubuie tunu;
Acu ceasu bate doi,
Suntem gata de războiu;
Acum ceasu bate trei,
Bun rămas de la femei;
Acu ceasu bate patru,
Bun rămas de la tot satu.
Acu ceasu bate cinci,
Bun rămas de la părinți;
Acu ceasu bate șase,
Bun rămas, fete frumoase,
Acu ceasu bate șapte,
Bun rămas rudelor toate;
Acu ceasu bate opt,
Noi intrăm cu toții-n foc.
Acu ceasu bate nouă,
Noi pornim în luptă nouă;
Acu ceasu bate zece,
Pe noi la luptă ne trece.

2

Auzi, ceasul bate unul,
I-auzi cum bubuie tunul,
Hai, hai, munți Carpați,
Plângeți voi, surori și frați
Și voi, mame, lăcrămați.
Acum ceasul bate două,
Ne-a-mbrăcat în haine nouă.
Acum ceasul bate trei,
Adio, de la ai mei!
Acum ceasul bate patru,
Adio, de la tot satul!
Acum ceasul bate cinci,
Nu știu de mai vin aici.
Acum ceasul bate șase,
Ne-a-mbrăcat în haine groase.
Acum ceasul bate șapte,
Noi cu ranițele-n spate.
Acum ceasul bate opt,
Toți soldații cot la cot.
Acum ceasul bate nouă,
Am trecut granița-n două.
Acum ceasul bate zece
Și la luptă iar voi trece.

3

Acum ceasul bate unu,
Eu mă duc, mă duc,
Unde bubuiește tunul,
Eu mă duc, mă duc.
Acum ceasul bate două,
Eu mă duc, mă duc,
Unde-avem poruncă nouă,
Eu mă duc, mă duc.
Acum ceasul bate trei,
Eu mă duc, mă duc,
Să luptăm ca niște zmei,
Eu mă duc, mă duc.
Acum ceasul bate patru,
Eu mă duc, mă duc,

Ca să-mi apăr țara, satul,
Eu mă duc, mă duc.
Acum ceasul bate cinci,
Eu mă duc, mă duc,
S-alungăm pe inamici,
Eu mă duc, mă duc.

4

I-auzi ceasul bate patru,
A rămas pustiu tot satul,
Fetele de măritat
Au rămas plângând în sat
C-am luat trenul și-am plecat.
Cât oi fi, mamă, plecat
Să-mi trimiți veste din sat,
Să-mi trimiți veste pe lună,
Pe vânt și pe vreme bună
Cât timp eu oi fi prin lume.
Să-mi scrii și despre Dumeni,
Ce mai e prin Costiceni,
Care fete merg la joc
Și care mă plâng cu foc,
Ce flăcău îmi ține loc?
Să-mi scrii, măicuță, să-mi scrii
De Maria ce mai știi,
Că e mândra mea dintâi,
Să-i spui, maică, să m-aștepte
Că pe ea o vreau din fete.
Și la liberarea mea
Tot cu ea m-oi însura.

XXVIII. EU PLEC, MÂNDRĂ, LA ARMATĂ

1

Eu plec, mândră, la armată,
Tu rămâi plângând la poartă,
Dar de tine tot îi bine,
Că rămâi în sat la tine,
Pentru mine-i mult mai rău,
Că mă duc din satul meu
Și mă duc în țări străine,
Unde nu cunosc pe nimeni;
Numai frunza și iarba,
Care-s pretutindenea
Și hainele de pe mine
Și batista de la tine.
Batista are o floare,
Să-mi șterg fața de sudoare
Și ochii de lăcrămioare.
Dar de tine-i tot mai bine,
Că mai sunt voinici ca mine!
— Bade, voinici pot să fie
Nouă sute sau o mie,
Nici unul nu-mi trebu-mie,
Cât a fi ș-a fi lumea,
Eu te am pe dumneata.

2

Și-o frunză de rujă-nvoaltă,
Eu mă duc, puică-n armată,
Tu rămâi plângând la poartă,

Răzămată de ρortiță
Cu ρărul lăsat ρe ță̂ță,
Cam ρe ță̂ță, cam ρe șele
Ca să-mi fie mie jele.
Răzămată de zăρlaz
Și cu lacrimi ρe obraz.
Și-altă floare trei granate,
N-a rămas nimeni în sate,
Decât maice supărate.
Maicele își ρlâng feciorii,
Nevestele soțiorii
Și fetele ρeținorii.

3

Eu mă duc, mândro, mă duc,
La armată nu la ρlug.
Mândro, cînd te-oi mai
vedea, eu nu știu.
Eu mă duc, mândro, de-acasă,
De la coasă vin acasă,
Din armată nu mă lasă.
Ți-am trimis, mândro, scrisoare,
Că sunt tare-n deρărtare.

4

— Foaie verde, foaie lată,
Ρlec, mândruțo, la armată.
Ieși, mândruțo, ρân-afară
Și ρetrece-mă la gară.
— Foaie verde trei alune,
Ia-mă, bade, și ρe mine
Să fac armata cu tine.
— Eu, mândruțo, te-aș lua,
Dar armata-i foarte grea,
Armata-i de băieți tari,
Nu e ρentru fete mari.

5

— Tu mi-ai sρus,
Gheorghiță, odată.
Că tu n-ai să faci armată
Ș-acum ρleci milităraș
Și ρe mine cui mă lași?
— Eu mă duc, mândră, mă duc,
La armată nu la ρlug.
Eu mă duc, mândră, de-acasă
La armată, nu la coasă.
— Ia-mă, Ghiță, și ρe mine,
Să fac armata cu tine.
— Eu, mândruță, te-aș lua,
N-ai să ρoți sluji la ea:
Caii-s mari, tunurile-s grele,
N-ai să ρoți sluji la ele.
Ție, mândră-ți cântă cucul,
Mie-mi bubuiește tunul;
Ție, mândră-ți cântă mierla,
Da mie mitraliera.

6

— Frunzuliță trei castane,
Mă duc, maică, la catane
Să ρort ρușcă și ρistoale.
— Dragul mamei, nu te duce
Că te-oi scălda-n laρte dulce.
— Să mă scalzi și în zahar,
Dacă-am ρus șaua ρe cal
Și mâna ρe iatagan.

XXIX. FĂ-MĂ BRÂU PE LÂNGĂ TINE

1

Tu de duci, bade sărace,
Eu cu dorul tău ce-oi face?
Ia-mă, bade, și pe mine,
La drum greu ți-oi prinde bine.
De ți-i rușine cu mine
Fă-mă brâu pe lângă tine.
De ți-i rușine cu brâu,
Fă-mă lumină de său.
Unde noaptea te-a-nopta,
Eu frumos ți-oi lumina;
Unde zorii te-or zori,
Eu frumos m-oi potoli:
Și-or ști vântul
Și pământul,
Și-ncă tu, de ți-a fi gândul.

2

— Ia-mă, dragă, și pe mine,
Să fac armata cu tine!
De ți-e rușine de mine,
Fă-mă brâu pe lângă tine,
Ca să-ți țiu mijlocu-bine;
De ți-e-rușine și-așa;
Fă-mă perniță sub șea;
De ți-e-rușine și-așa;
Fă-mă nastur-la manta!
— Nu te pot, mândruțo, lua,
Că armata este grea:
Dac-ai fi o viorea,
Mi te-aș pune la manta
Și-aș face armata cu ea;
Dac-ai fi o floricică,
Mi te-aș pune la tunică
Și-aș purta-o fără frică;
Dac-ai fi un bobocel,
Mi te-aș pune la capel
Și-aș face-armata cu el!

3

Spurcata de carcera!
Ia-mă, neică, și pe mine
Să fac armata cu tine!
Ia-mă, neică-n raniță
Cu tine pe graniță!
De ți-e rușine cu mine,
Fă-mă brâu pe lângă tine;
De ți-e rușine și-așa
Fă-mă ciucure la șa
Ori nasture la manta!
Frunzuliță de gutui,
Să mă pui la căpătâi
Când te scoli, să mă mângâi!

XXX. AȘA-I RÂNDUL FETELOR

1

Așa-i rândul fetelor.
Cum e rândul merelor;
Până-s mere mititele,
Stau pe creangă frumușele;
Dacă cresc, trăbă mâncate,
Și fetele sărutate,
Că de nu, se vestejesc,
Nimărui nu trebuiesc;
Da acuma îi lumea rea,
Să o știi, mândruța mea,
Că nu-i lumea ca odată,
Șapte feciori la o fată;
Feciorii s-o-mpuținat,
Că-n bătaie i-o mânat!
Du-te, dor, peste câmpii,
La mine să nu mai vii!
De când la mine-ai venit,
Prea tare m-ai bătrânit:
Și, mândruță, doru tău,
Facă-l Dumnezeu pârău,
Pârâuaș cu trii izvoară,
Cine-o bea din el să moară.

2

Foaie verde foaie lată,
La cruciulița de piatră
Se-ntâlni fată cu fată.
— Ce să ne facem surată,
C-o luat băieți-n armată?
— Om face jalbă și noi
La ministrul de război,
Să ne trimeată flăcăi
Să ne măritǎm și noi.

3

Foaie verde trei granate,
Fa, fetițelor din sate,
Rău ați fost, neică, ursate
Să n-aveți flăcăi prin sate,
Voi, neveste măritate,
De bărbați n-ați avut parte.
Țările luptă pe moarte,
Pentru sfânta lor dreptate.
S-a-nvrăjbit frate cu frate
Și-au luat foc țările toate.

4

În grădina cu flori multe,
Se ștergea mândra pe frunte,
Leana mea.
Nu se ștergea de-asudată,
Se ștergea de supărată,
C-a plecat puiu-n armată.

5

De când badea mi s-a dus,
La gât salbă n-am mai pus;
Nici inele n-am purtat,
Nici cu altul n-am jucat.
Când pe badea îl aveam,
Eu cu badea mă mândream,

Câte zile vin și trec,
Eu cu dorul le ρetrec;
Dacă dorm cel mult un ceas,
Mă trezesc cu mult necaz.
Eu ρe badea-l văd în vis
Cu dorul ρe față scris.

6

Trandafir cu creanga-n drum
Rupi-te-aș, dar nu mă-ndur,
Rupi-te-aș macar on struț,
Să-mi ρun ρanî la draguț,
Cî draguțu mi-i catanî
Și mi-i drag sâ-l ρort cu ρanî,
Cân' ρașă ρana-i clinte,
Ochii și gura-i râde.
De n-ar fi badea catanî,
Eu m-aș marita la toamnî,
Da badița catanești,
Di maritat nu-i nedejdi.

7

Bosâioc moldovenesc,
Ρus-am gând să te iubesc.
Da mi-o sρus o ardeleană
Că te-o scris neamțu cătană.
Nu mi-i ciudă că te-o scris,
Mi-i ciudă că nu mi-ai sρus
Să-ț' fac merinde de-ajuns;
Merinjoară cât on ban,
Să-ț' fie, bade, ρ-on an.
Merinjoară cât o ρrună,
Să-ț' fie, bade, ρ-o lună.
Și cernută ρrin situță,
Să știi, c-ai avut draguță
Frământată ρ'in inele,
Să știi că trăiesc cu jele;
Frământată ρin verigi,
Să știi că trăiesc cu griji.
Măi bade, de când te-ai dus,
La ureche n-am ρus struț,
Nici în coadă n-am ρus ρană,
Te-am jelit ca ρ-o cătană.
Ruică, ruică, păsăruică,
Du-te la badea-n Bistriță
Și te ρune ρ-o ρortiță.
De te-a-ntreba ce să fac,
Sρune-i că m-am măritat.
De te-a-ntreba după cine,
Sρune-i că duρ-o urgie;
De te-a-ntreba după care,
Sρune-i că duρ-o arătare.

8

Frunzuliță ca mohorul,
Toarce, mândruțo, fuiorul,
Toarce, Leano, toarce, toarce
Că Gheorghiță s-a întoarce,
Gheorghiță când a veni
Tot ρe tine te-a iubi.
Hai, hai, fusule,
Te-au udat lacrimile
Din ochii ca murele.
Țese, Leano, firu-n șase
Și-i fă lui Gheorghe cămașă,
Gheorghiță când s-a libera

Tot pe tine te-a lua.
Hai, hai, fusule,
Te-au udat lacrimile
Din ochii ca murele.

9

— Eu ți-am iubit ochii tăi
De când eram mititei,
Mititei și drăgălași
Și-acum pleci militaraș.
Militar, militaraș,
Dar pe mine cui mă lași?
— Te las, mândruță, cu bine
Să rămâi în sat la mine.
Ș-or mai fi băieți ca mine
Să te iubească pe tine,
— Fie cât frunză și iarba,
Dacă nu esti tu, degeaba!
Eu te-aștept, puiule-aștept
La anul să vii sergent,
Și-om trăi alături
Câte zile vom avea.

10

Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș Prutului —
Prutul are apă multă,
El pe mine nu m-ascultă.
Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș codrului —
Codrul are frunză verde,
El pe mine nu mă crede.
Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș câmpului —
Câmpul are peleniță,
Eu la dânsul n-am credință.
Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș vântului —
Vântul bate-n țări străine,
Lui nu-i pasă de suspine.
Jelui-m-aș și n-am cui,
Jelui-m-aș drumului —
Drumul însă-i supărat,
Multă oaste l-a călcat.

11

Foaie verde viorea,
Plânge codrul și iarba
Și mândruța, sărmana.
— Taci, mândruță, nu ofta
De călătoria mea,
C-așa a fost soarta ta
Să rămâi tot singurea.
Și eu am fost rău ursat
Să nu stau la mine-n sat,
Căci mama m-a blăstămat
Țările să le străbat,
Să mor de pușcă-mpușcat.
Și să mor la graniță
Cu capul pe raniță.

XXXI. SUB UMBRA DE STEJĂREL/ꝑĂDUCEL

1

La umbră la stejărel
Frumos doarme-un grănicer
Cu ranița lângă el,
Cu arma la căꝑătâi,
Mă duc, mamă, să-l mângâi.
— Nu te duci, fata mea,
Grăniceriu-i soartă grea,
Vine-un ordin și ți-l ia,
Și ți-l trece granița
Dincolo-n Ungaria,
Și tu rămâi, fata mea,
Ꝑi brațâli altuia.

2

Sub umbra de stejărel
Frumos doarme-un voinicel,
Cu arma la căꝑătâi
Mă duc, mamă, să-l mângâi.
— Nu te duce fata mea
Voinicel armata-i grea
Vin dușmanii și ți-l ia
Și-l vor trece granița
Dincolo de țara ta,
Tu rămâi, fetița mea,
Împletește-ți cosița.

3

Foaie verde ꝑorumbel,
Sub umbra de stejărel
Frumos doarme-un voinicel,
Săbioara lângă el,
Cu ranița căꝑătâi:
— Mă duc, maică, să-l mângâi!
— Nu te duce, draga maicei,
Că voinicu-i ꝑoamă dulce,
Vine ordin și se duce,
Și ți-l trece Dunărea,
Tu rămâi cu dragostea.
Vine unu și mai mare
Și ți-l ia de la mâncare,
Sună cornul și se duce,
Tu rămâi și tot îi ꝑlânge.

XXXII. NALȚI ȘI NEGRI MAI SUNT MUNȚII/NORII

1

Doamne, doamne, negri-s munții
Toamna când ꝑleacă recruții.
Haide, mândră, ꝑân'la gară,
Să vezi trenul cum ne cară
Și ne cară ca ꝑe boi,
Și ne mână ca ꝑe oi.
Ꝑărul meu cel lung și creț

La cazarmă-i sub pereți,
Părul meu cel gălbior
La maior îi sub picior.
Te mai uită prin dosar,
Că de când s-încorporat
Drumu-acasă nu mi-ați dat.
Să văd tata de trăiește
Sau de-atuncea putrezește.
Eu acasă am venit,
Mamă, tată n-am găsit.
Și cumnații din armată
Au murit dintr-o granată.
De ce să nu mor acasă,
La copii și la nevastă?
Nevasta să mă bocească,
Copiii să mă jelească.

2

Foaie verde doi grăunți,
Doamne, ce-o fi peste munți,
Peste munți, peste câmpii,
Pe unde fac bătălii!
Bătălie și război
C-a venit vremea de-apoi,
Sângele creștinului
Bate pieptul calului,
Sângele muscalului
Bate coama calului.

3

Munților cu peatră sacă,
Lăsați feciorii să treacă,
Să treacă la ciobănie,
Să scape de cătănie.
Cătănia cui i-i dată?
La feciorul fără tată!
Cătănia cui i-i bună?
La feciorul fără mumă.

4

Munte, munte, piatră sacă,
Lăsă feciorii să treacă.
Să treacă la ciobănie,
Să scape de cătunie.
Cătunia-i jug de-aramă,
Trag feciorii făr-de samă;
Cătunia-i jug de fier,
Trag feciorii până pier.
Vai, săracii ficiorii,
Cum să duc ca grâorii,
Blăstămându-și părinții,
Pân'ce i-o făcut pe ei.
Dar părinții nu-s de vină,
Că și ei nu pot de milă.
Înnorat îi ceriu roată,
Supărată-i lumea toată.
Pune pace cu neamțu
Pân-a cătuni mândru,
Pune pace cu țara
Pân-a cătuni badea.

XXXIII. A SUNAT MOBILIZAREA/ CONCENTRAREA

1

Foaie verde viorele,
Adio, rudele mele!
Țara la război mă cere;
Nu ne cere să o dăm,
Ne cere s-o apărăm.
Foaie verde matostat,
Hitler este om stricat,
Căci pentru el ne-a concentrat.
Și nu-i caz de concentrare,
Da-i caz de mobilizare.
Când am scos plugul și grapa,
Coasa, ranița și sapa,
Vine ordin de chemare
Să mă duc la concentrare.
Samănă, mândruțo, grâul,
Ca să-mi treacă-n vară brâul,
Căci am ordin de chemare
Să mă duc la concentrare.
Să mi-l seceri tu cântând
Și de dorul meu oftând.
Eu voi sta de pază noapte
Mângâind spicele coapte,
Mângâindu-le cu gândul
Și pământul sărutându-l.

2

Frunză verde trei căline,
Când eram să trăiesc bine,
Vine ordin după mine.
Ordin de mobilizare
Pentru războiul cel mare,
Războiul strașnic din Balcan,
Unde se bate de-un an.
Foaie verde și-o călină,
Străină, Doamne, străină,
Că nici apa nu-i malină
Doar să ploaie-o săptămână.
Săracă, Doamne, săracă,
Că nici apa, nu ne-neacă,
Doar să ploaie-o lună-ntreagă.

3

Și-am zis verde de secară,
Mi-a venit ordin asară,
Ordin verde de plecare,
Să mă duc la concentrare.
Ordin verde cu trei stele
Să vă zic la revedere.
Și l-a dat șeful de post,
Nu mă întreabă c-am mai fost.
Concentrare, concentrare,
Tare ești îngrozitoare.
Plâng bărbați și plâng femei,
Plâng copiii mititei,
Mor bărbați în bătălie
Și femei în vădănie.

4

În luna lui mai întâi
Au făcut oaste din noi.

În luna lui mai în două
Ne-au și scris la țară nouă.
În luna lui mai în trei
Ne dă arme și chipii.
În luna lui mai în patru
Ne pornește la-mparatu.
În luna lui mai în cinci
Ne desculță de opinci.
În luna lui mai în șase
Ne dă arme și chirase.
În luna lui mai în șapte
Ne de suliți cătrănite,
Ca pentru dușmani gătite,
În luna lui mai în opt
Ne-au pornit cu mare oft.
În luna lui mai în nouă
Ne-au și dus la țară nouă.
În luna lui mai în zece
Multă oaste să petrece.
Militari și ofițeri
Stau ca stelele pe ceri.
Busuioc verde pe masă,
Rămâi, maică, sănătoasă,
Dacă n-ai fost bucuroasă,
Să ședzi cu nora la masă,
Să te primbli din casa-n casă
Să bei vin din gavanoasă.
Busuioc mândru firos,
Rămâi, tată, sănătos,
Dacă n-ai fost bucuros,
Să mă ai de vreun folos.

5

Foaie verde căliman
A dat ordin măreșal
Prin scrisori și prin gazete
Se iau două cotigente,
Cotigente de flăcăi,
Patrușdoi și patruștrei.
Au plecat și patrușpatru
Ș-a rămas pustiu tot satul.
Ș-au plecat și patrușcinci,
S-a dus floarea de pe aici.
C-au plecat și patrușișase,
Au rămas fetile-frumoase,
Copilașii făr' de tați
Și nevestile făr' bărbați.

6

Concentrari, concentrari,
Tari tu ești îngrozitoari,
Îngrozât și-nspăimântatî
Di ti plânge-o lumi tătî.
Plâng bărbat și plâng fimei,
Plâng și copchii mititei
Pentru tini, măi Staline,
Sunt concentrat pi trii ani
di zâli.
Nistrule, apleacă-ți malu,
Ca șî treacî mareșalu,
Mareșalu o treacut,
Mari razboi s-o început,
Bat tunurili ca vântu
Di si zbâcâie pâmântu.
Di la Odesa-nainti.
Numa cruci înalti,
Di la Odesa înapoi
Numa cruci di iroi.
Și pi cruci era scris
Cini anumi viața o pus.

7

Concentrare, concentrare,
De ce ești așa de mare.
C-a mai fost o concentrare,
Dar n-a fost așa de mare.
Că de când m-a concentrat,
Pe pernă nu m-am culcat.
Nici pe pernă, nici pe țol,
Numai pe pământul gol.
Nici pe perne, nici pe țoale,
Numai pe podele goale.

8

Ș-am zis verde trei arini,
Grea e viața prin străini,
Când se vede singurel
Plânge inimioara-n el.
Concentrare, concentrare,
Ce-ai avea de gând tu oare?
Ce-ai avea de gând mi-i spune,
De aduni atâta lume.
Am crezut c-am de făcut
Doar o lună și mă duc,
Dar acum îi peste șase
Și nu ne dă voie-acasă.
Au trecut și șapte-opt,
Fac instrucții cot la cot.
Dă-ne drumul, frățiori,
La neveste și surori,
La neveste și copii
C-au rămas ca vai de ei.
Când îi frig și-i înghețat
La tranșee la săpat.
Doamne, rău m-ai blestemat,
C-am ajuns să fiu soldat
Și să îmbl-din sat în sat
Cu toți bunghii încheiat.
Decât viață de soldat,
Mai bine să fii la sat,
Sau de nu — în vârf de munte
Cu oițele cărunte...

9

Foaie verde trei migdale,
Busuioc bătut de floare,
— Vă rog, domnu căpitane,
Dă-mi drumu din concintrare,
Căci de când m-ai concintrat,
Drumu-acasă nu mi-ai dat:
Plugușoru-o ruginit,
Boii-n grajd au șteapăgit.
Trecând podul pe la Leasă,
M-o ajuns un dor de-acasă,
De copii și de nevastă,
Să lași murgul ca să pască,
Când ți-a fi dor de copii,
Să pui șaua și să mâi;
Că nevastă-i mai găsi,
Copiii i-i prăpădi,
Nicăiri ni i-i găsi.
— Ia-ți, de-o grijă, camarade,
Drumu-acasă nu se poate,
Că stăm pază la hotară,
Că intră dușmanu-n țară.
Frunzuliță de trifoi,
Sunt văduvă de război,

Cu copii pe lângă vatră
Și tot strigă: tată, tată!
Tata lor de un' să vie?
Dacă-i mort în bătălie!

10

Frunzișoară și-un chirău
Ardă-l focu Chișinău,
Cum o strâns și bun și rău
Și mi-o luat și soțul meu.
M-o lăsat plină de jele,
Vai de păcatele mele,
Îmi strâng copilașii în brațe
Cu lacrimi fierbinți pe față,
Dar puii mamii tot mă-ntreabă,
— Unde-i tata nostru, mamă.
— Tata vostru-i-în bătălie,
— Da, mamă, când o să vie?
— Când pe dușman l-o sdrobi
Și războiu s-o sfârși.

XXXIV. DE LA CERNĂUȚI/COSĂUȚI LA VALE

1

De la Cernăuți la vale
S-a făcut o trecătoare
Trecătoarea-i printre brazi
Să treacă numai soldați.
Uite, mamă, trenul vine
Să mă ia de lângă tine,
Și mă duce-n țări străine
Unde nu cunosc pe nimeni.
Numai arma lângă mine
Și batista de la tine,
Și batista are-o floare
Să-mi șterg fața de sudoare.

2

De la Cosăuți la vale
S-a făcut o trecătoare,
Tinerelul meu.
Trecătoare între brazi,
Ca să treacă concentrați.
Am și eu un băiețel,
Cu numele Ionel.
Să nu-l puneți înainte,
Că-i tânăr și n-are minte.
Să nu-l puneți la mijloc,
La mijloc îi mare foc.
Să-l puneți la mărgioară,
Că bătaia-i mai ușoară.

XXXV. TRENULE, MAȘINĂ NEAGRĂ

1

Într-o sâmbătă-n desară
Fluiera un tren în gară,
El nu fluiera să steie,
Dar fluiera să mă ieie.
Trenule, mașină neagră,
Toată lumea te blestemă
Și te-oi blestema și eu,
Că mă duci din satul meu.
De-acasă când am ρlecat,
Tată, mamă am lăsat
Și-am lăsat și-o surioară
Și-o mândruță ca o floare.
Înaρoi când am venit,
Tată, mamă n-am găsit,
Surioara m-a uitat,
Mândra mea s-a măritat.

2

Frunză verde de secară,
Ρlecai cu trenul din gară,
Dimineața până-n zori,
Gemea trenul de feciori,
Tineri ca roua din luncă,
Mergeau cu rușii la luρtă.
Ρatru zile ne-am tot dus,
Făr' să găsim nici un rus,
Și ρe jos o săρtămână,
N-am lăsat ρușca din mână.
Ne-am tot dus cu zi, cu noaρte,
Ρe viață, ori ρe moarte.
Mă gândeam de multe ori
La fete și la feciori,
Cum le-am lăsat de cu jele
Și m-am despărțit de ele.
Mândră, dragă tinerea,
Eu te rog nu mă uita,
Că nici eu nu uit de tine,
Ρână ce-i sufletu-n mine.
Te roagă lui Dumnezeu
Să scaρ, să vin să te ieu.
Duρă ce-am intrat în foc,
Veneau gloanțele ροtoρ.
Dar și noi ρușcam într-una,
Mergeam ρe ruși ca furtuna.
Căδeau rușii cu grămada,
Cum cade iarna zăρada.
Vine-un glonț de cositor,
Mă lovește-ntr-un ρicior
Și m-aruncă-ntr-un răzor.
Și zăceam rănit în sânge
Și n-avea cine mă ρlânge.
Dacă legai rănile,
Luai rând sρitalele.
Frunză verde foi de nuc,
În rea ρlanet-am născut
Și n-am loc unde mă duc,
Nici în sat, nici în oraș,
Să n-am ρace nici un ceas.
Rana din ρicior mă doare,
Tot n-am ρace și-alinare.
Vai, rusule blestemat,
Că-n mare rău m-ai băgat!

3

Trenule, mașină neagră,
Te blestemă lumea-ntreagă,
Și te-oi blăstăma și eu,
Căci m-ai dus din satul meu.
Trenule cu șase roate,
S' nu mă duci așa departe.
De la mama, de la tata,
De la soră de la frate.
Trenule, ticați-ar șina
Nu mă dispărți de mândra.
Nu mă dispărți pe veci,
Pe trei anișori întregi.

4

Vine trenul, rău vuiește,
Nu vuiește ca să steie,
Dar vuiește să mă ieie,
Să mă ducă-n țări străine,
Unde nu cunosc pe nime,
Numai arma lângă nime
Și batista de la tine.
Și batista are-o floare
Să-mi șterg fruntea de sudoare
Și ochii de lăcrămioare.
Scobori, doamne, pe pământ
Să vezi neamțu, ce-a făcut,
Neamțu vine să ne-omoare
Cu tancuri și avioane.

XXXVI. HAI, MAMĂ, ȘI MĂ-I PETRECE

1

Foaie verde mintă rece,
Desară la ora zece,
Hai, mamă, și mă-i petrece.
— Te-or petrece și străinii,
Cum m-au petrecut pe mine.
— Hai, măicuță, dumneata,
De străini m-oi sătura,
Căci de străini îi plină lumea,
Iar măicuța-i numa una.

2

Scoală, mamă, nu dormi,
Și mă-ncepe a găti,
Că de mâine dimineață
Plec pe patru ani de viață.
Nu mi-i jele c-am plecat,
Da mi-i jele ce-am lăsat.
Am lăsat surori și frați
Și părinții supărați,
Și în satul ca o floare
Pe mândruța fată mare.
Înapoi când am venit,
Frați, surori n-am mai găsit.
Am găsit trei petre-n poartă
Și mândruța măritată.

3

Scoală, maică, nu dormi
Și prinde a mă găti,

Că mă duc de aici departe
Între munți și între ape,
Unde nu-i soră și frate,
Nici măicuță cu dreptate.
Pușculița-i măiculița,
Săbioara-i surioara,
Stegușoru-i frățiorul.
Surioara, of, de sânge
Eu mă jelui, da ea plânge
Cu lacrimi amari de sânge.

XXXVII. IEȘI, MĂICUȚĂ/MÂNDRUȚĂ-N DEAL LA CRUCE

1

Ieș-măicuță-n deal la crușI
Și-i prăji-ncotro m-or dușI,
Di m-or dușI spri ChișinăU
Să știi, maicî, cî-s flăcău,
Di m-or dușI înspri Prut
Să știi, maicî, îs recrut,
Di m-or dușI spri Ades
Apo sî știi, maicî, cî n-am sî ies.

2

Frunză verde de orez,
Vino, maică, de mă vezi
Cât mai sunt grâiele verzi.
Grâiele s-or secera
Și noi doi ne-om depărta,
Nu știu când ne-om mai vedea.
Sui, măicuță-n deal la cruce
Să vezi Cuza cum ne duce,
Și ne duce ca pe boi,
Și ne tunde ca pe oi,
Ne dă chica la gunoi.

3

Frunză verde de măr dulce;
Sui, măicuță-n deal la cruce!
Și privește cum ne duce,
Că ne duce ca pe boi
Și ne tunde ca pe oi,
Ne dă păru în gunoi
Și ne pune ranița
Și ne trece granița.

4

Frunzuliță de măr dulce,
Sui, puicuță-n deal la cruce,
Să vezi puiul cum ți-l duce.
— De-napoi, bade-a-i veni,
Eu minteanul ți-oi blăni
Și cămașa ți-oi călca,
Și batista ți-oi spăla,
Și gura ți-oi săruta,
Și calul ți-oi potcovi,
Și chica ți-oi netezi.
— Ba, lele, nu pot veni,
Cât de rău măcar mi-ar fi,

Că ne duce la războiu
Să ne ρoarte ca ρe boi,
Să ne tundă ca ρe oi,
Să ne dea ρăru-n gunoi
Și să facă râs de noi.

5

Frunzdzuleană di măr dulsi,
Ieș, măicuțî-n dial la crusi
Și-i vide-ncotro m-or dusi.
Di m-or dusi-nsρri Chirman,
Sî știi, maicî, cî-s moscal;
Di m-or dusi-n sρri Ades,
Sî știi, maicî, cî-s ales;
Să mă ρlânzi, maicî, cu dor,
Cî șî eu ț-am fost ficior;
Am scos boii din ocol
Șî i-am ρus la ρlugușor,
Am tras o brazdî, ș-am tras douî,
Șî boierii m-o luoat,
Șî-n scaun m-o așădzat,
Chica-n caρ ni-o rătidzat.
Strânzî, maicî, chica me,
Șî ni-o strânzî măruncheli
Șî mi-o ρuni-n sân la cheli,
Șî-ț sii di mini jăli.

6

Frunza verde trei alune,
Când gândesc că toamna vine,
Arde inimioara-n mine
Ca focu-n cuρtor de ρâine,
Focul arde și se stinge,
Inimioara-n mine ρlânge.
Rămâi, maică, sănătoasă,
Că de-amu mă duc de-acasă,
Că-mρăratu nu mă lasă.
Taci, măicuță, nu mai ρlânge,
Că focu meu nu l-îi stinge,
Frunză verde ρui de tei,
Lung îi drumu la Orhei,
Nu-i bătut de car cu boi,
Da-i bătut de recruți noi,
Sui măicuță-n deal la cruce
Și-i ρrivi-ncotro m-or duce,
De m-or duce valea-njos,
Nu-ți mai sunt eu de folos,
De m-or duce valea-n sus,
Grele zile am ajuns,
De m-or duce-nspre văgzal,
Să știi, maică, că-s moscal.

XXXVIII. DAR ΡE MINE N-ARE CINE...

1

Și-am zis verde spic sacară
Am ρrimit ordin aseară,
Ordin scris de căρitan,
Regimentul de jandarmi.
Ordin scris de amândoi,

Regimentul Dorohoi.
Mamele ρetrec feciori,
Iar fetele ρe domnișori.
I-ar ρe mine n-are cine
Mama-i moartă de trei zile
Tata-i bătrân și nu ρoate
Am surori, și-s mici toate.

2

Foaie verde nucă seacă
Mâine toți recruții ρleacă
Cu părinții să-i ρetreacă,
Ș-aoleu, dragi le erau.
Doar ρe neica n-avea cine,
Când era tânăr ca mine
Avea taică ρrea bătrân
Și nu ρrea ducea la drum.
Strigă tatăl în gura mare:
— Fă-mă, Doamne-ntr-o cărare,
Fă-mă raza stelelor
De asuρra căzărmilor.
Să vorbesc cu colonelul
Să nu-mi certe ρuișorul,
Să nu-l ρuie ρe ρlantoane
Că e mititel și-adoarme.

3

Foaie verde nucă seacă
Mâine toți recruții ρleacă,
Ies părinții să-i ρetreacă.
Dar ρe mine n-are cine,
Că sunt străinel ρe lume.
Liberează, doamne-odată,
Concentrații din armată,
Să mă liberez și eu
Odată cu leatul meu.

4

Frunzuliță frunză sacă,
Toți recruții mâine ρleacă,
Vin părinții să-i ρetreacă;
Dar ρe mine n-are cine:
Mama-i moartă de trei zile,
Tata-i bătrân și nu ρoate,
Am o soră și-i deρarte,
Am un frate la Berlin,
Ș-ar veni, dar n-are trin.
L-as să vie și ρe jos,
Că e tânăr și frumos,
Că dacă a îmbătrâni,
Nici atâta n-a veni.

5

Foaie verde nucă seacă,
Mâine, când soldații ρleacă,
Vin părinții să-i ρetreacă.
Ρe mine nu are cine,
Căci sunt singurel ρe lume,
Cum e mierla în ρădure.
Dar nici ea nu e ca mine,
Că oauă și scoate ρui
Și-și face vecini destui.

6

La-ntâi mai recruții ρleacă,
Merg părinții să-i ρetreacă,

D-ar pe mine n-are cine —
Mama-i moartă de trei zile,
Tata-i bătrân și nu poate,
Am un frate, da-i departe,
Nici scrisoare nu răzbate.
Frunzuliță de secară,
Hai, mândruță, pân-la gară
Și m-ai petrece deseară,
Să vezi trenul cum ne cară.
Trenișor cu roate nante,
Nu ne depărtă departe,
Că mă duci în altă țară,
Unde-i pâinea mai amară.
Nu-i amară de pelin,
Da-i amară de străini.
Aici nu cunosc pe nime,
Numai arma lângă mine.

7

Doamne, ce de nalți
sunt munții
Toamna când pleacă recruții.
Mamele vin să-i petreacă,
Ochi-n lacrimi și-i înecă,
Dar pe mine n-are cine,
Că sunt străinel pe lume,
Surorile-s mititele,
Nu știu cărările mele.
Frunză verde de negară
Vin și vin trenuri în gară
Și se-ncarcă cu recruți
Și-i duce spre Cernăuți,
Și-i poartă din gară-n gară
Tot mai departe de țară,
Și-i poartă prin țări străine
Unde nu-i cunoaște nimeni.

XXXIX. CĂ ȚI-AM FOST VOINIC/MARE/ DULCE/BUN...FECIOR

1

Plânge-mă, maică, cu dor,
Că ți-am fost voinic fecior
Și de grijă ți-am purtat,
Tot ogoru ți-am lucrat,
Da de când m-am recrutat
Viața tare mi-am stricat;
Tânguiesc în țări străine
Tot plângând, gândind la tine.

2

Frundzî verdi di mohor,
Plângi-mă, maicî, cu dor,
Cî și eu ți-am fost fecior,
Ți-am scos boii din ocol
Pi Balan și pi Bujor
Și î-am pus la jugușor,
Și m-am pornit la arat.
Nici o brazdî n-am brăzdat

Șî ρotirea m-o-nconjurat,
Șî m-o ρrins, șî m-o legat,
Cu măntălicî m-o-mbracat
Și-n războiu cî m-o luat.
La războiu-cel din vali
Tăt ni mânî șî ni carî
Șî ni-ncarcî ca ρe boi,
Șî ni tundi ca ρi oi.
La ρriiom când m-o luat,
Șeρti doftori m-o catat
Șî-au strigat: „Brava soldat!"

3

Ρlânge-mă, maică, cu dor,
Că ți-am fost mare fecior,
Să fiu tatii de-ajutor,
Să scot boii din ocol
Și să mă duc la ogor,
La ogor din jos de sat,
Brazdă neagră ți-am arat,
Grâu frumos ți-am semănat.

4

— Frundzî verdi di mohor,
Ρlângi-mă, maicî, cu dor,
Cî șî ieu ț-am fost ficior,
Ț-am fost mânî di-ajiutori;
Scosăi ρlugu din șoρron
Șî boi din cial ocol,
Ρi Gioian șî ρi Bujor
Ș-am ρlecat la cial ogor.
Nici o brazdî n-am brazdat,
Ρotira m-o-ncongiurat,
Cot la cot m-o legat
Șî la sorț cî m-o luat.
— Vindiț, maicî, boii toț
Șî mă scoati di la sorț.
— Di la sorț și di la moarti,
Maica nu ti ρoati scoati,
Numa-Dumnădzău ti-a scoati!
Frundzî verdi schic di ordz,
Cini-o stârnit „hai la sorț"
Ρutredzeascî-i carnia-n gros
Șî ciolanili ρi gios!
Frundzî verdi trii migdali,
Cini-o stârnit militarii,
Da-i-aș carnia la cântari
Șî chelea la dubalari.

5

Frunză verde de bujor,
Ρlânge-mă, maică, cu dor
Că ț-am fost dulce fecior
Și-am luat boul de corn
Și am ρlecat la ogor.
Când de ρlug m-am aρucat
Neamțu cătană m-o luat
Și ρe mine că m-o dus
Dreρt în graniță la rus,
Să duc caii rușilor,
Să duc dorul mândrelor,
Să duc caii de căρestre
Și dorul de la neveste.

6

Ρlânge-mă, mamă, cu dor,
Că ți-am fost bun fecior.

C-am luat boul de corn
Și-am făcut negru ogor.
Când am fost la secerat
A venit neamțul, m-a luat.
M-a dus în țară străină
Unde mori făr-de lumină;
Nu-i nici lumină de seu,
Nici oameni din satul meu;
Nici nu-i lumină de ceară,
Nici om din a mea țară.

Unde-i omul de năcaz,
N-ai nici pânză pe obraz,
Nici pânză pe picioare,
Ci moarte înșelătoare!
Nu-i nici maica cu mila,
Nici popa cu cartea,
Numai turcii cu pușca
Și neamțul cu sabia
Să ne mânce viața!

XL. ȚI-AM FOST FATĂ ȘI FECIOR

1

Merzî Ghiță la catani,
Sini-a pasti vaca mami?
Plânzi-mî, maicî, cu dor,
Ț-am fost fată și fesior,
Ți-am scos boii din ocol
Șî plugu din podișor,
Nisî o brazdă n-am brazdat,
La armatî m-o luat.

2

Plânge-mă, mamă, cu dor,
Ți-am fost fată și fecior;
Plânge-mă, mamă, cu jele,
Că ț-am fost prunc pă plăcere.

Mânânce-te focu, mneamț,
Dă tânăr m-ai pus în lanț;
Dă tânăr fără mustață,
Mi-ai pus pușculița-n brață.

3

Plânge-mă, maică, cu dor,
Ț-am fost fată și fecior,
Ț-am scos plugul din ocol,
Tot cântând și fluierând,
Nu ca sluga blestemând.
Măicuță, când m-ai făcut,
Doamne, bini ți-o părut!
C-ai gândit că-ți faci fecior,
Ți-ai făcut jale și dor.

XLI. RĂMAS BUN, TATĂ ȘI MAMĂ

1

Am primit mai ieri hârtie
Să mă duc la datorie,
Și ca orice bărbat
De mâine voi fi soldat
Eu mă duc, dragii mei, la datorie.
— Bun rămas, tată iubit,
Ora de mers mi-a venit
Nu mai plânge, scumpă mamă,
Mă duc, armata mă cheamă
Și mă duc, dragii mei, la armată.
— Frați, surori, la revedere
Mă duc, armata mă cere.
Cântă-mi tu iubita mea
Că doi ani nu ne-om vedea,
Dar doi ani nu-s dragă o veșnicie.
— Mândre fete, dragi băieți,
Cu bine mai rămâneți,
Mamă și voi surioare,
Nu uitați să-mi scriți scrisoare
Că doru, că doru de voi e mare.

2

Rozmarin verde-n ocol,
Rămâneți, părinți, cu dor,
Rozmarin verde-n pârlaz,
Rămâi, maică, cu năcaz,
Că de astăzi încolea
Apă rece nu-i mai bea
Adusă de mâna mea.

3

Maica naște, maica crește,
Dar noroc nu dăruiește.
Când ar dărui noroc,
N-ar mai arde oastea-n foc.
De la tot mama te scoate,
De la două nu te poate:
De la oaste, de la moarte.
Rămâneți cu sanătate,
Că eu plec de-amu departe
În neagră streinătate.

XLII. RĂU, MAICĂ, M-AI BLESTEMAT

1

Mamă, rău m-ai blestemat
C-am ajuns să fiu soldat.
Stau în armă răzămat
La o poartă de-mpărat
Și mă uit cu dor în sat
La fete de măritat,
La neveste cu bărbat.
Și mă uit în sat cu dor
Cum merg frații la surori,
Numai eu n-am avut parte
Nici de soră, nici de frate,
Nici de părinți cu dreptate.

Jelui-m-aș, dar n-am cui,
Jelui-m-aș câmpului,
Câmpul are peliniță
Și la dânsul n-am credință,
Câmpul are frunze-uscate
Și la dânsul n-am dreptate.

2

Frunză verde mintă creață,
Într-o joi de dimineață
Mătura maica din față,
Mătura și blestema,
Cum zicea așa era.
Vai că rău m-au blestemat,
Că de oaste n-am scăpat
Să mor de pușcă-mpușcat
Și de piroane sfărâmat
Și de tunuri detunat.
Pune masa să mănânc,
Adă-mi perna să mă culc,
Strânge perna, nu mă culc.
Adă-mi murgul să mă duc.
Pentr-o pușcă ruginoasă
Lăsai casă, lăsai masă,
Lăsai nevastă frumoasă,
Lăsai mamă, lăsai tată
Și copii pe lângă vatră,
Care strigă: „tată, tată".
De nevastă nu-mi pre pasă,
De copii inima-i arsă.
Frunză verde și-un dudău,
De jalea trupului meu
Plâng pietrele pe pârău.
De jalea vieții mele
Plâng pietrele-n vădurele.

3

Frunză verde, lemn uscat,
Rău, maică, m-ai blestemat,
Să mă bată ploile,
Să mă ardă soarele,
În fundu Galiției,
La granița Rusiei.
Galiție, țară departe
Focu și para te-ar arde.
Că-n tine cît am umblat,
Nici chiar apă n-am aflat,
Numai sânge închegat!

4

Frunzișoară grâu curat,
Cum a fost, cum s-a-ntâmplat,
Peste grea viață am dat.
Că nu-i zi și nu-i ceas
Să nu petrec cu năcaz.
Nu-i o dragă noptișoară
Să nu mâiu pe câmp afară.
Nu-i o dragă dimineață
Să mai am și eu dulceață.
Of, tărișor m-am muntămit
Strai verzi de prăvit.
Frunzișoară lemn de brad,
Peste rău bre am mai dat.
Șăzi aicea, poți să mori
Și nimănuia nu i-i dor.
Și te muncesc ca pe Hristos
Degeaba, făr de folos.

Of, mare-i lumea și frumoasă
Da de noi o ρarte aleasă.
Frunzișoară de alunică,
Dragul maicii Todirică,
Rău ai fost, ρeste rău ai dat
Așa maica te-a blăstămat,
Să umbli în lume ρrin foc
Unde-i sta să n-ai noroc.
Și așa chiar s-a întâmρlat,
ρeste nărociri n-am dat.

5

Dzîs-am verdi grâu curat,
Rău, maică, m-ai blăstămat
De-am ajiuns on ghet soldat
Într-on codru-ntunicat.
Cum dă soarili-n disară
Tăț serjanții la ρlimblari.
Numa Fanea la-nchisoari
Cu triidzăși di-nșingătoari.
Îni fași ρuica-ntrebari
Di și ρlâng așa cu jeli:
Și, țî-i gre arma-n schinari,
Ori ți-i dor de-acasă tari.
Tocma di la-ncorρorari
N-am ρrinit nici o scrisoari.
ρlec în fața Nestrului
Și-i dzîc giurământului:
Șel di m-a ρuni-n pământ
Să-ni facă săcrii di nuc
Și caρacu di argint,
Să ρutredzăsc la șinși ani,
Să fac voia la dușmani,
Să ρutredzăsc la trii dzâli,
Să fac voia la coρchili.

6

Verde foaie, bob năut,
Rău, maică, ți-a mai ρărut
ρe mine că m-ai făcut:
C-un ρicior m-ai legănat,
Cu mâinile ți-ai lucrat,
Din gură m-ai blestemat
Să fiu tot înstrăinat,
Țările să le străbat,
România-n lung și-n lat.
M-ai blestemat, maică, la lună
Ca să fac cătană lungă;
M-ai blestemat, maică, la stele
Ca să fac la artilerie.
Nici-o armă nu-i mai grea
Cum e artileria:
Caii mari și tunuri grele
Și obuze subțirele;
Când sună goarna la ceai —
Io-mi fac cizmele-ntre cai;
Când sună goarna la masă —
Țava tunului neștearsă
Și baineta ruginită,
Ce mâncare amărâtă!
Aș lăsa-o și neștearsă
Dar mi-e teamă de ρedeaρsă...

7

La umbra unui stejar
Frumos doarme un militar,

Militarul cum dormea
Șarpele la el venea.
Doi drumeți pe drum treceau,
Militarul le spunea:
Voi, drumeți, drumeți sunteți,
Pe mine nu mă vedeți?
Iar șarpele răspundea:
Voi, drumeți, drumeți sunteți,
Cu dânsul treabă nu aveți.
Maică-sa când l-a născut
Tare rău i-a mai părut,
Cu mâna l-a legănat,
Cu gura l-a blestemat:
Să te ieie șarpele
Cum mi-ai supt tu laptele.
Și l-a blestemat și lunea
Să înconjoare toată lumea,
Și l-a blestemat și joia
Să știe și el nevoia,
Of, dorule, mărule.

8

O, mămică, mama mea,
Vai de inimioara mea!
Vai și de zilele mele,
Una-i bună, zece-s rele.
Fi-ți-a, mamă, și păcat
Că amar m-ai blestemat
Când, mamă, m-ai legănat:
Să am casa cucului
Și odihna vântului!
Fi-ți-a, mamă, și păcat
Că pe când m-ai legănat,
C-un picior mă legănai,
Cu gura mă blestemai,
Să n-am cină cu-așezare
Nici odihnă la mâncare!

9

Spune, maic-adevărat,
În ce apă m-ai spălat?
În apă de joi seara,
Să umblu toată lumea?
Știut-ai, tu, maică, bine,
Când oi prinde arma-n mână,
N-oi mai cosi prin grădină.
Nici n-oi mulge oi la stână,
Nici n-oi mulge oile,
Nici n-oi cosi ierbile.
C-oi umbla din țară-n țară,
Cu prefontul subsuoară,
Și mi-o fi lumea amară.
Azi trăiesc tot cu bănat,
Că sunt tare-nstrăinat.

10

Of, amarule, amar,
S-a scornit mare pojar.
Nu din foc, da din norod.
Sau să-l stingă, dar nu pot.
Rău, maică, m-ai blestemat,
În foc mare am întrat.
Că m-ai blestemat la soare
Și n-am zi de sărbătoare.
Că m-ai blestemat la lună
Să nu-mi am eu o zi bună.
Când în ziua de hodină

Îmi șterg pușca de rugină.
Când în zi de sărbătoare
Eu cu pușca în spinare.
Pe pușcă când m-am lăsat,
Multe lacrimi am vărsat.
Fântâna cu trei izvoare
Unul bun, iar două amare.
Cine-mi bea, noroc nu-mi are.
De la Nistru pân-la Prut
E tot cruce și mormânt.
Cruciulițí de meri uscați —
Șăd soldații îngropați.

XLIII. RĂMÂI, SATULE, CU BINE

1

Rămâi, satule, cu bine
Că de-acum mă duc din tine,
Și mă duc în țări străine,
Unde nu cunosc pe nime,
Numai arma lângă mine,
Și batista de la tine.
Pe batistă este-o floare,
Să-mi șterg fața de sudoare,
Pe batistă sunt trei flori,
Să-mi șterg fața de sudori.
Mândra mea nu vrea să creadă,
Că trei ani n-o să mă vadă,
Dar trei ani e vreme lungă,
Jalea mea o s-o ajungă.

2

Rămâi, satule, cu bine,
Că mă duc eu de la tine
Și la toți le pare rău
Că mă duc din satul meu.
Satul meu e ca și-un rai,
Te iubești cu cine vrai,
Da mai rău, puică, de mine,
Că mă duc în țări străine,
Unde nu cunosc pe nimeni,
Numai luna și o stea,
Ele știu de jalea mea.
Rămâi, maică, sănătoasă,
Dacă n-ai fost bucuroasă
Să-ți aduc o noră-n casă,
Să vezi mila de la noră
Ca și para din cotlon,
Și dorul de la fecior
Ca și para din cuptor.
Rămâi casă, rămâi masă,
Rămâi, nevastă frumoasă
Cu doi copilași pe brațe;
Unul strigă: „Tată, tată!“
Altul strigă: „Mamă, mamă!“
Voi pe tata nu-l strigați,
L-o împușcat într-un picior
Ca să muriți de-a lui dor,
L-o împușcat într-o mână,
Ca să muriți de-a lui milă.

3

Frunză verde trei alune
Mai am azi și mai am mâine
Și plec, satule, din tine.
Și las satul ca un soare,
Și mândruța ca o floare.
Hai, maică, de m-ai petrece
Măcar pân-la valea rece.
Hai, măicuță, chiar mata
De străini m-oi sătura.
De străini îi plină lumea
Dar măicuța-i numai una.

4

Satule, grădină dulce,
Eu din tini nu m-aș duce,
De mirosul florilor,
De dragostea fetelor;
De mirosul la o floare,
De drag la o fată mare;
Nu-mi pare rău să mă duc,
Da-mi pare rău după plug;
După plug și după peană,
După mândra de azi-vară:
După peană și cuțit,
Că nu le mai port mai mult;
După peană și colie,
După scumpa mea junie;
După plug și după boi,
După părinții-amândoi.

5

Am plecat copil din sat,
Dar de părinți n-am uitat —
Le mai scriu câte-o scrisoare,
Că dorul de ei îi mare.
Inima mi-i grea ca piatra —
Mi-i dor de mama și tata.
Inima-mi arde cu pară —
Mi-i dor de tată și mamă.

6

Satul meu, grădină dragă,
De tine dorul mă leagă
Și mă cheamă să revin
Pe unde am fost copil.
Să văd casa și măicuța,
Codrul și cu potecuța,
Și să văd pădurea toată
Pe unde umblam odată;
Livada și grădinița,
Cireșul și lămâița,
La fereastră și cerdac
Numai flori de liliac.
Satul meu, grădină dragă,
De tine dorul mă leagă.

XLIV. FIRE-AI, MAICĂ, BLESTEMATĂ

1

Fire-ai, maică, blestemată,
De ce nu m-ai făcut fată!
Sui, mândră, în părul dulce,
Să vezi neamțul cum mă duce!
Sui, mândră, în mărul mare,
Să mă vezi în depărtare.
Cucul cântă la izvor,
Iară eu nu pot de dor;
Cântă cucul p-o tulpină,
Eu mai am o săptămână;
Cântă cucul într-un crac,
Eu mă duc și ies din sat,
Ziua bună mi-am luat.
Rămas bun, mândruța mea,
Nu știu când ne-om mai vedea.

2

Vai săracu cătana,
Când aude porunca
Lasă lingura pe blid,
Și pita lângă cuțât,
Și să ie pe drum plângând,
Pe maică-sa blestemând:
Maică, nu m-ai făcut fată
Să-mi port zgardă mărgelată,
Da m-ai făcut, mamă, fecior
Rusului de ajutor.

3

Eu dim-neața când mă scol,
Ies în grabă să mă spăl,
Of, of, of, dorule, of.
Întâi plâng apoi mă spăl
Și dau fuga la cantină,
Să-mi mai ieu un sfert de pâine.
Și sergentul m-a văzut
Și m-a luat la bătut.
Stai, domnule sergent, nu da,
C-am făcut o rană-n piept.
Am primit eu o scrisoare
De la două surioare.
Frații mei îs concentrați.
Să fii, mamă, blestemată,
M-ai făcut băiet, nu fată.

4

Vai, săracul cătăna,
Când aude porunca,
Lasă lingura pă blid
Și pita lângă cuțât
Și să e pă drum plângând
Și pă mă-sa blestemând:
— Mamă, nu vei fi iertată,
De ce nu m-ai făcut fată,
/Dar tu m-ai făcut fecior/
Să fiu sluga rușilor.
Când oi fi pă la Teras,
Să știi, mamă, că te las.
Când oi fi pe la Citeu,
Rămas bun, sătucul meu.
Când oi fi la Spaleva
Rămas bun, mândruța mea.

8

Of, mamă, ești blăstămată,
De ce nu m-ai făcut fată,
Of și iară of!
M-ai făcut băiat voinic
Fără teamă de nimic.
Când mă duc la concentrare
Fetele plâng de se omoară.
La fântâna cu uluc
Vin fetele, of, buluc
Și-ntreabă unde mă duc?
Eu le spun la concentrare,
Ele plâng de se omoară.

XLV. CE MI-A FOST MAI DRAG PE LUME?

1

Frunză verde rug de mure,
Ce mi-a fost mai drag pe lume?
Cărărușa prin pădure
Bătucită cu alune,
Cu alune mărunțele,
De dorul mândruței mele.
Și-apoi iară frunză verde,
rug de mure,
Ce îmi e mai drag pe lume?
Cărărușa prin pădure,
Pardosită cu alune,
Și-un cal bun și arme pline,
Și puicuța lângă mine.

2

Drag mi-a fost calul bălan
Și Gheorghiță militar.
Drag mi-a fost și drag mi-a fi
Pân-la ceasul ce-oi muri.
Gheorghiță e făt frumos
Și călare și pe jos.
Gheorghiță e om deștept,
Mă strânge seara la piept.
Eu ți-am spus, neică, odată
Că tu nu mai faci armată
Și-acum tu ești milităraș
Și pe mine cui mă lași?
— Eu te las, mândră, cu bine
Căci mai sunt băieți ca mine.
— Las-să fie și o mie,
Ca tine n-o să mai fie
Las-să fie și o sută,
Ca tine nu mă sărută.

3

Frunză verde trei alune,
Ce mi-a fost mai drag pe lume?
Caii murgi cu hamuri bune
Și-o căruță ca să sune,
Să mă plimb cu mândra-n lume,
Și-o pușcă-cu oțele bune.

Caii mă călătoresc,
Eu pe mândra o iubesc,
Și mândruța mă iubește,
Pușca de hoți mă păzește.

4

Drag mi-a fost calul bălan
Și pe neica militar,
Drag mi-a fost și drag mi-a fi
Până-n ceasul de-oi muri.
Neică, știi când ne iubeam
Dintr-un măr ne săturam,
Dar acuma chiar din zece
Nici de sete nu ne trece.
Neică, știi când îmi spuneai
Colo-n vale și-mi jurai
Că nu ai pe nimenea
Să-ți sărute gurița,
Dar aseară la fântână
Erai cu o fată de mână,
Cu ea, neică, tu vorbeai,
La mine nici nu gândeai.

5

Frunzuliță de mohor,
Țărișoara mea!
Tot omul bun are-un dor,
Țărișoara mea!
Dor de-un deal și de un șes
Și de-un drum pe care-o mers.
Drumul pe care merg eu,
Țărișoara mea!
L-a trecut bunicul meu,
Țărișoara mea!
L-a trecut bunica-mea
Ș-acum merge nepoata.
De e mică ori e mare,
Țărișoara mea!
Dor de dânsa hotar n-are,
Țărișoara mea!
De e bună ori e rea,
Țărișoara mea!
Ici trăiește maică-mea,
Țărișoara mea!
De străbuni ne-a fost lăsată,
De scut și spadă apărată!
De-ajunge la vreme grea
Și noi o vom apăra,
De-ajunge la vreme grea
De ea nu ne-om lepăda!

6

Frunză verde matostat,
Când de-acasă am plecat,
Ziua bună mi-am luat
De la frunza cea de fag,
De la tatăl meu cel drag,
De la firul cel de iarbă,
De la maica mea cea dragă,
De la pădurea de brazi,
De la iubiții mei frați,
De la grădina cu flori,
De la amândouă surori,
De la lună, de la stele,
De la neamurile mele,
De la floarea de bujor,

De la prietenii cu dor.
Ochii mei au lăcrămat
Și din gură-am cuvântat:
„Rămâi, sat, rămâi cu drag
Că de-amu sunt recrutat".

7

Rătăcind prin țări străine
De cămin îndepărtat
Îmi duc viața cu suspine,
Multe lacrimi am vărsat.
Fie pâinea cât de rea
Tot mai bună-n țara mea,
Fie piatra cât mai grea
Tot mai bine-n țara mea.
Vezi o culme muntenească
Și-o căsuță de desupt,
Este vatra părintească
Unde laptele l-am supt.
Prin pădurea verde deasă
O fecioară vezi trecând,
La inimă e mireasă
Și mă cheamă suspinând
Cu străini am stat la masă
Și cu ei am ospătat,
Iar gândind la mine-acasă
Pâinea-n lacrimi am udat.

8

Frunză verde foaie lată,
Bine mi-a mai fost odată
Când eram la mine-acasă:
Pâinea-n traist-o luam
Și la lucru mă duceam,
Iar sara când mă-ntorceam
Cina gata mi-o găseam;
Și cinam și mă culcam,
Grija puștii n-o aveam...

9

Drag mi-a fost calul bălan
Și Gheorghiță militar,
Gheorghiță, băiet frumos,
Și călare și pe jos,
Călare îi ședea bine,
Iar pe jos mergea cu mine.
Frunză verde de-un dudău,
M-a urât Gheorghiță-al meu,
Nu m-a urât că-s urâtă,
Dar m-a urât că-s părâtă.
Când s-ar face într-o sară
Să-l sărut cu nerăbdare
Că-mi păzește el o țară.
Drag mi-a fost și drag mi-a fi
Păn la ceasu ce-oi muri.

XLVI. SĂ VEZI TRENUL CUM NE IA /CARĂ/DUCE

1

Hai, Ileană-n deal la gară,
Să vezi trenul cum ne cară,
Ileano dragă, Ileano fa.
Să vezi trenul cum ne cară,
Unde-i viața mai amară.
Și ne cară-n țări străine,
Unde nu cunosc ρe nime,
Numai arma lângă mine
Și batista de la tine.
Ρe batistă este-o floare,
Șterg eu fața de sudoare,
Ochișori de lăcrămioare
Și gurița de oftare.

2

Hai, mândră, ρână la gară
Și vez-trenu cum mă cară
Ρână mă scoate din țară
Și mă duce-n țări streine,
Unde nu cunosc ρe nime,
Numai frunza și iarba,
Care-i în tătă lumea.
— Trenule, unde mă duci?
Ρână-n graniță la turci?
Să ții caii turcilor,
Să duc doru mândrelor;
Să ții caii de curăle,
Să duc doru mândrei mele.

3

Am zîs verdi di nagarî,
Hai, mândruțî, ρân-la garî
Și vez trenu cum mă carî.
Mă dușî din garî-n garî,
Mă scoate din țar-afarî
Șă mă dușî-n țări streini,
Uni nu cunosc ρi nimi.
Numai arma lângî mini
Și batista di la tini.
Da batista are-o floari,
Mă șterg cu ie di sudoari,
Di câti ori o-negresc(u),
Tot la tini ma gândesc(u),
Mă gândesc dragî la tini,
Cum ai ramas fărî mini.

4

Sui, măicuță, ρe-o nuia
Și vezi trenu cum ne ia.
Ne duce din gară-n gară
Și ne dă ρâine-amară.
Ρâine-amară mucezită,
Ρentru noi, recruți, gătită.

XLVII. VINE/URCĂ/TRECE TRENUL DIN/PRIN ARDEAL/PREDEAL

1

Frunză verde de pe deal,
Urcă trenu la Predeal,
Încărcat cu militari.
Militarii toți râdea,
Numai unul tot plângea.
Ofițerii-l întreba:
— Ce-i cu tine, măi băiete,
De tot plângi așa cu sete?
Ori ți-i grea arma-n spinare,
Ori ți-i dor de casă tare?
— Nu mi-e grea arma-n spinare,
Ci mi-e dor de casă tare:
Căci, când de-acasă-am plecat,
O nevastă am lăsat,
O nevastă și-o fetiță
Și cu copilași la țâță;
Mă strângeau copiii-n brațe:
„Mamă, tata un' se duce,
Și când vine ce ne-aduce?"
„Știi-va Dumnezeu cel bun,
De va veni de Crăciun;
Știi-va maica Precista,
Războiul cât va ținea."

2

Foaie verde, măgheran,
Trece trenul prin Ardeal,
Încărcat cu militari,
Militari și caporali.
Trenule, când vei pleca,
Fluieră cât vei putea,
Să-mi vină și draga mea,
Să-mi aduc-o viorea,
Să mi-o pună la manta,
Să nu-mi pară-armata grea;
Să mi-o pună la bonetă,
Ca să-mi pară ziua mică.

3

Vine trenul din Ardeal,
Încărcat cu militari,
Militar, militărași,
Dar pe mine cui mă lași?
Te las, mândro, cui îi vrea
Pân-la liberarea mea,
Iar când m-oi libera
Tot pe tine te-oi lua.
Liberează Doamne-odată
Să mă liberez și eu
Odată cu leatul meu.

XLVIII. LA CE ARMATĂ L-A ρUS?...

1

Foaie verde viorea,
Ridică-te negurea,
De ρe sat, de ρe grădea,
De ρe inimioara mea.
Ridică-te mai ρă sus,
Să-mi văz ρuiu un-s-a dus,
La ce armată l-a ρus?
L-a ρus la armată grea,
E foc ρe inima mea.
L-a ρus la armată-ușoară,
Să-mi trimiți dragă scrisoare,
Focul meu să mi-l doboare,
Scrisoare din regiment,
Ven-tă, dragă, la urgent.

2

Frunzuliță foi de soc,
N-am avut deloc noroc,
Că bărbatu-n oaste zace,
Coρchilașul nu-mi mai tace.
Taci cu mama, nu mai ρlânge,
Că tătucu-tu se frânge
De când saρă dealurile,
Văile ρonoarelor
În folosul cioarelor.
Arde-le-ar focu de șanțuri,
Mai bine să stai în lanțuri!
Șanțuri în ρământ uscat,
Tot duci dorul de bărbat,
Șanțuri în ρământul moale,
Tot îl cați cu ochi-n cale.

3

Greu, doamne-i la infanterie,
Dar mai greu la cavalerie
Caii sunt mari și coada creață,
Mi s-au dus cinci ani din
viață,
ρe la cinci îi deșteρtarea,
Iar la șase-încălecarea.
La cazarma cea de ρiatră
Unde nu-i mamă, nici tată,
Nu sunt frați și nici surori,
Numai ρas alergător.

4

Foaie verde, trei lalele,
Fac armata la artilerie,
C-are cai și hamuri grele
Și șeile de curele
Și scurtarea vieții mele.
Mă dusei ρân-la cantină,
Să-mi iau de cinci lei ρâine
Și sergentul m-a văzut,
M-a luat și m-a bătut.
Te rog, domnule sergent,
Nu-mi da cu arma-n ρieρt,
Că de-acum trei ani de zile
Îs fără mândra lângă mine,
Nebăut și nemâncat,
Mâna cu mândra n-am dat...
Sună trâmbița la masă,
Țeava tunului neștearsă,

Neștearsă și ruginită
Și mâncarea-i amărâtă.

5

Frunză verde de doi brazi,
Azi e luni și mâine marți;
De-aș ajunge până marți
Să pun șaua pe-un cal breaz
Și să plec la dorobanți;
Dorobanții merg plutoane,
Calarașii escadroane;
Dorobanții-s tinerei
Ș-au plecat în foc cu ei.
Foaie verde fir mătasă,
Peste drum în ceea casă,
Stau dorobanții la masă,
Nici nu beu, nici nu mănâncă,
Numai cu ochii să uită.
C-o mână pe carabină
O sucește ș-o-nvârtește,
La bătălie-o pornește.

6

Foiu-verdi di-un chiper(i),
Of! sărmani grănicer(i)!
Cât îi dealu-lung și lat,
Grăniceru îl strabati;
Când îi vremea cei mai re,
El ie arma din cure,
Când îi vremea di culcari,
El se duci-n patrulari
Cu cincizeci di-ncărcătoari
Și cu arma la schinari.
Mândruța-i face-ntrebari:
— Ce plângi, soldati, cu jeli?
Ți-i gre-arma în schinari
Ori ți-i dor di casî, tari?
— Nu ni-i gre-arma în schinari,
Da ni-i dor di-acasî tari.

7

Vlaicu, ficior de țăran
Ș-o făcut aeroplan,
Cân-o fost să treci Carpații
Să dai mâna cu toți frații,
Cân-o fost să treci Vulcanii
Mi te-or omorât dușmanii.
Plânge-l, mamă,
Plânge-l, tată,
Plânge-l, Romania toată;
Plânge-l, sora cea mai mare,
Cu lacrimi până-n picioare;
Plânge-l, sora mijlocie,
Cu păru-până-n călcâie;
Plânge-l, sora cea mai mică,
Cu păr galbinu-i de spică.

8

Marinar de pe ocean,
Zi și noapte el nu doarme,
Eu fac patul să se culce,
El ia barca și se duce.
Și se duce pe-ani întregi,
Da pe mine cui mă leși
Te las, puică, cui tu-i vrea
Până la eliberarea mea.
După ce m-oi libera

Tot pe tine te-oi lua.
Potolește, Doamne, valul
Că se-neacă mărinarul.
Domnu valu-a potolit
Marinarul s-o ivit.

9

De-aș fi roua stelelor
De-asupra zărilor
Să vorbesc cu colonelu
Să nu-mi bată bărbățelul,
Să nu-l puie la plantoane,
El e mic, degrab-adoarme.
Să nu-l puie înainte,
El e mic și n-are minte,
Da să-l puie la mărgioară
Unde e armata mai ușoară.

XLIX. DRAG ÎMI E SĂ FAC ARMATA

1

Foaie verde ca granata,
Drag îmi e să fac armata,
Cum a făcut-o și tata,
Dar mi se mărită fata.
Frunzuliță, frunzulea,
Fată, nu te mărita,
Așteaptă-mă, draga mea,
Până eu m-oi libera.
De-o vrea maica, de n-o vrea,
Pe tine eu te voi lua.
Și vom sta alături ea
Câte zile vom avea.

2

Ce bine era,
Când pe vremea mea
Compania a doua
Pe roate mergea.
Au strigat alinierea
Și rupere de rânduri,
Altul care ne privea
Rămânea pe gânduri.
Nasturii soldaților
Străluceau ca stelele
Și luciul bocancilor
Se întrecea cu ele.

3

Foicică verde, verde de stejar
Frumoasă-i viața, cât ești militar.
Țâne, doamne, vara lungă,
Cât mai am parale în pungă.
Să ieu aripe în spinare
Și să-i ies mândruței în cale.
Foicică verde, verde de stejar
Amară îi viața, cât ești militar.
Fă-mă, doamne, un bobocel
Să mă puie la capel,
Să fac armata cu el.

4

Eu sunt soldat de frunte
De dincolo de munte,
Soldat din oastea nouă,
Al țării scut și spadă.
Soldat voi fi de-acum
Și sunt mereu pe drum,
Cu ranița-n spinare,
Cu arma grea pe umăr.
Ne-a pus granița-n spate,
Slugim cu demnitate,
Capela sus pe cap
Ca s-o purtăm cu drag.
Iar mândra mea frumoasă,
Ileana, scumpa mea
M-a așteptat acasă,
Iubită turturea.

5

Frunzuliță verde, verde de stejar,
Dulce-i viața cât ești militar,
Când plutonu-n marș pornește
Toată lumea ne privește
Și să vezi cum dragi fetițe
Ies în grabă la portițe.
Frunzuliță verde, verde de stejar,
Dulce-i viața cât ești militar,
Ține, doamne, vara lungă
Cât mai am parale-n pungă,
Să-mi i-au arma la spinare,
Să-mi aștept mândruța-n cale.
Frunzuliță verde, verde de stejar,
Dulce-i viața cât ești militar,
Cerul este plin cu stele,
Câmpu-i plin de viorele,
Floricele viorele
Ca ochii mândruței mele.

L. CE FLUIERI/ȘUIERI, NEICĂ/VOINIC A JALE?

1

Foaie verde și-o sipică,
Pă cel deal, pă moviliță,
Trece-o mândră și-un voinic.
Voinic trece șuierând
Și din gură-așa grăind:
— Ce șuieri, neicuț-a jale?
Ori ți-i grea arma-n spinare?
— Nu mi-i grea arma-n spinare,
Dar mi-i greu dorul matale
Și mi-i greu dorul de-acasă.
Lăsai nevastă frumoasă
Cu doi copilași la masă,

C-o fetiță și-un băiat.
Fata zice: — mamă, mamă,
Unde este tata nostru?
— Tat-to-mi este-n București,
Îmbrăcat în haine verzi,
Călărește cai domnești,
Să-l vezi, maică, nu-l cunoști!

2

De ce cânți, bade-o, de jale,
Ori ți-e grea pușca-n spinare?
— Mie pușca nu mi-e grea,
Dar mă doare inima.
C-am lăsat boii-njugați
Și părinții supărați;
C-am lăsat boii pe câmp,
Și părinții tot plângând.

3

Ce-mi fluieri, flăcău, de jale,
Ori ți-i grea rania-n șale
Și mantaua pe spinare?
— Nu mi-i grea rania-n șale,
Nici mantaua pe spinare,
Dar mi-e greu doru de-acasă,
De la copii și nevastă;
Și-am lăsat boii legați
Și părinții supărați.

LI. BADE/MÂNDRO, DORUL DE LA TINE

1

S-a dus badea-n cătănie
Și mi-a lăsat dorul mie.
Du-ți, bade, dorul cu tine,
Nu lăsa amar la mine,
Că-s copilă tinerică,
Dorul tău tare mă strică.
Încotro eu nu mă duc,
De ce lucru nu m-apuc,
Doru-mi vine ca un lup
Și n-am cu ce să-l alung.
De mă duc la lucru-n câmp,
Vine-mi dorul de pe vânt.
Dacă-mi vine, cat să cânt
Sau să mă las jos pe rât.
Și eu de n-aș ști cânta,
Jos pe rât de m-aș lăsa,
Inima-n mine-ar crăpa,
De dor nu m-aș mai scula.
Și eu de n-aș ști hori,
Jos pe rât m-aș tăvăli,
Inima-n mine-ar plesni.
Mult mă uit prin codru-n sus
Pe unde badea s-a dus,
Și mă uit din deal pe șes,
Pe unde badea a mers;
Și mă uit prin codru-n jos,
Pe unde badea a fost.

2

— Tu de duci, bădiță, duci,
Facă-ți-se calea cruci.

Tu te duci, bădiț săracе,
Eu cu dorul tău ce-oi face?
— Face-ti-i destul de bine,
Că mai sunt voinici ca mine.
— Fie voinici pe câți fagi,
Dacă tu, bădiț, mă lași:
Fie voinici pe câți nuci,
Dacă tu, bădiț, te duci;
Fie voinici ca frunza,
Dacă nu ești dumneata.

3

M-am pornit di mult prin țară
Cu cămeșa subțioarî
Și mergeam pi cal calari
Cu lacrimi și cu sudoari.
Ț-a fi dor di la părinț
Sî laș caii priponiț,
Ț-a fi dor di la nevastî
Sî laș calu sî mai pascî,
Ț-a fi dor di la copii
Sî iei calu și sî mâi,
Și sî vii, și vii ca vântu
Sî huiască și pământu,
Sî-ț vedz casa cu copchii
Cum i-ai lăsat străinei.
Străinei și făr-di tată
Ca și via nelegată,
Străinei și făr-di mamă
Ca și via făr-di poamă.

4

De când bădița s-a dus,
Mărgelele nu le-am pus,
Nici inele n-am purtat,
Nici la joc nu m-am băgat.
Câte zile trec și vin
Le petrec tot cu suspin,
Pe bădița-l văd în vis
Cu dorul pe față scris,
Dar visul e-nșelător,
Mă trezesc cu mare dor,
Câte zile vin și trec,
Eu cu dorul lui petrec.

5

Ș-așa-mi vine câteodată
Să mă sui la munți de piatră,
Să-mi fac ochișorii roată,
Să mă uit în lumea toată,
Să-mi văd mamă, să-mi văd tată,
Și pe mândra câteodată.
Să-mi văd frați, să-mi
văd surori,
Și pe mândra când mi-e dor.

6

Colo-n vale la izvor
Plânge-o copiliț — cu dor,
Trece maica sa și-o întreabă,
De ce plângi, copilă dragă?
Taci, măicuț-nu-ma-ntreba,
Tari mă doare inima,
Nu mă doare de durut
Da mă doare ce-am făcut.
Și mă duc și tot mă duc
Doru meu ca să-l ajung.

Și mă uit și-n lung și-n lat,
Mă dor ochii de uitat.
Tare-i lung și-i drum cotit
Mă dor ochii de privit.

7

Ce să-i fac eu dorului?
L-aș trimite și n-am cui.
L-aș trimite badelui.
Da-i în capu frontului
Șterge țeava tunului,
Șade-n armă rezemat
De soldați înconjurat.
Cucule de la pădure,
Du-te la maica și-i spune
Că mai are-un pui pe lume,
Spune-i să nu mă blesteme,
Că pe min-m-a blestemat
Să umblu din sat în sat,
Și m-a blestemat lunea
Să cutreier toată lumea,
Și m-a blestemat marțea
Prin străini să-mi petrec viața,
Și m-a blestemat cu foc
Pe lume să n-am noroc.

8

Nici un dor nu vine iute.
Ca dorul de la răcrute;
Nici un dor nu vine amar,
Ca dorul de la hotar;
Nici un dor nu vine așa,
Ca dorul de la badea.

9

Deasupra cazarmelor,
Trece dorul mândrelor;
Io întind pușca să-l opresc,
Căpitanul strigă: „dreptî"!
„Lasă arma jos, băiete,
Nu-ți steie gândul la fete!
Fetele-s de sărutat.
Și tu nu te-ai liberat".

10

— Tu te duci, bade sărace,
Eu cu dorul tău ce-oi face?
Semăna-l-aș, nu s-a face,
Răsădi-l-aș, nu s-a coace.
— Ascultă, mândră, de mine,
Că o să te-nvăț de bine:
Leagă doru-n năfrămiță
Și-l aruncă-n bulboniță.
De-i vedea că bulbucește,
Nu-mi trage, mândră, nădejde,
Că nădejdea de la mine
Îi ca gheața de subțire,
Când crapă și nu se ține.

11

De aici, din depărtare,
M-a ajuns un dor și-o jale;
De pe vârful munților
Ard de dorul fraților,
Căci de când nu i-am văzut,
Multă vreme a trecut.
De doi ani și jumătate
N-am văzut tată nici mamă,

Nici mândruța mea sărmană.
Doru-mi-i și nu mă lasă,
Ca să vin un ceas acasă
Să văd părinții ce-mi fac,
Inima ca să mi-o-mpac,
Să-mi văd părinții și frații,
Verișorii și cumnații.
Că nimic nu-i mai amar
Ca viața de militar.
Azi aici o duci mai bine,
Mâine-o duci ca vai de tine!

12

Frunză verde și-un dudău,
Dorul meu și dorul tău
De s-ar face-un pod mereu,
Ca să pot trece la tine
Și să sting focul din mine.
Prutule cu apă rece,
Desculță-m-oi și te-oi trece.
Desculță-m-oi de-un picior
Și te-oi trece cu mult dor.
Desculță-m-oi de-amândouă
Și te-oi trece ca pe rouă.
La Boian când am trecut,
Numa-o dată te-am văzut.

13

Foaie verde, foaie lată,
Am un frate în armată,
Într-o zi mândră cu soare
Mi-a scris fratele-n scrisoare,
Că e bine în armată,
Dar l-a prins un dor de casă:
„Dor de mamă, dor de tată,
Dor de tine, soră dragă".
Într-o zi de sărbătoare
I-am scris fratelui scrisoare:
„Frățioare, frățioare,
Dorul tău e foarte mare.
Fii cuminte, fă armata,
Așa cum ți-a spus și tata.
Până când te-i libera,
Acolo îi casa ta".

14

Frunză verde de răchită,
Frunză verde de răchită
Ce ieși, mândră, așa zorită?
Ies cu dor la pânză deasă,
Ies cu dor la pânză deasă
Că bădița-mi vine acasă,
Vine badea de la luptă,
Vine badea de la luptă
Cu cămașa toată ruptă,
Ruptă de vânt și de ploaie,
Ruptă de vânt și de ploaie
Și de gloanțe din războaie.
Las-să vie sănătos,
Las-să vie sănătos,
Azi o țes și mâine-o cos.
Bădișor cu chica creață,
Bădișor cu chica creață,
Mi-ai venit rănit la față,
Ai o rană, două, trei,
Dar ți-s ochii tot ai tăi, bade.

LII. TARE-I GREA VIAȚA-N ARMATĂ

1

Militar să fii în lumie
I ușor gin gur-a spunie,
Dară numa ăla știe
Carie-o fost în cătănie.
Ferișiț îs hăi gie-acasă
Că iubesc fiecie frumoasă,
Nu ca minie în cazarmă
Să iubiesc o biată armă.

2

Foaie verde mărgărit,
Pe fața cestui pământ
Fel de fel de traiuri sunt,
Dar mai greu și mai amar
E traiul de militar.
Foaie verde avrămască,
Că de când se-ncorporează
Și până se liberează
Trage arma și pedeapsă.
Tot cu lacrimi pe obraz,
Tot cu ciudă și necaz,
Că i-a venit dor de-acasă
De copii și de nevastă.
Foaie verde trei migdale,
Azi e zi de sărbătoare,
Toată lumea-i la plimbare,
La noi sună de-mbarcare,
La trăsuri și la chesoane,
Să-mi iau ranița-n spinare
Cu cinzeci de-ncărcătoare.
S-apucăm pe-a vale mare,
Și cățeaua din spinare
Mă doboară din picioare.
Și altă foaie trei migdale,
Azi e zi de sărbătoare
Îmi dă un ceas de plimbare,
După un ceas de plimbare
Patru zile de-nchisoare.
Foaie verde mărgărit,
Și nu știu ce-am mai greșit,
Tot mai rău m-a pedepsit.
Leafa e pe jumătate,
Ceaiu, pâinea-a treia parte,
De tot m-am prăpădit, frate.
Carcera-i mică de tot,
Măsura-i este de-un cot,
De-mi plesnește pieptul tot.
Și-aș mai sta sărmanul jos,
Dar îmi trece os prin os.

3

Frunză verde de stejar,
Grea-i viața de militar.
Când e timpul de culcare,
El pornește-n patrulare.
Patrulă ziua și noaptea
Până seamănă cu moartea.
Și mergând el pe cărare,
Zări păsări călătoare.
Nu știu care-i mai frumoasă
Să-mi duc-o scrisoare acasă.
Mă rugai de-o rândunică

Ca să-mi duc-o scrisorică.
Ridicându-se în sus,
Rândunica mi-a răspuns:
Nu pot lua-o, dragul meu,
Că străină sunt și eu.
M-așezai pe iarbă, jos,
Și zării un cuc frumos
— Cucule, drăguțul meu,
Ia scrisoarea ce-ți dau eu,
Du-te, du-te, și te lasă
La mândruța la fereastră.
Și când s-o uita la tine,
Dă-i scrisoarea de la mine,
Când o vrea să o citească,
Lacrimile s-o pornească,
Să-mi scrie și ea scrisoare
Tot prin păsări călătoare.

4

La o poartă de-mpărat,
Stau în armă rezemat
Nebăut și nemâncat
Și bătut nevinovat.
Ieșim sara-n patrulare,
Să trăiți dom-căpitane,
Ian cătați printre dosare
Foaie mea de liberare.
Când aud că trenul vine,
Plânge inimioara-n mine
Ca-n copilul de trei zile.
Copilașul tot mai tace.
Are mamă să-l împace,
Dar pe mine n-are cine.

5

Foaie verde de mărar,
Mai cu greu și cu amar
E traiul de militar.
Că de când se-ncorporează
Și până se liberează,
Nu-mi mai dă drumul pe-acasă
La copii și la nevastă.
Când e zi de sărbătoare,
Toată lumea-i la plimbare —
La noi ordin de plecare!
Sună goarnele de ceai,
Eu fac cizmele-ntre cai,
Sună goarnele la masă,
Țeava tunului neștearsă,
Destulă inimă arsă!

6

Ș-am zis verde foaie lată,
Tare-i grea viața-n armată.
Și-am zis verde măr rotat
Plutonerii rău ne bat;
Îi bat rău pe militari
Și sergenții și căprari;
Tare-i greu, mamă-n armată,
Toată ziua la corvoadă,
Iară sara-n post la poartă.
Spune-mi, mamă, când să-ți scriu,
Că nu știi îs mort ori viu?

7

Dimineața când mă scol,
Întâi plâng ș-apoi mă spăl.

Nu apuc să-mi fac nici ruga
Și la grajd mă ia cu fuga.
Iar în grajd, când am întrat,
Caii saltă și se bat.
Sună trâmbița la ceai,
Noi cu peria pe cai.
Și sergenții strigă: „Drepți!
Scoateți praful, măi băieți!"
Plutonerii stau umflați,
Că nu-s caii curățați
Și te ține lângă cai
Și-ți dă bățu-n loc de ceai.
Sună trâmbița la masă —
Țava tunului neștearsă-i.
Pentru o lipsă la apel —
La raport la colonel.
Colonelul aprobă
Zece zile carceră.
Ardă dar milităria,
Că-i mai rea decât urgia.

8

Scumpă-i viața și frumoasă
Când ești la părinți acasă,
Cu părinții tăi acasă,
Cu părinții tăi acasă
Doruri grele, doruri grele
Nu te-apasă,
Și nu-i viață mai amară
Cum îi viața, cum îi viața militară.
Când te cheamă la armată
Îți lași mamă și-ți lași tată,
Lași căsuța-nsingurată,
Lași căsuța-nsingurată
Și mândruța,
Of, mândruța-nlăcrimată,
Rămân triști și-ai nimănui
Toți părinții și bătrânii satului.
Nu mai plânge, surioară,
A trecut un an și-o vară,
C-a trecut un an și-o vară
Și-amu viața,
Și-amu viața-i mai ușoară.
Că așa îi dat să fie —
Cine-i tânăr să facă militărie.
Hai, domnule căpitane,
Ia mai cată prin controale,
Cată bine prin dosare,
Când îi ora, ora mea de liberare,
Să-ți dau arma în primire
Să rămâie, să rămâie-o amintire,
Că mi-i dor de-ai mei de-acasă,
Inimioara, inimioara greu
m-apasă,
Spune-odată, căpitane,
Ce să-i scriu,
Cum să-i scriu acasă mamei?

9

Și era-ntr-o zi cu soare,
Hai, hai, dorule, hai,
Când m-au luat la-ncorporare.
Nu dă, doamne, nimănui
Viața militarului!
Mamă, câți copii mai ai,
La armată să nu-i dai.

Militarii trag rachete,
Iar flăcăii merg la fete.
Mândra mea merge la nuntă,
Iar eu fac târâș pe burtă.
Va veni-ntr-o zi cu soare,
Să strigați: eliberare!

10

Foaie verde de negară,
Vai d-a noastră viață amară
Și de biata noastră țară!
Jelui-m-ași și n-am cui
Jelui-m-ași codrului,
Codru are frunză verde
Și pe nimenea nu crede.
Frunză verde, frunză deasă
Și de nimenea nu-i pasă.
Jelui-m-ași și n-am cui,
Jelui-m-ași Nistrului.
Nistru curge tulburat
Când mă vede înjugat
La străinul blestemat.
Bate-l, doamne, pe moscal
Ca Nistru când bate-n mal,
Bate-i și pe venetici
Ca Nistru când bate-n stânci.

LIII. VINO, MAICĂ/MÂNDRĂ/PUICĂ, DE MĂ VEZI/CAȚI

1

Frunză verde de orez,
Vino, maică, de mai vezi
Cât grâiele îs mai verzi,
Că grâiele s-or secera
Și noi ne-om mai depărta;
Frunză verde fir de orz,
Cine-o stârni hai la sorț,
Putrezi-i-ar carnea în gros
Și chicioarele-n butuci.
Sui, măicuță, în deal la cruce
Și vezi Cuza cum ne duce,
Și ne duce ca pe boi,
Și ne tunde ca pe oi,
Sorțași frumuși,
Toți luați de la fimei,
Și ne tunde ca pe oi,
Ne dă chica în gunoi.

2

Printri munț, printri livez
Sî vii, maicî, șî ma vez,
Cât grâili-s mai verz,
C-dac-s-or secira
Tu di urma me nu-i da,
Cî di câț ai întreabat
Ș-nimi pi tini nu ti-a îndreapta,
Numa una pasarea,
C-m-o vazut într-o gradinî,
Ștergem arma di ruginî,
Ș-o ștergem, ș-o lacramam
Ș-pi parinț îi blastamam

3

Frunzuleană de năcaz,
Nu vrei, maică, să mă cați,
Să mă cați în cei Carpați?
C-acolo suntem chemați —
Toată roata de soldați,
Necăjiți și nemâncați
Și bătuți nevinonați.
Stai, maică, de blestemat
Să m-apropii de-al meu sat,
Că tare m-am mai săturat
Prin străini eu de umblat.
Mânca-i-ar lupii boierime
De-au scornit bătăi în lume,
Și să deie-ntr-înșii moartea,
Că ne-au mâncat inima toată.

4

Frunzuleană lanuri verzi,
Vin, puică, de mă vezi
Păn-ce sunt grâiele verzi,
Că dacă s-or secera,
Mult în cale mi-i căta
Și de urmă nu mi-i da;
Să mă cați pe șesurele
Printre cele mormințele,
Mormintele cele mari
Făcute-s de căciulari,
Mormintele cele mici
Sunt făcute de voinici.
Să-ți spun, puică, adevărat:
Mormântu mi-i însemnat,
Am la cap un fir de mac;
La picioare — lăcrămioare,
C-am murit în război mare.
La sprâncene, floricele,
La guriță, romaniță,
La musteață, mintă creață,
La mijloc, un busuioc,
C-am murit în mare foc.

LIV. CĂTĂNIRE-AȘ CĂTĂNI...

1

Cătănire-aș cătăni,
Numa-pușca de n-ar fi,
Pușca și oțelele
Ele-mi mănâncă zilele.
Rău mă doare după cap
De lădunca cei cu praf.
Rău mă doare între spate
De pușca cu stratul verde,
Rău mă doare pe subsioară
De cățeaua de săbioară.

2

Munti, munti, piatrî sacî,
Lasî voinișii sî treacî,
Sî treacî la șiobanii,

Sî schepi di catunii.
Catunia-i giug de-aramî,
Trag voinișii fără samî,
Catunii-ai giug di șer,
Trag voinișii pânî mor.
Cătuni-o-ai, cătuni,
Numa pușca di n-ar și,
Cătuni-o-ai cî di mult,
Sî nu șii prah șî plumb.
Cî-n loc di cameș-albuțî,
Îț dă neamț-o mântaluțî,
Șî-n loc di suman cu bumbgi(u),
Îț dă patruntaș șî plumbgi(u),
Șî-n loc di cușmî di mnel,
Îț dă pușcî șî ziță̆l.

3

De-ar fi arma di soc verdi
Ș-o cumpanii di feti
Ș-a mea mândrî capitan
Aș mai catani un an
Ș-a mea mândruțî maior
N-aș catani cu mult dor.

4

Toată lumea-mi spune mie
Că e greu la cătănie.
Spună lumea ce o vrea,
Cătănia tot nu-i grea.
Că nu săpi, nici nu cosești,
Numai pușca o grijești;
Nici nu mergi la secerat,
Nici cu plugul la arat;
Nu tai pari, nuiele, spini,
Să faci garduri la grădini,
Nu strângi bani, să plătești dare,
Nici să cumperi de mâncare;
Nici ai grije nici un pic,
Nu ai lipsă de nimic,
Că și hainele din spate
Țî-s de alții cumpărate.

LV. SCRISORI DIN/ÎN ARMATĂ

1

Mai întâi la început
Vă sărut ș-aștept răspuns
Și să aflaț, dragii miei,
Că mă aflu sănătos.
Ca un bujorel frumos,
Du-ce, carce, duce-n vânt
Și nu sta la poștă mult,
Du-ce, carce, și ce lasă
La părinții mei pe casă.
. . . . . .
Frundză verde lemn domnesc,
Mult aș măi avea ge scris
Rânduri mici și mititele
De dragu inimii mele.

2

Struguraș verde de vie,
Am pus mâna pe hârtie
Și cu drag încep a scrie;
Pe hârtia cea albastră
Cu dor de la a mea nevastă;
(Pe) hârtie cu rândurele
Cu dor și cu mare jele.
Despre mine poți afla
Numa singură mata,
Căci sunt bine, sănătos,
Ca un trandafir frumos
Care crește și-nflorește
Și pe tine te iubește.
Și scrisu de la mata
Să-nflorească tot așa.
Și ți-am scris seara pe lună
Să citești cu voie bună;
Și ți-am scris ziua la soare
Să citești cu dor și jale,
Și ți-am scris cu amintire
De la a mea dulce iubire.
Și acum că-s depărtat de tine
Îți doresc din inimă mult bine
Și când te puni să citești
Numai la mini să gândești,
Căci și eu gândesc la tine
Zile-ntregi și nopți senine.
Du-te, carte, pe vapor
Căci am scris cu mare dor!

3

Cucule cu pană sură,
Ia scrisoarea mea în gură
Și s-o duci la casa mea,
Și să le spui de viața mea.
E ușor soldat pe lume,
Îi ușor din gură-a spune,
Iar cel ce armata face,
Numai el știe ce trage.
Trandafir și viorele,
Dă-i răspuns scrisorii mele,
Dacă vrei și ai plăcere.
Dacă nu-ți pasă de loc,
Rupe-o și dă-o pe foc.

4

Și-am zis verde trei arginți,
Sărut mâna, dragi părinți,
Eu vă amintesc prin carte,
Că trăiesc foarte departe.
Câte scrisori eu v-am trimis,
N-am primit nici un răspuns.
Nu știu, scrisoarea n-ați primit
Sau pe mine m-ați urât,
Ori nu merge poșta bine,
Ori erați să uitați de mine.
Eu a dumneavoastră fecior sunt
Și nu pot ca să vă uit.
Căci știu bine a dicta,
Dar mă doare inima.
Foaie verde de mătasă,
De aici și pân-acasă,
De pădurile pustii
Și de ai mei comandiri.
Frunză verde de trei foi,
Eu sunt, maică, la tranșei

Și armata-i foarte grea,
Eu nu pot scăpa de ea,
Duminică până la zori
Eu fac pas alergător,
Fie cald, fie răcoare
Eu șterg fața de sudoare.

5

Tristă rândunica este
Când zboară și n-are unde,
Dar mai trist este soldatul
Când scrie și nu-i răspunde.

6

Frunză verde de dudău,
Vă trimit un vers și eu,
Căci de când eu cătănesc
Tare mult mă năcăjesc,
Cu năcazuri cătănești
Și porunci împărătești.
De-ar ploua ploaie cu foc
Cătana nu stă pe loc,
De-ar ploua ploaie cu sânge,
Cătana merge și plânge,
Că cine nu cătănește
Nu știn lume că trăiește.
Nici n-are de povestit,
Că trăiește necăjit.

7

Ți-aș scrie, mamă, o scrisoare
Despre tot, tot ce mă doare,
Dară domnul căpitan
Îi mai rău ca un dușman.
Dacă vede, că scriu rău,
Fac culcări pân-la pârău,
Dar minciuni nu pot să-ți scriu,
Nici la tine ca să viu.
Zic doar of, și of, și of!
Ș-am să răbd, cât am să pot,
În carcer și-n închisoare,
Când mă bat și mă doare!

8

Frunză verde rug întins,
Scumpii mei, iubiți părinți,
Eu vă scriu această carte
Că mă aflu prea departe
Și să știți și voi de mine
Că sunt sănătos și bine.
Câte scrisori eu v-am scris
N-am primit nici un răspuns,
Nu știu scrisori n-ați primit
Sau de mine v-ați lipsit,
Sau nu merge poșta bine,
Sau nu vă gândiți la mine.
Eu c-al dumneavoastră fiu
Sunt dator ca să vă scriu.

9

Și-n mijlocu-ăstei scrisori
Pune un mănunchi de flori,
Să văz bine că ți-e dor
De-al matale puișor.
Dragă, dorul tău și-al meu
Face-ni-l-ar Dumnezeu

O lumânare de seu,
Să arză pe capu meu,
Să-mi treacă de dorul tău.
Du-te, dor, unde te mâi,
La mândra sub căpătâi.
De-i găsi-o adormită,
Ia-o-n brațe și-o sărută,
Să mi-o săruți binișor,
Să nu mi-o deștepți din somn.
Foaie verde matostat,
Să nu crezi că te-am uitat,
Că și-azi-noapte te-am visat,
Că dormeam cu tine-n pat.
M-am sculat și te-am căutat
Și nimica n-am aflat.
Decât dorul inimii
Scris pe fața perinii.
Foaie verde trei lămâi,
N-am o scară să mă sui
Sus, în slava cerului,
Să dau drumul dorului
Pe fața pământului,
Foaie verde salbă moale —
Drept la poarta dumitale.
Stai, dragă, în așteptare,
Să ai în lume răbdare,
Că dac-o vrea Dumnezeu,
Mă voi libera și eu.

10

Vântișor cu vălurele,
Depărtate nemurele,
Vă trimit din bătălie
O mică fotografie,
La copii și la soție,
La a mea gospodărie,
La copii și la nevastă
Care mă doresc acasă.
Mult eu nu voi zăbovi
Și acasă voi veni,
Cu toții ne-om întâlni
Și la masă ne-om cinsti.

11

Dacă florile din grădină
S-ar preface-n fete mari,
Aș lăsa milităria
Și m-aș face grădinar.
Păsărica de sub nor,
Adă-mi dorul meu în zbor
De asupra cazarmelor,
Să uit jalea armelor.
Câte flori pe lume cresc,
Toate cresc și înfloresc,
Numai una-ntunecată,
Că-i iubitul la armată.
Tristă este păsărica,
Care cântă-ncet și rar,
Dar mai tristă-i viața fetei,
Iubită de-un militar.
Cât pe lume-ai să trăiești
Pe soldat să nu-l iubești,
Că soldatu-i gură dulce,
Te sărută și se duce.
În armată când îi pleca,
Eu m-oi face păsărea

Și la tine oi zbura.
La ușa căzărmii tale.
Foaie verde de harbuz,
Pe cine l-am iubit s-a dus
Și-l aștept să vie iară,
Să ne mai iubim o vară.
Pe sub deal, pe sub pădure,
Se duce o fată-n lume.
Se tot duce peste coaste —
I-a plecat badea la oaste!
Foaie verde ș-un dudău,
Ce plângi, lele, la pârău?
Plâng pe bădița Ilie,
Că s-a dus la militărie
Și nu știu când o să vie.
De când badea mi s-o dus,
Negură pe deal s-o pus,
Și pe deal și pe nuiele
Și pe sprâncenele mele.

12

Foaie verde trei granate,
Ilenuță de departe,
Scrie-mi o micuță carte,
Scrie-mi și nu zăbovi,
Să am sara ce citi.
Scrie-mi-o cu mâna dreaptă,
Cine va citi s-o creadă.
Ție, Leană-ți cântă cucul,
Mie îmi bubuie tunul;
Ție-ți cântă păsărele,
Iar mie mitraliere.
Joci în horă, te distrezi,
Iar eu pe dușman visez.

13

M-am jurat de mii de ori
Că n-am să-ți mai scriu scrisori,
Dar asear-m-am mâniat
Și de scris m-am apucat.
Când a fost să scriu frumos
Mi-a picat condeiul jos,
Când a fost să scriu mai bine
Mi-a venit dorul de tine!
Rupsei tocul și penița,
Sărut ochii și gurița.

14

Foaie verde trei smicele,
Mândro, scrisorile mele
Pun-le toate-n pachețele
Și dormi cu capul pe ele,
Iar când ți-o fi dor de mine
Să le porți în sân la tine.
Să le iei să le citești,
La mine să te gândești,
Să te-apuce, neică, dorul
Când ți-o fi mai dulce somnul,
Și s-adormi cu ele-n gând
Și să te trezești plângând.
Drag îți e să faci armata,
Dar ți se mărită fata,
Mai scrie-i mândrei scrisoare
Să n-asculte pe oricare,
Pân-la-a ta eliberare
Să te-aștepte cu răbdare.

LVI. DIN POEZIILE DE PE FRONT ALE SOLDATULUI TOMUȚ

1

Frunzuliță iarbă creață
Of s-amar di-amie viiață,
C-o petrec tot cu năcaz
Și cu lacrim pe obraz,
O petrec cu multă jele
Tot străin pe drumuri grele.
Cât în știarm liniam șezut
Binele tot n-am avut,
Binele cu odihnială
L-am intors în ostenială,
Că de mult am auzit
Cum avem de răsplătit
Greșelele celi făcute
Din vremile dinainte,
Să le răsplătim de vii
Pe pământurile pustii.
Atâta lumi-am călcat,
Până și de mări am dat,
Am călcat pământul eu
Pentru niam de niam di-a meu,
Pentru niamurile tote
Să răsplătim la păcate.
Nu mi-ar fi de loc bănat
Când aș ști că sunt iertat
Dar mai multi-am câștigat
De scârbit de supărat
De drumuri când am îmblat,
De fome cât am răbdat.
Să nu deie Dumnezeu
La nime din niamul meu
Să nu vie unde-s ieu.
Că ieu sunt vinit de silă,
De la nimene n-am milă,
N-am milă da nici noroc,
Nici n-am stare într-on loc.

2

Frunzuliță trei masline
Plângeț, plângeț gospodine,
Plângeț c-aveț după cine,
C-ați trăit în lume bine.
C-or plânge și fetele,
Pân li-or albi capurle.
Plângeț și voi copilaș,
Care mai sunteț rămaș
Fără milă de la tată
Și îmblă din porta-n portă,
Că pe bunul vostru tată
L-au îngropat o granată.
Și voi, dragilor copile,
Plângeț c-aveț după cine,
Nu puneț la gât mărgele
Că videț că-i mare jele,
Nici la urechi cercei
Că videț pe lume ce-i,
Că ficiori cei frumoș
Toț îs di pe sate scoș.
Și voi, dragilor neveste,
Nu știț unde putrezește

Mult norod și soții voșt
Uciș de dușmani noști.
Și cum stau tot înșirați
Pe dialurle din Carpați.
S-au scurs sângele din iei
Și nu știu di-a lor fimei.
Vermi și cu muștele
Îș îngrașă trupurile,
Corbi și cu ciorăle
Li-au golit ciolanele,
Că zboră diasupra lor
Tote stoluri parcă-s nor.
Așa stau bieți soldați
Cari-au rămaș desgropați.

LVII. CINE-AU STÂRNIT CĂTANIA /MOSCĂLIA...

1

Cine mă prinse cătană
La moarte n-aibă pomană,
Că pomana el și-a dat,
Când cătană m-or luat,
Cine mă prinse de cap
La moarte n-aibă colac,
Căci colacul el și-o dat,
Când de cap m-o țuțurat.

2

Cine-au stârnit cătănia
Mânca-i-ar casa pustia
Și nevasta văduvia
Și copiii sărăcia.
Cine m-au făcut cătană
Să nu-și deie de pomană,
Cine ne-au făcut husari
Să nu-și deie sărindari.

3

Cine mă prinde cătană,
La moarte n-aibă pomană,
Că pomana el și-a dat
Când cătană m-a luat!
Cine mă prinse de cap,
La moarte n-aibă colac,
Căci colacul el și-o dat,
Când de cap m-a apucat!
Rămâi, mamă, spală haine.
Că eu merg între cătane!

4

Decât, maicî, la moscali
Of! amar, ni-i amar,
Sî dai carnea la tatari,
Of! amar, ni-i amar.
Și oasăli pi cântari...
Câti văi, câti ponoari
Tăti li-am umplut cu parî.

Câti lacrini am varsat,
Făcem un izvor la sat,
Căti jite (vite) apî be,
Izvorașu-nu scăde.
Of! amar m-am săturat
Țărili di-nconjurat
Și străinii di-ascultat.

5

Bat-o boala moscălie!
Am gândit că-i boierie,
Da-i mai rea decât urgia.
Toată ziua stai în stroi,
Vine noaptea — ceasovoi,
Și în vreme, și în ploi.

6

Cătănie blăstămată,
Focul și para te ardă,
De-aș scăpa din tine-odată,
Să port clop cu pană dreaptă,
Cum am mai purtat odată.

7

Doamne, bate-l cu mânie,
Cin-le-o pus mâna să scrie,
Să mă ia la cătănie.
Și-au scris cu cerneală neagră,
Dar pre hârtioară albă,
Să te las, nevastă dragă.
Să mă duc nici eu n-aș vrea,
Păi, pe cine-aș săruta?
Și de tine mult mi-e milă
Dar tu știi că plec de silă.
Și nu-i, mândro, voia mea
Numai soarta mi-e așa.
Să te las și să pornesc,
De-al tău dor să mă topesc.
Foaie verde foaie lată,
Nu fii, mândră, supărată,
De nu m-oi vedea vreodată.
P-acolo, de-o fi să mor,
La granița nemților,
Acolo mă va-ngropa,
Sub un mândru de stejar,
Ca pe domnul general.
Dar, scumpă măicuța mea,
De te lasă inima,
Tu, din partea mea de casă,
Să-mi dai pomană frumoasă.
Și din partea de moșie,
Să mai tragi o veselie.
Să-mi fie primită mie.
Mândruța s-a supărat,
Pre mine s-a mâniat,
C-astă iarnă a fost iarnă,
A fost iarnă și ningea
Și Ionică nu venea.
Dar acum e cald și bine
Și Ionică tot nu vine,
Că s-a supărat pre mine,
Au, bălăioară...

8

Frunză verde ca iarba
Tună drace-n cei tuna.
Tună-n firul paiului

Și-n condeiul rusului.
Să nu aibă cu ce scrie
Pe feciori în cătănie
Mie cucul mi-a cântat
Neprânzit și necinat
În cătană a plecat.
Mie cucul mi-a vorbit
Necinat și neprânzit
În cătană de pornit.
(*Vorbit*):
Eu mă duc, mândră mă duc
În cătană nu la plug,
Eu mă duc, mândră, de-acasă
În cătană nu la coasă.

9

Foaie verde, foaie lată
Te duci, bade la armată,
Frumos cântă-n sat fanfara,
Mie-mi plânge inimioara,
Trece trenu-n șuierat,
Tu te-ai dus, te-ai depărtat.
Arz-o focul catanie,
Dorul cum nu vrea să știe,
Și te lasă-ndurerată
Așteptând răvaș la poartă.
Dar inima ce iubește
Vremea mult o mai gonește
Până trece-un an de zile
Și bădița-n sat revine.
Azi în sat e sărbătoare,
Numai zâmbet, numai soare,
Ies flăcăi la horă-n sat,
Dar eu-aștept un soldat,
Și nici hora nu-i voioasă
Că nu ești bădiț-acasă.
Dar scrisoare când primesc
Sufletul mi-l potolesc
Și nici nu citesc răvașu
Tot mai drag îmi e ostașu
Coborând pe drum de țară
Cu dor greu la inimioară.

10

Cine mă prinsă cătană,
La moarte n-aibă pomană,
Că pomană el și-a dat,
Când cătană m-or luat;
Cine mă prinsă de cap,
La moarte n-aibă colac,
Că colacul și l-a dat,
Când la câmp m-or șuturat.
Cine mă scoasă din sat,
N-aibă loc de alinat,
Nici lemn uscat de cruce,
Nici la groapă cine-l duce,
Nici la groapă cine-l duce.
Nici scânduri de copârșeu,
Nici nu-l ierte Dumnezeu.

11

Cine-o stârnit la moscali
Vedei-aș carnea la cântar
Și pielea la dubălar,
Să facă ciobote tari
Pe la moscalii cei mari,
Cine-o stârnit la moscali.

LVIII. STEJĂREL/BRĂDULEȚ-NALT /MÂNDRU/ FRUMOS/STUFOS...

1

Stejărel mândru, frumos,
Ian apleacă-ți creanga-n jos,
Să mă sui în vârful tău,
Să mă uit în satul meu;
Să mă uit în sat cu drag,
Să-mi văd pe mama în prag,
Că m-așteaptă cu dor mare
Să mă vadă pe cărare.
Să-mi văd casa și nevasta,
Copilașii stând la masă,
Să-mi văd iarba din vâlcele,
Să-mi văd neamurile mele.

2

Stejărel mândru, stufos,
Ian apleacă-ți vârfu-n gios,
Să mă sui în vârfu-tău,
Să mă uit în satu-nieu.
Satu-nieu îi mare rai,
Te-ntâlnești cu cini vrai.
În satu-nieu îi tare ghini,
Te-ntâlnești cu oarecini.
Numa-cie-ni pari rău,
Cî mă duc din satu-nieu,
Și mă duc în țări streini
Undi nu cunosc pi nimi,
Undi n-am surori, nici frați,
Nici maicuța cu dreptati:
Măiculița-i — pușculița,
Sorioara-i — săghioara.

3

Bradule, copac frumos,
Ian apleacă-ți vârfu-n jos,
Să mă sui în vârful tău,
Să mă uit în satul meu,
Că de când îs concentrat,
Copilașii m-au fi uitat.
Copilașii stau la masă:
— Mamă, unde-i tata nostru?
— Tata vostru-i la război,
Să ne apere pe noi,
La război, la Chișinău,
Unde merg gloanțe mereu
Și snareadurile ca vântul,
De se leagănă pământul.

4

Brădișor tânăr, frumos,
Ian apleacă-ți vârfu-n jos,
Să mă uit în satul meu
Să-mi astâmpăr dorul meu,
Să-mi văd maica lângă casă,
Nevăstuica stând la masă
Cu doi copilași în brațe;
Unul strigă: „Mamă, mamă!“,
La inimă-mi face rană,
Altul strigă: „Tată, tată!“,
La inimă mă-nsăgeată.
— Tăceți, tăceți, dragii mamei,
Tatăl vostru-i prea departe,

Aseară am primit hârtie,
Tatăl vostru nu mai vine.
— Spune-ntr-însa ce mai scrie?
— Scrie scânduri de săcrie,
Două-n lung și două-n lat
Și de-asupra un capac,
Și capacu-aurit,
Să știi bine c-am murit,
Da să crezi c-am logodit
Feciorul craiului
În grădina raiului,
Feciorul vântului
În fundul pământului.

5

Stejărel înalt, frumos
Ian apleacă-ți creanga-n jos.
Să mă sui în vârful tău,
Să mă uit la satul meu.
Să-mi văd casa și nevasta,
Copilașii stând la masă,
Să-mi văd grădina cu flori
Și pe frați, și pe surori.

LIX. PĂSĂRICĂ, PĂSĂREA...

1

Măi, puiuț de rândunea,
N-ai văzut pe mama mea?
Am văzut-o lângă vatră
Plămădea pâinea-n covată
Din făină albă toată,
Strop de apă nu turna,
Numa-n lacrimi frământa.
Măi, puiuț de rândunea,
Du-te, spune-i mame-așa:
Pită albă nu frământe
După mine să nu cânte,
Că unde m-a dat nu-i bine,
Pătuțu mi-i de căline,
Perina din flori de schine,
Pătuțu mi-i de nuiele,
Perina-i din floricele,
S-o trecut zilele mele.
Unde m-o dat nu mă scoate
Numai Dumnezeu cu moarte.

2

Păsărică, păsărea,
N-ai văzut nevasta mea?
— Am văzut-o la fântână,
Cu doi copilași de mână.
Cu mâna apă scotea,
Din ochi negri lăcrăma.
Copilașii o-ntreba:
— De ce plângi, măicuța mea?
— Plâng și eu, plângeți și voi,
Că tăticu-i la război.
Sărmanii copiii mei,
Cum au rămas mititei,

Mititei se țin de vatră
Și n-au cui să-i spună tată,
Ei se duc pe la vecini
Și zic tată la străini.
Câte case stau la rând
Toate-s cu copii plângând,
Plâng mame după bărbați,
Copilașii după tați.

3

Păsărică, păsărea,
N-ai văzut nevasta mea?
— Am văzut-o la fântână,
Cu doi copilași de mână.
La fântână, la șosea,
Scotea apă și plângea,
Copilașii mi-o-ntrebau:
— De ce plângi, mămica mea?
— Plâng de mine și de voi,
Că tata e la război.
Ș-a veni la primăvară,
Când a fi liniște-n țară.
— Taci, mămică, nu mai plânge,
Focul arde, nu se stinge,
Căci plângi cu lacrimi fierbinți
Și mai tare îl aprinzi.
— Păsărică, păsărea,
Nu știi maica ce făcea?
— Cocea pâine și plângea.
Pentru tine-o pregătea.
— Pasăre cu limba dulce.
Înapoi când te-i mai duce,
Să-i spui pâinea s-o mănânce,
Că la mine nu ajunge.
Pân-la mine-i loc departe,
Nici hârtia nu răzbate.
Nici hârtia, nici cuvântul.
Numai eu cât șed cu gândul.
Păsărică cânepie,
Spune-i la a mea soție:
Cân' i-a fi de mine dor,
Să nu mai (scrie) scrisori,
Să sădească un strat de flori,
Trandafiri și trei bujori.
Când a fi verde-frumos,
Să știe, că-s sănătos.
Când a fi verde-pălit,
Să știe bine că-s rănit.
Când a fi uscat de tot,
Să știe bine că-s mort.

4

La toți le cântă cucu,
Numai mie granguru,
Să mă duc să-mi las satu
Și pe tata săracu;
La toți le cântă mierla,
Numai mie pupăza,
Să mă duc să-mi las casa
Și pe mama săraca;
Măicuță, nu ți-ar fi dor
Să-mi vezi urma p'ân ocol?
Plină-i de amar și dor;
Măicuță, nu ți-ar fi jele
Să vezi urma cizmei mele?
Plină-i de amar și jele.

8

Frunzuliță de harbuz,
Vine-o pasăre pe sus,
Vine ea cu zborul greu,
Că-i tocmai din satul meu.
Păsărică, păsărea,
Nu mi-ai văst pe maică-mea?
— Ba am văst-o. Ș-ce făcea?
Cocea pâine și plângea,
Și la tine se gândea.
Păsărui cu limba dulce,
Tu-napoi, dacă te-i duce,
Să-i spui măiculiței mele,
Să nu mă plângă cu jele.
Las-o pâinea s-o mănânce,
Că la mine n-a ajunge
Pân la mine-i loc departe,
E neagra străinătate.

LX. MÂNDRA MEA S-A MĂRITAT

1

Când am plecat la armată,
Am lăsat mamă și tată
Și o chiatră pusî-n poartă
Și mândruța era fată.
La douî-trii luni di zâli
O tristî scrisoari-ci vini;
Ț-ața îci scrii măicuța,
Ti sî măritî mândruța.
Eu, atunci când am aflat,
Coborâi digrabî-n sat,
Urc la geal, cobor la vali,
Mă-ntâlnii c-un moș în cali.
— Bună zâua, moș bătrân,
— Mulțumesc, drumeț di drum,
— Moșuli, te-aș întreba,
Când îi nunta la mândra?
— Nunta esci lângî mini,
Săptămâna cari vini.
Merg la geal pi o cărari,
Îmi ieși mândruța-n cale;
Ie merge spri o fântână
Cu două găleț în mână.
Pi mini cân' m-o zărit,
La mini s-o repezât,
— Tu, măi Ghițî, vii acasă
Ți eu mâine sunt cireasă!
— Tu jiurai, mândră, jiurai,
Cî pi altu nu-l mai ei,
Jiurământu l-ai călcat,
Și pe altu l-ai luat,

2

Spune-i, maică, lui Maria
Să nu se mărite-acuma,
Să mai stea nemăritată
Până vin eu din armată.
Eu i-am spus, maică, i-am spus,
Maria mi-a dat răspuns,

Că nu poate să mai stea
Până când te-i libera.
Mi-a trimis taica scrisoare:
— Ai, băiatule, răbdare,
Ai răbdare, fă-ți armata
Că-ți găsești tu altă fată,
Eu de-aș fi de seama ta
De trei ori aș-face-armata.

5

Mândra mea s-a maritat,
La nuntă nu m-a chemat,
La nuntă nu m-a chemat,
A gândit că nu-s în sat,
Eu m-am dus s-o văd mireasă,
Pe-al cui umăr capu-și lasă,
Mândruța stătea la poartă
Cu geana înrourată,
Cu fața înlăcrimată,
De druște înconjurată,
Nu mai plânge tu, mireasă,
Nunta tare ți-i frumoasă,
Că și mirele-i de treabă —
Noroc bun o viață-ntreagă,
Și s-aveți numai băieți,
În armată să-i petreci,
Eu voi crește mândre fete
Feciorii să ți-i aștepte.

LXI. MERG/VIN DOI NOURAȘI PE/DIN SUS

1

Merg doi nourași pe sus.
Nu știu: ploaie ori ninsoare
Ori lacrimi de fată mare —
Unde chică, lemn despică,
Brava flăcăi se ridică.
Bălănei și creți la chică
L-ampăratul se-ntrunică
Și-i îmbracă cu șinele
Și-i încinge cu curele.
Cu curele mărunțele
De mor părinții de jele,
Cu curele mai măscate,
Plânge-mă și tu, măi frate!

2

Mărs-am, mamă, ca norii
Și-am picat ca picurii.
Mărs-am, mamă, ca ploaia
Și-am picat ca negura;
Și-am picat, mamă-ntr-o casă,
Cum pică iarba din coasă;
Și-am picat, mamă-ntr-un loc,
Cum pică lemnu pă foc.

3

Foaie verde de harbuz,
Vin doi nourași pe sus,
Nici cu vânt, nici cu ninsoare,
Dar mi-aduc mie scrisoare

De la puiul cel pornit
În războiul cel cumplit.
Când aș ști, că ar veni,
Cărărușa i-aș plivi
Și de iarbă și de nalbă
Și de spini cu floare albă.
Eu l-aștептu ca să vie,
El îmi trimite hârtie,
Să-i dau ceară și tămâie
Și basma de tătușie.
Ard-o focul ciocârlie,
Că mi-a cântat numai mie,
Să mă mut de pe moșie,
Să mă duc la bătălie.
La bătaia neamțului,
La urgia focului...

LXII. TREC SOLDAȚII/VOINICII DUNĂREA

1

Frunzuliță flori mărunte,
Trec Dunărea ca pe punte,
Trec soldații Dunărea
Câte doi alăturea,
Și la Plevna se ducea,
Iar Plevna e răcoroasă:
Cine intră, nu mai iasă!
De la Plevna pân-la Lom,
N-a rămas picior de om!

2

Frunză verde ș-o lalea,
Trec voinicii Dunărea,
Câte patru alăturea;
Voinici nalți și subțirei,
Nu trece plumbul prin ei.
Și calcă din piatră-n piatră,
Parcă sunt făcuți d-un tată!
Și calcă din urmă-n urmă,
Parcă sunt făcuți de-o mumă!

3

Cântă cucul vinerea,
Carol trece Dunărea,
Pe pod la Corabia,
Împreună cu oastea,
Drept spre Plevna se-ndrepta.
Plevna i-o cetate tare
Unde stă Osman călare.
Frunză verde și-o lalea,
Dar ce vorbe s-auzea?
Turcii pe ruși îi bătea,
Spre Dunăre îi gonea.
Ei strigau în gura mare,
Ca să le dăm ajutoare:
— Săriți, frați, săriți, curcani,
Să-i învingem pe dușmani.

4

Dunăriță, apa lată,
Ce ți-i așa tulburată
Și cu sânge-amestecată?

Cum, focuțu, n-oi veni,
La capătul văii mele,
Să bat două tăbărele,
De răgute tânărele;
Sângele muscalului,
Până-n coama calului;
Sângele turcului,
Până-n coama murgului.

5

Lungă-i, lată Dunărea
Zumzai, zumzai, zumzai, zai!
S-o făcut pod peste ea,
C-acolo-i bătălia.
Acolo nu crești grâu,
Da îi sângi pâr la brâu,
Acolo nu crești fân,
Că-i sânjili di creștin.
Trandafir în apă reci,
Multă jali sî pitreci.
Bat rușii cu tunurili
Di răsunî văili,
Românii cu ghiulelili
De răsună văili.
Mai la dial di Baia-Mari
Treci-un căpitan călari,
Căpitanu-fluierând
Da catanili plângând.

6

Frunză verde de-arnăut
Cam în sus spre asfințit
Arde-un foc necontenit,
Nu știu Jeșu s-o aprins,
Ori Bucureștii s-o stins,
Că mult norod s-o mai dus
Și din rus și din creștin
Și-napoi că nu mai vin,
Nu știu-n Dunăre au dat
Ori turcii i-au apucat
Ba au dat în Dunăre,
Că mi-i apa tulbure.
Merge Dunărea cu sânge,
Măicuța voinicu-și plânge.

LXIII. LA PLEVNA E MARE FOC

1

Frunzuliță busuioc,
În tot târgu-i iarmaroc
Numai Plevna arde-n foc,
Dar dușmanii la mijloc
S-o suit pe-un cal călare
Și strigă aman, aman
Săriți turci, săriți tătari
Și săriți și voi, bulgari
Să ne scoateți de la moscali,
Că moscalii strigă ura,
Turcu se duce de-a dura.

2

În Plevna, la curtea domnească,
S-au strâns moscalii la amează,
Pe Osman-pașa să-l gonească,
Să-l gonească-n țări străine,
Unde n-are el pe nime.
Frunzișoară siminoc,
Câte târguri cu noroc,
Numai Plevna arde-n foc
Și Osman-pașa la mijloc;
Arde focul, nu se stinge,
Osman-pașa mult mai plânge;
Călare pe un cal bălan
Și strigă: „Aman! Aman!
Săriți, turci, săriți, ogalii,
Scăpați Plevna de moscali!
Săriți mână de la mână,
Că moscalu mă-nconjoară;
Săriți cu mânile toate,
Scoateți Plevna de la moarte".
Pe dealul Bălcanului
Sângele moscalului —
La chișcuța calului,
Da sângele turcului —
Pân-la pieptul murgului.
Enicerii fug și gem
Și cu toții cad în plen.
Rușii Plevna a luat,
Osman-pașa mi-i legat.

3

Foaie verde siminoc,
Câte târguri cu noroc,
Numai Plevna arde-n foc.
Osman-pașa la mijloc,
Călare pe un cal bălan
Și-mi strigă Aman, Aman.
Săriți turci, săriți bulgari,
Săriți și voi militari
Și mă scoateți de moscani.
Ienicerii fug și gem
Și cu toții cad în plin.
Rușii Plevna au luat,
Osman Pașa e legat.

LXIV. I-AUZI, MAICĂ, TURCU VINE

1

Frunză verde trei măline,
I-auzi, maică, turcu vine,
Și nu vine cum se vine,
Da vine pe trei lopeți,
Taie Dunărea-n trei părți...
Bine vorba n-o sfârșit
Că turcii și mi-o sosit.
— Bună ziua, babă slabă,
Dar Ancuța unde-ți este?
— Da Ancuța mi-o murit...
— Latră, tu, cățea bătrână,
Că Ancuța-i-n cămăruță.

La topor mi-o alergat,
Lăcăți mari că mi-o stricat,
Pe Ancuța mi-o luat.

2

Turcule, nu-ți vine jale
Când vezi sânge pe curale?
Sângele muscalului
Până-n pieptul calului.
Dunăre, apă turbată,
Ce vii așa spumegată
Și cu sânge-amestecată?
Și-aduci turci
Și-aduci butuci,
Și căpestre de cai murgi,
Și arme de infanteri,
Și săbii de artileri.

3

Frunză verde troscățel,
Jos ne strigă la apel
Și vineri ne pornește!
— Aoleo! vă prăpădește
— Ba, puicuță, bine-mi pare,
Să m-ațin la turcu-ăl mare.
Hai să mergem împreună
Să batem oastea păgână,
Că păgânul jefuiește
Tot ce-n cale întâlnește,
Tot ce simte creștinește.

4

Frunza verde pui de nuc
Măi, Ionaș, măi
Vine vremea să mă duc,
Înspre spurcatul de turc,
Să-i măsor grajdul de lung,
Să-mi aleg un cal porumb
Scurt in gât și lung în trup,
Sa fugă bine la nisip,
Săriți turci, săriți bulgari,
De mă scoateți din moscali.

LXV. PE UN DRUM CE VINE DIN MUNȚII BALCANI...

1

Pe un drum ce vine,
Din munții Balcani,
Întâlnește-o fată
Pe domn căpitan;
— De unde vii tu, oare,
Mândre căpitane?
— Vin din bătălie,
Din munții Balcani.
N-ai văzut tu, oare,
Mândre căpitane,
Un sergent ce poartă
Numele de Stan?
— L-am văzut, fetițo,

Chiar și m-a servit,
În timpul de luptă.
Subit a murit.
— Dar ce ai tu, fetițo,
Cu sergentul Stan?
— Fost-am a lui mireasă,
Domnule căpitan.
— Fost-ai lui mireasă,
Fii și-a mea mireasă!
În puține zile,
Vei fi capităneasă.
— Chiar și-mpărătească
De-aș putea să fiu,
Altuia mireasă
Nu vreau ca să fiu!
— Ia te uită bine
La domn căpitan
Și vei recunoaște
Pe sergentul Stan.
— De ești tu, Stânică,
Cu adevărat,
Spune mănăstirea
Un-ne-am cununat.
— La mănăstirea Putna
Noi ne-am cununat,
La mănăstirea Putna
Inelele-am schimbat.

2

Pe un drum ce vine
Din munții Balcani
Se-ntâlni o fată
Cu un mândru căpitan.
— De unde vii, tu, oare,
Domnu-căpitane?
— Vin de la bătălie
Din munții Balcani.
— N-ai întâlnit tu, oare,
Domnu căpitan,
Pe-un sergent ce poartă
Numele de Jan?
— L-am văzut, fetiță,
Chiar și m-a servit,
Pe câmpul de luptă
Cu cinste a murit,
Luptându-se cu turcii
El țara și-a slăvit.
De vrei, dragă fetiță,
Fii a mea mireasă,
Peste puține zile
Vei fi căpitănească...
— Chiar și-mpărătească
De-aș putea să fiu,
Altuia mireasă
N-aș mai vrea să fiu.
Dacă den iubire
Parte n-am avut,
Azi la mănăstire
Vreau ca să mă duc,
Cu scufița-n cap
Și cu hăinuța neagră
Mănăstirii mele
Să-i slujesc cu drag,
Dacă nu am parte
De scumpul meu bărbat,
Numele de Jan
Să fie lăudat!

LXVI. CRĂCIUN/AN NOU FĂRĂ DE TIHNĂ

1

Din jos dinspre mare,
Mărg stoluri di voinișii-u
Toți cu ρohorniși-u
Așei maică bătrână
Cu-n caier di lână
C-o jemnă di grâu,
C-o ρloscă di hin-u,
Ea-nainte le-o ieșât-u,
Din ρloscă-c țintețtie,
Din jemnă ci-împărțeștie.
Ρlosca la loc isvorăștie,
Jemna la loc creștie,
Și din gură-ntreabă:
„Voi, stoluri di voinișii-u
Toți cu ρohorniși-u,
Nu mi-ați văzut fiul-meu?"
„Noi, maică bătrână,
Di l-am și văzut-u
Nu l-am cunoscut-u".
„Fiu-meu-i cunoscut-u,
Fața lui, sρuma laρtelui-u,
Musteața, schicu-orzului-u,
Sρrânșăn-li, schicu-grâului-u,
Ochișorii lui, ca două murie".
„Noi, maică bătrână,
L-am văzut și l-am cunoscut-u;
La bun domn slujeștie,
Bun cal să hrănieștie.
Călușanu lui, ρara focului-u,
Săuleața lui, falcă di smăoaică,
Ghișișoru lui, doi balaurași-u,
Frâușoru lui, două ciορârleli-u,
În gură cleștățelie,
În coadă nodățelie.
Dă, Doamne, să șie sănătos-u,
Și de-amu voios-u!"

2

Ce haznă-i de astă sară,
Florile dalbe,
Tăț feciori-s duși în țară,
Noi avem colaci de grâu,
Ii-s în sânge pâină-n brâu;
Noi avem mere și nuci,
Ii ρoartă săbii și ρuști,
Ce te veselești la masă?
Bărbatu ți-i dus de-acasă,
Da-te trage mai la sρor,
N-ai ρe nime de-ajutor,
Ρune-ț ρruncii lângă tine,
C-amu n-ai milă de la nime;
Și-ț ρune căρuțu-n ρumni,
Bărbatu ți-i dus la ρlumbi.

3

Tri feciori să întâlniră,
Și așe se sfătuiră:
— Haidați, frați-să mai umblăm!
Cu jele să colindăm,
Moarte și jele amară,
O intrat la noi în țară.

De poruncă, de-mpărat,
La bătaie ne-o chemat.
E Crăciun de vesălie,
Îi pe câmp de bătălie
Soț cu soț se despărțesc,
Mamă pă feciori jelesc,
Rămân pruncii mititei,
S-o dus tata de la ei.
E Crăciun de vesălie,
Ei pe câmp de bătălie
Dă, Doamne, o pace-n țară,
Și alt Crăciun vesel iară,
Să-se-ntoarcă învingători,
La dragi căsuțăle lor,
La a lor căsuțe dragi,
La a lor părinț-și frați.

4

Dalbe flori, de sărbători,
Nu s-aud colindători,
Cum erau de alte ori,
De cu sară până-n zori.
Triste sunt fecioarele,
Că și-au tors fuioarele,
Și și-au țăsut pânzele
Și-și așteaptă mirele.
Dar mirele nu mai vine,
Că-i plecat în țări streine.
Tăț-feciorii cei iubiți,
Mor cu toț-neprohodiți.

5

Cât am umblat în ci-asară
Ca și-aicea n-am aflat,
Casă mândră și-mbrăcată,
Numai gazda supărată,
Că s-o dus soțu-de-acasă,
Și-o suflat un vânt mai greu,
L-o suflat în temeteu,
Și l-o dus în țintirim,
Da nu fiți tare cu jele,
Că cu toți acolo-m mere.

6

Noi îmblăm să împlinim,
Obiceiul din bătrâni,
Obicei de colindat,
Pă Isus de căutat,
Pă Isus de căutăm.
Dar foarte greu îl aflăm.
Că Isus nu să arată,
Numa-n inimă curată.
Azi, precum scriptura scrie,
Isus iară va să vie.
În iezălea cea săracă,
Vine Isus să să nască
Dar nime nu-l așteaptă,
Că tăț-îs duși să să bată
Craii-s duși tăț la bătaie,
Unde om pă om să taie.
Păstorii încă nu vin,
Să să-nchine-n Viflaim.
Plâng azi și îngerii-n ceri,
Văzând pasărea de fier,
Ce face prăpăd și-omor,
Multă jele în popor.

Isuse, când te-ai născut,
Și atunci jele s-o făcut
Patruspărzece mii prunci,
Au fost omorâț-atunci.
Dar acum sunt zăci de mii,
De bărbați și de copii.
Morț-răniț, nenorociț',
Chinuiț și năcăjiț'
O, ce Crăciun, plin de sânge!
Astăz-tătă lumea plânge.
Că frați-pă frați-să omoară,
Pentru a lumii comoară.
Dar la comoara cerească,
Nici nu vreu să se gândească.
O, Isuse, vino iară!
Păste nori ca pe-o scară,
Vino și te naște-n noi,
Și ne scapă de război.

7

Aho! Aho!
Ascultați măi frați români,
Tineri și voi, cei bătrâni,
Și voi, fete și neveste.
Ce vă spun, e o poveste,
Cum a fost și cum mai este.
Într-un suflet vă sculați,
Și sub pravila română,
Dați năvală-nspre Carpați,
Unde plâng copii și mame,
Unde frații noștri mor.
Mor strângând la piept,
sărmanii,
Tricolorul țării lor.
Duceți-le mângâierea,
Ce-o aștepta de la noi,
Libertatea mult dorită,
Și păzită de eroi.
Sus, drapelul României,
Trece umbra lui Ștefan —
Care merge cu noi astăzi,
Să-i înfrângă pe tirani.
Aveți arme, aveți sânge,
Aveți mândri căpitani,
Dați năvală să învingeți
Pe-ai românilor dușmani.
Umbra lui Ștefan cel Mare,
Și-a viteazului Mihai,
Vă conduce la izbândă,
Și mărire peste plai.
După dânșii dați năvală,
Treceți iute la hotare,
Numai strigătul de „ura"
Să-nspăimânte pe dușmani.
Să piară la glasul nostru,
De pe plaiul strămoșesc.
Sus pe culmea dealului,
Merge-n voia calului,
Un voinic de căpitan,
Care-i zice Stroi Plopan.
Aruncă ochii de sus,
Când spre șesul înflorit,
Și tot cată ca să vadă,
Colo-n zare câte-o pradă.
Ciocârlia sus cânta,
Iar voinicul cuvânta:

— Cum nu am aripa ta,
Ciocârlie nevăzută,
Păsărică-n cer pierdută,
Cum nu am și zborul tău,
Să mă-nalț în cer și eu.
Ca să văd în dos de zare,
De nu vin oștiri tatare.
Să răpească și să fure,
Fete mari cu ochi de mure,
Și copii mărunți la ani,
Copilași de cei bălani.
Cum mergea și cum grăia,
Iată-ș mări că vedea,
Jos, devale, pe sub deal,
Lâng-o apă, sus pe mal,
Un foc mare strălucind.
Iar departe, lângă foc,
Se bocea o mândră fată,
De o salcie legată.
Și bocea beata copilă,
De umplea câmpul de milă.
Dar păgânii o priveau,
Și în limba lor ziceau:
— Mult plătește-aist odor,
Că e puică de bun soi,
Și-i ca trestia la boi,
Și-i ca luna la obraz,
Numai bună de-un viteaz.
Ghirai hanul, pentru ea,
Ne-a da scule câte-om vrea.
Și caftane de sultan,
Și 50 de pungi de bani.
Stroi Plopan mi-l auzea,
Calul iute-l repezea,
Auzit-ați auzit,
De românul îndrăcit,
Cică-i prins de mare dor,
Să meargă pe un pod plutitor,
Când pe apă curgătoare,
Când pe apă-ntins la soare.
Pân la Dunărea cea lată,
Pân la Marea tulburată.
Stroi Plopan atunci a scos,
Buzduganul ghintuit,
Și-n dușman el a lovit.
Iară fata bucuroasă,
A plecat cu el acasă.
Opriți plugul băietani,
La anul și la mulți ani!

8

Cu plăvanii de la jug
Port în țară mândrul plug,
Hăi, hăi, hăi!
Ară, plug, ogorul meu,
Brazda mea de brav flăcău,
Hăi, hăi, hăi!
Ară plugul cu doi boi,
Fie pace pe la noi,
Hăi, hăi, hăi!
Dar când țara m-a chema,
Plug pe pușcă oi schimba,
Hăi, hăi, hăi!
Și voi trage în vrăjmaș
Brazda mea de bun ostaș,
Hăi, hăi, hăi!

9

Tuturor le pare bine
De nașterea care vine,
Vine-ncet și trece-n lume.
Noi rămânem cu suspin
Și din grai ne tânguim
Că n-auzim colindând,
Tunurile bubuind.

Foaie verde de trifoi,
Vai ș-amar, feciori, de noi
Care suntem în război
Și pă când voi colindați
Noi colindăm în Carpați
Pe sub poale de stejar
În patrule de jardari
Cu puștile încărcate
Și-n traistă fără bucate.

LXVII. LA DOUĂZECI ȘI DOUĂ IUNIE

1

La douăzeci și două iunie,
S-a pornit război pe lume,
Săracii soldățeii
Încărcându-și armele,
Blestemându-și mamele,
Care i-au făcut pe ei
Așa nalți și subțirei,
De trec cartușele prin ei
Ca prin coaja cea de tei.
Măi frate de lângă mine,
Să ai grijă și de mine,
C-oi avea și eu de tine;
De-a fi soarta ca să mor,
Tu să-i scrii mamei scrisori;
Să nu spui, că-s împușcat,
Dar să-i spui, că-s însurat
C-o fetiță de-mpărat.
Și cine ne-a cununat?
Bombele ce-au explodat.

2

Douăzeci și doi de iuni
S-o-nceput războiu-n lumi.
Ofițerii supărați
Dau comandă la soldați.
Soldățeii sărmănei
Își încarcă armele
Blestămându-și maicele
De ce i-au făcut pe ei
Așa nalți și subțirei,
Să treacă plumbu prin ei.
Mi-o trimăs maica scrisoare:
— Ți-am găsit o fată mare.
— Taci, măicuțo, vezi-ți treaba
Și nu te gândi degeaba,
Că eu îs militar, măicuțo,
Și nu-mi trebuie drăguță.

3

Di zîua di douăzeci iuni
S-o-nceput focu pi lumi

Și soldații sărmanei
Încarcându-ți armili
Blastamându-și mamili
La ci i-o facut pi ei, mama me,
Așa-nanț și subțârei
Di treci glonțâli prin ei
Și obuzu prin mantăi,
Mai ghini mai mititei
Ca sî treacî piște ei
Tu, măi, frati, di lânghî mini,
Și iei sama az di mini,
Cî de-on hi ș-on mai trai
Mâni pi tini te-oi pazî.
Tu, măi, frati, frățâoari,
Și-i scrii maicii o scrisoari.
Și nu-i scrii cî-s înpușcat,
Da sî scrii cî-s însurat
La Odesa la palat.
Cini pi mini m-o cununat?
Boamba cân' o explodat
Chicioarili ce-o farmat.
Foai verdi, trii maslini,
Am isat că mor mâini,
Țî-sî punea pământ pi mini
Și pamânt, și iarbî verdi
Treci mândra ș-nu m-a vedi
Ș-o treacut și maica me
Și nu m-o vazut nici ea.

LXVIII. RĂZBOIU DIN PAZĂ-Ș-UNU

1

Foaie verde foi trifoi,
A-nceput mare războiu,
Războiu din patru-ș-unu,
Să nu rămâie nici unul.
Ne-a luat Hitler la război
Mai apoi pe amândoi,
Că dușmanu-i ca nebunul,
Să ne luptăm cu vecinul.
Foaie verde trei granate,
Hitlere, n-ai avea parte
De lumânare la moarte,
De lumânare la moarte.
Nici colaci, nici lumânare,
C-ai pus țările-n mișcare
De la mic și pân la mare
Toți cu traiste în spinare.
Să-ți răsară soarele,
Să-ți usuce rănile,
Să s-adune ciorile
De prin toate zările,
Să-ți strângă oscioarele,
Să-ți cânte prohoadele
La toate răscrucele
C-ai pustiit țările.

2

În anu patruzeci și unu
S-o-nceput războiu-n lume,
Hai, hai, mama mea,

Nu plânge și nu lăcrima
Că eu cred că ne-om vedea.
De la Oancea la Cahul
Numai ghiulele și fum,
Unde cădea o ghiulea
Pământul și iarba ardea.
Hai, hai, munți Carpați
Plângeți voi și lăcrimați
Și de mine nu uitați
Pe dealul din Iepureni
Stăteau frați basarabeni
Și-i puneau rușii la cale
Să tragă să ne omoare.
Pe șesul de la Țiganca
Curgea sângele ca apa.

3

Foaie verde grâu mărunt,
În patru-ș-unu demult
Din Fălciu pe râul Prut
Grele lupte s-a-nceput,
Zile-ntregi și nopți
de-a rândul
Armele ș-au spus cuvântul.
Pe dealul din Iepureni
Trag frații basarabeni,
Iar pe baltă la Țiganca
Căram răniții cu targa,
Căram cu mașina morții,
Când plângeam, plângeam
cu toții,
Mâini, picioare aruncate,
Capetele-n altă parte,
Gâlgâia vântul prin sat,
Tot cu sânge amestecat.
Of, of, maică, maica mea,
Vai sărmana Basarabia.

LXIX. NEAMȚULE, BATĂ-TE-AR SFÂNTUL

1

Neamțule, bată-te-ar sfântul,
Cum îți bate steagul vântul
Și ți-l flutură în zare,
Vânt de moarte și pierzare!
Că pe unde treci, în cale,
Sameni lacrime și jale,
Lași femei în văduvie,
Copilași în sărăcie.
Neamțule, bată-te-ar sfântul,
Cum îți bate steagul vântul!
Nu te-ntâmpine izbânda,
Da rușinea și osânda!

2

Măi, ghermane, ghermănet!
Tu ești prost și nu-ndrăznet,
Te-i bate și iar te-i bate

Și-n Moldova nu-i răzbate;
Ți-i aduce și femei
Și Moldova n-ai s-o ei;
Ție ochii ți-or crăpa
Și-n Moldova nu-i întra.
Rămâi, maicî, sănătoasă,
Basarabie frumoasă,
Că de mâini mă duc de-acasă,
Nu mă duc, maică, la coasă,
Nici la plug, nici la chirie,
Da mă duc la bătălie;
Bătălia cea nemțască,
Dumnezeu să-i osândească
Și osânda să le fie
De la noi, de la frăție,
De la mâna șoimilor
Din mijlocul codrilor.

3

Când fusei maicii mai drag,
Mă jură neamțu su-steag,
Sub steagu roșu de mătasă,
Pe trei ani mă duc de-acasă,
Trei ani îs o cale lungă,
Focu poate să-i ajungă.
Când fusei maicei mai dulce
Mă jură neamțu su-cruce,
Brâu roșu pe steag Măgură,
Haide, bade, să-ți dau gură,
Brâu roșu ca vișina,
Că ți-am dat și ți-oi mai da
Până capu-n sus mi-a sta.
Scrisu-i roșu pe borneu,
Cătană-i bădiuțu meu,
Scrisu-i roșu pe năframă,
Cătană-i de-a bună samă.

4

Sus pe malul Nistrului,
Paște calul neamțului.
Calul paște și nechează,
Lumea plânge și oftează.
Neamțule afurisit,
Ce-ai făcut pe-acest pământ?!
Uite, doamne, pe pământ,
Să vezi neamțu ce-a făcut:
De la Nistru pân-la Prut,
Tunuri nemțești se aud.
Neamțul are tunuri multe
Și distruge lume multă,
Tancurile să-i rugnească,
Și Hitler să putrezească!

5

Sus pe malul Nistrului,
Paște calul neamțului.
Calul paște și nechează,
Neamțul plânge și oftează.
— Taci, neamțule, nu ofta,
Că Moldova nu-i a ta.

6

Românie, Românie,
Nu lăsa neamțul să vie,
Las-tancurile să rugnească,
Hitleraș să putrezească.

Hitleraș, săriț-ar dinții
Cum ne-ai vacuat părinții,
Hitleraș, săriț-ar capul
Cum ne-ai bombardat tot satul,
Hitleraș, săriț-ar ochii
Că ai distupat tu gropile,
Ne-ai luat rochițele,
Ne-ai strâmbat gurițele,
Pe toți ne-ai încărcat,
La ocopuri am săpat.

7

Așterne mamă, of, covoru,
Că ne-o rupt neamțu picioru.
Decât cu picior de gumă,
Mai bine o moarte bună.
Decât mână fără os,
Mai bine-un săcriu frumos,
Pi-năuntru zugrăvit,
Pi la colțuri iscălit.
Iscălit numele meu,
C-a murit un băiețel.

8

Doamne, bate nemțișorii,
Care cătunesc feciorii;
Doamne, bate neamțu-n drum,
C-a luat ce-a fost mai bun
Și-au rămas pricazurile,
Care fac năcazurile...

9

Măi neamțule, și măi rus,
Vreme-ar fi parcă de pus.
Trii ani sunt la Sânt Ilii,
De când tot bătaie țâi,
Că un an de ti-i mai bate,
Nu rămân feciori pă sate,
Doar maicile supărate:
Maicile, după feciori,
Fete, după drăguciori.

10

Neamțule-ai avea păcat,
Tânăr prunc m-ai scos din sat,
Să-ți șterg arma de rugină
De opt ori pe săptămână.
Mi-ai dat cizme petecoase
Și-ai zis să le fac frumoase,
Ciucurii toți rupți și unși
Și toți de gloanțe pătrunși.
Fi-vei, măi neamț, blestemat,
Nici aseară n-am mâncat
De pe pat m-am aruncat.
N-a zis nime: „Ină mâncă
Ș-apoi te du și te culcă".
Dimineața m-am sculat,
La pozițir-m-am îmbrăcat,
Pe poliță m-am uitat,
Policioara stă pe cui,
De mâncat nimica nu-i.
Ină, mândră, și-i vede
Patul și perina me.
Patul e de her făcut
Ș-un strujac cu paie-mplut.
Ină, mândră, dormi pă pat
Să vezi cum e-a fi soldat.

De cum sună trânghița
Nicări nu poți pleca.
Sună trânghița la ceai,
Eu-s cu pușca la tocai.
Sună trânghița la cină,
Eu șterg pușca de rugină,
Niciodată n-am hodină.

11

Foaie verde bujorei,
Sărmanii Petreștii mei,
Cum rămân ei singurei
Fără bărbați și femei,
Fără fete și flăcăi.
Pe bărbați i-au concentrat,
Pe femei le-au ridicat,
Fetele îs la transei
Și flăcăii la război.
Copilașii de trei luni
I-au dat nemții prin fântâni,
Dar pe-acei de șapte ani
I-au împușcat ca pe dușmani,
De la șapte ani în sus
În Germania i-au dus.
Hitlere, săriți-ar capul,
Cum ne-ai pustiit tot satul!
Sară-ți capul, sară-ți dinții
Cum ne-ai împușcat părinții!

LXX. LA NISTRU LA MĂRGIOARĂ

1

La Nistru la mărgioară,
Of, și iară of,
Unde-i apa limpejoară,
Stau soldații grămăjioară
Și-n mijloc o surioară
Cu rochiță albă-n floare,
Cu papuci nalți în podvoare
Și plânge de se omoară.
— Nistrule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală,
Să te pun în călimară,
Să scriu o carte poștală,
S-o trimit la maica-n țară.

2

Frunzișoară lozioară,
La Nistru la mărgioară,
Unde am arat ast-primăvară,
Ș-am semănat busuioc,
A ieșit pară cu foc,
Am semănat secară,
A ieșit ridichioară.
Astă vară n-a fost vară,
Da a fost un foc cu pară,
De m-a ars la inimioară.
— Inimioară cu lăcată,
Descuie-te tu odată;
Să te vadă lumea toată,

Cât ești de-nveninată,
Descuie-te tu odată;
Venin verde și-mpietrit
Din Austria dobândit;
Venin verde și-nchegat
Din Germania câștigat.

3

Frunzul verde lozioară,
La Nistru la mărgioară.
Se strâng frații grămăjoară,
Și-ntre dânșii o surioară.
N-am nici soră, n-am nici frate,
Nici măicuță cu dreptate.
Jelui-m-aș, dar n-am cui,
Jelui-m-aș codrului.
Codrul are frunză verde,
Pe mine că nu mă vede.
Jelui-m-aș câmpului
Câmpul are floricele,
Eu îmi umplu-trupu cu jele,
Ca pomu de poame răle.

4

Nistrule, pe malul tău
Crește iarba și-un dudau,
Iarba crește și-nverzește
Inimioara mi-o topește.
Nistrule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală
Ca sa scriu pe-o hârtioară
Dorul care mă omoară.
Nistrule, de-aș ști 'nota
În tine m-aș arunca,
Dar ești tulbure și rece,
Frică mi-e că nu te-oi trece.

5

Nestrule cu apî reci
M-am jurat cî nu ti-oiu treci,
Chiar asarî ti-am trecut,
Pi doi malzurași di stuf.
Ti-am trecut pi jumatati,
Maica mă plânge de moarti,
Ti-am trecut, Nestrule, tăt,
Maica mă plânge că-s mort.
Trenuli cu șasî roati
Nu mî duci-așa diparti,
Căci n-are cin-să mă cati,
Am surori și-s mititeli,
Și nu știu drumurili meli,
Am un frati și-i mai mari
Și nu știi di-a me carare.

6

Nistrule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală,
Să te pun în călimară,
Să pot scrie o scrisoare,
S-o trimit la maica-n țară;
Să nu-i scriu că-s împușcat,
Dar să-i scriu că-s însurat
Cu fiicuța vântului,
În fundul pământului,
Pe patru scânduri de fag
Și de-asupra un capac.

7

Nistrule, pe malul tău
Crește-o iarbă ș-un dudău,
Iarba crește, eu o zmulg,
La mândruța tot mă duc.
Nistrule, când te-am trecut,
Erai tulbure ș-adânc,
Da acuma când te-oi trece.
Să fii limpede și rece.
Nistrule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală,
Să te scriu pe-o hârtioară,
S-o trimăt la maica-n țară
Să-mi dea bani de cheltuială
Și cămași de primeneală.

LXXI. ICI ÎN VALE LA TIGHINA

1

Ici în vale, la Tighina,
Vin răniți cu mașina
Și vorbesc în limba lor
Of, of, rănile mă dor.
Unu strigă: mamă, mamă!
Am la inimă o rană.
Altu strigă, măi nevastă,
Rău mă doare într-o coastă,
Căci un glonte din apus
Drept în coastă m-a pătruns.
Și o spurcă de granată
Mi-a rupt mâna mea cea dreaptă.
Dar și-un câine de obuz
Mi-a rupt piciorul de sus.
Deschide, mamă, poarta tare
Să mă vezi făr-de picioare.
Și deschide ușile,
Că-mi sunt rupte mâinili.
Și deschide poarta mică
Să-mi vezi viața mea calică.
Plâng femei și plâng copii
Că rămân sate pustii.
Plâng și fetele mai toate
C-au rămas nemăritate;
Și flăcăii ne-nsurați
Prin tranșee-nmormântați;
Și plâng și mamele lor
Că n-au murit în satul lor.

2

Rămâi casă, rămâi masă,
Rămâi maică sănătoasă,
Rămâi tată neiertat,
Că la școală nu m-ai dat!
La moscali azi-mâini m-oi duce,
Dorul o să mă usuce!..
La moscali e slujba grea
Și mă tem că n-oi putea!..
Când e vremea de serbat
Stai de pușcă rezemat,
Când e vremea de hodină
Șterge pușca de rugină.

Frunzișoară de ριper...
Lung e drumul la Bender,
Lung e, lung, mă, și bătut,
De ριcioare cunoscut.
Nu-i bătut de car cu boi,
Da-i bătut de bieții noi.
Nu-i bătut el nici de ei,
Da-i bătut de „zaραsnoi".

3

Foaie verde de cicoare,
De la Tighina la vale,
Acolo-am luptat și eu
Unde-a fost focul mai greu.
Lăsai casă și nevastă
Ρentru tunul de ρe coastă,
Lăsai părinți și mă dusei
Ρrintre gloanțe și obuze.
Moartea zboară ρrintre noi
Ca și coasa ρrin trifoi,
Ghiuleaua unde lovește
Mulți soldați mai prăpădește.
Și-au căzut mulți până ieri
La Lunga și Cocieri,
Trag cazacii cu lunete
Ρeste Nistru în clozete.
Câți am fost, azi nu suntem,
Mâine câți mai rămânem?
Moldoveanu-i fără frică
Ρentru țara lui cea mică!

4

Nistrule, ce curgi la vale,
Numai dor și numai jale,
Jale ρentru moldoveni,
Azi cazacii-s la Aneni,
Ρe pământul nostru drag.
La Tighina-i sora mea,
Mă duc că mi-i dor de ea,
Dar cazacii nu știu carte,
Ei cu arma ne desparte
Ρe pământul nostru drag.
Când m-aρroρii de ριchet,
Cazacu-mi ρune țava-n ριeρt:
„Kto takoi, cito za client,
Ρrediavite document!"
Ρe pământul nostru drag.
Când mă duc la sud în sat
Așa-mi sρun și la Comrat:
„Zdesi bolișe ne Moldavia,
A gagauzscaia strana!"
Ρe pământul nostru drag.
Suntem tratați ca niște câini,
Deșteρtați-vă, români,
Azi ριchetu-i la Aneni,
Mâine ρoate fi-n Ungheni,
Ρe pământul nostru drag.
Avem guvern și ραrlament,
Da noi avem și ρrezident,
Da tot noi suntem conduși
De smirnovi și găgăuzi
Ρe pământul nostru drag.
Doamne, ρentru moldoveni
Fă-le-o țară la Tiumeni,
C-acolo-s basarabeni!

LXXII. LUNG E ρRUTUL ȘI COTIT

1

Frunză verde lemn topit,
Lung e ρrutul și cotit,
Mult mă mir cum l-am trecut;
Trecui ρrutu-n jumătate,
Maica mă plângea la spate;
Trecui ρrutul în cel mal,
Maica mă plângea oștean;
Trecui ρrutul peste tot,
Maica mea plângea că-s mort.
Frunză verde lozioară,
ρrutule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală,
Stuhul tâu o penișoară,
Ca să-mi scriu o hârtioară,
S-o trimet la maica-n țară,
Să-mi dea bani de cheltuială
Și straie de primineală
Și cal bun de călărie
Că mă duc la bătălie.

2

ρrutule, apă vioară,
Face-te-ai neagră cerneală
Să te pui în călimară
Și să scriu pe-o hârtioară,
S-o trimet la maica-n țară,
Să-mi dea bani de cheltuială
Și haine de primeneală.
Și iar verde foi din crâng,
Pe-aicea pe unde sunt
Mă vâră grija-n pământ,
Pe-aicea, pe unde-s eu,
Crește iarbă, crește grâu
Și necazul până-n brâu.
Și mă doare inima
Că nu știu de nimenea.

3

ρrutule, apî vioarî,
Faci-te-ai niagrî cernialî,
Stuhu tău — o penișoarî,
Ca sî scriu o hârtioarî
S-o trimăt la maica-n țarî,
Sî-ni dei bani di cheltuialî,
Și strai di priminialî,
Ș-on cal bun di călării,
Ca sî plec în bătălii,
Sî mă bat dzî și noapti,
Păntru a me creștinatati.

4

Foaie verde poamă neagră,
Ileană, Ileană dragă,
ρrinde dorul și mi-l leagă,
Și mi-l dă pe ρrut să meargă.
De-i vedea că ρrutu-i lin,
Să știi, Leano, c-am să vin;
De-i vedea, că nu-mi plutește,
Să mai tragi puțin nădejde;
De s-a zbate mal în mal,
Să mă mai aștepți un an;

De-i vedea că s-a-necat,
Să știi, mândro-s împușcat.

5

Frundzî verdi lem(n) tochit,
Lung îi drumu și cotit,
Mult mă nier cî l-am trecut;
Trecui Prutu-n giumatati,
Maica mă plângi la spati;
Trecui Prutu piști tot,
Maica mă plângi cî-s mort.
La nijlocu Prutului,
Îi bătaia focului;
Nu știu dzăci ori cinspreci
Piști sutî mai întreci.
În marginea satului,
Iesti-o casî șândrilitî,
Păntru căpitan gătitî.
Căpitanu așa dzâce:
— Lasî oastea sî porniascî,
Cum a pute, sî trăiascî!

6

Frundzî verdi di măr dulci,
Di-ar ci moldovan la cruci,
Di trii ori pe dzî m-aș duci;
Dar-așă cî-i mai diparti,
Țî ci-i drumu p-in oraț,
Șî mă-ntriabî di ravaș,
Șî mă liagî cot la cot,
Țî-ci dă Prutu sî-l înot,
Am înotat Prutu-n giumatati,
Maica mă plângi di moarti;
Trecui Prutu piști tot,
Maica mă plângi cî-s mort.

7

Foaie verde grâu mărunt,
La Fălciu la râul Prut
Grele lupte-au început.
Zile-ntregi și nopți de-a rândul
Veneau bombele ca vântul
De se zguduia pământul.
De vrei, maică, să privești
Vino-n deal la Magdălești,
Bat nemții la cazemate
Cu ghiulele și granate,
Bat cu tunuri șarapnele,
Cu gloanțe mitraliere,
Zi și noapte ne-ncetat
Bat pe metru la patrat.
De la Prut pân-la Zevaca
Curge sângele ca apa,
Unii strigă mamă, mamă,
Alții copilași-și cheamă,
Alții strigă, fraților,
Mi-au rupt mâna și-un picior,
Dați o mână de-ajutor!

8

Prutule, pe malul tău
Crește iarbă și dudău,
Iarba crește și-nflorește,
Mândruța se ofilește.
Și-n luncă, pe malul tău
Paște iarbă murgul meu,

Să se facă lat în șele,
Să ducă armele mele.
Că eu plec milităraș
Pe tine, mândro, te las,
Să trăiești cum îi putea
Pân-la liberarea mea.

9

Cât ești, Prutule, de mare,
Tu curgi liniștit la vale
Și n-ai nici o supărare.
Doar inima mea se frânge,
Focul nu mi-l poate stinge,
El mai tare se aprinde.
Că iubesc un puișor
Ce-i plecat depărtișor,
Stă cu urma la picior
Și de el mi-e tare dor.
Triști și negri rămân norii
Toamna când pleacă cocorii,
De cum se revarsă zorii
Mamele-și bocesc feciorii.

LXXIII. Ș-A-MPLUT ȚĂRILE CU NOI

1

Cât îi Moldova de mare
Numai două drumuri are,
Două drumuri și-o cărare.
Pe cărare merg cătanii,
Da pe drum merg căpitanii.
Capitane Pavile,
Unde-ți mâi catanele?

2

Frunză verde trei banați,
Din Giurgiu până-n Galați,
Numai roate de soldați,
Făr-de surori, făr-de frați,
Parcă sunt făcuți din brazi;
Făr-de frați, făr-de surori,
Parcă sunt făcuți din flori;
Făr-de surori, făr-de veri,
Parcă sunt căzuți din cer.

3

Frunză verde de ovăs,
Lung îi drumul la Ades,
Lung, îi, lung îi și bătut.
Nu-i bătut de cai, de boi,
Da-i bătut cu recruți noi,
Recruți noi și tinerei,
Tinerei și făr-de musteață,
Ți-i oarecum a căta-n față.
Că Adesu îi vestit,
Multă oaste-a grămădit.
Frunză verde păpușoi,
Ne-a avut maica pe doi
Ș-a-mplut țările cu noi.

4

Frundzî verdi di aclaz,
Lung îi drumu la Căucaz;
Lung îi, lung îi și bătut.
Nu-i bătut di car cu boi,
Da-i bătut de recruț noi.
La orașu vechi Orhei,
Mărg o lume di flăcăi.
Cât îi dziua păn în sară,
Tot ni-i tundi și ni-i spală.
Frundză verdi di măr dulși,
Ieș puicuță-n deal la crușî
Și-i vide-ncotro m-or dușî.
Di m-or dușî-nspri văgzal.
Să știi ghini că-s moscal,
Di m-or dușî-nspri Chiu,
Să știi ghini c-am să viu;
Di m-or dușî înspri Prut
Să știi ghini că-s recrut.

5

De la Volga pân-la Șmidt
De trei ori am fost rănit.
Prima dată — lângă Chiu,
Să n-ajung acasă viu.
Cea da doua — la Berlin,
Să mor pe pământ străin.
Iar a treia rană grea —
La sosire-n țara mea.
Numai case pârjolite,
Și neveste văduvite.
Tot copii înfometați,
Pe drumuri orfani lăsați.
Două răni s-au lecuit.
A treia-i un foc cumplit.
Ce mă arde, ce mă frige,
Și numai atunci s-a stinge,
Când țara s-a lecui
Și războaie n-or mai fi.
Măi Berlin, oraș frumos,
Mi-ai pus tineretul jos,
Din băieți ca florile
Mi-ai împlut spitalurile.
Spitalur-le, câmpiile,
De nu-i văd nici mamele.

6

Foaie verde răsărită
În Varșava cea vestită
Șade oaste grămădită
De gherman și de jâdan,
Da mai mulți de moldovan.
Da voi, flăcăi, stați cu jocu,
Că în Varșava arde focu;
Fetnegele, tinerele,
Nu vă purtați cu mergele
Că-n Varșava-i mare jăle.

7

La vagzal, la Călăraș,
Stă mașina la popas
Și ne încarcă moscălași
Și îi duce la Manjur
Și-i descarcă-n Port-Artur.
Dar Port-Arturul arde în foc,
Care se duce n-are noroc.

8

Rămâi casă, rămâi masă,
Rămâi, maică, sănătoasă.
Că la școală nu m-ai dat.
Și la slujbă m-au luat.
M-au trimis la Port-Artur,
Port-Arturu cel vestit,
Multă oaste-a potopit.
Și pe mulți i-a-nsărăcit,
Mulți copii a-nsirotit.

9

De la Oder mai în jos
Stau rănit pe iarbă jos,
Sunt rănit și n-am putere,
Și nu mai pot de durere,
Nime-amu în sat nu știe,
Că eu mor la datorie.
Du-te, dor, în sat la mine
Și du veste despre mine
Spune-i tatei, c-am murit,
Pentru țară m-am jertfit,
Tânăr, frumos ca o floare,
Apărând țara de fiare.
Spune-i maicii despre mine:
— Feciorașul nu-ți mai vine,
A murit la datorie,
Apărând scumpa moșie.

10

Bate tunul la Italia,
M-a cuprins dorul și jalea;
Bate tunul la Englezi,
Nu știu, mândro, mai mă vezi?
Bate tunu-n Franția,
Ia-ți adio, mândra mea;
La Rusia tunul bate,
De mine, mândro, n-ai parte;
Bate tunu-american,
Nu te-am văzut, mândro,
de-un an;...
Bate tunul la Germani,
Mai așteaptă doi-trei ani;
Bate tunu-n lumea toată,
Bată-l Dumnezeu să-l bată.

11

Foaie verde de scumpie,
Ne pornesc la bătălie,
La Austria cea vicleană,
La dușmanu de Germanu.
Vreau să strice Anglia,
Rusâa și Franțâea
Dar ei țara și-or fărma
Și-n Rusâa n-or întra.
Rămâi, soră, rămâi, frate,
Rămâneți voi cu noroc,
Că pe noi ne duc în foc;
Rămâneți cu sănătate,
Că pe noi ne duc la moarte —
După deal și după munte,
Unde face moartea nuntă;
Ne poftește și pe noi,

Ne-nsurați și vădăoi,
Și flăcăi, pe mii de mii,
Să jucăm la nunta ii.

12

Pă munții Tirolului
Vinie glonțu tunului.
Pușca țâpă, tunu bacie
Tot șrăpnielie și grănacie
Mulț fișiori căgeau pă spacie.
Sanitarii cân venieu
Doi liegau, dzășie murieu
Căgieu fișiorii, căgieu
Ca snopii gie grău
Numa-n sânjie pân la brău.
Sânjilie muscalului
Pân la gleazna calului,
Da să viedz a neamțului
Până-n coama calului.
În loc gie straiță cu pită
Pușca-i mândră, aurită;
În loc gie șărpari cu bumbi
Tot în petos plini gie plumbi.
Am pliecat cinăr copil
Și m-am întors om bătrân.
Ș-am plecat fără mustață
Ș-am întors triecut gin viață,
Foaie viergie gie colie,
Așa-i viața-n bătălie.

13

Arză-te focul de lume,
Dacă nu mi-ai știut spune
La ce masă rea mi-i pune,
La care-i mai neagră-n lume.
Floricică de cicoare,
Rău mi-ai ursit, ursitoare,
Nu ți-o fost frică de stele,
Să-mpărțăști atâta jele?
De jalea vieții mele
Și lui Dumnezeu îi jele.
De jalea traiului meu,
Plâng pietrile pe pârău,
Pasărea în cuibul său.
Și locul pe unde-s eu.
Căci de năcăjit ce sunt,
Nu văd iarba pe pământ,
Nici locul pe unde sunt.
Căci m-o blestemat maica
Să-nconjur toată lumea.
Călcat-am doo țări toate
Și Azia jumătate.
Dar poștia din Azia
Pe cămile o-ncarca,
La vapoară o ducea,
În multe țări o-mpărțea.
A mele s-o rătăcit,
Părinții nu le-o primit.
Și ei de mine nu știu
Că mai sunt pe lume viu.

LXXIV. NUMAI FOC, POTOP ȘI JALE

1

Foaie verde salbă moale,
Cât e pământu de mare,
Numai foc, potop și jale!
S-a oprit luna din cale
Și-ntreabă pe sfântul soare:
Ce ne facem, frățioare?
Ș-altă foaie trei tufani,
Arză-i focu de Balcani;
Nimeni să nu-i poată stinge,
Să se sature de sânge!

2

Frunzuliță de sălcie
Ne-au pornit la bătălie,
Peste mări și peste munți
Unde face moartea nunți.
Ne pornesc ei și pe noi
Insurați și vădăvoi
Și flăcăi de vârsta mea,
Au venit cu toți colea.
Rămâneți, frați și voi, surori,
Rămâneți voi cu noroc
Pe mine mă dau în foc.

3

Din Siubursiu păn în Zărtaica,
M-o bătut vântu și chiatra.
Lasă-l, vântu, sî ma batî
Și chiatra sî ma razbatî.
Din Siubursiu păn la Hlinaia
M-o bătut vântu și ploaia.
Lasă-l, vântu, sî ma batî
Și ploaia sî ma razbatî.

4

Sus pe muntele Nehoi,
Ne cheamă doi câte doi,
Ne-atârnă ranița-n spate,
Cu curele-ncrucișate,
Și ne trimite la moarte.
Frunzuliță foi buchet,
Comandantu, om deștept,
Trage armata-ncet
Ș-o așază pe Siret,
Ca să dea cu neamțu piept.
Cu neamțu se întâlnea,
La baionetă se lupta,
Sângele-n piept venea,
Mare măcel se făcea
Și românii biruia.

5

Foaie verde trei alune,
S-a aprins focul pe lume,
Ofițerii supărați
Dă cartușe la soldați,
Care-ncarcă armele
Blestemându-și mamele,
Că mi i-a făcut pe ei
Așa-nalți și subțirei
Că trece glonțu prin ei,
De-i făcea mai mărunței

Trecea glonțu peste ei,
Nu da moartea iama-n ei.
Frunzuliță de negară
Vai, sărmana biata țară,
Turcii mi te sfâșiară,
Germanii mi te omoară,
Vai săraca România,
Nemții îți călcară glia,
Îți luară veselia,
Sufletele și câmpia,
Pe unde trece germanul
Rămâne omul ca varul
De ură și-amar greu
Nu i-ar mai da Dumnezeu.
Foaie verde avrămeasă,
Șed călărașii la masă,
Nici nu bea, nici nu mănâncă
Numai cu ochii se uită,
Cu ochii la carabină,
Și mi-o ia și mi-o sucesc
De război se pregătesc,
Ne-a întrat iar hoții în țară,
Ne calcă și ne omoară,
Vai de viața noastră amară.

6

Caii sar și frâu-și mușcă,
Jos prin văi e fum de pușcă,
Corbi se-arată croncănind,
Moartea înspre noi venind,
Stau de-atac dușmanii gata,
Știm cu toții ce ne-așteaptă,
Sus spre Domnul mâna dreaptă
Ridicăm cu toți jurând
Pentru neam și pentru rege,
Pentru scumpa noastră lege
Toți cu-o inimă și-un gând.
Nu mi te mâhni, copile,
Cine are-n lupte zile
Nu se-atinge foc de el!
Lăsați tobele să bată,
Căpitane, du-ne-odată
Unde-i foc și unde-i fum.
Steagu-n vânt, trăiască Țara,
Vesel cântă-acum fanfara,
Dumnezeu cu noi e-acum!

7

Frunză verde grâu mărunt,
Mare rău, Doamne-i la frunt,
Când se-ncepe luptele
Ce mai plâng pădurile!
Hai tranșei, tranșei, tranșei,
Că voi ne-ați mâncat pe noi.
Și iar verde măr mustos,
Măi pământe păcătos,
Păcătos și secetos,
De trei ani de când te plouă
Nu te mai saturi de rouă;
Dar acum te-ai săturat,
Că-mi stai în sânge-nchegat
Numai de la neamț vărsat.

8

Bată-te crucea de rus,
Mulți feciori tu ne-ai răpus,

Sate multe ne-ai prădat,
Mulți voinici ne-ai împușcat:
Că ne-ai alungat pe frați,
Până dincolo de Carpați.

9

Bate tunu la Italia,
M-a cuprins doru și jalea;
Bate tunul japonez,
Nu vii, mândro, mă mai vez;
Bate tunu-american,
Nu ne-am mai văzut
de-on an;
Bate tunu-n toată țara,
D-arde-l-ar focu și para;
Bate tunu-n lumea toată,
Bată-l Dumnezeu să-l bată!

10

Iși în vali la Sinaia
Vâjâi gloanțî ca ploaia,
Stau căsuțâli di rând
Și nevestili plângând,
Plâng nevesti și copii,
C-au rămas toate pustii,
Plâng și fetili toati
C-au rămas nemăritati,
Și băieții ni-nsurați,
La Odesa — mormântați.

11

În pădure la Onești
Tot soldați răniți găsești
La picioare și la mâini
Sunt răniți soldați români.
Mai la vale de-o cărare
Un soldat aproape moare
Și-alergă o fată mare
Să-i aprindă-o lumânare.
Căpitanul strigă tare:
— Nu te duce, fată mare,
Lasă soldatul să moară,
Că el moare pentru țară.
— Să trăiți, domn căpitan,
Pune-ți mâna-n buzunar,
Scoateți toc și-o călimară
Și să-mi scriți o hârtioară,
S-o trimit la maica-n țară,
Să-i spun că m-am însurat
În patru scânduri de brad,
Două-n lung și două-n lat
Și deasupra un capac.

LXXV. SCOBORI, DOAMNE, PE PĂMÂNT

1

Frunzișoară arnăut,
De la Nistru pân-la Prut
Scobori, Doamne, pe pământ
Și vezi împărații și-au făcut,
Că de la Nistru păn-la Prut
Mult norod s-o prăpădit
Și apa sânge s-o făcut.

2

Of, of, în anul patru-ș-unu
Băteau tancurile și tunul,
Băteau la metru pătrat
Sângele amestecat;
La copita calului
Sângele dușmanului,
Iar sus de pieptul calului —
Sângele moldovanului.
Ian te uită pe pământ
Să vezi nemții ce-au făcut,
Căci au lăsat copii de tați
Și femei fără bărbați,
Femeile plâng bărbații,
Fetele — tații și frații.
Eu am mână de-cauciuc,
Nici nu pot ca să mănânc,
De cât așa trai urâcios
Mai bine sicriu frumos.

3

Frunzișoară de-arnăut,
Scobori, Doamne, pe pământ,
Vezi Japonia ce-o făcut,
Din Mucden și pân în Prut
Numai sânge de recrut.
Sângele moscalului
Pân la glezna calului,
Sângele iaponului
Pân la pieptul calului.
Frunzișoara din scunchii
Oi, sărmanii zapasnii
Cum ni-i mână-n batălii
Și la mulți rămân copii.

LXXVI. MERG VAGOANE CU RĂNIȚI

1

Vine trenul cu vagoane,
Vagoane pline de oameni,
Cinci vagoane cu răniți
De la Stalingrad veniți,
Da-n vagonul cel din urmă
Vine Ghiță făr-o mână,
Mâna dreaptă pân-la cot,
Piciorul stâng nu-i de loc.

2

Vine trenu ca focu,
Cu răniți de la Nistru;
Vine trenu ca scânteia,
Cu răniți de la Crimeea;
Vine și un avion,
Cu răniți de păstă Don.
— Domnule conducător,
Nu mâna trenu că mor;
Că să bat vagoanele,
Și-mi scutură ranele.
Rană-n spate, rană-n piept,
Rană la piciorul drept.
Trimis-o-mpăratu carte,
La feciorii de pe sate
Să nu poarte pene-n clop.

3

Vine trenul *Principesa*
Cu răniți de la Odesa;
Vine trenul ca scânteia
Cu răniți de la Crimeea,
În vagoane sunt răniți
De la Cotul-Donului veniți.
Eu stau în spital de-o lună
Și mi-au pus picior de gumă
Și mână de cauciuc
La mândră să nu mă duc...

4

Foaie verde salbă moale,
Vine-un tren cu cinci
vagoane,
Încărcat doar cu răniți
Din Germania trimiși.
În vagonu de la urmă
Strigă Vanea fără o mână,
Fără o mână de la cot,
Mai bine-o rupe de tot,
— Fa sestriță, puișor,
Leagă-ni mâna ghinițor
Că m-așteapt-acasă cu dor.

5

Foaie verde-a bobului,
Sus la cotul Donului,
Paște calul neamțului
Și cu a românului,
Calul paște, neamțul plânge
Că Donețu-i plin de sânge,
Sângele românului
La copita calului,
Iar sângele neamțului
Bate-n pieptul calului.
Mă uitai spre răsărit
Și-am văzut un tren venind,
Trenu vine-n fuga mare
Încărcat cu militari,
Vine-un alt tren încărcat
Cu răniți din Stalingrad,
Strigă unu din vagon:
Dă-mi o mână de-ajutor,
C-am fost tinerel fecior,
Ș-am rămas făr-de-un picior,
Decât c-un picior de gumă
Mai bine o moarte bună.

Decât cu mâna fără os
Mai bine-un sicriu frumos.
Împărate, împărate,
Pune-o pace, nu te bate.
Nu te bat ghiulelele
Cum te bat blestemele,
Blestemele mamelor
De dorul feciorilor,
Blestemul nevestelor
De dorul bărbaților,
Blestemul copiilor
De jalea părinților.
Măicuță cu trei feciori,
Să ai grijă de nurori,
Că feciorul cel mai mare
O rămas făr-de picioare,
Dar feciorul mijlociu
Îi-n spital la Târgul Jiu;
Dar feciorul cel mai mic
E-ngropat lângă Dalnic.
Nevasto cu copii mici,
Să ai grijă să-i ridici,
Sărmana nevasta mea,
Cine-o fi bărbat la ea?
Sărmanii copiii mei,
Cine-o fi tată la ei?

LXXVII. JALEA PRIZONIERULUI

1

Frunză verdi foi di crin
Sărmană oastea din plin
Mult mai tragi amar și chin.
Ian mai stați să vă vorbesc
Austriții cum ni hrănesc,
Numai apă cu fănină,
Inimioara îmi suspină,
Da pâini nu ni mai da,
Numai amară cavea
Și mâncare — aveai mâncare
Numai apă și cu sari,
Cartoafi și mucegaiu
Vai sărmanu a nostru traiu,
Și ni țin ca pi juvini,
Împrejur sârmă cu spini,
Mergim de la par la par
Și ni tot oftăm cu amar,
Iar hodină fericiți
Pi scânduri cu for boiți,
Toată noaptea ti oftezi
Și pe-acasă ti visezi.

2

Ascultați măi frați încoa,
Să vă povestesc ceva
Cum îmi petrec viața,
Născut în România,
Scumpa țărișoara mea.
Și-acu sunt în Rusia,
Departe-n Simeria (Siberia)
Și duc o viață grea

De nu știe nimenea,
Numai luna și cu o stea.
Ele știu patima mea,
Luceafărul zorilor,
Lampa prizonierilor.
Rău e pământ străin
Toată ziua plâng, suspin
Și la Dumnezeu mă-nchin,
Zi și noapte plâng de dor
Ca de foc nestingător,
Îmi vine leșin să mor,
Ascultați măi frați încoa,
Să vă povestesc ceva
Cum îmi petrec viața;
Lagărul e foarte mare
Închis cu sârmă și grătare,
Doar privim la sfântul soare,
Ziua mergem la lucrare,
Seara venim la-nchisoare
Și ne bagă-n dormitoare,
Trecem la numărătoare,
Vezi ce câine e jidanul?
Că ne bate cu tufanul,
Ne bate peste picioare,
Să facem pasul mai mare,
Să intrăm în dormitoare
C-avem ordin de plecare,
Și ne pornește pe mare.
Cale lungă-n depărtare
Unde? Nu știu, frățioare.
N-avem apă, nici mâncare,
Iar la locul destinat
Ne debarcă pe uscat.
Vezi ce câine e jidanul?
Că ne-adapă cu ligheanul
Și ne bagă jos la mine,
La minele de cărbune.
Greu muncesc frații români
De la zori și până-n noapte
Cu cămașa ruptă-n spate,
Porția pe jumătate
Și bătaie cât se poate.
Toți țiganii sunt
tăgmaci (tălmaci)
Lucrezi că n-ai ce să faci,
Un-te duci să cei dreptate
Ia ciomagul și te bate.
De ne-ar vedea copilașii
Cum ne pătimesc vrăjmașii,
Vai ce slabi suntem și goi!
De-aceea vă spun la toți
Moartea ia mereu din noi.
Luptați, frați, și voi, nepoți,
Să scăpăm țara de hoți,
Plângeți, nori întunecați,
Ce stați triști și supărați,
Și de la noi nu plecați.
Numai ploaie ne arătați,
Plouați cum pe-alocurea,
Că p-aici e lumea rea.
Voi plângeți de timpuri grele,
Eu plâng de mare durere,
C-am ajuns la chinuri grele,
Vai de păcatele mele.
Toată ziua mă gândesc,
Timpul trece, îmbătrânesc,
Eu nu mai pot să muncesc,

Că mâine mă prăpădesc,
Că n-am cu ce să mai trăiesc.

3

Frunză verde fir de linte,
Tudorică pre iubite,
Fecioraș bun și cuminte,
Cu doi ani mai înainte
Te-ai pornit de la părinți
Ș-ai vărsat lacrimi fierbinți
Că te-a pornit la Tașchin;
Plâng părinții și suspin.
C-ai ajuns tu prin streini
Și te-a prins ghermanu-n plin
De te ții ca pe un păgân,
De ești bolnav nu te cred,
Nici părinții nu te văd
Unde ești și cum trăiești,
Pe surori nu le privești
Cu frații nu te-ntâlnești,
Cu părinții nu vorbești
Numai la Domnul gândești
La împăratul să slujești,
Porunca să-i împlinești.
Înapoi să te pornești
La locul cel cunoscut
Unde maica te-a născut,
La căsuța cu livadă,
Inimioara să nu-ți ardă,
La căsuța părintească
Inima să-mi răcorească,
La răsadu cel cu flori,
Unde te plâng două surori.

. . . . . .

La nucul cu frunză lată
Plâng părinții și m-așteaptă.
Frunzișoară grâu curat,
Cum a fost, cum s-a-ntâmplat
Peste grea viață am dat.
Că nu-i zi și nu-i ceas
Să nu petrec cu năcaz.
Nu-i o dragă nopțișoară
Să nu mâiu pe câmp afară.
Nu-i o dragă dimineață.
Of, tărișor m-am muntămit
Strai verzi de prăvit.
Frunzișoară lemn de brad,
Peste rău bre am mai dat,
Ședzi aicea poți să mori
Și nimănuia nu i-i dor.
Și te muncesc ca pe Hristos
Degeaba, făr de folos.
Of, mare-i lumea și frumoasă
Da de noi de-o parte aleasă.
Frunzișoară de-alunică,
Dragul maicii Todirică,
Rău ai fost, peste rău ai dat
Așa maica te-a blăstămat,
Să umbli în lume prin foc
Unde-i sta să n-ai noroc.
Și așa chiar s-a întâmplat,
Peste nărociri n-am dat.

4

Drăgălașă primăvară,
La prizonieri ești amară,

Că ne mâncă năcazul,
În toată ziua la opt ceasuri.
Frunză verde rozmarin,
Dimineața afar-ieșim,
Ne pune patru câte patru,
Să ne numere comandantu.
Căci el dă sama de noi,
Cum dă un cioban de oi.
Iar seara, de la șasă
Afară nu ne mai lasă.
Se teme că ni-o scăpa,
Din țara Italia.
Dar de aici nu poți fugi,
Că te pușcă talienii,
Pe lângă cazarma roată,
Stau cu arma încărcată.
Tot li-e frică c-om fugi,
Din robia Italiei.
Iar cazarma încuiată,
Gard de drot înconjurată.
De aici nu poți scăpa,
Să mai treci în țara ta.
Că santinela te zărește,
Și din urmă te lovește.
Bătălie, bătălie,
Nu ne ține în robie.
Că de când te-ai apucat,
Tu nu te-ai mai săturat.
Neamțule, mare împărate,
Pune pace, nu te bate.
Și din robie ne scoate.
Că de mult foarte așteptăm
În urmă apoi murim,
Că foarte mulți se prăpădesc,
Când la bătaie pornesc.
Iar destul de când eu sunt,
În închisoare așteptând,
Să se pună pace în țară,
Și să scap din închisoare.
De unde nu văd nici soare,
Unde stau tot sub lăcată,
Într-o zi ca-n-cealaltă.
Precum și eu am picat,
Și sunt de un an încuiat.
Acum, de un an mai bine,
Eu stau rob în țar-străină.
Și nu știu când va veni,
Ziua să putem ieși.
Din robia ce-am picat,
Unde sunt înstrăinat,
Frunză verde măierană,
Sunt scrise de o cătană.
Frunză verde de bujor,
De un tinerel fecior.
Și iar verde de-o secară,
Din comuna Laslovară,
Iară verde de măslin,
Comitatul Severin,
Frunză căzută din vie,
Al lui nume, Țundrea Ilie.

5

Vai sărmană țară dulci
Nu știu când te-oi mai ajungi,
La țara undi m-am născut,
La locurili unde-am crescut
Dar eu duc amu o jăli,
Di pi la locurili meli

Au trecut trei ani di zili,
Necăjind prin țări streine,
Și nici o vesti nu-mi mai vini,
Nici pi lună, nici pi soari,
Nici pi păsări cari zboară,
Nici pe calea cea ferată,
Nici pe marea cea lată,
Nici pi vânt, nici pi sănin,
Nici dintr-o parte nu-mi vin,
Nici di bini, nici di rău.
Sărmanu sufletu meu!
Nu cu mari bucurie,
Aș scri și eu o hârtie
Și să margă-n fuga mari,
Ca o pasări ci zboară,
Și să bată la fereastră,
La iubita me nevastă,
Și la tată, și la mamă,
Să li spui cu mari grabă,
Că mă aflu-n sănătati,
În țările depărtati,
Și mă-nchin la frați, surori,
Ca la grădina cu flori,
Ș-apoi frunză verde ș-o lale
Vai sărmana turture,
Am ajuns eu vreme gre,
Când rămâi fără soție,
Cum ți-i inimioara ție,
Numai cânți pi creangă sus,
Pi răcoari la apus,
Da să schimbi a tali toati
Inimioara nu-ți mai poati,
Și di jeli, și de dor,
Îmblă tristă numa-n sbor.
Vai sărmanu eu strein,
N-am prieteni, n-am vecini,
Numai limba cei streină,
Și postu cu arma-n mână
N-aud limba me cei dulce,
Și n-am incotro mă duce,
Nu găsesc nici un coleg,
Limba lui sa înțeleg,
Și-i amar greu de răbdat,
În locu undi am chicat,
Că foamea și goliciunea
Ele ni bat totdeauna,
Ci viață să pitreci
În dușmanii austrieci?
Auf, Arbaum, Vorvertz, Tzuric
Și cu arapnicu pâc.

LXXVIII. UNDE ȚI-A FOST DAT /SCRIS CA SĂ MORI?

1

Măi soldat din Roșiori,
Uni ți-o fost moartea să mori?
— Înaintea gloanțelor,
În fața dușmanilor.
— Măi soldat, cini te-o pâzât?

— Soarele când o ieșit,
Atunci pe mini m-o pâzât.
— Măi soldat, cini te-o scăldat?
— Dunărea s-o revărsat,
Atunci pe mini m-o scăldat.
— Măi soldat, cini te-o-ngropat?
— Muntele s-o răsturnat,
Atunci pe mini m-o-ngropat.
— Măi soldat, cini te-o bocitt?
— Păsările când au venit,
Măicuța și surorile
Când au primit scrisorile.

2

Măi soldate puișor,
Un-ți-a fost moartea să mori?
În bătaia armelor,
În văpaia zorilor.
Un-ți-a fost moartea să mori?
În Comrat lâng-un izvor,
Că n-am dat dușmanului
Țara moldovanului.
Cini pi tine te-a-ngropat?
Moartea când m-a secerat
Cini pi tine te-a bocit
Când pământul te-a-nvelit?
Ma-ngropat cu ura sa
Dușmanul când secera,
M-a bocit cu lacrima
Izvorul și maică-mea.

3

Măi soldate roșior,
Un-ți-a fost moartea să mori?
Pe dealul Balcanilor
În bătaia glonților,
Sub o creangă de stejar
Lângă domnul căpitan.
Bună ziua, doftor mare,
N-ai un toc și-o călimară
Ș-o micuță hârtioară
Ca să-i scriu măicuți-n țară?
Și la mijloc scriu cu verde,
Nu știu dacă mă mai vede.
Măi soldate, cin-te-a scălda?
— Dunărea când s-a vărsa.
— Cine groapa ți-a săpa?
— Boambele când or pica,
Boambele cu tunuri grele
Mi-au mâncat zilele mele.
— Măi soldate, cin-te-a boci?
— Păsările când or veni.
Ș-or veni tot câte una
Și m-or plânge-ntotdeauna.
Ș-or veni tot câte două,
M-astupă să nu mă plouă.

4

Ș-am zis verde de doi meri,
Măi soldat din infanteri,
Unde ț-a fost dat să mori?
În munții Balcanilor,
În rariștea brazilor.
Măi soldat, cine te-o boci?
Păsările, când or veni.
Măi soldat, cine te-o scălda?
Dunărea, când s-o vărsa.

Măi soldat, cine te-o-ngroρa?
Munții, când s-or dărâma.
Împărate, împărate,
Încetează, nu te bate,
Că de când războiu-l ții,
Au rămas câmpii ρustii
Și neveste-n văduvii;
Au rămas mame bătrâne
Și copii fără de ρâine.

5

Măi soldati vanatori,
Uni ț-o fost moartea și mori?
Sus ρi vârful muntelu
În bataia vântulu.
Di jelit, cini te-a jeli?
Tunurili or bubui.
Di-ngroρat, cini te-a-ngroρa?
Obuzu cân' a chica
Groaρî mari el a face
Și în ea m-a arunca.
Foai verdi trii scaițî,
Vai di maica cu baieții
C-nacajești ρân-îi crești
Și strainii-i chinuiești.
Ea îi crești și-i faci mari,
Și-i ie statu militari.
Ea îi crești cu calдurî
Alți îi bati și-i înjurî.
Di ți-i dor, maicî, di mini
Și-ți iei hrana ρi trii zâli,
Ș-di vrei, maicî și mă cați,
Și vii la munții Caucaz.
Ș-nu m-a cațî ρ'in razoari,
Nici ρ'in munti la racoari,
Nici ρ'in văi, nici ρ'in vâlceli,
Nici în oraș la hoteli,
Ci-ntr-un munti-ntunicatî,
C-acolo viața ne-am dat
Țî mormântu țî ci-l cațî
Sus la munti la doi braz.
Trupuțoru țî ci-l scalz
Cu lacrimi di ρi obraz
Și sî ma saruț cu dulci
Țî la caρ țî-ci ρui o cruci
Și ρi cruci și scrii așe
Duρ-cum te-oi învața,
C-aicea sî odihnești
Cel ci maica lî dorești.
Maicî, câți coρchii mai ai
Ρ'in straini și nu-i mai dai,
Cî distul m-ai dat ρi mini
Și sunt strainel ρi lumi.

6

De-aici ρână-n Rusia,
Câte hotare-i vede,
Unde-o fost holde de grâu,
Toate-s groρi și temeteu;
Ρrunii cei mândri cu flori,
Toți-s cruce la feciori.
Și ρe bade l-o pușcat.
Aproape de Stalingrad;
Nu știu unde-o fi-ngroρat,
Ori ciorile l-or mâncat!?
Cine-o fi tras clopotele,
Ori rușii cu tunurile?

Cine-o ținut lumânarea?
Rușii cu mitraliera;
Așe-o fost vreme atunci,
C-au rămas copiii mici;
Au rămas fără tăicuți,
Fete mari fără drăguți.

7

Măi frate de lângă mine,
Să-i trimiți mamei hârtie
Și să nu-i spui c-am murit,
Da să-i spui că-s logodit
Cu mireasa din mormânt,
Cu vornicei de pe vânt;
Că la nunta mea
A căzut o stea,
Soarele și luna
Mi-au ținut cununa,
Brazii, păltinașii —
Ei mi-au fost nuntași;
Puștile, cartușele
Mi-au fost mie druștele.
Tunurile, snareadurile
Mi-au fost mie neamurile.

8

Fratele meu, bunul meu,
Dar, dragă, cum ai murit,
Sufletu cui ți-ai...?
Și pe nimeni n-ai avut,
Și-ai murit în țări străine
Dragă, n-ai avut pe nimeni.
Dragă, cin-te-o fi grijit,
Sufletu-cin l-adăpat,
Dragă, cin-te-o fi-ntrebat?

9

Pe șoseaua care duce
Din Vaslui înspre Carpați
Pe șoseaua ce pășește
Un convoi trist de soldați.
Ei au fețele mâhnite
Și pe frunte curg sudori
Ei au ordin să-l împuște
Pe un comandant de-al lor
Comandantu-i ofițer
Și-i legat cu lanț de fier
El mergea cu capul sus
Și pe drum nimic n-a spus.
La o vreme se oprește
Și scoate din buzunar
Un portret ce îl privește
Și plângând oftează-amar.
De te duci acasă, vere,
Să-i spui tu nevestei mele
Și să-i spui adevărat
Că pe mine m-a-mpușcat
Că pe mine m-a-mpușcat
La o margină de sat
La o margină de sat
Împușcat nevinovat.

10

Între Iași și-ntre Galați.
Este-o roată de soldați,

Stau în arme răzimați
Nebăuți și nemâncați
Și bătuți nevinovați.
Un se duc cătanele?
La război sărmanele!
Pică unul, pică doi
Pică unul dintre noi;
Pică unu-ntr-o cărare
L-a văzut o fată mare.
Căpitanu a și strigat:
„Nu te teme, fată mare,
Că soldatului i-i dat
Ca să moară împușcat
Fără lumină la cap."

LXXIX. MERGE-O MAICĂ LA FÂNTÂNĂ

1

Merge-o maică la fântână
Cu doi copilași de mână.
Scotea apă și plângea,
Copilașii o întrebau,
De ce plângi, măicuță dragă?
Plâng și eu, plângeți și voi
C-a plecat tata-n război,
Rog și eu, rugați și voi
Ca să vină înapoi.

2

Colo-n vale într-o vâlcea
O nevastă tinerea
Scotea apă și plângea
Cu copilu lângă ea.
Copilașu o-ntreba,
Unii-tata, mamucoa?
Tată-tău-i dus la război
Să ne apere pe noi,
Pe tat-tu l-o concentrat
Și la armatî l-o luat.

3

La fântână, la cișmea,
O nevastă tinerea,
Cu trei copilași lângă ea,
Scotea apă și plângea.
Copilașii o-ntreba:
De ce plângi, mămica mea?
Ce plâng eu, plângeți și voi,
Că tactu-i dus la război.
Mă rog eu, rugați și voi,
Să vie tactu-napoi,
Și cu mine să trăiască
Și pe voi ca să vă crească.
Taci, mămică, nu mai plânge,
Căci cu lacrimi focu-i stinge.
Și iar verde de-o lalea,
De ce plângi, mămica mea?
Ce plâng eu, plângeți și voi,
Că tactu-i mort la război.
Și iar verde, nucă sacă,
Ieși, tăticule, din groapă!
Vino-n casă și ne-nbracă,
Căci mămica e săracă.

LXXX. ÎMPĂRATE, NU TE BATE

1

Niculai tu, împărate,
De n-ai avea noroc nici parte
Căci cu ochi în tunurele
Nu vezi lăcrămile mele...
Lăcrămile mamelor
De dorul feciorilor,
Lăcrămile fetelor
De dorul flăcăilor...
De măicuța plânge-cale
Tot pelin amar răsare,
De fetițele suspin
Se fac ape de venin.
Și se plânge fata mare
Cu gâți galbeni pe spinare,
Și se plânge mijlocia
Cu lacrimi pân la bărbie,
Și se plânge cea mai mică —
Floarea-n câmpuri se usucă.
Unde lacrăma stropește,
Iarba verde veștezește.

2

Împărate, împărate.
Ian fă pace, nu te bate,
Căci de când bătaia ții,
Rămân satele pustii
Și neveste-n văduvie.
Și neveste tinerele
De ți-ai pus focul pe ele.
Împărate, eu te rog,
Să nu bagi recruții-n foc,
Că sunt mici și ne-nvățați
Stau pe câmpuri împușcați,
Că sunt mici și tinerei,
Și stricați glonții cu ei.

3

Frunză verde trei granate,
Împărate, împărate.
Fă pace, nu te mai bate,
Că-ți mor cătanele toate!
C-au fost mulți ca muștele
Și-au picat ca frunzele.
Împărate, stinge focu,
Că la mulți le mânci norocu!
Că de când bătaia ții,
Au rămas holde pustii;
Și-au rămas maice bătrâne,
Mulți copii mici fără pâine.
Pică voinicii-n bătaie,
Sângele curge pâraie;
Sânge negru și-nchegat,
De voinici dintr-al meu sat;
Sânge negru ca cerneala,
De voinici din toată țara.

4

Împărate, împărate.
Ține pace, nu te bate,

Că de când te-ai ρrins a bate,
N-au rămas flăcăi ρrin sate,
Numai mame supărate,
Fete mari nemăritate.
Împărate, veste mare,
Nu rări lumea-așa tare,
C-o rărești ca ρe ρădure,
Rămân neveste nebune;
Și-o rărești ca ρe coρaci,
De rămân coρii săraci,
Și ρe vatră și-n covată,
De n-au cui să zică tată!
Tot românul cel frumos
Au ρlecat la luptă-n jos,
Trecând Dunărea cea lată,
Cu bulgarii să se bată.

5

Înălțate împărate,
Nu ți-e frică că te-or bate
Lacrimile de ρe sate,
Blăstămul de la măicuțe
Și dorul de la drăguțe?

6

Înălțate d-împărate,
Ρune ρace, nu te bate
Cu răgute ne-nvățate,
Că nu te-or bate taberele,
Ci te-or bate lacrimele,
Lacrimele maicilor,
Suspinul mândruțelor
De dorul feciorilor.

LXXXI. TOȚI ΡLUGARII SUNT SOLDAȚI

1

Foaie verde sălcioară
De-acu vine înc-o vară
Și voinicii nu-s în țară.
Ρlugurile-s ruginite
Și holdele-nțelenite,
Toți ρlugarii sunt soldați
Între mare și Carρați.
Ρeste tot numai război,
Când om scăρa de nevoi?
Ρrimăvară, ρrimăvară,
Când vii iar la noi în țară
Adă ρace, adă iară.
Adă zi de sărbătoare,
Că ni-e dor de scumρa glie,
De ρământ și de câmρie.
Și-aicea-s lanuri de grâu,
Dar și lacrimi ρân-la brâu,
Și-aici e orz și secară,
Dar nu ca la noi în țară,
Și aρă este mai amară.

2

Vine vremea plugului
Și cântatu cucului.
Cucu-n codru a cânta,
Femeile or ara.
Prindeți vacile la jug,
Sângure mereț-la plug.
Și araț-și sămănaț',
Pe mine nu m-așteptaț'.
Io acasă n-oi veni,
Până pace-n lume-a fi.
Când războiu s-a sfârși,
De-om ave zile-om veni,
Care nu ne-om prăpădi.
Împacă, Doamne-mpăratî,
Să să mai tâlnească frațî,
Nevestele cu barbați
Și maicile cu fiuțî
Și fetele cu drăguțî.

3

Foaie verde d-avrămească,
Dă-mi drumul, dușmane-acasă,
S-a făcut fânul de coasă
Și mândruța mi-e frumoasă!
Grâul e de secerat
Și mândra de sărutat,
Iar porumbu-de cules —
Dușmanul nu-i de-nțeles!

4

Dulce, dragă primăvară,
La catane ești amară,
Primăvara cum sosește,
Cătana la drum pornește.
Drumu-i tină și cu smol,
Vai săracu de fecior,
Unde stau, se odihneau,
Cămașile lor storceau,
La maicele lor gândeau.

5

Tuturor le pare bine
Dacă văd că vara vine;
Cătana în cătănie
N-o-așteaptă cu bucurie,
Că știe că nu se duc
Să prinză coarne la plug,
Nici să prinză boi la jug.

LXXXII. DE TE-I DUCE-ACASĂ, VERE

1

De te-i duce-acasă, vere,
Spune-i tu măicuței mele
Să nu poarte ea mărgele,
Nici mărgele, nici cercei,
Că-n război mor mulți flăcăi.

Să spui, că m-am însurat
C-o fată de împărat.
Luai fata vântului
Din fundul pământului
Și avere că mi-au dat
Patru scândure de brad
Două-n lung și două-n lat
Și de-asupra un capac,
De-asupra capacului —
Numele soldatului.

2

Am zis verdi meri, peri,
De te-i duci-acasî, veri,
Și-i spui și nevestii meli
Sî nu poarte-n gât mărgeli,
Dar sî-ci poarti doliu-n cap
Cât oi fi eu concentrat.
Pleacî unu, pleacî doi
Și nu mai vin înapoi,
Pleacî doi și pleacî trii
Și n-o mai vinit niș ii,
Pleacî trii și pleacî patru
Ș-a rămas pustiu tot satu,
Pleacî patru, pleacî cinci
Ș-au rămas copii mici,
Pleacî cinci și pleacî șasî
Ș-au rămas copii în fașî.

LXXXIII. VIN DOI FRAȚI DIN CĂTĂNIE

1

Sus în deal pe lângă vie
Vin doi frați din cătănie.
Zice frate către frate
— Hai și-om pune mâna-n spate,
Hai și-om pune mâna-n spate
Să-i cântăm o doină tatei.
Hai și-om pune mâna-n șele
Să-i cântăm mamei de jele.
Că noi cât am cătănit,
Plugușoru-a ruginit.

2

Sus pe dealul Ulmului,
Pe cărarea dorului,
Mândro, mândrulița mea,
Cine credeți că trecea?
Doi soldați alăturea.
Amândoi vorbeau aparte:
— Am îmbătrânit, măi frate.
De doi ani și jumătate,
De când port rănița-n spate.
Arma și cu rănița
Este toată-averea mea.

3

Di la Mărășești la vali
Măi doruli, măi,
Plâng doi frați într-o grădinî
Măi doruli, măi!

Și-o copilî li îngânî.
— Taci, copilî, nu-ngâna,
Că nu plâng di jalea ta,
Da-di jălea maicii meli
(Ci) Că m-o făcut într-o dureri.
Iraplanurili nemțești,
(Ci) Vin di la Mărășești,
Nu vin, măi, ca să ni ieie,
(Ci) Da vin, măi, ca sî
ni chiardî
Parcî nu ni-o făcut eli.

6

Foaie verde baraboi
Vin toți frații din război,
Numai frățiorul meu
Stă străjerul din mai greu,
Dor în dor și iar dor.
Cade frunza-ngălbenit,
Frățioare n-ai venit,
Plânge măicuța noastră
Și plângem și noi alături.
Cade frunza, s-a uscat
Badea cu calu-nșeuat,
Badea cu calu-nșeuat,
Când mai vii la noi în sat?
Înc-o iarnă o trecut,
Se duc frații tot se duc,
Te-ai dus, bădiță frumos,
Și înapoi nu te-ai întors.
Să fii, război, blestemat,
Parte să n-ai ce-ai luat,
Mi-ai luat fecioare-n robie
Și feciori în bătălie.

LXXXIV. TOȚI MILITĂRAȘII VIN...

1

Foaie verde matostat
Toți oamenii vin în sat,
Numai fiul meu nu vine
Plecat de trei ani de zile.
Eu pe toți i-am întrebat,
Pe-al meu fiu un-l-a-ți lăsat?
Ei mi-au spus că l-au lăsat
În pământ la Stalingrad.
De trei zile zac în sânge
Și n-are cine mă plânge,
Surorile-s mititele
Nu știu durerile mele.
De vrei, maică, să știi tot,
Că sunt viu ori că sunt mort,
Să nu-mi mai trimiți scrisori
Ci să sameni rând de flori.
De-or crește verde frumos,
Să știi că sunt sănătos,
De-or crește galben pălit
Să știi, mamă, că-s rănit,
Iar de s-or usca de tot
Să știi, mamă, că sunt mort.

2

Foaie verde matostat,
Mulți voinici veneau în sat
Și treceau pe lângă noi,
Tot venind de la război,
Mama pe toți i-a-ntrebat:
— Dar pe-al meu und-l-ați lăsat?
— L-am lăsat în deal, la scală,
Omorât de gloanțe rele.
Cine, mamei, te-a spălat?
Roua, când s-a scuturat.
Cine, mamei, mi te-a plâns?
Păsările, când s-au strâns.
Cine, mamei, te-a-mbrăcat?
Frunzele s-au scuturat.
Mormânt cine ți-a săpat?
Bombele, când au picat.

3

Foaie verde și-un pelin,
Azi e soare și-i senin
Toți militării îmi vin,
Numai militarul meu
Nu-l aduce Dumnezeu
Să vază de focul meu.
Trăiesc bine, trăiesc rău,
Știe unul Dumnezeu
Dorm cu fața la perete
Și-mi arde gura de sete,
N-are cine să mi-o stângă,
Mijlocelul să-mi încingă.
Altă foaie trei gherghine,
— Ia-mă, bade, și pe mine
Să fac armata cu tine.
— Eu, puicuță, te-aș lua,
Că-mi ești, puico, tinerea.
De te-ai face-o floricea,
Ca să te pui la manta,
Să nu știe nimenea.
Și iar verde foi de fag,
Să te faci floare de mac,
Să te port la sân cu drag.

4

Costică, flăcău frumos,
Costică, flăcău frumos,
Din război el s-a întors,
Mândro, mândrulița mea.
— Așterne, mamă, un covor,
Rănile tare mă dor.
Cântă cucu sus pe casă,
Dar Costică-i mort pe masă.
Cântă cucu sus pe grindă,
Dar Costică-i scos în tindă,
Cântă cucu sus pe sfoară,
Dar Costică-i scos afară.
Cântă cucu sus pe cruce,
Pe Costică patru-l duce.
La poartă la țintirim
Crește-un pui de trandafir.
Trandafirul înflorește,
Dar Costică putrezește.

5

Ionel, băiat frumos,
Din armată s-a întors.

Of, of, armata-i grea.
Ce folos că s-a întors
Cu piciorul rupt din os.
Du-mă, mamă, la spital
La spitalul militar.
La spital când am ajuns,
Șapte doctori mi-au adus.
Doi la cap, doi la picioare,
Trei mă-ntreabă ce mă doare.
La poartă la cimitir
A crescut un trandafir.
Trandafirul a-nflorit,
Ionică a murit.
Plâng părinții după el,
Că s-a stins de tinerel.

6

S-a sfârșit războiul,
Au trecut și anii,
Trebuia să vină
Și feciorul mamei,
Îmi era drag tare
Fiul mamei Radul,
Nu se poate fiul
Să nu se răspundă.
Poate că atuncea
I-au ars ochișorii
Și nu poată dragul
Părinții să-i vadă,
Poate-i spart auzul
Și nu aude scumpul
Cum îl strigă mama.
Poate că nu are
Nici picioare, bietul,
Și-nspre casă vine
Tare greu cu-ncetul.
Poate că de-atuncea
El nici mâni nu are
Și nu poate mamei
Să-i scrie scrisoare.
Poate, cine știe,
I-a mutit și graiul
Și nu poate spune
Care-i este plaiul.
Nimenea pe lume
Nu văzuse doară
În război pe-atuncea
Fiul meu să moară.

7

Frunză verde ș-o scunchie,
Vin moscali din bătălie,
Da eu cum am auzit
La portiți am ișât.
Și pi tăți i-am întrebat
De-a ceu frati dac-o dat.
Frati-tu în boi o-ntrat,
Cum o-ntrat l-o și-mpușcat.
Cumpără-i o lumânari
Și fă-i di pomani strai,
Cî și cari le-o avut
Numa sângi li-o făcut,
Și amu din trupu lui
Crești frunza codrului.
Cântă vraghia-ntri schini
C-o murit întri străini.

8

Frunzuliță ș-o scumpii
Mulți mai vin din bătălii
(Vin moscali din bătălii)
Dar eu cum am auzit
La portiță le-am ieșit
Și pi toți i-am întrebat,
Peste-al meu frati n-au dat,
— Al tău frate-n boiu o-ntrat
Cum o-ntrat și l-o-mpușcat
Cumpără o lumânare
Și-i dă strai di pomană
Că pe care le-o avut
Numai sângi le-o făcut,
Și amu din trupul lui
Crești frunza codrului,
Crește codru-n rămureli
De-mi cântă trii păsereli
Una cântă glas duios
Pentru al nostru trai frumos,
Una cântă glas subțire
Pentru a noastră despărțiri,
Una cântă pi doi spini
Că l-au îngropat între streini.

9

Azi e nor, mâine-i senin,
Toți militărașii vin, măi,
Numai pe băiat-al meu
Nu-l aduce Dumnezeu.
Să-l mai văd trecând odată
Pe la mine pe la poartă,
Cu pălărioara roată
Și cu floarea-n partea dreaptă.
De-ar da Dumnezeu odată
Să facă fetele-armată
Să le fiu eu comandant,
Pe toate să le comand.
Și la stânga, și la dreapta —
Să vadă cum e armata,
Și la stânga, și culcat —
Să vadă cum e soldat.
E ușor din gur-a spune
Să fii militar pe lume,
Ordinul să-l execuți
Ori mândruța s-o săruți.

LXXXV. DIN ARMAT-CÂND AM VENIT

1

În armatî când am plecat
Tatî, mamî am lăsat,
Am lăsat ș-o sorioarî
Ș-o iubitî ca o floari.
Când am zis: „Rămâi cu bine!"
Mă plânge frațâi pi mini;
Când am zis: „Cu sanatati!"
Mă plângi patru cumnati;
Când am dat din băsmăluță

Mă ρlânge a me măicuți.
Din armat-când am vinit
Mamî, tatî n-am găsit,
Sorioara m-a uitat,
Iubita s-a măritat.
De iubitî nu-mi ρrea ρasî,
De părinț inima-i arsî,
Eu iubitî ci-oi mai fați,
Da părinții nu i-oi întoarși.

2

Când am mers la recrutare
Eram tânăr ca o floare,
Iar acum la liberare
Mi-a crescut musteața mare.
La cazarma cea de ρiatră
Unde nu-i mamă nici tată,
Unde nu-s frați nici surori
Numai ρas alergător.
Comandantul strigă tare:
— Sus ρiciorul, militare,
Sus ρiciorul, măi băiete,
Nu te mai uita la fete,
Că fetele te-au uitat
Din seara când am ρlecat...

3

Bate vântu ρaρura
Să se-ntoarcă tabăra,
Să se-ntoarcă bun și rău
Să vină și badea meu.
De când badea a ρlecat,
Ceața-n casă s-a băgat,
De când badea a venit
Ceața din cas-a ρierit.

4

Codrule, cân-te-am trecut,
Erai verde și-nfrunzit,
Eu tânăr și-mρrevestit.
Înaρoi cân-m-am înturnat,
Erai galbân și uscat,
Eu bătrân și supărat.
Cu musteața răsucită
Și cu fața-mbătrânită.

LXXXVI. ΡATRU BOI CU LANȚU-N COARNE

1

Ρatru boi cu lanțu-n coarni
Stau la codru, mor di foami,
Mor di foami, mor di săti,
N-ari cini sî-i adăρi,
Cî cini i-o adăρat
Nici acum nu-i liberat, doamni;
Cî cini îi cocintrat
Nici acum nu-i liberat,

Liberează-i, doamne-odată
Cocintrații din armată,
Să ma liberez și ieu
Din cocintrarea asta gre, doamne,
Să mă duc și eu acasă
La copii și la nevastă, doamne.
Câci di copii inima-i arsă,
Di copii inima-i arsă,
Di nevastă nu-mi pre pasă,
Căci nevastă mai găsesc,
Dar copiii greu să cresc.

2

Foaie verde salbă moale,
Patru boi suciți la coarne
Mor de jele și de foame,
Mor de foame și de sete,
Că n-are cin-să-i adăpe,
Că cine i-a adăpat
Și-a luat arma și-a plecat,
A plecat la cătănie
Și nu știu când o să vie.

LXXXVII. VARĂ, VARĂ, PRIMĂVARĂ

1

Vară, vară, primăvară,
Iese pluguri la arat,
Cu ele — nici un bărbat,
Ci numai femei, femei
Cu copii toți mărunței.
Două vaci plugul mi-l trag,
De cap duce un moșneag
Și-o femeie supărată
Strigă la vaci câte-o dată
Și se uită ca să-i vie
Soțul ei din bătălie...

2

Vară, vară, primăvară,
Mult mi-i inima amară,
Toate plugurile ară,
Numai eu străin de țară,
Ies plugurile din sat,
Și se-ndreaptă spre ogor,
Moșii cu nepoții lor,
Nu mai vezi tineri la plug
Dar nici patru boi la jug,
Plugul două vaci îl trag
De coarne ține-un moșneag,
Și-o nevastă supărată
Strigă la vaci câteodată,
Călcând pe negrul ogor
Gândind la bărbații lor,
Ce să facă să le scrie
Din neagra militărie?
La țară pe plug s-au pus
În Rusia mulți s-au dus,
Și așteaptă să le vie
Tatăl lor din cătănie,
Și așteaptă cu mare dor
Să le vină tatăl lor.

LXXXVIII. FEMEI ÎN LINIA ÎNTÂI DE LUPTĂ

FATA DE LA COZIA

După o crâncenă încleștare cu turcii, în care oastea Țării Românești a repurtat o strălucită biruință, domnul țării, Vlad Țepeș, a poruncit să-i fie înfățișați ostașii care dovediseră cea mai mare vitejie. Toți căpitanii strigară în cor, arătând spre un tânăr:

— Iată, acesta este! El a ucis pe pașă...

Vlad Țepeș îl felicită pe viteazul tânăr, apoi îl întrebă cum să-l răsplătească:

— Spune-mi, vrei aur, ranguri ori soție? Dacă vrei avere, îți voi da oricât, dacă vrei o domniță, am să-ți dau pe fiica mea.

Tânărul răspunse:

— Nu vreau aur și nici onoruri. M-a mânat în luptă dragostea de țară. Dacă e vorba ca să-mi dai ca răsplată o soție, află ca eu însămi sunt fată...

Zicând acestea, tânărul oștean își scoase coiful și lăsă să i se reverse părul lung și unduios. Impresionat de frumusețea si înțelepciunea tinerei fete, căreia legenda i-a dat numele de Fata de la Cozia, fiul domnitorului căzu în genunchi și ceru învoire s-o ia de soție.

MARIA PUTOIANCA

Legenda spune că Maria Putoianca, o tânără româncă al cărei tată fusese ucis de turci, și-a pus veșmânt de ostaș și a plecat la luptă. Plină de vitejie, ea s-a distins pe câmpul de bătaie, dar, din nefericire, a căzut în captivitate.

— De ce ai luat veșminte de bărbat și arme? a întrebat-o sultanul.

— Ca să lupt împotriva voastră, răspunse Maria. Impresionat de atitudinea dârză și demnă a tinerei române, sultanul spuse:

— Ai ucis mulți turci? În caz că n-ai ucis nici unul, îți redau libertatea.

Ea răspunse:

— Am ucis numai nouă. Mi-am iubit mult tatăl, care a fost un viteaz și trebuie să ucid o mie de dușmani ca să-l răzbun...

ECATERINA TEODOROIU

Era în toamna anului 1916. Armata română ducea lupte grele împotriva trupelor invadatoare ale Puterilor Centrale. Printre atîția alți eroi, căzu la datorie, în acele zile, și sergentul Niculae Teodoroiu, din Regimentul 18 Gorj.

De trupul celui căzut se apropie în fugă o fată. Stăpânindu-și cu greu lacrimile, ea ridică arma eroului, o sărută, apoi spuse ostașilor:

— El mi-a spus că atât timp cât vor fi brațele lui, nu va fi nevoie ca eu să lupt! Dar brațele lui au împietrit. Arma lui, stropită încă de sânge, o voi duce eu mai departe. Mă primiți lângă voi, ostași? Primiți pe sora sergentului Teodoroiu să-și răzbune frații uciși?

Începând cu ziua de 30 decembrie 1916, Ecaterina Teodoroiu a fost însumată la drepturi în unitate. Ea vru să mulțumească comandantului, dar acesta răspunse:

— O singură mulțumire: să fii demnă de încrederea pe care ți-am dat-o!

Ecaterina Teodoroiu a fost, până la ultima suflare, demnă de încrederea ce i s-a acordat, de dragostea și respectul ostașilor români. Ea a luat parte la numeroase lupte și s-a distins prin vitejie. Drept răsplată a faptelor sale, a fost înălțată la gradul de sublocotenent. Ea a murit eroic în 1917, în luptele de la Muncelu.

SERGENT ELENA CHIRIȚĂ

În septembrie 1944 Elena Chiriță muncea ca femeie de serviciu la farmacia spitalului Z. I. 303, la Lipova. Inimoasă și inteligentă, ea a ajuns repede să deprindă meșteșugul de sanitar si astfel să ajute la acordarea primului ajutor răniților ce erau aduși la spital.

Elena Chiriță a observat că mulți ostași ai batalionului 1 din Regimentul 96 infanterie veneau la spital cu rănile nepansate. Întrebându-i care-i cauza, ea a aflat că batalionul n-are sanitar. Auzind aceasta, Elena Chiriță luă fără preget o hotărâre: să plece în linia întâi de luptă, ca sanitar. Ea porni spre pozițiile de luptă ale batalionului, pe valea Cladovei. Înainte de a pleca a lipit un bilet pe ușa farmaciei:

— „Eu am plecat în linia întâi".

Elena Chiriță și-a câștigat recunoștința și respectul ostașilor nu numai prin dragostea cu care îngrijea răniții, dar și prin vitejia cu care participa, alături cu ceilalți ostași, la atacuri sau la respingerea contraatacurilor inamice. Pentru faptele sale de arme ea a fost decorată și avansată succesiv până la gradul de sergent. Elena Chiriță și-a dat viața eroic, în urma rănilor suferite în cursul luptelor din interiorul Budapestei.

VRÂNCIOAIA

Într-o vreme când oștile tuturor sau aproape tuturor statelor europene se compuneau din lefegii care treceau din slujba unui stăpân în a altuia, în țările române exista o oaste de masă compusă din țărani liberi și, uneori, chiar din iobagi. Mobilizarea țăranilor la lupta de apărare a Moldovei a făcut posibile strălucitele victorii ale lui Ștefan cel Mare asupra turcilor. Din momentul chemării sub arme a unor asemenea forțe, efectivele oastei lui Ștefan au sporit de la 10000 la 40000 de oameni.

Pătrunși de dragoste de țară, țăranii se ridicau ca unul singur la luptă, când se ivea primejdia.

Adresându-se lui Ștefan cel Mare, legendara Vrâncioaia a spus, într-un ceas de cumpăna pentru țara Moldovei:

— Șapte feciori am, pe toți ți-i dăruiesc!

LXXXIX. ... DE LA DACI, DE LA ROMANI

DROMIHETE ȘI LISIMAH

Într-un moment când imperiul macedonenilor, sub Alexandru, ajunsese la apogeu, în calea expansiunii acestuia s-a ridicat o puternică formație statală a daco-geților, sub conducerea lui Dromihete. Ostile macedonene, conduse de Lisimah, unul dintre generalii vestiți ai lui Alexandru, au fost în mai multe rânduri învinse de daci. Pe la 292 î. e. n. Lisimah pregăti o expediție la nord de Dunăre, dar fu înfrânt și prins cu întreaga oaste.

Dromihete, care era nu numai un comandant iscusit, dar și un bun diplomat, hotărî să adopte față de captivi o atitudine clementă, prin care să le dea însă și o lecție. Lisimah fu tratat cu toate onorurile, i-a fost redată suita și a fost poftit la un mare ospăț. În timp ce captivii macedoneni erau serviți la o masă copioasă, cu propriile lor tacâmuri de aur, șefii geți s-au așezat la o altă masă, pregătită modest, cu vase simple de lemn, cu pahare de corn de vită.

Acest episod, relatat de istoricul antic grec Diodor, ar fi culminat cu o intervenție a lui Dromihete, care a spus adresându-se lui Lisimah:

— Care dintre cele două mese îți place mai mult?

— Se înțelege de la sine că masa noastră.

— Atunci de ce râvniți la țara noastră? Mergeți înapoi la bogățiile voastre și lăsați-ne să ne vedem de necazuri.

ȘIRETLIC

În primăvara anului 101 Imperiul roman începu o nouă campanie împotriva Daciei. Împăratul Traian, care a participat la expediție, a aruncat în luptă 13—14 legiuni, însumând după unele mărturii 200000 de oameni. Ciocnirile au fost vehemente și dramatice. Poporul dac, sub conducerea iscusită a lui Decebal, rezista cu vitejie presiunii năvălitorilor. Decebal a suferit înfrângeri, dar și romanii au fost sleiți de puteri. Lupta împotriva unui popor întreg, pe un teren nespus de greu, a pus la mare încercare și o oaste superioară cum era aceea a caesarilor romani.

La Tapae, în același an 101, romanii au obținut o victorie. Dar, printr-un șiretlic, Decebal a reușit să-i împiedice pe adversari să exploateze succesul obținut. El a poruncit soldaților să taie arborii unei păduri și să lase trunchiuri de înălțimea unui om. De fiecare trunchi au fost agățate arme. Romanii, privind de departe pădurea tăiată, au crezut că e o mare oaste dacă și, așa cum se așteptase Decebal, s-au retras.

TRACII ȘI ROMANII

După un șir de succese în urma cărora au supus numeroase țări, ostile romane au ajuns în nordul Peninsulei Balcanice. Una din legiunile cuceritorilor a asediat o cetate tracă și i-a somat pe apărători să se predea. Tracii, popor viteaz, refuzară să se supună romanilor.

— Cine sunteți voi? îi întrebară tracii pe năvălitori.

— Suntem romani, stăpânitorii lumii.

— Sunteți stăpânii lumii? Veți fi dacă ne veți bate pe noi, au răspuns tracii fără a se lăsa intimidați de cuvintele trufașe și amenințătoare. Cetatea a refuzat să se predea.

SFÂRȘITUL LUI DECEBAL

Despre Decebal, regele dacilor, cronicile romane atestă că era un conducător militar iscusit și viteaz. Dio Cassius scrie că Decebal știa „când să năvălească și când să se retragă la timp", că era „meșter în a întinde curse, viteaz în luptă" si că știa „să se folosească cu dibăcie de o victorie și a scăpa cu bine dintr-o înfrângere; pentru care lucruri el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut". Când ostile romane, sub conducerea personală a împăratului Traian au pornit expediția pentru cucerirea Daciei, Decebal a opus o rezistență dârză. Dacii au luptat cu înflăcărare și numai copleșiți de superioritatea numerică a romanilor au putut fi înfrânți.

Sfârșitul lui Decebal a fost eroic ca și faptele sale de arme de până atunci. El n-a vrut să se lase prins și batjocorit, ci a preferat să-și pună singur capăt vieții.

Astfel el a ilustrat preceptul dac:

— Mai bine să mori neânfrânt, decât să trăiești îngenunchеat!

DUCELE RAMUNG

Între momentul părăsirii Daciei de către autoritățile și ostile romane și epoca închegării celor trei țări române ca state feudale, pe teritoriul patriei noastre au existat neîncetat formațiuni statale a căror prezență e atestată de documentele istorice. Este vorba nu numai de voievodatele lui Gelu, Glad și Menumorut (care au ființat în jurul anului 1000), ci și de formațiuni statale anterioare.

Fiul împăratului roman Constantin cel Mare (306—337) a dat lupte contra goților, care se aflau la un moment dat pe actualul teritoriu al țării noastre. În epopeile populare germane, care descriu aceste lupte, este pomenit eroul got Vitige, dar și un conducător de oști localnic, pe nume Ramung. Acesta din urmă, al cărui nume însuși îi denotă limpede apartenența

de neam (Ramung — român), comanda un detașament de „700 de călăreți viteji".

Sursele documentare cunoscute până în prezent nu lămuresc de partea cui a luptat oastea „ducelui Ramung". Esențialul este însă că o asemenea formațiune militară localnică constituită a existat și aceasta la un secol după părăsirea Daciei de către romani !

PUTEREA EXEMPLULUI PERSONAL*

După o expediție care a durat aproape zece ani și în urma căreia a întemeiat în Orient un uriaș imperiu, Alexandru Macedon a ajuns în anul 327 î. e. n. în India. La întoarcere, oastea macedoneană, împărțită în trei, urma itinerare diferite. Cea mai dificilă a fost calea acelei părți a expediției care, sub comanda lui Alexandru însuși, a străbătut sudul Persiei. Armata pătrunsese într-o regiune lipsită de apă și a avut mult de suferit din cauza arșiței, setei și foamei. Cufundându-se în deșertul de nisip fierbinte, trupele au trebuit să înainteze încet. Au pierit numeroși oameni, cai și animale de povară. La un moment dat, unul dintre macedoneni, îndepărtându-se de coloană, descoperi o groapă în care era puțină apă. Neavând nici un vas la îndemână, el își umplu cu apă coiful și se grăbi să-i ofere prețioasa băutură lui Alexandru. Acesta se bucură foarte tare, dar întrebă:

— Pentru soldații mei este apă ?

— Nu, îi răspunse oșteanul.

Alexandru se gândi o clipă, apoi, în fața tuturor, vărsă apa din coif și zise:

— Dacă nu este pentru ei, atunci nu este nici pentru mine !

---

* Deși nu se referă la daci sau romani această întâmplare, ca și următoarea, au reținut atenția noastră drept pilde clasice.

MARATHON

În anul 490 î. e. n. perșii au întreprins o mare expediție — a doua — împotriva grecilor. Trupele lui Darius au trecut Marea Egee pe vase, au pustiit în drum Insula Naxos și orașul Eretreea, apoi au debarcat pe litoralul Greciei continentale, lângă Marathon. Statul atenian și celelalte cetăți grecești erau într-un ceas de mare cumpănă. Dar ostașii greci, deși puțini la număr, au luptat cu vitejie și au înfrânt armata persană. Era o victorie foarte importantă. Independența statului atenian era salvată.

Un ostaș grec a pornit în fugă la Atena să anunțe marea veste. Era o distanță mare, de peste 42 km. El a alergat tot timpul, fără oprire, ca purtat de aripi. Ajuns la Atena, el s-a oprit în piața publică, unde erau adunați cetățenii plini de îngrijorare, și a spus:

— Bucurați-vă, am învins! Apoi, istovit de efortul făcut, ostașul s-a prăbușit mort!

GÂȘTELE DIN CAPITOLIU

La începutul secolului al IV-lea î. e. n. galii au năvălit asupra Romei, care abia începuse să se consolideze ca stat. Armata romană a suferit o grea înfrângere pe râul Allia, iar rămășițele zdrobite s-au refugiat în orașul Veii. Roma, lipsită de apărare, a fost pustiită și incendiată si puțin a lipsit ca să dispară din istorie.

Forțele rămase în oraș nu s-au supus însă năvălitorilor. Luptătorii s-au închis în Capitoliu și au înfruntat timp de 7 luni asediul galilor. Exasperați, asediatorii au încercat să înfrângă această ultimă rezistență printr-un șiretlic, sub acoperirea întunericului nopții.

Apărătorii, obosiți, se odihneau. Galii s-au urcat tiptil pe ziduri. Potrivit legendei, în acest moment critic romanii au fost salvați de gâștele sacre care își aveau locașul pe zidurile

Capitoliului. Speriate, gâștele au făcut zgomot și au trezit străjile. Atacul a fost respins. Un poet a spus:

— Să le purtăm recunoștință, dar să nu le mai dăm niciodată prilejul...

TĂRIE

În secolul al V-lea î. e. n. republica romană, care se limita în acea vreme la un teritoriu foarte mic în jurul orașului, începu lupta pentru înlăturarea dominației etrusce. Orașele etrusce, între care Clusium, al cărui rege era Porsenna, erau mult mai dezvoltate decât Roma. De pildă, fierul necesar romanilor pentru uneltele agricole ei îl cumpărau de la etrusci. Suprafața Etruriei era de zeci de ori superioară aceleia a Romei.

În timpul luptelor cu etruscii, un tânăr roman, Mucius Scaevola, a pătruns în tabăra dușmană, cu gândul de a-l ucide pe Porsenna. Planul lui nu a reușit însă. Scaevola a fost prins și adus în fața regelui etrusc. Era în mijlocul taberei, în fața unui imens rug aprins. Plin de stăpânire de sine, tânărul roman a pășit spre foc, a întins mâna în flăcări și, fără să tresară măcar, a lăsat-o să se mistuie. În felul acesta, el își pedepsea mâna că nu a avut destulă tărie și dibăcie să aducă la îndeplinire misiunea dictată de interesele patriei.

RAPORT ÎN TREI CUVINTE

După ce a învins în Egipt, în urma unui război greu, pe partizanii lui Ptolomeu, Caesar a primit vestea că în Asia Mică au izbucnit tulburări împotriva stăpânirii romane. Fiul lui Mitridate, Pharnaces, încerca să profite de dificultățile Romei, spre a restabili fosta stăpânire a tatălui său. Caesar a acționat energic, a reprimat răscoalele și a trimis senatului un raport care a rămas celebru prin conciziunea sa:

— Veni, vidi, vici! (am venit, am văzut, am învins.)

NOTE ȘI COMENTARII

I. Să te faci un viteaz mare

1. *Nani, nani, copilaș.* Cântec de leagăn cunoscut drept „unul dintre cele mai frumoase... prin care îndătinează românceIe din Moldova a-și adormi feciorașii lor", după cum îl caracterizează S. Fl. Marian în *Trilogia vieții,* II *Nașterea la români.* Textul este însoțit și de melodie, „aria cea mai răspândită pe care se cântă versurile acestea".

În aceeași formă textul a fost publicat de T.T.Burada în *Almanach muzical,* an.II, 1876, Iași, p.72 și de Iulia Țibulschi în *Cântece din bătrâni,* Literatura artistică, Chișinău, 1982, p.96.

2. *Păsărică cu doi pui.* Un alt cântec de leagăn din care am remarcat urarea „Ți-am pus în leagăn busuioc/Ca să fiu iute la joc/Și în lupte cu noroc!". Din culegerea *De-a mijatca,* selecție din folclorul copiilor. Îngrijirea și postfață de Nicolae Băiești, cu un cuvânt înainte de Nicolae Dabija. Literatura artistică, Chișinău, 1982, pp.13-14.

3. *Da, haide liu-liu cu mama.* Înregistrat în 1962 în satul Dumeni comuna Costiceni fostul județ Hotin, actualmente raionul Nouasulița regiunea Cernăuți de la Vasilos Ioana, 72 ani; culegător Tudor Colac.

4. *Nani, nani, puiul mamei.* Cântec de leagăn sau „de pacea somnului" selectat din tezaurul folcloric de poetul Ion Georghiță și publicat în culegerea *Peste leagăn,* p.27. Informatorul nu este indicat.

II. M-a făcut maica băiat/fecior/mărgăritar

1. *Foaie verde de brădet.* Înregistrat de la Grigore Sturza, com. Rotopănești jud. Suceava. În *Indice* același text apare în dreptul culegătorului-informator Todică Toader și al localității Heci-Lespezi din jud.Suceava, fapt remarcat și de Alexandru Dobre în *Folclorul taberei militare. Ciclul marilor despărțiri, Memoriile Comisiei de Folclor,* tomul IV, 1990, Editura Academiei Române, București, 1994, p.197. Citat după culegerea lui M.Costăchescu, realizată între 1902 și 1926 și care include, printre alte specii, și cântece-scrisori ale ostașilor din timpul primului război mondial prin care colecția în cauză „capătă un sigiliu original", după cum afirmă Iordan Datcu.

2. *Frunzuleană d-alioru.* Înregistrată de Al.Vasiliu de la inf. Teodor a lui Simion Gorcioaiei, 70 ani, din Tătărești — Suceava și inclus în culegerea sa *Cântece, urături și bocete de-ale poporului,* p.92.

3. M-ai făcut, maică, ficior. Publicat în CC, p.239, din Limba-Albă.

4. Of, măicuță-ndurerată. Inf. Vasilos Ioana, s. Dumeni — Hotin, azi r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, 72 ani, 1962, col. Tudor Colac.

III. Vai de mama cu feciori

1. Foaie verde salcâmi verzi. Înregistrat în satul Zăhăicani, raionul Criuleni în 1970, inf. Arsene Daria, 27 ani, col. Efim Junghietu, publicat în CMJPM, p.88.

2. Foai verdi iarbî latî. Înregistrat de la Niga Leontina, 60 ani, 1962, com. Deia Frumosu — Suceava, publicat în MCPM, p.280.

3. Frunză verde ruptă-n nori. Înregistrare din localitatea Sântandrei, jud. Bihor, culeg. G.Kisvaszi, inf. neindicat; publicat în FRCB, p.27.

4. Frunză verde merișor. Înregistrat de la Garoafa Marghioala, 70 ani, 1971, din com. Topile — Iași; publicat în MCPM, p.267.

IV. De ce nu m-ai făcut fată?

1. Foaie verde, foaie lată. Înregistrat de la Vasile Dobromirescu din Băsești — Bălvănești în 1970 și publicat în *Plaiul Cloșani*, p.259.

2. Fire-ai, maică, blestemată. Înregistrat în satul Dubovca, raionul Hliboca, regiunea Cernăuți; publicat în PPM, p.157, 1957 și în PLP, p.291, nr.57.

3. Fire-ai, maică, blestemată. Variantă publicată în CC, pp.235-236, fiind indicată localitatea de origine Ferendia — Timiș.

V. Nu uita că ești român

1. Nu uita că ești român. Variantă înregistrată de la Colac Vasile, 94 ani, satul Dumeni, comuna Costiceni, fostul județ Hotin, azi raionul Nouasulița, regiunea Cernăuți; 21 noiembrie 2001; culeg. Tudor Colac.

Deși, la origine fiind o creație cărturărească, paternitatea presupusă fiindu-i atribuită lui Gherase Dendrino, acest cântec patriotic a avut o soartă fericită — a devenit folclor. Este cunoscută și varianta doinită a cântărețului Nicolae Furdui-Iancu, precum și o altă variantă folk în tempo de marș interpretată de Victor Socaciu. O variantă deosebit de interesantă am înregistrat în anul 1996 în cadrul festivalului de romanțe populare *Crizantema de argint* la Chișinău, în versiunea interpretativă a M.Mihali, originară din Baia Mare, stidentă la Conservatorul din Chișinău.

2. Nu uita că ești român. Variantă înregistrată de la corul *Basarabia* al veteranilor armatei române de la biserica Sfânta Teodora din Chișinău, dirijor Eugenia Tudose, la 31 august 2001, în cadrul manifestărilor prilejuite de sărbătoarea națională *Limba noastră cea română.*

3. Floare mândră de pe lan. Înregistrat de la Nicolae Glib, cunoscut interpret profesionist de cântece populare, com. Pepeni, jud. Bălți, 10

septembrie 2001; culeg. Tudor Colac. Textul, deși supus procesului de folclorizare, mai poartă amprentele prelucrării de autor.

4. *Foaie verde măghiran.* Înregistrat de la Maria Popa, anul nașterii 1953, 1968, porecla Popești, din com. Berzasca, jud. Caraș — Severin, studiază la liceul din Moldova Nouă; publicat în LDD, pp.86-87.

5. *Badea-l meu e moldovan.* Înregistrat de la Bidașco Iulia, 48 ani, 1999, s. Dumeni, comuna Costiceni, raionul Nouasulița, regiunea Cernăuți, culeg. Tudor Colac.

6. *Foaie verde maghiran.* Aceeași informatoare.

7. *Sunt al neamului fecior.* Înregistrat de la Mihai Ciobanu, cunoscut interpret profesionist de cântece populare, 12 iulie 2001, com. Bujor județul Lăpușna. Culeg. Tudor Colac. Evident, este un text contemporan de autor cântat pe o melodie folclorică.

8. *S-a luat mama prin Țară.* S.Fl.Marian, Poezii populare române, vol.II, Cernăuți, 1875, pp.146-147; Bostan, pp-17-18; „cântec de rezistență" — așa îl denumește Gr.Bostan pentru semnificația sa în perioada ocupației austriece.

9. *Brâncoveanu Constantin.* FFO, ediția a V-a, 2001; inf. Tatiana Sofronovici, 42 ani, or. Durlești, mun. Chișinău; a auzit lucrarea de la tatăl său Vasile Adam, un rapsod înzestrat din satul Bălănești, jud. Ungheni, născut în 1920, decedat în 1984. Este un cântec epic identic cu varianta V. Alecsandri. A înregistrat T. Colac.

VI. Soldatul în poveste/la șezătoare

1. *Soldatul din armată.* AF, 8 iulie 1954, nr.63, f. 21-25, s. Nicoreni, raionul Râșcani, inf. Munteanu I., 72 ani, col. Jalbă V., AT 910. Publicat în: *Botezatu*, p.107-108.

2. *Soldatul cu colțunași.* Snoavă selectată și prelucrată literar-științific de folcloristul Victor Cirimpei, publicată în AC, pp.111-112.

3. *La atac*, idem, p.80.

4. *Cu ochii închiși, idem, p.80.*

5. *Soldatul și preotul.* În: CPLR, p.326; publicată pentru prima dată în *Calendar, Buda, 1813, p.32.*

6. *Fără de cap.* Idem, p.341; inițial publicat în *Calendar*, Buda, 1825, pp.92-93.

7. *Banda căpitanului.* AUC, 1997, nr.25, f.145-147, s. Mămăliga, r-nul Nouasulița, inf. Malear Pavel, născut în 1925, înregistrat la 29 iulie 1997, col. neindicat.

8. *La șezătoare.* Fragment din șezătoarea artiștilor amatori din Drochia în cadrul Festivalului *La vatra horelor*, ediția a II-a, Col. Gr. Botezatu, Iu. Filip, V. Cirimpei. Publicată în FȘ, pp.22-36; variantă: AP T. Colac.

VII. Legende, tradiţii istorice, povestiri orale

1. *Daciţa din Ceahlău.* Apare în rev. *Vestitorul satelor*, 1922, nr.5-6, din Mădei — Neamţ. Publicată în *Brill*, pp.215-216.

2. *Dragoş Vodă.* Idem, p.29. Publicată anterior de I.Lazăr în *Legende istorice de pe pământul României*, p.34.

3. *Descălecarea Ţării Moldovei.* Gr. Ureche. Letopiseţul Ţării Moldovei, pp.59-60. În: LTPOM, p.198.

4. *Căpitanul Negrea. Legende istorice*, pp.228-230, culese de T.Pamfile. În: LTPOM, pp.199-200.

5. *Miron Costin şi vizirul.* A apărut tipărită de M. Popescu în *Legendele istorice... din cronicari*, pp.74-75. Apud LTPOM, p.213.

6. *Chilinuţa.* Înregistrată de la Buzilă Anastasia, 52 ani, s. Tribujeni, jud. Orhei de col. Efim Junghietu şi publicată în *Cultura*, nr.15 (1187), 1968, 6 aprilie, p.12. Inclusă în LTPOM, p.214.

7. *Ioan Corvin.* Publicată de: *Brill*, p.59.

8. *Orheiul-Vechi.* Publicată de B.Berezovschi în *Cultura*, nr.25 (1055), 1965, 18 septembrie, p.14. Apud LTPOM, p.194.

9. *Petru Rareş şi arcaşul.* Apărută la I.Mirea în *Legende*, p.165. Apud *Brill*, pp.114-116.

10. *Cum au luat ruşii cetatea Hotin.* Inf. Pascal Mihail, 67 ani, s. Dinăuţi, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi, 1971, col. Gr.Botezatu, AF, inv.240, f.109-112, LTPOM, p.220.

11. *Despre încercarea cazacilor zaporojeni de a cuceri cetatea Sucevei.* Petru Movilă, din slavonă de Ştefan Lupan, în *Literatura şi Arta*, nr.34 (2922), 21 august 2001.

12. *Cuza Vodă şi santinela.* S.Teodorescu-Kirileanu, *Cuza-Vodă*, 161, (Câmpia-Prahova).

13. *Cuza şi soldatul.* Teodorescu-Kirileanu, *Cuza-Vodă*, p.42. Apud *Brill*, pp. 152-153.

14. *Frunză verde trei granate.* Ms. Gh. Madan *Cântece de codru*, pp. 89-90, cu titlul *Cântecul lui Napolion*, cules de la dascălul Bordeiu, s. Ulmu, jud. Lăpuşna, la 1907, când avea aproape 70 de ani; ILF al AŞ a Republicii Moldova.

VIII. Ştefan, Ştefan, domn viteaz

1. *Ştefan cel Mare.* Folclor din părţile codrilor, pp.11-12. În: LTPOM, p.200.

2. *Stejarul lui Ştefan cel Mare.* Apărută în *Plaiuri moldovene* cu semnătura lui D.Jurbinschi şi Iu.Ciupreaiev, pp.11-12. Stejarul din s. Cobâlnea, jud. Orhei evocă una din luptele lui Ştefan cel Mare contra năvălitorilor. După LTPOM, pp.200-201.

3. *Bătălia de la Varniţa.* S.Kirileanu, *Ştefan cel Mare*, pp.131-134. După cele auzite de la Constantin Pavliuc din s. Volovăţ (Bucovina). În: LTPOM, pp.201-202.

4. *Purice Aprodul*. I.Neculce, *O samă de cuvinte*. Chișinău, ESM, 1956, pp.12-13.

5. *Dealul lui Bărăgan*. Inf. Moldovanu Dumitru, 86 ani, s. Vîprova jud. Orhei, LTPOM, p.203, col. V.Țurcanu.

6. *Mama lui Ștefan cel Mare*. E.Dvoicenco. *Începuturile literare ale lui B.P.Hasdeu*, pp.134-135. B.P.Hasdeu aduce legenda în întroducere la poemul *Domnița Voichița* pentru a arăta „vitejia moldovencilor vestite". LTPOM, pp.203-204.

7. *Movila lui Purcel*. I.Neculce, *O samă de cuvinte*, p.14; LTPOM, p.15; alte variante: Alecsandri, 168, Kirileanu, pp.291-292; Filip, pp.144-155; Moraru, pp.71-78, 128.

8. *Mănăstirea Putna*. S.Teodorescu-Kirileanu, *Faptele și vitejiile lui Ștefan cel Mare*, pp.32-34. Cojocaru, p.156.

9. *Bătălia de la Războieni — Valea Albă*. Teodorescu-Kirileanu, *Amintiri ale poporului despre Ștefan cel Mare*, p.57 (Cotrigași-Suceava). *Brill*, pp.88-89; Moraru, pp.32-33.

10. *Bătălia de la Zarija*. În *Ștefan cel Mare și Sfânt*, pp.135-137, S. Teodorescu-Kirileanu menționează: „auzită de Elena Niculiță-Voronca de la I.Plearciuc din Roșa". Este publicată de N.Cojocaru în colecția sa de legende, p.118.

11. *Maria sutașului*. În: s. Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare*, p.83; *Brill*, p.109.

12. *Mintea moldovanului cea de pe urmă*. Prima sursă tipărită este: T.Pamfile, *Mănunchi nou de povestiri populare*, pp.46-47; Cojocaru, p.119; Moraru, p.48.

13. *Izvorul lui Ștefan cel Mare*. T.A.Bogdan, *Ștefan cel Mare*, p.29; Cojocaru, pp.141-142.

14. *Bătălia din Valea Glodului*. T.A.Bogdan, *Ștefan cel Mare*, p.23; *Brill*, p.92;

15. *Dealul Leahului*. Din rev. *Frângurile*, 1930, p.355 (mănăstirea Sucevița); *Brill*, pp.97-98; S.T.Kirileanu, pp.180-183; Moraru, pp.57-60.

16. *Doamna lui Ștefan-Vodă*. Rădulescu-Codin, *Legende, tradiții și amintiri istorice adunate din Oltenia și din Muscel*, p.69 (Ștefănești — Vrancea); *Brill*, pp.107-108.

17. *Războiul de la Racova*. S.Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfânt* pp.56-58; Cojocaru, pp.110-112.

18. *Bătălia de la Ciortărei*. S.Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfânt* p.135, auzită: „de la M.Zamfir, din satul Vultureni — Tecuci"; Cojocaru, p.115.

19. *Bătălia de la Gropi*. T.A.Bogdan, *Ștefan cel Mare*, pp.22-23; Cojocaru, pp.113-114.

20. *Bătălia de la Baia*. S.Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfânt* pp.49-50; Cojocaru, p.110; Moraru, pp.68-69.

21. Ștefan Vodă și turcii. S.T.Kirileanu, pp.55-72; Cojocaru, p.91; Moraru, pp.36-45.

22. Bătălia cu tătarii de pe Valea Berheciului. S.Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfânt* pp.187-188; Cojocaru, p.113; Moraru, pp.53-54.

23. Codrii Cozminului. Constantin Bostan, *Ștefan, Ștefan, domn cel Mare*, legende repovestite, editura *Junior*, București, 1998, pp.75-76.

24. Stejarul lui Ștefan cel Mare din Cașvana. Inf. Mârza Filip, 23 ani, din Cașvana, în 1978, culeg. Nicolae Cojocaru; Cojocaru, p.115.

25. Bătăliile pentru Cetatea-Albă și Chilia. Folcloristul S.Teodorescu-Kirileanu în *Ștefan cel Mare și Sfânt*, p.86, menționează că legenda este „auzită de Elena Niculiță-Voronca de la M.Juravlea din Burla — Sucea-va"; Cojocaru, p.115.

26. Cum scapă Ștefan-Vodă de tătari printr-o minune. S.Teodorescu-Kirileanu, *Ștefan cel Mare și Sfânt* pp.186-187; Cojocaru, p.119.

27. Bătălia de la cetatea Hotinului. S.Teodorescu-Kirileanu, Ștefan cel Mare și Sfânt. Tipografia Mănăstirii Neamțu, 1924, pp.211-212 (după C. Sta-mati-Ciurea, rev. *Povestea vorbei*, an.I, nr.16, fața 5); Cojocaru, p.140; Moraru, pp.82-83.

28. Sabia lui Ștefan Vodă. S.Teodorescu-Kirileanu, *Amintiri ale poporului despre Ștefan cel Mare*, p.91; *Brill*, p.106; Moraru, pp.80-82.

IX. Cucu-mi cântă să mă duc

1. Foaie verde, fir de mintă. Inf. Stavinschi Leon, 21 ani, s.Butuceni, r-nul Orhei, 1967, col. Gr.Botezatu; Ciobanu I., Hanganu M., Mandea A., Polișciuc N.; AF, nr.170, p.35; PLP, p.295, text nr.66.

2. Foaie verde, fir mătasă. Înregistrat în s.Dorotcaia, r-nul Grigoriopol; publicată în FM, 1956, p.93, inf. necunoscut; PLP, pp.295-296, text 67; Junghietu, pp.74-75.

3. Frunzî verdi de bujor. Inf. Gheorghe Habor, Basarabia, cântat din voce; Gălușcă, p.133.

4. Foaie verde măr uscat. Inf. Dănălache Radu, 72 ani, s.Strâmbeni; 1972, FOM, p.151.

5. Cântă cucu-n deal la vie. Inf. T.Vâlcu, s.Puțintei, r-nul Orhei, născut 1921, 1968, col. V.Vrabie; Rusnac, FMM, p.81.

6. Păsărică argintie. Inf. Ion Stan, 40 ani, 1970, s. Silișteni, com. Lunca Corbului, col. Mircea Rădescu; FA, pp.302-303.

7. Cântă cucul, se rotește. AF, inv. 128, f.22-23, s. Lazo, r-nul Orhei, 1959; Junghietu, p.78.

8. Cântă cucu-n vârf de nuc. Blaga, p.123.

9. Cântă cucul-n deal cu jale. AF, inv. 134, f.118, s. Coteala, r-nul Briceni, 1960; Junghietu, p.80.

10. *Cântă, cuce, nu-i cânta.* Inf. necunoscut, din c. Straja, jud. Suceava; CC, p.16.

11. *Frundzî verdi pui de nuc.* Inf. Vasile Alexa, cot. Prăjeni, com. Lătăi, jud. Botoşani; Canianu, p.84.

12. *Foaie verde, lemn de fag.* Inf. Saghinur L., s. Coşniţa, r-nul Dubăsari, publicat în CPM, 1935, pp.76-77; PLP, pp.286-287.

13. *Cucule cu pene roş.* AUC, inf. Mihalcean Ana, 77 ani, 1993, s. Boian, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi.

14. *Cucule cu pene scumpe.* Inf. necunoscut, melodie de doină, com. Straga — Suceava, culeg. Dimitrie Dan, A.F.C., ms.100, p.56; CAF, Bucescu, p.192.

15. *Taci, cucule, nu cânta.* Inf. Leancă Ana a lui Serafim, s. Draniţa, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi, AUC; variantă: s. Cişmea, r-nul Orhei; publicat în PPM, 1957, p.136; PLP, pp.308-309.

16. *Cântă cucu-n poieniţă.* Inf. Lenţa Dumitraş; Grivi̧a — Dorohoi; *Folclor din Moldova*, 1, 1969, p.574; Ciubotaru, pp.84-85.

17. *Ia mai cântă-mi, cucule.* Inf. Anişoara Vieru, 17 ani, 19 ani, 1996, s. Meleşeni, r-nul Călăraşi; AP.

18. *Frunză verde lemn de fag.* Inf. Sucacevschi S., s. Butor, r-nul Grigoriopol, 1932; CPM, pp.50-51.

19. *Frundză verdi foi di praz.* Inf. Irimia Ţuţu, 65 ani, 1932, Ialoveni; Ştefănucă, I, pp.84-85.

20. *Cucule cu pană sură.* Ciubotaru, pp.345-346, Boteşti, Sv., 1971, anexă-chestionar.

21. *Cucule cu pene roşi.* Inf. Carpenco N., 59 ani, 1993, s. Bălcăuţi, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi; col. Cazac E.; AUC.

22. *Astă vară ai tot cântat.* Inf. Ana Grin, n.1903, 1992, s. Slatina, r-nul Tiacev, reg. Transcarpatică, col. neindicat, AUC.

23. *Cântă cucu peste vale.* Din *Caietul de cântece populare* al lui Manuil Isopescu din anul 1843. Adrian Fochi, în REF, 1977 (22), nr.1, p.93.

24. *Cucule, tu n-ai ştiut.* Inf. Niţu Jivănescu, în: George Ţăranu, Cântece populare din război, III, Lugoj, 1916 (I-1915, II-1916).

25. *Vine cucul de mă-ntreabă.* Em.Precup, p.19, inf. Gavril Istrati; C.Brăiloiu, p.11.

26. *Cântă cucul, bată-l vina.* Inf. Caba Valentina, n.1914, 1968, s. Dumeni, jud. Hotin; col. T.Colac.

27. *Cântă cucul, bată-l vina.* FFO, 2000, inf. formaţia etnofolclorică a USM, instr. Maria Iliuţ, col. T.Colac; acelaşi cântec este şi în repertoriul interpretului profesionist Nicolae Ciubotaru din Chişinău.

28. *Foaie verde trei smochine.* Inf. Danila Urechi, s. Pârjolteni, jud. Lăpuşna, col. Corobceanu E.; publicată în CBB, 1936, p.42; PLP, p.315, text 113.

X. În grădina lui Ion

1. *La grădina lui Ion.* Inf. Colceac Grafira, 80 ani, 1969, s. Novogrigorievca, r-nul Voznesensc, reg. Nicolaev, Ucraina, col. Junghietu E; CMJPM, pp.74-75.

2. *La fântânî la Ion.* Inf. Pocinor Nadejda a lui Vasile, 59 ani, s. Dorotcaia, r-nul Dubăsari, AF, f-19, inv.3, d.225, p.94, col. Hâncu A., Morari S., Tonofa V.

3. *Frunză verde de afon.* Inf. Constantin Cecan, 54 ani, s. Speia, r-nul Grigoriopol, AF, f-19, inv.3, d.254, p.279; col. Botezatu Gr. ș.a.

4. *În grădină la Ion.* Inf. Valcanescu Vera, 68 ani, 1999, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

5. *Grele oști pornitu-s-au.* Inf. Constantin Diaconu, 85 ani, 1978; colind de băiat; FMȚL, p.63.

XI. Mi-a venit ordin să plec

1. *În sfârșit, tot omul e dator...* A. Pann, p.9.

2. *Când am vrut să mai petrec.* Înregistrată în s. Chiperceni, r-nul Orhei, 1957; publicată în PPM, p.138; PLP, p.309, text 98.

3. *La Sânta Maria mare.* Publicată de L. Corneanu, 1956, p.43; PLP, p.307, text 92.

4. *Foaie verde de susai.* Inf. Vasile Tudor, 60 ani, 1970, com. Slătioarele — Argeș; culeg. Mircea Rădescu; FA, p.281.

5. *Suflă vântul din Apus.* Înregistrat în s. Sauca, r-nul Otaci; publicat în FM, pp.108-109; PLP, p.294, text 63. Creație a soldaților moldoveni pe frontul războiului al doilea mondial.

6. *Foaie verde fir negară.* Inf. Bidașcu Călin, 50 ani, 1999, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

7. *Când am vrut să mă petrec.* Același informator.

8. *Foaie verde iasomie.* Inf. Țurcan Mihail al lui Chirilă, 79 ani, 1988, s. Frumoasa, r-nul Călărași; AF, f-19, inv.3, d.395, p.134; col. Nicolae Băieșu.

9. *Foaie verde foi de nuc.* FFO, ed.4, 1999; inf. Roman Arnăut, 19 ani, 1999, s. Lărguța, jud. Cahul, col. Tudor Colac

XII. Coasă/croiește, mamă, cămeșa

1. *Frunză verde de țăcoare.* Localizat s. Straga, jud. Suceava; CC, p.75.

2. *Vine-o carte ș-o poruncă.* Inf. Măriș Emilia, 36 ani, 1960, com. Băsești, jud. Maramureș, col. Dumitru Pop; publicat în *Flori alese din poezia populară*, 1960, pp.134-135, text 155.

3. *Eu mă duc maică-n cătane.* Publicat de Ioan Urban Jarnik și Andrei Bîrseanu în cunoscuta colecție *Doine și strigături din Ardeal*, date la iveală de.., București, Ed.Acad.Rom., 1885, XV, p.528; reeditată în 1964.

4. *Hei, tu, mămulica me.* Inf. Maria Țîplea, n.1853, 1903, loc. Biserica Albă; col. Al.Țîplea; *Poezii populare din Maramureș*, adunate de.., București, 1906, p.77, nr.28, text 10.

XIII. Murgul meu cui să rămâie?

1. *Foaie verde trei bujori.* Mica, vol.V, c.23, p.1, nr.3.

2. *Mori, murgule, de necaz.* FM, s. Țibulăuca, r-nul Dubăsari, p.97; Junghietu, p.77.

3. *Mai am, mândruțo, mai am.* Inf. Neacșu Domnica, 1959, s. Potcoava-Olt; publicat: Nijloveanu, v.IV, pp.684-685, text 144.

4. *Militar, militărаș.* Inf. Nistrean Domnica, n.1927, s. Tărăsăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; 1986, col. P.Chirilici; AUC.

XIV. Are mama doi/trei/șapte feciori

1. *Frunză verde, gist di flori.* Din c. Straga, jud. Suceava; CC, p.33.

2. *Are mama doi feciori.* Inf. Codrean Ludmila a lui Alexei, 16 ani, 1987; s. Goian, r-nul Dubăsari; AF, f-19, inv.3, d.254, p.21; col. Gr.Botezatu ș.a.

3. *Foaie verde de trifoi.* FM, p.100, s. Pârjolteni, r-nul Călărași; Junghietu, *Doine și cântece*, p.81.

4. *Are mama doi feciori.* Din repertoriul cunoscutei interprete profesioniste Valentina Cojocaru, s. Ciuciulea, r-nul Nisporeni. Textul denotă vădit prelucrarea literară de autor.

5. *Foaie verde foi trifoi.* Auzit de la soldatul Petrescu Iancu, din reg. 2 Dorobanți, compania a 8-a Armament Greu, în noiembrie 1944; Alexandrescu, pp.57-58.

6. *Frunză verde trei bujori.* Înregistrat în s. Dubovca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți, publicat în PPM, 1957, p.158; alte variante: Ermurachi Alexandra, 19 ani, 1967, s. Jora-de-Mijloc, r-nul Orhei; AF, f-167, p.61, col. E.Junghietu; PLP, pp.321.

7. *Am zis verde trei scăieți.* Ceaicovschi, p.60.

8. *Frunză verde doi bujori.* Înregistrat în s. Dubovca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; publicat în PPM, 1957, pp.159-160; PLP, pp.321-322.

9. *Foaie verde doi bujori.* MCPM, p.206.

XV. Spală, mamă/soro, hainele

1. *Spală-mi, maică, rufili.* Inf. Gore Oprea, 43 ani, 1938, s. Șestaci, jud. Soroca, a fost cântat pe voce; Gălușcă, p.142; FFO, ed.IV-V, ans. *Colinda*, or. Soroca.

2. *Spală, maică, hainele.* Publicat în *Foaia poporului*, din reg. Hunedoara, culeg. Ioan Lucaciu; Papadima, pp.253-254.

3. *Scoală, mamă, și-i spăla.* Colecția Alexandru Dânul; inf. Uliana Melentieva, născută 1934, s. Harmața, r-nul Dubăsari.

4. Spală, mamă, rufili. Inf. Tamara Boboc, 32 ani, or. Soroca, laureată a Festivalul Folclorului Ostășesc, ediția a V-a, 2001.

5. Eu mă duc, puică-n catane. Elena Niculiță-Voronca, Datinele, vol.1, 1903, p.727, Orășeni — Botoșani; Ciubotaru, p.83.

6. Eu mă duc, mândră-n cătane. Inf. Țiple Ion, 47 ani, s. Biserica Albă, r-nul Rahova, reg. Transcarpatică — Ucraina; AF, f-19, inv.3, p.43, col. I.Buruiană.

7. Foaie verde salbă moale. Inf. Ilinca Ghiță Mitrea, 18 ani, 1892, s. Albești, jud. Argeș; publicat în Gr.Crețu; FOM, p.431, text 224.

XVI. Gătește, mamă, traista/cufăru/desagii...

1. Eu mă duc, maică, mă duc. FFO, ed. a IV-a, 2000, ansamblul flocloric ostășesc al brigăzii de artilerie *Prut*, or.Ungheni, etapa de preselecție; a înregistrat Tudor Colac; AP.

2. Adu, mamă, cufăru. Publicat în FOM, p.153.

3. Gată-mi, mamă, trăistuța, Localizat în s. Târșolț, jud. Satu-Mare; CC, p.48.

4. Gătii, mamă, cufărul. FFO, ediția a V-a, 2001; inf. Cristina Pantelei, 23 ani, or. Durlești, mun. Chișinău. A înregistrat T. Colac.

XVII. Vinde, mamă, ce-i ave...

1. Oi, săracii noi flăcăi. Inf. Raluca Spiridonescu, 65 ani, c. Pomârla — Dorohoi; culeg. I.Isăceanu; A.F.C., Ms.1199, pp.39-40; Ciubotaru, p.75.

2. Vinde-ți, mamă, tistimelu. Inf. I. Pătrașcu, 65 ani, com. Mălureni; culeg. Dimitrie Al.Nanu, 1945; FA, p.291.

3. Foai verdi ș-o lalea. Inf. Neculai L.Popescu, 62 ani, 1975, s. Drăgoiești, jud. Suceava; culeg. Ion H.Ciubotaru; *Ciubotaru*, p.340.

XVIII. Auzi goarnele cântând

1. Auzi goarnele cântând. Arghira — Suceava, 1971; Ciubotaru, p.342.

2. Frunză verde grâu mărunt. Inf. Vasile Alexa, com. Prăjeni, jud. Botoșani; Canianu, 1888, p.221; PLP, pp.269-270, text 6.

3. Sună goarna de răsună. FFO, ed.4, 1999; inf. Larisa Baranovschi, 28 ani, s. Volovița, jud. Soroca.

XIX. Cine-a stârnit „hai la sorți"...

1. Foaie verde iasomie. Inf. Dărvăreanu Constantin, s. Novaci, jud. Gorj; Carabiș, p.259, nr.169.

2. Frunzuliță de marar. Sevastos, p.105.

3. Dare-ar Dumnezeu un foc. Inf. Pârvan Alexandra, 44 ani, 1967, s. Biești, jud. Orhei, col. Botezatu Gr ș.a.; AF, f-170, p.126; PLP, p.310, nr.101, cu mențiunea „textul folcloric a fost supus modernizării".

4. Luarea la oaste. I. Creangă, *Amintiri din copilărie.* Opere, v. 1, Lit. artistică, Chișinău, 1989, p. 224.

XX. Mâine toţi recruţii pleacă

1. *Foaie verde nucă seacă.* A.Mica, vol.V, c.22, p.1, nr.*5*;

2. *Foaie verde de aclaz.* Folclor din judeţul Lăpuşna, s. Ialoveni, r-nul Străşeni, p.115; Junghietu, p.73.

3. *Frunzuliţă lemn uscat.* Apărut în *Cultura poporului*, an.VIII, 1928, nr.252, p.2; culeg. Mihail Graur, învăţător, s. Hlipiceni, jud. Botoşani; Ciubotaru, pp.71-72.

4. *Foaie verde lămâiţă.* FFO, 1999; inf. Parascovia Cibotaru, 39 ani, s. Ochiul Alb, jud. Edineţ, col. Tudor Colac.

XXI. Bună seara, mândră bună

1. *Foaie verde şi-o alună.* Inf. Gheorghe Văcăruş, 52 ani, 15.VII.1978; FMŢL, p.84.

2. *Sara bună, mândro bună.* Arhiva Festivalului Folclorului Ostăşesc, Chişinău, nelocalizat.

XXII. Ionel/Gheorghiţă cu păr frezat

1. *Ionel cu păr frezat.* Inf. Captari Iulia, 16 ani, 1969, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi; col. Tudor Colac.

2. *Ionel cu păr frezat.* Inf. Caba Valentina, anul naşterii 1914, 1988, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasuliţa, reg. Cernăuţi; AUC, culeg. neindicat.

3. *Şi-am zis verde matostat.* Inf. Ion Vasile, 50 ani, 1945, com. Richiţele, jud. Argeş; culeg. Dimitrie A.Nanu; FA, p.290.

XXIII. Tot am zis c-am să mă duc

1. *Tot am zis mă duc, mă duc.* FFO, ed. a IV-a, 1999; din repertoriul ansamblului etnofolcloric *Vatra dorului*, s. Cârnăţenii Noi, jud. Tighina; a înregistrat Tudor Colac.

2. *Tot am zis c-am să mă duc.* Inf. Târşu Iulia, 14 ani, 1967, s. Jora-de-Sus, r-nul Orhei; col. E.Junghietu, Gh.Bobână, I.Melnic; Variante: CNVM, Corneanu, 1956, p.40; CPM, 1967, p.58; CJMPM, pp.71-72.

3. *Tot am zis mă duc, mă ducu.* Inf. Marian Gheorghe, 44 ani, Bălaj Traian, 40 ani şi alţi bărbaţi; s. Miersig, jud. Bihor; FMB, p.220.

4. *Ş-am zis verde foi de nuc.* Înregistrat în s. Dimitrovca, r-nul Chilia, reg. Odesa; publicat în FM, 1956, p.94; PLP, p.315, text 112.

XXIV. La fântâna cu uluc

1. *La fântâna cu uluc.* Ceaicovschi, pp.119-120.

2. *La fântână, la uluc.* Inf. Celac Anton, 45 ani, 1965, s. Slobozia-Vărăncău, r-nul Soroca; col. Savin M., Ţărălungă E., Zamşa M.; variantă: FM, p.86; CMJPM, p.72, nr.89.

3. S-au strâns fetele buluc. Elena Niculiță-Voronca, *Datinele*, vol.1, 1903, p.723, de pe lângă Botoșani; Ciubotaru, p.77

4. La fântâna cu uluc. Inf. Bidașco Iulia, 48 ani, 1999, s.Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

XXV. Creșteți, flori, și înfloriți

1. Creșteți, flori, și înfloriți. Isopescu, p.90.

2. Dusu-i badea-n cătănie. Inf. Puică Sava, 39 ani, Timiș; Stețco, p.151.

XXVI. De-un cal bun și de-o suliță

1. Frunză verde peliniță. Publicat de E.Sevastos, p.103.

2. Foaie verde peliniță. Variantă în PLP, pp.270-271, text 9, publicată și de E.Sevastos, 1888, p.7.

3. Frunză verde peliniță. Publicată de D.Vulpian, în *Poezia populară...*, p.57, text 151.

XXVII. Acum ceasul bate unu

1. Acu ceasul bate unu. Publicat în FOM, p.172, cu titlul „Bunul rămas al luptătorului".

2. Auzi, ceasul bate unul. Inf. Hanganu Ruxandra, 25 ani, 1963, s. Dobrovăț, jud. Iași; MCPM, nr.310, p.223.

3. Acum ceasul bate unu. FFO, ed. a III-a, 1999, faza de preselecție, ansamblul folcloric al brigăzii *Rachete antiaeriene Dimitrie Cantemir*, a înregistrat Tudor Colac.

4. I-auzi, ceasul bate patru. Inf. Bidașcu Călin, 49 ani, 1999, s. Dumeni, com.Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

XXVIII. Eu plec, mândră, la armată

1. Eu plec, mândră, la armată. Inf. Gheorghe Dascălu, com. Tudora, jud. Botoșani, 1979, Ungureanu; p.116.

2. Și-o frunză de rujă-nvoaltă. Inf. Maria Grigoraș-Dumbravă, Dersca-Dorohoi; publicat în *Folclor din Moldova*, 1, 1969, pp.574-575; Ciubotaru, p.87.

3. Eu mă duc, mândro, mă duc. G.Ceaicovschi, Doine, cântece, jocuri, Cartea Moldovenească, Chișinău, 1972, p.52.

4. Foaie verde, foaie latâ. Inf. Marcu Eleonora, 49 ani, 1982, s. Crasnoilsc, r-nul Storoginеț, reg. Cernăuți; AF, 336, 26; col. V.Cirimpei; FȚF, p.399.

5. Tu mi-ai spus, Gheorghiță, odată. Inf. Leancă Ana a lui Serafim, 49 ani, 1988, s. Dranița (Șendreni), r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. neindicat, AUC.

6. Frunzuliță trei castane. Sevastos, p.105.

XXIX. Fă-mă brâu pe lângă tine

1. *Tu te duci, bade sărace.* Publicat de Dumitru Covalciuc în *Cântece populare din Bucovina*, p.6.

2. *Ia-mă, dragă, și pe mine.* Inf. Gheorghe Marin, 55 ani, 1938, com. Corbeni, jud. Argeș; culeg. Dimitrie Al.Nanu; FA, p.294.

3. *Spurcata de carcera!* Inf. Ancu D.Ion, 67 ani, 1973, s. Podu-Dîmboviței, com. Dîmbovicioara, jud. Argeș; col. Ene Gheorghe; FA, p.307.

XXX. Așa-i rândul fetelor

1. *Așa-i rândul fetelor.* Text localizat de Institutul Arhiva de folclor *Ion Mușlea* din Cluj în com. Șeitiu, jud. Arad; publicat în: CC, p.177.

2. *Foaie verde foaie lată.* Inf. P.Drăgoiu, com. Bârzeiu de Pădure, jud. Gorj; culeg. P.Caraman, 1921; publ. Caraman, p.213.

3. *Foaie verde trei granate.* Inf. Petre Nistor, s. Cetate, jud. Dolj; culeg. P.Caraman, 1921; publ. Caraman, p.213.

4. *În grădina cu flori multe.* Inf. Ștefan Elena, 19 ani, 1972, s. Ciobruciu, jud. Tighina; col. Junghietu E.; CMJPM, p.79.

5. *De când badea mi s-a dus.* Publicat în: Ion Buruiană; *Cântec nou răsună-n sate*, 1984, p.25.

6. *Trandafir cu creanga-n drum.* Inf. Galina Cazac, 1966, com. Frătăuții Vechi, jud. Suceava; culeg. Ion H.Ciubotaru; în CAF, Bucescu, p.191.

7. *Bosîioc moldovenesc.* Inf. Țanta Samfira, 81 ani, 1981, loc. Rogoz; Bilțiu, p.395.

8. *Frunzuliță ca mohorul.* Inf. Cârstea Daruța, 78 ani, 1991, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; AUC.

9. *Eu ți-am iubit ochiu tăi.* Din caietul de cântece al cunoscutei interprete de cântece populare și de muzică ușoară Sofia Rotaru, s. Marșineț, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, preluat de inf. Călin Bidașco din s. Dumeni; 15.XI.1963, a înregistrat Tudor Colac.

10. *Jelui-m-aș și n-am cui.* Inf. Sașa Novițchi, 62 ani, 1988, s. Trebisăuți, r-nul Briceni; culeg. L.Hanganu; MLR, b/m 2, *Lin-pelin*, pp.67-68.

11. *Foaie verde viorea.* Inf. Gh.Sporeanu, com. Turcești, jud. Vâlcea, 1918; culeg. P.Caraman; publ. Caraman, pp.216-217.

XXXI. Sub umbră de stejărel/păducel

1. *La umbră la stejărel.* Inf. Cibotari Vasile al lui Grigore, n.1927, 1988, s. Copanca, r-nul Slobozia; col. E.Junghietu; AF, f-19, inv.3, d.396, p.158.

2. *Sub umbra de stejărel.* Inf. Horos Elena, 28 ani, s. Valea Adâncă, r-nul Teceu, reg. Transcarpatică, Ucraina; culeg. Prepelița P., AUC.

3. *Foaie verde porumbel.* Publicat în *Neamul românesc pentru popor*, an.VI, 1915, nr.33, pp.543-544; culeg. D.Urzâca, Vârfu Câmpului-Dorohoi; Ciubotaru, pp.67-68.

XXXII. Nalți și negri mai sunt munții/norii

1. *Doamne, doamne, negri-s munții.* Inf. Cojocaru Gheorghe, 60 ani, 1985, s. Igești, r-nul Storojinet, reg. Cernăuți; col. N.Băiesu; AF, f.372, pp.173-174; FTF, pp.400-401.

2. *Foaie verde doi grăunți.* Inf. Constantin Abagiu, s. Nisipi, jud. Vâlcea; culeg. P.Caraman, 1918; Caraman, p.218.

3. *Munților cu peatră sacă.* Localizat în s. Stâna, jud. Satu Mare; culeg. Leontin Ciula; publicat: FRCB, p.27.

4. *Munte, munte, piatră sacă.* Inf. Ioana Gagea, com. Ilva Mică, jud. Bistrița-Năsăud; culeg. Constantin Zamfir; publ.: *132 cântece și jocuri;* Papadima, pp.332-333, cu mențiunea: „după cum reiese din text, acest cântec de cătănie aparține perioadei primului război mondial (1914-1918)".

XXXIII. A sunat mobilizarea/concentrarea

1. *Foaie verde viorele.* Inf. Mihai Vulpe, 72 ani, 1990, s. Sadova, r-nul Călărași; Popa, p.63.

2. *Frunză verde trei căline.* Publicat în *Ion Creangă*, an.VII, 1914, nr.5, p.151; culeg. Nec.Gh.Șoltuz, Lozna-Dorohoi; Ciubotaru, p.71.

3. *Și-am zis verde de secară.* Localizat în s. Prioziornoie, jud. Tighina, fostul r-n Suvorov (Ștefan Vodă); publicat în FM, 1956, p.96; PLP, text 108, p.313.

4. *În luna lui mai întâi.* În: Sevastos, p.107.

5. *Foaie verde călimar.* Inf. Prisacari Parascovia, n.1925, 1976, s. Bălcăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Prisacari Nadejda; AUC.

6. *Concentrari, concentrari.* Inf. Izvac O., 85 ani, 1987, s. Rachitna, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, a participat la războaiele din 1914 și 1941-1945; col. Iacobeț M., Fodorea A., Vasilica R.; AUC.

7. *Concentrare, concentrare.* Publicat de Corneanu, 1956, p.46; PLP, p.304, text 87.

8. *Ș-am zis verde trei arini.* Inf. Petrea Plătică, 63 ani, 1959, s. Molnița, r-nul Herța, reg. Cernăuți; col. Gh.Spătaru; AF, f-99, pp.3-4; PLP, p.306, text 90; FTF, p.401.

9. *Foaie verde trei migdale.* Localizat în Arghira-Suceava, 1971; Ciubotaru, pp.347-348.

10. *Frunzișoară și-un chirău.* Ms. Gh. Madan, *Cântece de codru*, pp.5-6, de la C. Ionașcu, știutor de carte, s. Trușeni, jud. Lăpușna.

XXXIV. De la Cernăuți/Cosăuți la vale

1. *De la Cernăuți la vale.* Din repertoriul ansamblului etnofolcloric de la Universitatea de Stat din Moldova, cond. artistic Maria Iliuț, formație

laureată a Festivalului Folclorului Ostășesc, ed. a IV-a. a înregistrat Tudor Colac; variantă: inf. Bidașco Călin, 50 ani, 2000, s. Dumeni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

2. *De la Cosăuți la vale.* Inf. H.Andrievschi, A.Briceac, V.Malii, H.Cristal; CPC, Ceaicovschi-Mereșanu, pp.16-17; variantă: ansamblul etnofolcloric din s. Cosăuți, jud. Soroca, instructor artistic Filip Iepure, 23 ani, 1980, a înregistrat Tudor Colac.

XXXV. Trenule, mașină neagră

1. *Într-o sâmbătă-n-desară.* Publicat de Corneanu, 1956, p.35; PLP, p.281, text 33.

2. *Frunză verde de secară.* Publicat în *Dor și jele*, 1915, pp.11-13, poezie de pe front a caporalului Nicolae Lucian și hornistului Teodor Draia; Brăiloiu, p.58.

3. *Trenule, mașină neagră.* Colecția Alexandru Dânul; inf. Uliana Melentieva, născută 1934, s. Harmațca, r-nul Dubăsari.

4. *Vine trenul, rău vuiește.* Colecția Alexandru Dânul; inf. Vasile Isacov, născut 1909, s. Malovata Nouă, r-nul Dubăsari.

XXXVI. Hai, mamă, și mă-i petrece

1. *Foaie verde mintă rece.* Inf. Cucereavâi Ana, 37 ani, 1969, or. Ungheni, col. E.Junghietu. Variante: CNVM, 29; CPM, 1967, 55; CMJPM, p.69, nr.84.

2. *Scoală, mamă, nu dormi.* Inf. M.Gavrilaș, s. Malovata, r-nul Orhei, 1968, col. A.Luxemburg ș.a.; variantă: inf. T.Emelciuc, n.1911, 1967, s. Dumbrăvița, r-nul Sângerei, col. E.Dimitriu ș.a.; FMM, pp.82-83.

3. *Scoală, maică, nu dormi.* Inf. Golub P., 1930, s. Butor, r-nul Grigoriopol, publicat: CPM, p.60; PLP, p.316, text 115.

XXXVII. Ieși, măicuță/mândruță-n deal la cruce

1. *Ieș-măicuță-n deal la cruși.* Inf. Chiriac Stipanida a lui Afanase, 97 ani, 1973, s. Cocieri, r-nul Dubăsari, col. Hâncu Andrei ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.255, p.14.

2. *Frunză verde de orez.* Inf. Bidașco Iulia, 48 ani, 1998, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, col. Tudor Colac.

3. *Frunză verde de măr dulce.* Inf. Popa Maria, 18 ani, 1970, s. Uricani, jud. Iași, col. P.Delion; MCPM, p.251, nr.368.

4. *Frunzuliță de măr dulce.* Publicat de Sevastos, 1888, p.272; PLP, text 14, p.273.

5. *Frundzuliană di măr dulsi.* Inf. Nadejda Roman, 73 ani, s. Volintiri, jud. Tighina; Ștefănucă, vol.1, p.28.

6. *Frunză verde trei alune.* Ms. Gh. Madan, *Cântece de codru*, pp.2-3, de la Anica Goșloban, nu știe carte, s. Verejeni, jud. Orhei.

XXXVIII. Dar pe mine n-are cine

1. *Și-am zis verde spic sacară.* Inf. Giretean Filip, 81 ani, 1974, s. Tărăsăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Stela Cușnir; AUC.

2. *Foaie verde nucă seacă.* FFO, ed.III, 1988, din repertoriul formației *Haiducii Moldovei*, or. Strășeni, solistă Ludmila Reuțoi, col. T. Colac.

3. *Foaie verde nucă seacă.* Inf. Bidașco Iulia, 48 ani, 1999, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, col. Tudor Colac.

4. *Frunzuliță frunză sacă.* Inf. Damașcan Galina, 19 ani, 1965, s. Bădiceni, jud. Soroca, col. Savin M. ș.a.; AF, f-157, p.221.

5. *Foaie verde nucă seacă.* Inf. Lina Lăcătușescu, 30 ani, 1929, s. Zmeurăț, jud. Vâlcea; Alexandrescu, p.52.

6. *La-ntâi mai recruții pleacă.* Inf. Reabco Vasile, 79 ani, 1971, s. Dinăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Gr.Botezatu; AF; f-240, p.138; FȚF, p.400.

7. *Doamne, ce de-nalți sunt munții.* FFO, ed.IV, 2000, interpreți: soldat Cerva Igor, soldat Lisnic Ghenadii, caporalii Gontea Veaceslav și Gornet Iurie, formația Brigăzii de rachete antiaeriene; a înregistrat Tudor Colac.

XXXIX. Că ți-am fost voinic/mare/dulce/bun... fecior

1. *Plânge-mă, maică, cu dor.* Publicat în CNM, p.46.

2. *Frundzî verdi di mohor.* Inf. Chirilă Lungu, 25 ani, 1938, s. Alcedar, jud. Orhei, cu remarca: „știe cântecul de la tatăl său, îl cântau moldovenii, când plecau la priiom"; Gălușcă, p.136.

3. *Plânge-mă, maică, cu dor.* Publicat de Alexandru Voievidca în *Cântece populare din Bucovina*, p.160, nr.17; inf. Acostoaie Aguriță, 45 ani, 1957, com. Costești, jud. Iași; MCPM, p.257, nr.318.

4. *Frundzî verdi di mohor.* Inf. Zamfira Saramet. Variantă: V.Alecsandri, p.292, nr.LVII, Dorul de țară; Canianu, p.78.

5. *Frunză verde de bujor.* Localizat în Livadia de Câmp, Hunedoara; CC, p.48.

6. *Plânge-mă, mamă, cu dor.* În *Observatorul*, ziar politic, economic și literar, an.III, Sibiu, 1880, n.26. Apud Marian, *Înmormântarea*, p.228.

XL. Ți-am fost fată și fecior

1. *Merzi Ghiță la catani.* Inf. Garafina M., 44 ani și Lucia D., 35 ani; Hâj; culeg. Viorel Bârlea și Florin Bucescu; CAF, Bucescu, p.192.

2. *Plânge-mă, mamă, cu dor.* Inf. Mârza Ioan, 40 ani, 1970, Bihor; culeg. Traian Mârza; FMB, p.215.

3. *Plânge-mă, maică, cu dor.* Nelocalizat; CC, p.67.

XLI. Rămas bun, tată și mamă

1. *Am primit mai ieri hârtie.* Inf. Mihai Ciobanu, interpret profesionist, arhiva Radio Moldova, Chișinău, a înregistrat Tudor Colac.

2. *Rozmarin verde-n ocol.* Arhiva Festivalului Folclorului Ostășesc, nelocalizat.

3. *Maica naște, maica crește.* Ms. Gh. Madan, *Cântece de codru*, p.14, de la A. Popovici, știutor de carte, s. Susleni, jud. Orhei.

XLII. Rău, maică, m-ai blestemat

1. *Mamă, rău m-ai blestemat.* Inf. Rurac V., 1959, s. Buda Mare, r-nul Herța, reg. Cernăuți, col. Gh. Spătaru; AF, f-99, pp.107-108; FȚF, p.402.

2. *Frunză verde mintă creață.* Publicat de Sevastos, 1888, pp.268-269; PLP, p.272, text 12.

3. *Frunză verde, lemn uscat.* Localizat în s. Fornădia, jud. Hunedoara; CC, p.35.

4. *Frunzișoară grâu curat.* Publicat: P.V.Ștefănucă, vol.II, p.85, cu remarca: „acest cântec îi scris în orașul Batum — Rusia. Tălmăcit de Constantin Mămăligă"; *Cuvânt moldovenesc.* Foaie săptămânală pentru norod, Chișinău, Anul XXV, nr.7, 13 februarie 1938; Cântece dinainte de războiu. C.M. An.XXV, nr.7, 13 februarie 1938.

5. *Dzîs-am verdi grâu curat.* Cules de P.V.Ștefănucă; publicat: P.V.Ștefănucă, Folclor și tradiții orale, vol.1, p.87, text 26.

6. *Verde foaie, bob năut.* Localizat în Argeș, culeg. Mircea Rădescu, anul 1970, FA, pp.306-307.

7. *La umbra unui stejar.* Inf. Ioana Lupu, 99 ani, 1999, s. Bucuria, jud. Cahul; cântecul a fost prezentat la faza de preselecție a FFO, ed. a II-a, cu specificarea *Balada șarpelui;* doi ani mai înainte aceeași informatoare, în componența ansamblului etnofolcloric din s. Bucuria, a prezentat lucrarea la festivalul *Rapsozii Moldovei*, Chișinăi-Iași, ed. a III-a; a înregistrat Tudor Colac.

8. *O, mămică, mama mea.* Apărut în: Iuliu Bugnariu, *Doine și hore populare din jurul Năsăudului*, în *Familia*, an.XXII, Oradea Mare, 1886, p.43; apud Marian, Nașterea, p.210.

9. *Spune, maic-adevărat.* Inf. Victoria Jurgiu, în 1929, s. Almășel-Zam, jud. Hunedoara; publicat de GH.Cernea, *Comori din Ardeal*, în *Folclor din Transilvania*, 1969, vol.IV, p.353, text 1090.

10. *Of, amarule, amar.* Colecția Alexandru Dănul; inf. Ion Palamarciuc, născut 1930, s. Țibulăuca, r-nul Dubăsari.

XLIII. Rămâi, satule, cu bine

1. *Rămâi, satule, cu bine.* Inf. Guraliuc Viorica, n.1951, 1969, s. Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; col. Maneața I. ș.a.; AUC.

2. *Rămâi, satule, cu bine.* Inf. Nichitovschaia Irina a lui Spiridon, 58 ani, 1973, s. Teia, r-nul Grigoriopol; col. A. Hîncu ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.225, p.110. Variantă: Inf. Guraliuc Toadere, n.1938, 1969, s. Voloca,

r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; col. Maneața I. ș.a.; Deși ca variantă acest text se deosebește de precedentul, el se cântă pe aceeași melodie.

3. *Frunză verde trei alune.* Inf. Mihai Siminică, 19 ani, 1999, s. Pașcani, jud. Lăpușna, participant la FFO, ediția a III-a; a înregistrat Tudor Colac; variante: Stoianov, p.215; FMM, Rusnac, p.86.

4. *Satule, grădină dulce.* Localizat: s. Loamneș, jud. Sibiu; CC, p.26.

5. *Am plecat copil din sat.* Din repertoriul interpretului profesionist Mihai Ciobanu, s. Bujor, jud. Lăpușna; a înregistrat Tudor Colac; a. 1999; publicat: *Codrule, de-aș fi ca tine*, 1996, p.41.

6. *Satul meu, grădină dragă.* Inf. Bidașco Iulia, 48 ani, 1999, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

XLIV. Fire-ai, maică, blestemată

1. *Fire-ai, maică, blăstămată.* Inf. Borha Sav, s. Nimăiești, jud. Bihor; culeg. G.Cosma; FRCB, p.28.

2. *Vai săracu cătana.* Inf. Novaci Nița, 18 ani, 1969, s. Valea Adâncă, r-nul Teceu, reg. Transcarpatică, Ucraina; AUC.

3. *Eu dim-neața când mă scol.* Publicat în: G.Ceaicovschi-Mereșanu, p.53.

4. *Vai, săracul cătana.* Inf. Maria Iu.Fedea, 16 ani ș.a., 1984, s. Podișor, r-nul Teceu, reg. Transcarpatică, Ucraina; col. V.Cirimpei, Iu.Filip; AF, f-370, p.38; Maramureș, pp.358-359.

5. *Of, mamă, ești blăstămată.* Inf. Burlac Augustin, 19 ani, s. Slobozia Dușcă, r-nul Dubăsari, culeg. Postică M., 1947; AF, f-19, inv.3, d.13, caietul 52, p.150.

XLV. Ce mi-a fost mai drag pe lume?

1. *Frunză verde rug de mure.* Publicat de L.Blaga, p.55.

2. *Drag mi-a fost calul bălan.* COTPR, p.276.

3. *Frunză verde trei alune.* Inf. Colac Gheorghe al lui Vasile, 59 ani, 1988, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

4. *Drag mi-a fost calul bălan.* Inf. Captari Iulia a lui Hariton, 16 ani, 1971, aceeași localitate, col. Tudor Colac.

5. *Frunzuliță de mohor.* Inf. Movileanu Valentina, 32 ani, 1998, participantă la FFO, din Căușeni; a înregistrat Tudor Colac.

6. *Frunză verde matostat.* Înregistrat în s. Chiperceni, r-nul Orhei; publicat în PPM, 1957; PLP, p.299, text 75; variantă: Bugeac, p.367.

7. *Rătăcind prin țări străine.* FFO, ediția a IV-a, 2000, din repertoriul ansamblului etnofolcloric *Baștina* din or. Căușeni.

8. *Frunză verde foaie lată.* Text cules de I.C.Antonovici, din Bârlad, din scrisorile soldaților, în timpul celui de al doilea război mondial; publicat: Ionel Oprișan, *Folclor din Moldova de Jos*, vol.II, 1969, p.163, text 191.

9. *Drag mi-a fost calul bălan.* Inf. Grițco Vera, 32 ani, 1947, s. Butuceni, r-nul Râbnița; col. Ilița Maria; AF, f-19, inv.3, d.12, p.175.

XLVI. Să vezi trenul cum ne ia/cară/duce

1. *Hai, Ileană-n deal la gară.* Inf. Pâslaru Nina, 17 ani, Pâslaru Ana, 20 ani, 1971, s. Dinăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Băiesu N. și Ciobanu I.; CMJPM, p.68, text 82.

2. *Hai, mândră, până la gară.* Inf. Lucian Dochia, 62 ani, 1984, loc. Coșteni; Bilțiu, p.396.

3. *Am zîs verdi di nagarî.* Inf. Miron I.Patraucean, com. Straja, jud. Suceava; culeg. Ion H.Ciubotaru; CAF, pp.194-195.

4. *Sui, măicuță, pe-o nuia.* Inf. Conovalu Andrei, 38 ani, 1966, s. Obileni, jud. Lăpușna; col. Junghietu E., Papuc M. ș.a.; CMJPM, p.68, text 83.

XLVII. Vine/urcă/trece trenul din/prin Ardeal/Predeal

1. *Frunză verde de pe deal.* Localizat: Râu Bărbat, Hunedoara; CC, p.112.

2. *Foaie verde, măgheran.* Localizat: Mănăștar, Cluj; CC, p.115.

3. *Vine trenul din Ardeal.* FFO, ed. IV-V, 2000-2001, din repertoriul ansamblului etnofolcloric *Țărăncuța* din or. Durlești, jud. Chișinău, cond.art. Tatiana Sofronovici.

XLVIII. La ce armată l-a pus?..

1. *Foaie verde viorea.* Inf. Anica Piloiu, 62 ani, 1973, s. Bumbuiești, jud. Vâlcea; I.Piloiu, FMȚL, p.86, nr.57.

2. *Frunzuliță foi de soc. Ion Creangă,* an.XII, 1919, nr.2-3, p.29; culeg. O.Rotundu, s. Albești, jud. Botoșani; Ciubotaru, p.87.

3. *Greu, doamne-i la infanterie.* Inf. Moraru Fevronia, 67 ani, 1982, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; culegător neindicat; AUC.

4. *Foaie verde, trei lalele.* Inf. Cerne Maria, s. Dolinscoe (Anadol), r-nul Reni, reg. Odesa, 1968; înregistrat de E.Junghietu; AF, f-177, pp.14-15; PLP, p.318, text 121.

5. *Frunză verde de doi brazi.* Sevastos, p.104.

6. *Foiu verdi di-un chiper (i).* Inf. Ileana David, 16 ani, 1938, s. Alcedar, jud. Orhei: „acest cântec este vechiu, de când mama era fată mare"; Gălușcă, p.137.

7. *Vlaicu, ficior de țăran.* Inf. Oancea P., 60 ani, 1970, Dimitra-Alba; C.Călin, Index tipologic și motivic; CXXVIII (1.1.5).

8. *Marinar de pe ocean.* Localizat în s. Mămăliga, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; inf. și culeg. neindicați; AUC.

9. *De-aș fi roua stelelor.* Inf. Tcaci Ecaterina, n.1922, 1986, s. Șindreni (Dranița), r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Duminica M.; AUC.

XLIX. Drag îmi e să fac armata

1. *Foaie verde ca granata.* Inf. Ungureanu Constantin, 37 ani, 1959, com. Sălătrucel, jud. Vâlcea; Alexandrescu, pp.50-51.

2. *Ce bine era...* FFO, ed. a IV-a, 2000, din repertoriul ansamblului folcloric al Departamentului trupelor de grăniceri, or. Chișinău; a înregistrat Tudor Colac.

3. *Foicică verde, verde de stejar.* Inf. Șcerbatiuc Maria, 42 ani, 1966, s. Romăncăuți, r-nul Secureni, reg. Cernăuți; de origine-ucraineancă; col. Martânenco A.; AUC.

4. *Eu sunt soldat de frunte.* Inf. Caba Valentina, n.1914, 1984, s. Dumeni, com.Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; AUC.

5. *Frunzuliță verde, verde de stejar.* Festivalul folclorului ostășesc, ediția a V-a, 2001; a interpretat ansamblul etnofolcloric *Țărăncuța* din orășelul Durlești, municipiul Chișinău, conducător artistic Tatiana Sofronovici, 42 de ani. Cântecul este o variantă a motivului de largă circulație *Dulce-i viața cât ești militar.* Primele două versuri, la fel ca și următoarele patru versuri care servesc de refren, se repetă. A înregistrat Tudor Colac.

L. Ce fluieri/șuieri, neică/voinic a jale?

1. *Foaie verde și-o sipică.* Inf. Dumitru Roșioru, s. Ciobanu, jud. Constanța; culeg. P.Caraman, 1916; Caraman, p.206.

2. *De ce cânți, badeo, de jale? Foaia poporului,* Transilvania; Papadima, p.200.

3. *Ce-mi fluieri, flăcău, de jale?* În: Teodor Alășel, *Cântece populare oltenești,* p.418, text 181, „comunicat de C.Daniilescu, regiunea Argeș".

LI. Bade/mândro, dorul de la tine

1. *S-a dus badea-n cătănie.* Inf. Chișcă Mircea S., 24 ani, 1975, s. Pătrăuții de Sus, r-nul Storojinet, reg. Cernăuți; col. E.Junghietu; AF, f-274, p.12; FȚF, p.403.

2. *Tu te duci, bădiță, duci.* Colecția *Blaga,* p.211.

3. *M-am pornit di mult prin țară.* Inf. Anica Ungureanu, 60 ani, 1915, com. Bursuceni, jud. Bălți; cules de Ion Buzdugan; publicat de Tatiana Gălușcă.

4. *De când bădița s-a dus.* Inf. Spunei Ilie, 19 ani, 1968, în *Vălișoara,* nr.65; CDD, p.63.

5. *Ș-așa-mi vine câteodată.* Colecția *Blaga,* p.47.

6. *Colo-n vale la izvor.* Localizat în s. Tărăsăuți, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; AUC.

7. *Ce să-i fac eu dorului?* Inf. Sofia Stanev, 73 ani, s. Anadol, r-nul Reni, reg. Odesa, 1988; culeg. Maria Mocanu; revista *Izvorașul,* Rm. Vâlcea, p.19; *Lin-Pelin,* p.70.

8. *Nici un dor nu vine iute.* Din Buteni-Arad; CC, p.244.
9. *Deasupra cazarmelor.* Din Vale-Cluj, CC, p.244
10. *Tu te duci, bade sărace. Bucovina,* p.4.
11. *De aici, din depărtare.* Idem.
12. *Frunză verde și-un dudău.* Idem, p.9.
13. *Foaie verde, foaie lată.* Publicat de I.Buruiană, p.67.
14. *Frunză verde de răchită.* FFO, ed. a IV-a, 2000; din repertoriul formației folclorice *Dumbrava Verde*,or. Strășeni.

LII. Tare-i grea viața-n armată

1. *Militar să fii în lumie.* Inf. Beg Maria, n.1903, 1963, Marga; Jompan, p.87, text 46.
2. *Foaie verde mărgărit.* Inf. Petre Nistor, s. Cetate, jud. Dolj, culeg. P.Caraman, 1921; Caraman, p.208.
3. *Frunză verde de stejar.* Inf. Leonte Anica, 47 ani, 1981, s. Cucuiești, com. Solonț, jud. Bacău; Delion, II, p.101, nr.171.
4. *La o poartă de-mpărat.* Înregistrat în s. Ustia, r-nul Criuleni; publicat: FM, 1956, p.87; PLP, p.293, text 61.
5. *Foaie verde de mărar.* Inf. Gheorghe Fonea, s. Gogoșii de Pădure, jud. Dolj; culeg P.Caraman, 1921; Caraman, p.207.
6. *Ș-am zis verde foaie lată.* Înregistrat în s. Doroțcaia, r-nul Dubăsari; publicat în PPM, 1957, p.140; PLP, p.308, text 96.
7. *Dimineața când mă scol.* Înregistrat în s. Gorbova, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; publicat în PPM, 1957, pp.149-150; PLP, p.312, text 105; după fiecare două versuri se cântă refrenul *Of, of, ce de-a zile grele.*
8. *Scumpă-i viața și frumoasă.* FFO, ed. a IV-a, 2000; din repertoriul cunoscutului interpret profesionist Mihai Ciobanu, s. Bujor, jud. Lăpușna. Textul acestui cântec întitulat *Așa-i viața militară* vădește intervenția autorului contemporan. A înregistrat Tudor Colac.
9. *Și era-ntr-o zi cu soare.* FFO, ed. a IV-a, 2000; faza zonală, unitatea militară or. Ungheni, ansamblul vocal ostășesc; a înregistrat Tudor Colac.
10. *Foaie verde de negară.* FFO, ed. a IV-a, 2000; interpret soldatul Andrei Stâncă; a înregistrat Tudor Colac; variantă: AF, f-19, inv.3, d.395, pp.409-410, col. Nicolae Băiești.

LIII. Vino, maică/mândră/puică, de mă vezi/caţi

1. *Frunză verde de orez.* Eminescu, *Poezie populară,* p.117.
2. *Printri munț, printri livez.* Inf. Gogoman Z., 50 ani, 1989, s. Rachitna, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Vasilica R. ș.a.; AUC.
3. *Frunzuleană de năcaz.* Publicat în CNM, p.40.
4. *Frunzuleană lanuri verzi.* Sevastos, p.102.

LIV. Cătănire-aș cătăni...

1. *Cătănire-aș cătăni.* Inf. Vasile Alexa, din s. Prăjeni, jud. Botoșani; publicată de Canianu, 1888, p.227.

2. *Munti, munti, piatrî sacî.* Inf. Aglaia I.Baimacean, în 1977, com. Straja, jud. Suceava; culeg. Ion H.Ciubotaru; publicat S.Fl.Marian, Doine și hore, tom.1, p.58; CAF, Bucescu, p.193.

3. *De-ar fi arma di soc verdi.* Inf. Mihalcean Ana, 77 ani, 1981, s. Boian, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; AUC.

4. *Toată lumea-mi spune mie.* Publicat de Nicolae Țucu, *Ciripituri de drag*, Brașov, 1903, pp.98-99; Brăiloiu, p.22.

LV. Scrisori din/în armată

1. *Mai întâi la început.* Inf. Grozav Petru, n.1934, com. Marga, 1961; Jompan, p.87, nr.44. Transcris de pe o carte poștală.

2. *Struguraș verde de vie.* Text transcris după carnetul soldatului Preda Iosif, în 1944; Jompan, pp.78-78, nr.18.

3. *Cucule cu pană sură.* În SASV, p.260.

4. *Și-am zis verde trei arginți.* Idem, p.261.

5. *Tristă rândunica este.* Inf. Țiple Ion, 47 ani, 1987, s. Biserica Albă, r-nul Rahova, reg. Transcarpatică, col. Ion Buruiană; AF, f-19, inv.3, d.387, p.80.

6. *Frunză verde de dudău.* Inf. Borha Sav, s. Nimăiești, jud. Bihor; culeg. G.Cosma; FRCB, p.30.

7. *Ți-aș scrie, mamă, o scrisoare.* Înregistrat în s.Bișcătari, r-nul Taraclia; publicat în PPM, 1957, p.139; PLP, pp.310-311, text 102.

8. *Frunză verde rug întins.* Autorul versurilor: Margan Ion, (1951-1952); Jompan, p.90, text 57.

9. *Și-n mijlocu-ăstei scrisori.* În FOM, p.166.

10. *Vântișor cu vălurele.* Idem.

11. *Dacă florile din grădină.* În SASV, p.111.

12. *Foaie verde trei granate.* Idem, p.268.

13. *M-am jurat de mii de ori.* Delion, p.201.

14. *Foaie verde trei smicele.* Inf. Bidașcu Călin, 50 ani, 2000, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; primarul satului; col. Tudor Colac.

LVI. Din poeziile de pe front ale soldatului Tomuț

1. *Frunzuliță iarbă creață.* (Alt vers).

2. *Frunzuliță trei măsline.* (Alt vers).

Poeziile de pe front ale soldatului Vasile Tomuț, create în perioada 1914-1918 au captat atenția marelui etnomuzicolog Constantin Brăiloiu prin tematica poetică, analizată în plan comparativ cu publicații similare, atrăgându-se atenția asupra variantelor în circulație între cele două războaie mondiale.

În C.Brăiloiu, *Opere*, V, Studiu introductiv, traducere și îngrijire de Emilia Comișel, Minerva, București, 1981, reputata folcloristă remarcă „noi aspecte ale creației populare literare" cristalizate în aceste poezii și „atenția dată variantelor și minuțiozității argumentării".

Am inclus în acest compartiment 2 poezii publicate în ediția respectivă din 1944, pp.76-80. Ortografierea conform originalului.

LVII. Cine-au stârnit cătănia/moscălia...

1. *Cine mă prinse cătană.* Eminescu, p.116.

2. *Cine-au stârnit cătănia.* Idem.

3. *Cine mă prinde cătană.* Inf. Nanu C.Ion, 68 ani, 1945, s. Galeș, com. Brăduleț, jud. Argeș; culeg. Dimitrie Al.Nanu; FA, p.281.

4. *Decât, maicî, la moscali.* Inf. Eudochia Socolovschi, 60 ani, 1938, s. Alcedar, jud. Orhei; Gălușcă, p.140.

5. *Bat-o boala moscălie!* Publicat în CNM, p.42.

6. *Cătănie blăstămată.* Inf. Țiple Ion, 47 ani, s. Biserica Albă, r-nul Rahova, reg. Transcarpatică; col. Ion Buruiană; AF, f-19, inv.3, d.387, pp.43-44.

7. *Doamne, bate-l cu mânie.* Inf. Ionică Popa, n.1907, 1968/1970, Drencova; LDD, pp.64-65.

8. *Frunză verde ca iarba.* FFO, ed. a IV-a, 2000, din repertoriul formației etnofolclorice *Dumbrava verde*, or. Strășeni; a înregistrat Tudor Colac.

9. *Foaie verde, foaie lată.* Inf. Valentina Cojocaru-Cazacu, solistă a ansamblului de cântece și dansuri *Doina Moldovei*, al MAI al RM, dirijor Petre Ungureanu; FFO, ed. a IV-a, 2000.

10. *Cine mă prinsă cătană.* M.Pompiliu, *Cântece populare*, în *Albina*, an.1, Viena, 1866, nr.72; apud: Marian, *Înmormântarea*, p.229.

11. *Cine-o stârnit la moscali.* Ms. Gh. Madan *Cântece de codru*, pp.24-25, de la T. Alexandru, s. Mândrești, jud. Bălți.

LVIII. Stejărel/brăduleț-nalt/mândru/frumos/stufos...

1. *Stejărel mândru, frumos.* Interpret Profir Costin, 55 ani, 1982, Festivalul folcloric *La vatra horelor*, s. Slobozia-Vărăncău, r-nul Soroca, FȘ, p.140.

2. *Stejărel mândru, stufos.* Inf. Tudosia Macovei, 20 ani, 1938, s. Șestaci, jud. Soroca; Gălușcă, p.113.

3. *Bradule, copac frumos.* AF, f-149, nr.122, s.Cuhnești, r-nul Fălești, 1964; Junghietu, p.182.

4. *Brădișor tânăr, frumos.* Inf. Moraru Fevronia, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; AUC.

5. *Stejărel înalt, frumos.* Colecția Alexandru Dânul; inf. Rozalia Nagiț, născută 1925, s. Țibulăuca, r-nul Dubăsari.

LIX. Păsărică, păsărea...

1. *Măi, puiuț de rândunea...* Inf. Liuba Borș, 39 ani, s. Ghetlova, r-nul Orhei; festivalul folcloric *La umbra stejarului*, 1995, a înregistrat Tudor Colac.

2. *Păsărică, păsărea.* Inf. Chiriliuc Alexandra, 45 ani, 1971, s. Colincăuți, r-nul Hotin, reg. Cernăuți; col. A.Hîncu; FȚF, p.404. Variante: Inf. Josan Nina, 50 ani, 1969, s. Alexandrovca, r-nul Voznesensc, reg. Nicolaev, Ucraina; col. E.Junghietu; FM, 279; CPM, 1967, 130; DC,185; FMC,260; FMR, 84-85; 213-214; CMJPM, p.96, text 122.

3. *Păsărică, păsărea.* Inf. Cibotari Natalia, 19 ani, 1953, s. Bursuc, r-nul Camenca; col. Jora V.; Af, f-55, nr.80-81. Variante: Inf. Naculov Vera a lui Luca, 37 ani, 1973, s. Pohrebea, r-nul Dubăsari, col. A.Hîncu ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.255, p.55; Inf. Dumitru Dascălu, 1978; culeg. V.Ungureanu; Ungureanu, p.111; Înregistrat în s. Trușeni, r-nul Strășeni; publicat în PPM, 1957, p.146; PLP, p.324, text 132; În *Crestomație*, p.379.

4. *La toți le cântă cucu.* Dumitru Pop, Poezii populare din Sălaj, pp.166-167, text 20.

5. *Frunzuliță de harbuz*. Colecția Alexandru Dânul; inf. Efimia Didenco, născută 1910, s. Harmața, r-nul Dubăsari.

LX. Mândra mea s-a măritat

1 *Când am plecat la armată.* Inf. Paulina LAndrei, 20 ani, 1968, s. Hârtop, jud. Suceava; culeg. Ion H.Ciubotaru; Fata fugită, v.4, 320; Ciubotaru, p.279.

2. *Spune-i, maică, lui Maria.* Inf. Bidașcu Călin, 50 ani, 2000, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac; variantă: inf. Onofriiciuc Ilie, n.1950, s. Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; col. Ștefanesa I. ș.a.; 7.VII.1970.

3. *Mândra mea s-a măritat.* Inf. Mihai Ciobanu, interpret profesionist de muzică populară, s. Bujor, jud. Lăpușna, col. Tudor Colac; publicat în: *Codrule, de-aș fi ca tine*, pp.49-50.

LXI. Merg/vin doi nurași pe/din sus

1. *Merg doi nurași pe sus.* Inf. Bulhac Parascovia, 70 ani, 1965, s. Roșietici, r-nul Florești, col. Băiești N., Damaschin P.; AF, f-159, p.219; Soroca, p.253.

2. *Mărs-am, mamă, ca norii.* Inf. Buda Anuca, 53 ani, 1984, loc. Libotin; Bilțiu, p.405.

3. *Foaie verde de harbuz.* Inf. Murzacov Ana, 61 ani, 1972, s. Codreanca, r-nul Strășeni; col. Ciobanu I., Ungureanu L.; CMJPM, pp.96-97, text 123.

LXII. Trec soldații/voinicii Dunărea

1. *Frunzuliță flori mărunte.* Cristi S.Negoescu, Poezii populare alese.., București, 1896.

2. *Frunză verde ș-o lalea. Cântece voinicești...*, pp.52-53; variantă: Alexandru Mica, *Cinci veacuri...*, vol. 21/2, nr.8.

3. *Cântă cucul vinerea.* Aurelian I.Popescu, *Războiul...*, p.97. Epitetul „curcanii" întâlnit în acest text a fost folosit pe larg de V.Alecsandri în ciclul *Ostașii noștri.*

4. *Dunăriță, apă lată.* Din com. Ocna Șugatag, jud. Maramureș; CC, p.156.

5. *Lungă-i, lată Dunărea.* Inf. Eudochia Socolovschi, 60 ani, 1938, s. Alcedar, jud. Orhei; cu mențiunea: „ofițerii români, când au venit în Basarabia (1918), o rugau mereu să le cânte acest cântec"; Gălușcă, p.135; în cadrul FFO, ed. a IV-a, 2000, acest cântec a fost interpretat de formația etnofolclorică *Colinda,* din or. Soroca, instructor artistic Tamara Boboc; a înregistrat Tudor Colac.

6. *Frunză verde de-arnăut.* Inf. Neculai Grozav, com. Trușeni, jud. Lăpușna, colecția Gheorghe Madan, p.11.

LXIII. La Plevna e mare foc

1. *Frunzuliță busuioc.* Inf. Popov Alexandra a lui Miron, 52 ani, 1973, s. Tașlâc, r-nul Grigoriopol; col. Botezatu Gr., Gancea I., Filip Iu.; AF, f-19, inv.3, d.254, p.106.

2. *În Plevna, la curtea domnească.* Publicat în CNVM, p.8; cu remarca: „Strigătul lui Osman-pașa nu mai este un ordin dat armatei osmane, în care erau încorporați reprezentanți ai diferitor popoare supuse Porții (în alte variante ale cântecului se adresează și tătarilor, sârbilor, ungurilor), ci mai curând un semn de neputință, o tânguire, de multe ori imprimând textului o notă ironică, satirică".

3. *Foaie verde siminoc.* Inf. Cujbă Efrem, 75 ani, 1992, s. Sălcuța, jud. Tighina; Popa, p.66, nr.63, T-17c.

LXIV. I-auzi, maică, turcu vine

1. *Frunză verde trei măline.* FFO, ed. a IV-a, 2000, faza zonală Bălți, inf. Olesea Bendas, 14 ani, s. Chetros, sector Fălești, jud. Bălți; a înregistrat Tudor Colac.

2. *Turcule, nu-ți vine jale.* Inf. Ciuciu Gh.Vasile, 78 ani, loc. Hârtoape; Monografie, p.219.

3. *Frunză verde troscățel.* În *Cântece voinicești...*, p.50.

4. *Frunză verde pui de nuc.* Ms. Gh. Madan *Cântece de codru,* p.18, de la Vera Croitor, s. Trușeni, jud. Lăpușna.

LXV. Pe un drum ce vine din munții Balcani

1. *Pe un drum ce vine.* Inf. Todiraș Viorica, 13 ani, 1971, (l-a învățat de la mama ei, de 45 ani, 1971), s. Popești, jud. Iași; MCPM, p.207, nr.276.

2. *Pe un drum ce vine.* Inf. Caba Alexandra, 82 ani, s. Dumeni, r-nul

Nouasulița, reg. Cernăuți și Tihovețcaia Ileana, 77 ani, s. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; culeg. Șeremet Luiza; AUC.

LXVI. Crăciun/An Nou fără de tihnă.

1. *Din jos dinspre mare.* Publicat în *Colinde din Transnistria,* pp.114-115; cu nota: „Colindă, care se cântă la casele unde flăcăii sunt plecați la armată". Este formată din trei propoziții muzicale, primele două simetrice, iar a treia — refrenul — diferită ca organizare ritmică. Fiecare vers se cântă de două ori, apoi refrenul.

De subliniat că această nevinovată colecție de colinde a avut de trecut printr-un adevărat calvar. Volumul „reproduce culegerea de colinde din Transnistria, apărută la Sibiu în 1944, care din cauza cenzurii comuniste instaurate atunci în România, a suferit grave omisiuni, eliminându-se orice nume ale locurilor de unde a fost înregistrat materialul, fișele informatorilor de la care a fost cules, prefața lui Traian Herseni, o parte din studiul introductiv și chiar titlul de Colinde din Transnistria". Colinda conține o portretizare reușită a ciobănașului și a maicii bătrâne.

2. *Ce haznă-i de astă sară* Publicată de cunoscutul folclorist clujean Dumitru Pop în AFJM, p.94.

3. *Tri feciori să întâlniră.* Inf. Lucian Dochia, 66 ani, 1987, loc. Costeni; publicată în *Colinde...,* p.300, text 417, cu titlul *Crăciun fără de tihnă.*

4. *Dalbe flori, de sărbători.* Inf. Dăncuș Nița, 40 ani, 1992, loc. Leud; Idem, p.302, nr.421.

5. *Cât am umblat în ci-asară.* Inf. Pașca Valeria, 35 ani, 1985, loc. Grosii Țiblesului, Idem, p.303, nr.422.

6. *Noi îmblăm să împlinim.* Inf. Chindriș Anuța, 63 ani, 1990, loc. Leud; Idem, p.304, nr.424, la subcapitolul „Războiul și ororile sale".

7. *Ascultați, măi frați români!* Idem, pp.48-51.

8. *Cu plăvanii de la jug.* Inf. Ion Paulencu, artist al poporului din Republica Moldova, solist al Operei Naționale din Chișinău, originar din s.Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; *Literatura și Arta,* nr.41, 6.12.2001.

9. *Tuturor le pare bine.* Inf. Grin Ana a lui Mihail, n.1913, 1987, or. Solotvino (Slatina), reg. Transcarpatică, Ucraina; AUC.

LXVII. La douăzeci și două iunie

1. *La douăzeci și două iunie.* Publicat în FPC, p.300.

2. *Douăzeci și doi de iuni.* Inf. Poclitar Varvara, n.1922, 7.VII.1970, s. Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; col. Ștefanesa I. ș.a.; AUC.

3. *Di zîua di 20 iuni.* Inf. Pogoman Z., 50 ani, 1986, s. Rachitna, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți, col. Iacobeț M., Fodorea A., Vasilica R.; AUC.

LXVIII. Război din pază-ș-unu

1. *Foaie verde foi trifoi.* Alexandru Mica, *Cinci vecuri...*, vol.V, *23/1*, nr.*5*.

2. *În anu patruzeci și unu.* FFO, ed. a IV-a, 2000, interpreți caporalii V.Gontea și I.Gornat; variantă: FFO, ed. a IV-a, 2000, Adrian Pascaru, or. Soroca; a înregistrat Tudor Colac.

3. *Foaie verde grâu mărunt.* FFO, ed. a IV-a, 2000, faza zonală Cahul, ansamblul folcloric ostășesc al Brigăzii III infanterie motorizată *Dacia;* a înregistrat Tudor Colac.

LXIX. Neamțule, bată-te-ar sfântul

1. *Neamțule, bată-te-ar sfântul.* AF, f-44, p.16, localizat or. Edineț, 1951; Junghietu, p.177; I.Buruiană, p.24.

2. *Măi, ghermane, ghermănel.* Inf. Babin C., s. Pârjolteni, jud. Lăpușna; col. Trofimov T.; publicat în CSB, p.86; PLP, p.323, text 131; Junghietu, p.88.

3. *Când fusei maicii mai drag.* Inf. Saveta Stan, căs. Ambruș, s. Câmpanii de Sus, jud. Bihor; col. Atanasie Popa; FRCB, p.29.

4. *Sus pe malul Nistrului.* Publicat în FMMRAP, 1972; Junghietu, p.373.

5. *Sus pe malul Nistrului.* Crestomație, p.376.

6. *Românie, Românie.* Inf. Cecan Constantin, 54 ani, 1973, s. Speia, r-nul Grigoriopol; col. Botezatu Gr. ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.254, p.280.

7. *Așterne, mamă, of, covoru.* G.Ceaicovschi-Mereșanu, p.109.

8. *Doamne, bate nemțișorii.* Publicat în: I [oan] Pop Reteganul, *Românul în sat și la oaste* (apreciat din cântecele lui poporale), Gherle, 1899, p.48; Tudor Pamfile, *Dragostea în datina tineretului român*. Text stabilit, cuvânt înainte și intregiri bibliografice de Petre Florea. București, 1998, p.77, cu remarca: „împotriva ostirii care duce „bădiții" departe rămân blesteme ca acestea...".

9. *Măi neamțule, și măi rus.* Localizat Cornești-Maramureș; CC, p.163.

10. *Neamțule-ai avea pacat.* Inf. Țiple Ion, 47 ani, 1987, s. Biserica Albă, r-nul Rahov, reg. Transcarpatică, Ucraina; col. Ion Buruiană; AF, f-19, inv.3, d.387, p.43.

11. *Foaie verde bujorei.* Publicat: FMC, p.258; Junghietu, p.176.

LXX. La Nistru la mărgioară

1. *La Nistru la mărgioară.* Inf. Larisa și Maria Popa, n.1947, 1965, s. Pripiceni-Răzești, r-nul Rezina; col. E.Junghietu; publicat în CMJPM, pp.83-84, text 107; FMM, p.90.

2. *Frunzișoară lozioară.* Inf. Ana Răileanu, s. Moldova, r-nul Cetatea Albă (Belgorod-Dnestrovschi), reg. Odesa; col. Demidovschi; publicat: CSB, p.45; PLP, p.285, text 44.

3. *Frunzul verde lozioară.* G.Ceaicovschi-Mereșanu, p.51.

4. Nistrule, pe malul tău. Inf. Maria Turică, 72 ani, 1987, loc. Creţeni; Zugrăvescu, pp.151-152.

5. Nestrule cu apî reci. Inf. Ştefan Ziruc, 22 ani, 1938, s. Mitoc, jud. Orhei; notat de elevii Filip Lefter şi Ion Oprea, Şcoala normală din or. Bălţi; Gălușcă, p.145.

6. Nistrule, apă vioară. Publicat de I.Buruiană, p.27; variantă: *Nestrule, apă năvală,* inf. Anghelici Mihail, 22 ani, 1947, s. Zagaicani, r-nul Dubăsari; Af, f-19, inv.3, d.21, p.107, ultimele versuri: Căpitan de pe vapor, / Deschide uşa că mor. / Deschide şi o fereastră / Ca să văd căsuţa noastră.

7. Nistrule, pe malul tău. Colecţia Alexandru Dănul; inf. Rozalia Naghiţ, născută 1925, s. Ţibulăuca, r-nul Dubăsari.

LXXI. Ici în vale la Tighina

1. Ici în vale la Tighina. Inf. Alexandra Pârvan, 67 ani, s. Bieşti, jud. Orhei; Popa, p.69, text 66, (T-27).

2. Rămâi casă, rămâi masă. Auzit de la Sorocianul, s. Grușca, r-nul Camenca; publicat în CPM, p.81; *Sorocianul* este, probabil, porecla informatorului.

3. Foaie verde de cicoare. Inf. Nicolae Lupu, 53 ani, 1994, or. Dubăsari; col. Tudor Colac.

4. Nistrule, ce curgi la vale. Din repertoriul cunoscutului interpret profesionist de cântece populare Nicolae Sulac, născut în s. Sadâc, jud. Căpuşna; TVM (Televiziunea Moldovenească), 20 septembrie, 2001; a înregistrat Tudor Colac.

LXXII. Lung e Prutul şi cotit

1. Frunză verde lemn topit. Publicat: Sevastos, p.105.

2. Prutule, apă vioară. Inf. Gheorghe Finea, s. Gogoşii de Pădure, jud. Dolj; culeg. P.Carman, 1921; Caraman, p.123.

3. Prutule, apî vioarî. Auzit de la Zamfira Şaramet din Hârlău. Variante: *Convorbiri literare,* an.XVI, p.267, doine culese de Elena Sevastos; Canianu, p.84.

4. Foaie verde poamă neagră. Inf. Croitor Gherghe, 1948, or. Comrat; col. Piscariov; AF, f-20, p.30; Bugeac, p.380.

5. Frundzî verdi lem (n) tochit. Auzit de la Vasile Alexa din s. Prăjeni, jud. Botoşani; Canianu, p.84. Variantă deosebită de nr.1.

6. Frundzî verdi di măr dulci. Aceleaşi surse, p.85.

7. Foaie verde grâu mărunt. Inf. Ţurcan Mihail al lui Chirilă, 79 ani, 1988, s. Frumoasa, r-nul Călăraşi; col. Nicolae Băieşu; AF, f-19, inv.3, d. 395, p. 134.

8. Prutule, pe malul tău. Inf. Colac Andrei, n.1936, 1999, com. Costiceni, r-nul Nouasulişa, reg. Cernăuţi; col. Tudor Colac.

9. *Cât eşti, Prutule, de mare.* Inf. Captari Iulia, 16 ani, 1969, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

LXXIII. Ş-a-mplut ţările cu noi

1. *Cât îi Moldova de mare...* Inf. Mihalceac L., s. Boian, r-nul Nouasulișa, reg. Cernăuți; col. Bacican S., Ghirba S.; AUC.

2. *Frunză verde trei banați.* Publicat în *Cântece voinicești...*, pp.49-50.

3. *Frunză verde de ovăs.* Inf. Josan Nina, în 1969, s. Alexandrovca, r-nul Voznesensc, reg. Nicolaev, Ucraina; col. Junghietu; CMJPM, pp.77-78, nr.98. Variantă: CNM, 1940, p.45; reieditat de Corneanu, 1956, p.32; PLP p.316, text 117.

4. *Frundzî verdi di aclaz.* Inf. Nastasiia Ștefănucă, 50 ani, s. Ialoveni, jud. Lăpușna; P.V.Ștefănucă, vol.1, p.85.

5. *De la Volga pân-la Șmidt.* Inf. Vieru I., s. Unchitești, r-nul Camenca; col. neindicat; AF, 1974, f-205, nr.258; Soroca, p.254; Stoianov, p.230.

6. *Foaie verde răsărită.* Inf. Popa Alexandra, 52 ani, 1973, s. Tașlâc, r-nul Grigoriopol; col. Botezatu Gr. ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.254, p.107. Variantă: Inf. Toader Mititelu, 33 ani, s. Cornova, jud. Orhei; P.V. Ștefănucă, vol.2, p.19.

7. *La vagzal, la Călăraș.* Auzit de la Barcuța Samson în februarie 1930, s. Butor, r-nul Tiraspol; CPM, p.58; Junghietu, p.84.

8. *Rămâi casă, rămâi masă.* Publicat în CNM, 1940, p.44; PLP, p.284, p.41.

9. *De la Oder mai în jos.* AF, f-35, inv.36, s. Chilia, r-nul Izmail, reg. Odesa, Ucraina, 1960; Junghietu, p.183.

10. *Bate tunul la Italia.* Apud C. Brăiloiu, citându-l pe Purecel, *Despărțire...*, pp.11-12.

11. *Foaie verde de scumpie.* Publicat în FNM, p.184.

12. *Pe munții Tirolului.* Inf. Preda Nicolae, n.1928, com. Marga; 6.XII.1963; Jampan, p.88.

13. *Arză-te focul de lume.* Inf. Nistor Cotul, com. Șanț, jud. Bistrița-Năsăud; col. Elisaveta Moldoveanu-Nestor; publicat în *132 cântece și jocuri;* Papadima, pp.335-336.

LXXIV. Numai foc, potop şi jale

1. *Foaie verde salbă moale.* Inf. Nae Aurel, com. Valea Muscelului, reg. Ploiești; col. N.Georgescu-Tistu; se referă la războiul balcanic din 1913; Papadima, p.431.

2. *Frunzuliță de sălcie.* Auzit de la Filipov Anisia, în decembrie 1930, s. Butor, r-nul Tiraspol; CPM, p.54.

3. *Din Siubursiu pân-n Zărtaica.* Inf. Filip Ipati, 39 ani, s. Zăvărtaica, r-nul Slobozia; P.V.Ștefănucă, vol.1, p.219.

4. Sus pe muntele Nehoi. Inf. Florea Puțurlan, loc. Măldăeni; Popescu, p.45.

5. Foaie verde trei alune. Alexandru Mica, *Cinci veacuri...*, vol.V, 22/1, nr.1.

6. Caii sar și frâu-și mușcă. Inf. Cheascu Domnica, 62 ani, s. Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; col. Ursuleac R.; AUC.

7. Frunză verde grâu mărunt. Inf. Sanda Călin, s. Vârlezi, jud. Galați; culeg. P.Caraman, 1922; Caraman, p.222.

8. Bată-te crucea de rus. Localizat în s. Stupca, jud. Suceava; CC, p.223.

9. Bate tunu la Italia. Localizat în s. Șeredeiu, jud. Sălaj; CC, p.223.

10. Își în vali la Sinaia. Inf. Cacov Nicolae al lui Ion, 48 ani, s. Malovata, r-nul Dubăsari; col. A.Hîncu ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.255, p.43.

11. În pădure la Onești. FFO, ediția a V-a, 2001; din repertoriul ansamblului etnofolcloric *Țărăncuța*, or. Durlești, mun. Chișinău. A înregistrat T. Colac.

LXXV. Scobori, Doamne, pe pământ

1. Frunzișoară arnăut. Inf. Pogreban Zaharia, 65 ani, 1947, s. Delachău, r-nul Grigoriopol; AF, f-19, inv.3, d.81, nr.34; col. Șerbul V.

2. Of, of, în anul patru-ș-unu. Inf. Marian Dumitru, 67 ani, 1988, s. Țibirica, r-nul Călărași; col. Nicolae Băiești; AF, f-19, inv.3, d.395, p.340.

3. Frunzișoară de-arnăut. Ms. Gh. Madan, *Cântece de codru*, p.9, de la Gh. Chiriac, știe carte, din Hâjdieni, jud. Bălți.

LXXVI. Merg vagoane cu răniți

1. Vine trenul cu vagoane. Inf. Ceban Constantin, 54 ani, 1973, s. Speia, r-nul Grigoriopol; col. Botezatu Gr. ș.a.; AF, f-19, inv.3, d.254, p.281.

2. Vine trenu ca focu. Nelocalizat; CC, p.113.

3. Vine trenul Principesa. Publicat în „Țara fagilor", almanah cultural-literar editat de Societatea culturală „Arboroasa" din Cernăuți, 1996, p.175, la rubrica *Folclor bucovinean*, cu remarca „Din colecția muncitorului silvic Dragoș Tochiță, s. Pătrăuții de Sus, r-nul Storojinet, reg. Cernăuți.".

4. Foaie verde salbă moale. Inf. Ciobanu Maria, 18 ani, 1947, s. Ustia, r-nul Dubăsari; col. Spatari M.; AF, f-19, inv.3, d.21, p.133.

5. Foaie verde-a bobului. Inf. Alexandra Pârvan, 67 ani, 1992, s. Bieți, jud. Orhei, col. Steluța Popa; publicat: Popa, pp.67-69, (T-42), cu titlul *Sus la cotul Donului.*

LXXVII. Jalea prizonierului

1. Frunză verdi foi di crin. „Alcătuită în plin de Ilie N.Grozav din satul Trușeni, — menționează Gheorghe Madan în: Ms.-VI-238, Biblioteca centrală universitară *M.Eminescu*, Iași; inv. Ms.-764. Gheorghe Madan, *Un sat basarabean de codru. Trușenii.* Textul apare cu titlul *Cânticul plenicilor*".

2. *Ascultați măi frați încoa.* Acest „jurnal oral" aparține lui Grigore Masan Pascu, 77 ani, 1958, fost prizonier român în URSS. Textul i-a fost comunicat profesorului Mihai Pop la 7 iunie 1958, Domnia Sa introducându-l în Arhiva Institutului de Etnografie și Folclor *C.Brăiloiu*, fond informații, dosar 19695, filele 128-130. Creatorul a mai făcut și următoarea precizare: „M-am sculat noaptea și-am scris-o, că m-am temut că o uit. Le-am făcut noaptea eu. M-am sculat la 12 noaptea fix. Am scris-o". Publicat de Ion I.Drăgoescu, *Jalea prizonierului român*. Contribuții etnologice la studiul celui de-al doilea război mondial. REF, (38), 1-2, 1993, pp.160-161.

3. *Frunză verde fir de linte.* Publicat de P.V.Ștefănucă, având titlul „Cântece dinainte de războiu", Cuvânt Moldovenesc, An.XXV, nr.7, 13 februarie 1938; P.V.Ștefănucă, vol.2, pp.84-85.

4. *Drăgălașă primăvară.* Creatorul textului, așa cum se prezintă la sfârșitul „jurnalului oral", este Țundrea Ilie, din com. Laslovară, comitatul Severin, prizonier de război în Italia. LDD, pp.191-192.

5. *Vai sărmană țară dulci.* Ms. Gh. Madan, *Cântece de codru*, cu titlul *Cântec ostășesc*, pp.126-128. Alcătuit de Ilie Grozav din s. Trușeni, jud. Lăpușna în 1916, pe când se afla în captivitate.

LXXVIII. Unde ți-a fost dat/scris ca să mori?

1. *Măi soldat din Roșiori.* Inf. Parpauț Natalia, s. Nesvoia, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Cebotari A.; AUC.

2. *Măi soldate puișor.* FFO, ed. a III-a, 1999, fază zonală; inf. Ludmila Stiharu, 14 ani, s. Lopatnic, jud. Edineț; a înregistrat Tudor Colac.

3. *Măi soldate roșior.* Inf. Duminică Andrei, n.1913, 1971, s. Leordoaia, r-nul Călărași, col. Botezatu Gr.; AF, f-233, p.32; PLP, pp.322-323, text 129; cântecul provine din balada *Ciobănași de la miori*.

4. *Ș-am zis verde de doi meri.* Publicat în „Duminica poporului", an.XI, 1927, nr.23-24, p.7; culeg. D.Urzică, institutor, Dorohoi; Ciubotaru, p.86.

5. *Măi soldati vanatori.* Inf. Gogoman Z., 50 ani, s. Rachitna, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Iacobeț M., Fodorea A., Vasilica R.; AUC.

6. *De-aici până-n Rusia.* Localizat s. Cheșu, jud. Bihor; CC, p.197.

7. *Măi frate de lângă mine.* Publicat de I.Buruiană, p.29.

8. *Fratele meu, bunul meu.* Bocet de la Eva Codrea, în: C.Brăiloiu, *Opere*, vol.IV, 1979, Modele de fișe de observație, p.288.

9. *Pe șoseaua care duce.* FFO, ed. a IV-a, 2000, ansamblul folcloric ostășesc al departamentul trupelor de grăniceri; a înregistrat Tudor Colac. Variantă: Inf. Ion Cernei, or. Căușeni, jud. Tighina, deținător al premiului I, FFO, ed. IV-a, 2000, a înregistrat Tudor Colac.

10. *Între Iași și-ntre Galați.* Localizat s. Belcești, jud. Iași; „Floarea dorurilor", 1907, 5 august; CC, p.205.

LXXIX. Merge-o maică la fântână

1. Merge-o maică la fântână. FFO, ed. a IV-a, 2000, faza zonală Bălți, interpretă Vitalina Maievschi-Demenciuc; a înregistrat Tudor Colac.

2. Colo-n vale într-o vâlcea. Inf. Poclitar Varvara, n.1922, 1970, s. Voloca, r-nul Hliboca, reg. Cernăuți; culeg.: Pucaievici, Ștefanesa, Ștefureac, Barcine; AUC.

3. La fântână, la cișmea. Inf. Mihai Vulpe, 72 ani, 1992, s. Sadova, r-nul Călărași; col. Steluța Popa; Popa, p.67, nr.64 (T-28b).

LXXX. Împărate, nu te bate

1. Niculai tu, împărate. Auzit de la Sorocian, s. Grușca, r-nul Camenca; CPM, p.45.

2. Împărate, împărate. AF, f-6, pp.40-41, s. Șerpeni, r-nul Anenii Noi, 1946; Junghietu, p.87

3. Frunză verde trei granate. Gh.Cernea, Transilvania; Papadima, p.336.

4. Împărate, împărate. Folclor din Moldova, 1, 1969, p.503; inf. Maria Vasile Roșca, Suharău-Dorohoi, (16.V.1917); Ciubotaru, pp.77-78.

5. Înălțate împărate. Foaia poporului, din jurul Aiudului, reg. Cluj; culeg. Sabin Safta; Papadima, p.253.

6. Înălțate d-împărate. Eminescu, p.116.

LXXXI. Toți plugarii sunt soldați

1. Foaie verde sălcioară. Alexandru Mica, *Cinci veacuri..*, vol.V, 23/2, nr.15.

2. Vine vremea plugului. Inf. Filip Savă, 72 ani, 1984, loc. Suciu de Jos; Bilțiu, pp.401-402.

3. Foaie verde d-avrămească. Inf. Stancu ion, 39 ani, 1947, com. Corbi, jud. Argeș; culeg. D.Al.Nanu; FA, p.312.

4. Dulce, dragă primăvară. Publicat de Gheorghe Vornicu, *Cântece și strigături din Bihor (Crișana) și Oaș,* în *Folclor din Transilvania,* vol.I, p.117, text 13.

5. Tuturor le pare bine. Inf. Vasile Bărbătei, 37 ani, 1930, com. Dacia, jud. Brașov; publicat de Gheorghe Cernea, în *Comori din Ardeal,* p.349, text 1087.

LXXXII. De te-i duce-acasă, vere

1. De te-i duce-acasă, vere. Inf. Junea Ana, 29 ani, 1972, s. Bașcalia, r-nul Comrat; col. Botezatu Gr., Hîncu A.; AF, f-245, p.85; Bugeac, p.380.

2. Am zâs verdi meri, peri. Inf. Cibotari Vasile al lui Grigore, n.1927, 1988, s. Copanca, r-nul Slobozia; AF, f-19, inv.3, d.396, pp.229-230; col. E.Junghietu.

LXXXIII. Vin doi fraţi din cătănie

1. *Sus în deal pe lângă vie.* FFO, ed. a IV-a, 2000, int. Larisa Baranovschi, 19 ani, s. Volovița, jud. Soroca; a înregistrat Tudor Colac.

2. *Sus pe dealul Ulmului.* G.Ceaicovschi-Mereșanu, p.*55*; variante: Stoianov, p.219; inf. Z.Budunia, n.1922, 1945, s. Gura Galbenă, r-nul Cimișlia; DCJ.

3. *Di la Mărășești la vali.* Inf. Chirilă Lungu, *25* ani, 1938, s. Alcedar, jud. Orhei; „știe cântecul de la tatăl său, care-i cântăreț renumit"; Găluşcă, p.139.

4. *Foaie verde baraboi.* FFO, ed. a III-a, 1999, etapă zonală, inf. Ludmila Stiharu, 14 ani, s. Lopatrnic, jud. Edineț; a înregistrat Tudor Colac.

LXXXIV. Toţi militărașii vin...

1. *Foaie verde matostat.* FFO, ed. a IV-a, 2000, din repertoriul formației folclorice *Haiducii Moldovei*, or. Strășeni, solistă Eugenia Popa; a înregistrat Tudor Colac.

2. *Foaie verde matostat.* FFO, ed. a IV, 2000, formația Haiducii Moldovei, or. Strășeni, solistă Eugenia Popa; a înregistrat Tudor Colac.

3. *Foaie verde și-un pelin.* Inf. Stanca Zlate, s. Vârlezi, jud. Galați; culeg. P.Caraman, 1921; Caraman, p.212.

4. *Costică, flăcău frumos.* Idem, pp.111-112.

5. *Ionel, băiat frumos.* Din repertoriul lui Mihai Ciobanu, interpret profesionist de cântece populare, s. Bujor, jud. Lăpușna; a înregistrat Tudor Colac; variantă identică în AUC, localizată în s. Mămăliga, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; inf. și col. neindicați.

6. *S-a sfârșit războiul.* Inf. Golovco Nina a lui Pintilie, 18 ani, 1973, s. Tașlâc, r-nul Grigoriopol; col. Botezatu Gr. ș.a.; AF, f-19, inv.*3*, d.*254*, pp.119-120; variantă: inf. Bodrug Simion, 66 ani, s. Oxintia, r-nul Dubăsari; col. Hîncu A.; AF, f-19, inv.*3*, d.*387*, pp.176-177; text folclorizat, inspirat din versurile poetului Grigore Vieru.

7. *Frunză verde ș-o scunchie.* Inf. Dediu Nina a lui Ion, 15 ani, 1947, s. Strâmba, jud. Bălți; col. Mocreac Ion; AF, f-19, inv.*3*, d.*24*, pp.134.

8. *Frunzuliță ș-o scumpii.* Arhiva FFO, Chișinău.

9. *Azi e nor, mâne-i senin.* Arhiva FFO, Chișinău.

LXXXV. Din armat-când am venit

1. *În armatî când am plecat.* Inf. Nițulachi Nina, 17 ani, 1987, s. Pohrebea, r-nul Dubăsari; col. Hîncu A. ș.a.; AF, f-19, inv.*3*, d.*253*, pp.*63-64*.

2. *Când am mers la recrutare.* Inf. Bidașcu Călin, *50* ani, 2000, s. Dumeni, com. Costiceni, r-nul Nouasulița, reg. Cernăuți; col. Tudor Colac.

3. *Bate vântu papura.* [Inf.] Iosif Olariu, învățător; publicat de *Jompan*, p.411.

4. Codrule cân-te-am trecut. Publicat de *Steşco*, p.149, „de la mama mea".

LXXXVI. Patru boi cu lanţu-n coarne

1. Patru boi cu lanţu-n coarni. Inf. Vozian Ecaterina a lui Pricope, n.1921, 1988, s. Copanca, r-nul Slobozia; col. E.Junghietu; AF, f-397, caiet 1, p.233.

2. Foaie verde salbă moale. Inf. Corbu Costică, 45 ani, 1964, com. Căteasca, jud. Argeş; publicat de Marin Buga, Folclor de pe Argeş, text 87, pp.873-874.

LXXXVII. Vară, vară, primăvară.

1. Vară, vară, primăvară. Publicat de I.Buruiană, p.26.

2. Vară, vară, primăvară. (variantă), Popa, nr..55, (T-30e), pp.60-61.

LXXXVIII. Femei în linia întâi de luptă

1. Fata de la Cozia. În: *Vorbe de duh, anecdote şi întâmplări ostăşeşti.* Adunate şi transcrise de Mircea Cârloanţă, Buc., Editura Militară. 1965, p. 115.

2. Maria Putoianca. Idem, p. 117.

3. Ecaterina Teodoroiu. Idem, p. 120.

4. Sergent Elenta Chiriţă. Idem, p. 123.

5. Vrâncioaia. Idem, p. 118.

LXXXIX. ...De la daci, de la romani

1. Dromihete şi Lisimah. În: *Vorbe de duh, anecdote şi întâmplări ostăşeşti.* Adunate şi transcrise de Mircea Cârloanţă, Buc., Editura Militară. 1965, p. 9.

2. Şiretlicul lui Decebal. Idem, p. 49.

3. Tracii şi romanii. Idem, p. 86.

4. Să mori neînfrânt... Idem, p. 92.

5. Ducele Ramung. Idem, p. 54.

6. Puterea exemplului personal. Idem, p. 104.

7. Marathon. Idem, p. 110.

8. Cârstele din Capitoliu. Idem, p. 156.

9. Tărie. Idem, p. 99.

10. Raport în trei cuvinte. Idem, p. 161.

INDICE DE MOTIVE ȘI VARIANTE

A

A dat ordin mareșalul
A plecat Ghiță-n armată
A trecut an cu an
A sosit un tren în gară
A sunat mobilizarea
A venit o veste-aseară
A venit vremea de mine
Acum toată lumea plânge
Adio, dragă, plec, mă duc
Adio, rudele mele
Ai, rusule, pune pace
Alții-au rămas prin Carpați
Amară-i frunza de nuc
Amărât mi-i sufletul
Am lăsat frați și surori
Am lăsat pâine pe masă
Am plecat copil din sat
Am plecat cu mare dor
Am plecat flăcău din sat
Am plecat înspre Carpați
Am plecat recrut din sat
Am primit asear-scrisoare
Am primit mai ieri hârtie
Am primit ordin aseară
Am pus mâna pe condei
Am pus mâna pe hârtie
Am rămas frunză uscată
Am stat numai concentrat
Am trecut munții Carpați
Am un frate la Berlin
Anul patruzeci și unu
Ardă-l focul de război
Ardă-l focu pe Caucaz
Ardă-te focul, sarșină
Ardă-te focul, Sibii
Ardă-vă focul, Carpați
Arde-le-ar focu de șanțuri
Arde Plevna toată-n foc
Are maica trei băieți
Are mama doi feciori
Arză-l focu de Balcani
Arză-l focul ciocârlan
Arz-o focul cătănie
Astăzi toată lumea plânge
Aș mai cătăni un an
Aș mai scrie dar nu pot
Aș muri, moartea nu-mi vine
Așa maica te-a blestemat
Așa-i rândul fetelor
Așa-i românul
Așa-i soarta fetelor
Așa-i viața de soldat
Așa-mi vine să mă duc
Au trimis ordin la mine
Au venit băieți în sat
Aud granița cea mare
Auzi, ceasul bate unul
Auzi cum bubuie tunu
Auzi goarnele cântând
Auzi, liți, straja vine
Auzi, mândră, cucul cântă
Auziți, românii pleacă
Avea maica doi feciori
Azi cazaci-s la Aneni
Azi îi lumea supărată
Azi trăiesc tot cu bănat

B

Bade, dorul de la tine
Badea calu-și potcovea
Badea meu e bănățean
Badea-l meu e moldovan
Bat-o boala moscălie
Bate rusul nencetat
Bate tunul american
Bate tunul la Englezi
Bate tunul la Italia
Bate tunul japonez
Bate tunul neamțului
Bate tunu-n Franției
Bate tunu-n lumea toată
Bate tunu-n Suslănești
Bate vânt de la Carpați
Bate vântu papura
Bate vântul pe hotare
Bate vântul printre munți
Bată-l focu pe-mpăratul
Bată-te crucea de rus
Bată-te, măicuță, bată
Bată-te, neamțule, bată
Bărbatul meu nu este mort
Băteau tancurile și tunul
Bine mai trăiam flăcău
Bine mi-a mai fost odată
Bine-i să fii marinar
Bradule, copac frumos
Bradule, molid frumos
Brăduleț munte frumos
Brădușor tânăr, frumos
Bubuie tunul turbat
Bucovină, țară dulce
Bun rămas, tată iubit
Bună seara, mândră bună
Busuioc bătut de vânt
Busuioc verde tocit

C

Ca la Paști pomi înfloriți...
Ca oriunde colindăm
Ca să întri în Carpați
Cade-un grănicer și moare
Caii sar și frâu-și mușcă
Care înscriu militarii
Carol trece Dunărea
Carte-n patru cornurele
Cam prin treizeci și nouă
C-am scos plugu din ocol
C-am stat la umbră sub nori
C-aș fi fecior pe acasă
C-așa sună tunurile
C-așa suntem blestemați
C-așa vin snariadurile
C-așa vin plumbii pe noi
C-așa-i dată la cătană
Că bărbatu-n oaste zace
Că de când m-am concentrat
Că de la luptă te-ai întors
Că și doru-i mare câine
Că dușmanu-i mare câine
Că ei-s șoimi de prin Carpați
Că i-o tuns pe doi ciobani
Că e glonțul mititel
Că eu când carte am scris
Că granatul unde pică
Că le-am fost iubitul lor
Că la Plevna-i mare foc
Că l-au-ngropat între străini
Că m-așteaptă trenu-n gară
Că merge trenul la beci
Că mi-i omul concentrat
Că m-am dus tânăr copil
Că m-a strâns neamțu-n zăbon
Că ne-o rupt neamțu picioru
Că-n Varșava-i mare foc
Că-n Berlin se fac tranșei
Că-n Bosnia-i mare foc
Că n-am avut nici un Crăciun
Că pe mine m-a-ngropat
Că războiul nu-i o clacă
Că s-a-nceput foc în țară
Că soldatului i-i dat

Că tatu-i mort în război
Că tu, cucule-mi cânți mie
Că ți-am fost dulce fecior
Că ți-am fost și eu fecior
Că ți-am fost mare fecior
Că ți-am fost voinic fecior
Că toți sunt morți în Carpați
Că vă vin flăcăii acasă
Căci așa lor le-au fost dat
Căci au ordin să execute
Căci cu cari eu am plecat
Căci e glonțul mititel
Căci mai am un an de zile
Căci nădejde nu-i acasă
Căci prin văzduh vin gloanțe mii
Că-i frumos armat-a face
Călin, tânăr frumos
Călcăm două țări toate
Căpătat-am porunca
Căpitane, căpitane
Căpitane Solomoane
Cărticică, cărticea
Cărticică-n cornurele
Către munții cei Carpați
Cătănia cui i-e dragă
Cătănia-i jug de-aramă
Cătănia mi e dată
Cătănia tot nu-i grea
Cătănie blestemată
Cătănire-aș cătăni
Când a fost să mai iubesc
Când acasă m-am întors
Când am fost și eu la trai
Când am vrut să mă petrec
Când a-nceput tunurile
Când anii mi s-au plinit
Când o bătut doba-n sat
Când Crăciunul a venit
Când de-acasă am plecat
Când de-acasă mi-ai plecat
Când era bădița-acasă
Când eram să trăiesc bine
Când eram tânăr băiat
Când erați voi în Carpați
Când gândesc că toamna vine
Când i-am fost mândrii mai drag
Când îi primi aist bilet
Când îmi era mai drag
Când îmi petreceam mai bine
Când îmi scrii tu mie carte
Când îmi vine dor de-acasă
Când la răvizii mă luă
Când la recrutare a fost
Când m-au luat la încorporare
Când mi-o fost să-mi prind drăguță
Când n-am să-ți mai scriu scrisori
Când oi fi pe la Rahău
Când plecam eu la armată
Când plecam eu la cazarmă
Când pleacă cătănile
Când plecau feciori la tuns
Când să trecem peste Prut
Când scrisoarea nu mai vine
Când te cheamă la armată
Când te duci acasă, vere?
Când te-ai face și-ai vedea
Când trecurăm Prutul, frate
Când ți-a fi dor, să mă cați
Când veneam eu din armată
Când vreau să mă odihnesc
Cântă cuce, limba-ți pice
Cântă cuce, nu-i cânta
Cântă cucu pe butuc
Cântă cucu pe fântână
Cântă cucu pe găleată
Cântă cucu peste vale
Cântă cucu pi nuieli
Cântă cucu pi zăplaz
Cântă cucu sus pe casă
Cântă mama cucului
Cântă cucul între ramuri
Cântă cucul luni și marți
Cântă cucul miercuri, joi
Cântă cucul pe tulpină

Cântă cucul, se rotește
Cântă cucul sus pe casă
Cântă cucul sus pe crengi
Cântă cucul ud de rouă
Cântă cucul vinerea
Cântă cucu-n deal cu jale
Cântă cucu-n deal la vie
Cântă cucu-n doi fagani
Cântă cucu-n poieniță
Cântă cucu-n vârf de munte
Cântă cucu-n vârf de nuc
Cântă o privighetoare
Cântă puiul cucului
Cântă-mi, cuce, numai mie
Cântă-mi dorul de-ngrădit
Cântecel bucovinean
Cât e pământu de mare
Cât ești, Prutule, de mare
Cât îi șoseaua de lată
Cât îi viața mea de bună
Cât îi Moldova de mare
Cât îi Odesa de mare
Cât îi Serbia de mare
Cât Odesa e de mare
Cât oi fi-n miliție
Cât pe lume-ai să trăiești
Câtă boală-i pe sub soare
Câte flori pe lume cresc
Câte lacrimi i-i dat
Câte le-am făcut pe lume
Câte stele sunt pe cer
Câte șanțuri am săpat
Câte-n sat eu am lăsat
Ce bine când pe vremea mea...
Ce fluieri, neică, a jale?
Ce fluieri, soldat-a jale?
Ce fluieri, voinic, a jale?
Ce focșor și ce amar
Ce haznă-i de astă sară?
Ce negreață după noi
Ce mi-a fost mai drag pe lume
Ce plângi, mândro, când mă vezi?
Ce să-i fac eu dorului?
Ce te uiți, soldat, la soare?
Ce-ai avut de gând tu oare?
Ce-mi șuieri, flăcău, a jale?
Cinci vagoane cu răniți
Ci vine Dunărea mare
Cine mă prinde cătană
Cine m-a scris la armată
Cine mi-o stârnit jindar
Cine m-o luat cătană
Cine trece prin oraș?
Cine va citi ce-am scris
Cine-a zis dorului dor
Cine-a paște vaca mami?
Cine-a stârnit drumu-n jos
Cine-a stârnit căpitanii
Cine-a stârnit cătănia
Cine-o făcut cătănia
Cine m-o scris la armată
Cin-le-o pus mâna să scrie
C-în armată n-am fost eu
Clopotele-s tunurile
C-o venit trenu în gară
C-o murit el din picioare
Cobori, Doamne, pe pământ
Codrule, pice-ți frunza
Colo sus, în munții Carpați
Colo-n deal la Slobodzii
Copii mici și cu neveste
Costică, flăcău frumos
Concentrare, concentrare
Concentrații din armată
Craii-s duși tăt la bătaie
Crezi, leliță, nu mă crezi
Creșteți, flori, și înfloriți
Cu dorul nu m-ai găti
Cui îi plac vorbe de jale
Cuce, cuce, nu-mi cânta
Cucu cântă prin zăvoi
Cucu cântă pe colnic
Cucu cântă sus pe-o creangă
Cucu, cucu și iar cucu

Cucul cântă și se lasă
Cucule cu ρene verzi
Cucule cu ρene rari
Cucule cu ρene sure
Cucule cu ρene scumρe
Cucule, cucule, hăi
Cucule, mare dușman
Cucule, ρasăre sură
Cucule, ρană albastră
Cucule, ρeană merie
Cucule, ρica-ț-ar limba
Cucule, ρica-ț-ar ciocu
Cucule, te duci și vii
Cucule, tu n-ai știut
Cuculeț, nu-mi fi dușman
Cucușel cu creastă ρroastă
Cucușel cu ρene roș
Cucușel cu ρene verzi
Cucușor de ρe harag
Cum bubuie tunurile
Cum șuieră trenu-n gară
Cun Bela, tovarăș, frate
Curuiește-mi cămeșa
Curge Nestru de huiește

D

Da amu la liberare
Da dorul la ce rămâne?
Da eu mâini sunt mireasă
Da grozav cu tunurile
Da m-ai făcut, mamă, fecior
Da mâine voi fi soldat
Da Niculai numa-mρărate
Dacă mă făceai o fată
Dar acum la liberare
Dar când m-am demobilizat
Dar chemarea mi-a sosit
Dar cine ne-a despărțit
Dar de tun e moartea grea
Dar granatul când coboară
Dar l-a ρrins un dor de casă
Dar mai greu la cavalerie
Dar mai greu și mai amar e traiul de militar
Dar mai negri sunt Carρații
Dar mi-i dor de părinți tare
Dar mi-i greu dorul matale
Dar obuzul unde zboară
Dar ρe mine n-are cine
Dar ρoρă cine mi-o fi?
Dar te rugăm, Doamne sfinte
Dară de-aesta necaz
Dam adio la Carρați
Dați un toc și-o călimară
Dau tunari cu tunurile
Dă-i răsρuns scrisorii mele
Dă-mi drumu din concentrare
De-acu vine înc-o vară
De aflați voi, militari?
De-aici ρână-n Rusia
Deasuρra căzărmii mele
De când acasă n-am fost
De când badea mi s-a dus
De când focul ai ρornit
De când nemții mi-au rupt mâna
De când Nistru am trecut
De când s-a-nceρut război
De când sunt, mândro, recrută
De când s-a stârnit război
De ce cânți, neică, a jale?
De ce cânți, badeo, de jale?
De ce ești așa de mare?
De ce nu m-ai făcut fată?
De ce stai, soldat, cu jale?
De cinci ani avem război
De cine dorul se leagă
De cine mie mi-i dor
De dorul inimii mele
De jalea vieții mele
De la București la vale
De la Cosăuți la vale
De la Cernăuți la vale
De la Chișinău la vale

De la Cracov mai la vale
De la Nistru mai încoace
De la Nistru mai la vale
De la Nistru pân-la Prut
De la Oder mai în jos
De la Oder mai la vale
De la patru roșiori
De la Plevna mai la vale
De la Plevna trec la Dii (Vidin)
De la Prut pân-la Carpați
De la Prut și din Carpați
De la Tighina la vale
De la Tisa mai la vale
De la Țiganca la vale
De la Volga pân-la Șmidt
De n-ar fi badea cătană
De nașterea care vine
De prin munți, de prin Carpați
De prin văi, de prin Carpați
De te-ajunge dor de mine
De te duci, puiule, duci
De trei ori bubuie tunul
De trei ori eram să mor
De trei ori doba va bate
De te-i duce-acasă, vere
De ți-a fi de mine dor
De ți-i dor, lele, de mine
De unde cătana pleacă
De urât mânca-l-ar focul
De vrei, mândro, să mă vezi
Dezertarea nu e bună
De-a fi dor de la părinți
De-ai ști, maică, traiul meu
De ar fi arma din soc
De ar fi arma din stuf
De-ar fi dorul ca holda
De-ar fi dorul ca pădurea
De-ar fi dorul vânzător
Decât, maică, la moscali
Decât, maică, mă făceai
Decât slugă și cătană
Decât slugă și argat
Decât slugă la popa
Decât traiul prin străini
Deseară la ora zece
Deseară recruții pleacă
De-i vedea că nu mai scriu
De-i vedea că Prutu-i lin
De-i vre, mamî, să mă cați
Di la Don la Leningrad
Din armat-când am venit
Din Bacău înspre Carpați
Din Braila-n Calafat
Din Dunăre și Carpați
Din Fălciu pân-la Țiganca
Din Fălciu pe râul Prut
Din Giurgiu pânâ-n Galați
Din Giurgiu și din Galați
Din jos dinspre mare
Din Siuburșiu pân-la Hlinaia
Din spital îți scriu o carte
Din Vaslui înspre Carpați
Di ziua di douăzeci iuni
Dincolo peste Carpați
Dincolo-n Austria
Dimineața când mă scol
Doamne-așa mi-o fost scris mie
Doamne, ajută orișicui
Doamne, ajută vărului
Doamne, bate nemțișorii
Doamne, ce-o fi peste munți
Doamne, ce de nalți sunt munții
Doamne, doamne, negri-s munții
Doamne, de ce-s negri munții
Doamne, negri mai sunt munții
Doamne, rău fuse-i ursat
Doamne, rău m-ai blestemat
Doamne sfinte, luminate
Doar pe mine n-are cine
Doi flăcăi alături ea
Domnul Isus Hristos
Dorul badii scris pe grindă
Dorul de surori mă usucă
Dorul de la bădița

Dorul, mândră, de la tine
Dorul mândrei mă topește
Dorul mândrii când m-ajunge
Dorul meu e călător
Dorul meu pe unde umblă
Dorul meu și dorul tău
Dorul tatii mă doboară
Douăzeci și două iunie
Drag îmi e să fac armata
Drag mi-a fost calul bălan
Drag mi-a fost să fiu soldat
Drag mi-a fost soldat să fiu
Dragă, cin-te-o fi grijit?
Dragă măicuță cu dor
Dragă mi-a fost lumea mie
Dragu-mi-i că sunt cătană
Dragălașă primăvară, la prizonieri
  ești amară
Drăguță Sfântă Marie
Dulce-i glasul cucului
Dulce-i viața când ești militar
Dumnezeu acum ne bate
Dumnezeu e mânios
Dumnezeu ne-a pedepsit
Dumnezeu s-a mâniat
Dumnezeu sfântul te ierte
Dunăre, apă vioară
Dunăriță, apă lată
După plug vezi un moșneag
Dusu-i badea-n cătănie
Du-te, bade, fă-ți armata
Du-te, carte, și pornește
Du-te, dor, cu dorurile
Du-te dorul și ți-l leagă
Du-te, du-te, dorule
Du-te, neică, la armată
Du-ți, bade, dorul cu tine

E

E Crăciun de vesălie
Ei au ordin să-l împuște
El de dor începe-a scrie
Eliberează, doamne, odată
Era luptă în Carpați
Eu am casa cucului
Eu am pus pușca pe iarbă
Eu aicea răbd necaz
Eu am scris la mama mea
Eu cu dorul tău ce-oi face
Eu cu dorul tău petrec
Eu cu drag încep a scrie
Eu din sat când am plecat
Eu de astăzi plec din tine
Eu din sat nu m-aș mai duce
Eu departe, tu departe
Eu duminică-s mireasă
Eu fac tragere pe cai
Eu mai am, mândro, mai am
Eu mai am o zi sau două
Eu mă duc, codrul rămâne
Eu mă duc în țări străine
Eu mă duc, maică, de-acasă
Eu mă duc, maică, în lume
Eu mă duc, maică, mă duc
Eu mă duc, mândră, ca mâine
Eu mă duc, mândră, mă duc
Eu mă duc, mândro, cătană
Eu mă duc, mândro, de-acasă
Eu mă duc, mândro, de mâine
Eu mă duc, puica-mi rămâine
Eu mă duc, puică-n armată
Eu mă duc, puică-n cătană
Eu mă duc să fac armata
Eu mă duc, soră, în cătane
Eu mă duc, țara mă cheamă
Eu pe munții Carpați mor
Eu plec, puică, la armată
Eu plec, mândro, militar
Eu sunt, mamă, fiul tău
Eu sunt soldat de frunte
Eu ți-am spus, tu n-ai crezut
Eu ți-am spus, mândră, ți-am spus
Eu ți-am spus, mândro, mă duc

Eu ți-am spus, mândro, odată
Eu vă amintesc prin carte

F

Fac armat-la artilerie
Fă, Doamne, zilele mici
Fă-mă brâu pe lângă tine
Fă-mă, doamne, ce mi-i face
Fă-mi, maic-o pâine de drum
Fă pace, nu te mai bate
Fetele se duc la horă
Fie neamțu-afurisit
Fie pâinea cât de bună
Fire-ai, maică, blestemată
Fir-ai al naibii de trin
Fi-u-ai, Hitler, blăstămat
Fluieră, mândro, și cântă
Fluiera trenul la gară
Fluiera un tren în gară
Frați, surori, la revedere
Frații de peste Carpați
Frățioru meu se duce
Frumoasă-i viața cât ești militar
Frumos doarme-on grănicer
Frumos doarme-un voinicel
Frumos praznic luminat
Frumușei și creți la chică
Frunză verde buruiană
Frunză verde de cireșe
Frunză verde de gutuie
Frunză verde din fereastră
Frunză verde stejărel
Frunzuță de-o garofiță

G

Gazda-i dusă-n țări străine
Găsii piatra răsturnată
Gătește-mă, măiculiță
Ghermanie, Galiție
Ghiță calul potcovește
Ghițișor de peste deal
Gloanțele ca ploaia curg
Gloanțele picau pe noi
Gloanțele sunt mărunțele
Goarna o răsuna
Goarnele veste ne dau
Grea-i armata la jandarmi
Grea-i armata-n infanterie
Greu, doamne-i la infanterie
Grea e viața prin străini
Grea viață e în armată
Grea-i viața de marinar
Grea-i viața de militar

H

Hai, frați, hai, frați
Hai, hai, domnule Nihai
Hai mamă, și mă-i petrece
Hai, măicuță, la răscruce
Hai, măicuțo-n astă seară
Hai, mândruță, până-n gară
Hai, mândruță, pân-la cruce
Hai, mândruțo, să fugim
Hai, mândruțo, mă-i petrece
Haideți în marș
Hitler, în armata ta
Hitleraș, sări-ț-ar dinții
Hitlere, n-ai avea parte
Hitlere, sări-ț-ar capul

I

Ia și spală-mi haina mea
Ia mai cântă-mi, cucule
Ia, mai ieși, mândro, la drum
Iacă, mândră, trenul vine
Ia-mă, dragă, și pe mine
Ia-mă-n brațe, dorule
Ian primiți a mea scrisoare
Ian te uită-n cancelarie
Iar acum la liberare
Iar granatul unde zboară
Iar începe concentrarea

Iar moartea nemiloasă mi-l doborî pe loc
Iar pe frontul din Carpați
Iată-i, mamă, ziua Crucii
I-au trecut lumii de șagă
I-auzi ghiuleaua cum zboară
I-auzi, maică, turcu vine
Ici în vale la Tighina
Iertatule împărate
Ieși, măicuță, pân la cruce
Ieși, măicuță-n deal la cruce
Ieșiți, fetelor, nu stați
Iese pluguri la arat
Inimă supărăcioasă
Ionel, băiat frumos
Ionel, când îi pleca
Ionel cu păr frezat
Ionele, pui băiat
Își în vale la Sinaia
Iubito, de departe-ți scriu

Î

Îi bătut de Dumnezeu
Îi mânară din Carpați
Împărat cu ochi de mure
Împărate, fii om bun
Împărate, împărate
Împărate, înălțate
Împărate, luminate
Împărate-ncheie pace
Împărate Neculai
Împărate, nu te bate
Împărate, unde ședzi?
În anul patrusprezece
În anul treizeci și nouă
În cătană am plecat
În cătane n-am de mărs
În câmp în Galiția
În câmpia Prutului
În ce apă m-ai spălat
În cimitir la Stalingrad
În Galiția, morți sub brazi
În Galiția, peste Carpați
În Galiția și-n Carpați
În Germania, pe munte
În grădina cu flori multe
În grădină la Ion
În grădina lui Ion
În luna lui mai în nouă
În luna lui mai întâi
În mormânt la Stalingrad
În munții mari și foarte-nalți
În Plevna, la curtea domnească
În sat mi-s părinții dragi
În spitalul din Carpați
În tot târgu-i iarmaroc
În Varșava cea vestită
În zile de primăvară
Înalți îs munții Carpați
Înapoi când am venit
Înapoi cân-m-am înturnat
Înălțate d-împărate
Înălțate împărate
Înmormântat la Stalingrad
Întoarce-te, maică, acasă
Înspre spurcatu de turc
Într-acuma în Carpați
Între Carpați și-ntre Prut
Între Est și-ntre Galați
Între Iași și-ntre Carpați
Între munții verzi Carpați
Într-o bună dimineață
Într-o duminică seara
Într-o sâmbătă-n desară
Îți trimit acuma o carte mititică
Îți trimit, măicuță, carte
Îți trimit, mândruțo, carte

J

Jalea prizonierului
Jele-i, Doamne, cui i-i jele
Jelui-m-aș câmpului

Jelui-m-aș codrului
Jelui-m-aș drumului
Jelui-m-aș Prutului
Jelui-m-aș și n-am cui
Jelui-m-aș vântului
Joi ne strigă la apel
Joi, până-n Sânta Marie
Jos în vadul Deiului
Jos la Nistru, colo-n șes
Jos pe Murăș, colo-n șes
Jură-mi tu, fetițo, pe onoarea ta

L

La Austria cea vicleană
La bătaia din Carpați
La cari le zice Carpați
La cazarma cea departe
La cătan-așa e dată
La ce armată l-a pus?
La cruciuliță de piatră
La douăzeci și două iunie
La douăzeci și una iunie
La Fălciu, la râul Prut
La fântâna cu uluc
La fântână, la uluc
La fântâni la Ion
La gară la Chișinău
La moară în Turtucaia
La Nistru la mărgioară
La-ntâi mai recruții pleacă
La o tufă de stejar
La oaste țara mă cheamă
La oraș la Sighișoara
La Orhei, la târg vestit
La părinți, frați, surori toate
La Plevna e mare foc
La pontonieri mi-l bagă
L-a pus la armată grea
L-a pus la armată ușoară
La regiment m-a chemat
La Rusia tunul bate
La Sâmbăta Morților
La Sânta Maria mare
La soldați așa e dat
La soldați dragostea-i scurtă
La toți le-a cântat cucu
La umbra unui stejar
La Varșava cea vestită
La Varșava-n ceea parte
Lăs-ai mândra supărată
Leagă, dorul, mândro, dragă
Leana supărată-i rău
Leană, de-ți trimit cuvânt
Leatul meu s-a liberat
Lenuță, tu ești mireasă
Lepăd casă, lepăd masa
Lepăd nevastă frumoasă
Lepăd tată, lepăd mamă
Lungă-i, lată Dunărea
Lung e drumu și bătut
Lung e drumul la Bender
Lung e drumul la Caucaz
Lung e drumu la graniță
Lung e Prutul și cotit
Lung îi drumul la Ades
Lung îi drumul la Caucaz
Lung îi drumul Clujului
Lung îi drumul la Odesa
Lung îi drumu la poziție
Lung îi drumul Sârbului
Luniță luminătoare

M

M-a ajuns așa un dor
M-a făcut maica băiat
M-a făcut băiat, nu fată
M-a făcut maica băiat voinic
M-a făcut maica fecioru
M-a făcut maica frumos
M-a făcut maica mărgăritar
M-a făcut maica oltean
Magestate, împărate

Mai am astăzi și mă duc
Mai am azi, mai am și mâine
Mai am, mândruțo, mai am
Mai am o zi și mă duc
Mai am vre-o trei ani de zile
Mai cu greu și cu amar e traiul de militar
Mai în jos de Rădurele
Mai întâi, la început
M-ai trimis la Port-Artur
M-am jurat de mii de ori
M-au prins pe lângă Carpați
Maica plânge să se-nece
Maică, nu m-ai făcut fată
Maică, rău m-ai blestemat
Maicile-și petrec feciorii
Mama cu șapte feciori
Mamă, decât mă făceai
Mamă, rău m-ai blestemat
Mamă, de ți-e dor de mine
Mamă-drag-această noapte
Maria și Gheorghe stau la umbră jos
Maria Ta, înălțate
Marinar de pe ocean
Mare foc și mare jale
Mare jale-i, împărate
Mare măcel se făcea
Mare rău, Doamne-i la front
Mașina sta tot să plece
Mașină cu patru roate
Mă duc, dragă, la catani
Mă duc în bătălii la turc
Mă duc, mândră, și te las
Mă duc, mândro, de la tine
Mă duc, puică-n bătălie
Mă jură neamțu su-steag
Mă pornesc drumul la Bălți
Mă rog, domnule sergent
Mă suii în deal la vie
Mă suii pe deal, pe cucă
Mă trimite neamțu-n foc
Mă uitam la Slobozie
Mai am o zi și mă duc
Măi, bade, de când te-ai dus
Măi, bădița din Carpați
Măi, Berlin, oraș frumos
Măi, ghermane, ghermăneț
Măi, Hitler, armata ta
Măi, muscale și măi frate
Măi muscale, măi turbate
Măi, neamțule și măi rus
Măicuța când l-a născut
Măicuță, când m-ai făcut
Măicuță cu trei feciori
Măicuța-mi scrie de-acasă
Mă-ntreabă neamțu, mă-ntreabă
Mărs-am, mamă, ca norii
Mâine, când soldații pleacă
Mâine toți recruții pleacă
Mâini-dimineață-la ora zece
Mânc-numai prifontul gol
Mânce focul-tunurile
Mândra mea din Roșiori
Mândra mea nu vrea să creadă
Mândra mea s-a măritat
Mândră-i viața cât ești militar
Mândrii noștri feciori
Mândro, când o fi să mor
Mândro, părul meu frumos
Mândro, scrisorile mele
Mândru-i codru și-nfrunzit
Mândruliță de demult
Mergeți, feciori, cu voie bună
Merge-o mândră copiliță
Merge Ghiță la cătane
Merg fetițele buluc
Merg flăcăi la recrutare
Merg soldații rând la rând
Mere-un căpitan călare

Merg doi nourași pe sus
Merg pe malul Dunării
Merge-un general călare
Merg trei căpitani călare
Merg vagoane cu răniți
M-a ajuns un dor și-o jale
Mi-au luat băieți ca floare
Mi-ai spus, bădiță, odată
Mi-a trimis badea cuvânt
Mi-a trimis bădița carte
Mi-a venit ordin acasă
Mi-a venit ordin să plec
Mie cucu mi-a cântat
Mie-mi vine o scrisoare
Mierla cântă, cucul cântă
Militar să fii în lume
Militar țara mă cere
M-o bătut vântu și chiatra
Moară badea pe Carpați
Mori, murgule, de necaz
Mult mi-a spus el de Caucaz
Mult mi-e inima amară
Mult mi-i dor și-mi pare rău
Mult sânge s-a mai vărsat
Multe lacrimi am vărsat
Mulți copii vor pomeni
Mulți voinici veneau în sat
Munte, munte, piatră sacă
Munților, cu piatră sacă
Munților, fiți mărturii
Munților, să fiți martori
Murgule, coamă frumoasă
Murgul meu cui să rămâie?
Murgu-mi rămâne-n coșar
Murgu-n Nistru s-a lăsat
Mușcă murgul din zăbale

N

Nalți și negri mai sunt munții
N-au rămas voinici de zare
Ne-a făcut maica pe doi
Ne-a luat Hitler la război
Ne-au pornit la bătălie
Ne-au rămas morți în Carpați
Neagră coarbă păsărea
Neamțule-ai avea păcat
Neamțule, bată-te-ar sfântul
Neamțule, cruce te bată
Neamțule, mare dușmane
Neamțule, mă iei, mă duci
Neamțule, nu-ți vine greu?
Neamțule, nu ți-a fost greu
Neamțule, poruncă amară
Necăjind prin țări străine
Necăjit ca mine nu-i
Negri, mai sunt, doamne, munții
Negri, negri, mai sunt norii
Neică, und-ți-a fost soarta să mori?
Nestru, Nestru, apă reci
Nestrule ce curgi la vale
Nici o armă nu e grea cum e artileria
Nici un dor nu vine iute
Nicolae împărate
Niculai numa-mpărate
Niculai tu, împărate
Noi colindăm în Carpați
Noi cu plumbi și cu șrapnele
Noi în jinge-a Turcului
Noi răbdăm aceste toate
Noi suntem români
Noi vărsăm sânge-n Carpați
Nouri vin și nouri trec
Nu apuc să-mi fac nici ruga
Nu e mai frumos sub soare
Nu lăsa neamțul să vie
Nu lăsa toamna să vie
Nu mâna trenu-așa tare
Nu mi-e jale că mă duc
Nu s-aud colindători
Nu si mărită mândruța

Nu stă lumea într-o fată
Nu și, mamă, supărată
Nu știu-n Dunări au dat
Nu uita că ești român
Nu văd mamă, nu văd tată
Nu vedeai de sus în jos
Nu vrei, maică, să mă cați?
Nu-i în sat nici un bărbat
Nu-i pricina din Carpați
Numai al meu plug nu ară
Numai eu străin din țară
Numai fumul din tun
Numai foc, potop și jale
Numai fiul meu nu vine
Numai gazda supărată
Numai el arde în foc
Numai mie ganguru
Numai nori negri de fum
Numai oști nemțești s-abat
Numai Plevna arde-n foc
Nu-mi trimite-atâta dor

O

O, Carpați, munți blestemați
O, cerescule-împărate
O, iubita mea muiere
O să-mi cat de-o călimară
O tuns neamțu doi ciobani
Ochilor de plâns topiți
Of, Doamne, ce noroc rău
Of, măi frate și măi vere
Of, of, of, stejar frumos
Of, pe șoseaua din Varșava
Of, săracii frații mei
Of, sărmanii grăniceri
Of și-amar de-a mea viață
Ofițerii scriu la cărți
Ofițerii supărați dau cartușe la soldați
Oh, puiuț, cum aș veni
Oi, săracii noi flăcăi
Ordin de război ne vine
Ordinul mi s-a adus
Ori că-i oastea turcului
Oștire, de unde vii

P

Paște-n vale murgul meu
Patru boi cu lanțu-n coarne
Patru boi suciți în coarne
Pă munții Tirolului
Pământule păcătos
Păru-meu nu trebe tuns
Păsărică argintie
Păsărică cu cunună
Păsărică cânichie
Păsărică de sub nori
Păsărică, glas de jele
Păsărică, păsărea
Pân-am ajuns la Carpați
Pân-am trecut din Carpați
Pân-ce-i pica rob la turci
Până m-au dus la mormânt
Până-n Nistru și Carpați
Până n-a trece Carpații
Pe câmpul din Grivița
Pe câmpu Galiței
Pe cea vale roua-i mare
Pe cine eu am iubit
Pe dealul Feleacului
Pe dealul Lublinului
Pe dealurile din Carpați
Pe deal la Alexăndrie
Pe dealul Oituzului

Pe dealul Albertului
Pe deluț, pe delușor
Pe din jos de Baia Mare
Pe drumul ce vine direct de la Balcani
Pe drumul din Galafat
Pe la cotul Donului
Pe la nouă sute șapte
Pe la poarta lui Ion
Pe marginea Dunării
Pe marginea șanțului cătane de-a neamțului
Pe mine m-au prohodit
Pe mine nu mă uita
Pe munții de la Carpați
Pe sub poale de Carpați
Pe sub spicul de Carpați
Pe șoseaua din Cerari
Pe șoseaua din Varșava
Pe ulița armenească
Pe un comandant de-al lor
Pe un drum ce vine din Balcani
Pe un drum ce vine din munții Balcani
Pe un vârf de munte
Pe-un vârf de munte și-o vale adâncă
Pentru-o armă ruginită
Pentru-o pușcă ruginită
Pentru-o pușcă ruginoasă
Pentru-o rugină de armă
Pentru-o seară la Maria
Pentru tine, măi Ioane
Peste grea viață am dat
Peste munți, peste Carpați
Peste munții cei Carpați
Peste munții din Carpați
Peste Prut, peste Carpați
Peste râu din vârf de deal
Peste vârfuri de Carpați
Pică plumbi cum pică ploaia
Plâng bărbați și plâng femei
Plâng c-am rămas singurică
Plâng doi frați într-o grădină
Plâng feciori în cătănie
Plânge, maică, lăcrămiază
Plânge mama mea cu dor
Plânge mândra de se-omoară
Plânge-o copilă cu dor
Plânge-o copiliț-cu dor
Plânge-mă, maică, cu dor
Plânge-mă, maică, cu jele
Plânge-mă, mamă, de ducă
Plângi-mi ochii amândoi
Plângeți, plângeți, gospodine
Plângeți ochi și lăcrămați
Plec, mândruțo, la armată
Pleacă puiul militar
Pleacă patruzeci și unu
Pleacă puiul în armată
Pleacă recruți-n armată
Plecai cu trenul din gară
Plecarăm către Carpați
Plecat-am din Sibiu cu sute
Plugu două vaci îl trag
Premilitarii noștri
Primăvara cum sosește
Primăvara se ivește
Primii ordin să mă duc
Prin aer mii de obuze
Prin Tirol și prin Carpați
Prinde dorul și mi-l leagă
Printre munți și-ntre Carpați
Prutule, apă vioară

Prutule, pe malul tău
Prutul rău s-a tulburat
Puica mea cui să rămâie?
Puică, dorul de la tine
Puicuță nemăritată
Puiu-mi trimite hârtie
Pune pace, nu te bate
Purces-am pe-o apă lină
Pusăi mâna pe hârtie
Pușca și borneu-i greu

R

Rămas bun, tată și mamă
Rămâi casă, rămâi masă
Rămâi, maică, sănătoasă
Rămâi, mândruțo, cu bine
Rămâi, mândruțo, cui îi vrea
Rămâi, mândro, sănătoasă
Rămâi, puică, tu cu bine
Rămâi sănătos, Ardeal
Rămâi, satule, cu bine
Rămâneți, părinți, cu dor
Rătăcind prin țări străine
Rău ați fost, neică, ursate
Rău, maică, m-ai blestemat
Rău, maică, m-a-nstrăinat
Rău, maică, ți-a mai părut
Război din pază-ș-unu
Retează, Gheorghiță, păru
Ridică-ți, mândră, perdeaua
Românie, Românie
Rușii Plevna au luat

S

S-a aprins focul pe lume
S-a făcut fânul de coasă
S-a lăsat pe Oder ceață
S-a rupt frontul la Ciinei
S-a sfârșit războiul
S-a sunat mobilizarea
Sai, măi, frate, moldovene
S-a-nceput război-n lume
S-a-ndura Domnul și-a vrea
Sara bună, mândră bună
Sare Gina la fereastră
Satul meu din depărtare
Satul meu e ca și-un rai
Satul meu, grădină dragă
Satule, grădină dulce
Satule, trăiesc cu dor
S-au dus fiii de la tați
S-au ivit un ghenerar
S-au repezit spre Carpați
S-auzea cum bate tunu
Să fiu, mamă, grănicer
Să le spui al meu necaz
Să mai stai nemăritată
Să m-ațin la turcu-ăl mare
Să meargă peste Carpați
Să nu port cușmă de miel
Să nu îmi mai scrii scrisori
Să nu te măriți, de-i vrea
Să ne treci și Dunărea
Să punem tun după tun
Să rămâi cu frâulețul ca mine cu doruleț
Să spuneți că-s îngropat
Să trăim prin cei Carpați
Să ținem calea la trin
Să vii, mamă, să mă cați
Să vii, mândră, a mă căta
Să vii mândră, să mă cați
Să vii, puică, la Galați
Să vină și badea meu
Să zbori, scrisorică, departe acasă
Să-mi scrii și despre Dumeni
Să-mi trimiți veste din sat
Sărac bine de demult
Săraca inima mea
Săraca măicuța mea

Săraci ai noștri feciori
Săracii feciori din sate
Sărbători n-am mai ținut
Sărițí turci că vin muscalii
Sărmana oaste din plin
Sărmanii, bieții flăcăi
Să-ncalic pe cai înalți
Să-ți trimit soție-un vers
Sunt al neamului fecior
Sunt fecior de moldovan
Sunt flăcău din Bucovina
Sunt ostaș sub tricolor
Scăpați Plevna de moscali
Scârbitu-i omu cu gloatî
Scoală, maică, nu dormi
Scrie-mi o micuță carte
Scrie-mi, scrie-mi, că mi-e dor
Scrisă cu lacrimi de jele
Scriu puțin și-o mică carte
Scumpă, dragă copiliță
Scumpă și dragă nevastă
Scumpii mei, iubiți părinți
Scumpul meu puișor
Se băteau feciori cu tata
Se iau două contingente
Se mărită noru-mea
Se porni cu rusul focul
Se ștergea mândra pe frunte
Se strâng fetele buluc
Seamănă busuioc dulce
S-o dus patruzeci și unu
S-o stârnit un ghinerari
Soldat în jăndărmărie
Soldat mândru cu noroc
Soție, viața noastră
S-or uita peste Carpați
Spăl căpăstru de rugină
Spală, mamă, hainele
Spală, mamă, rufele
Spală năfrămuța mea
Spală, soro, hainele
Spală și batista me
Stai, moarte, nu mă lua
Stai, trenule, nu pleca
Stau doi boi și rag de foame
Stau feciorii prăvăliți
Stau în armă rezemat
Stă mașina la popas
Stând pe malul mării
Stejărel frumos
Stejărel mândru frumos
Stejărel mândru rotat
Stejărel-nalt și frumos
Străină străinătate
Străinel îs ca un cuc
Strigă pașa-n gură mare
Sub pietre în munți Carpați
Sub umbra de păducel
Sub umbra de stejărel
Sub un brad frumos
Sui, măicuță-n deal la cruce
Sui, mândră, în părul dulce
Sui, puicuță-n deal la cruce
Sus în deal la Cireșoaia
Sus în vârful munților
Sus la cotul Donului
Sus la munții cei Carpați
Sus pe dealul Ulmului
Sus pe malul Nistrului
Sus pe muntele Nehoi
Suflă vântu pe hotar
Sună clopoțelu-n gară
Sună goarna de răsună
Sună goarna să mă scol
Supt umbra de păducel

Ș

Ș-acu sunt în Rusia
Ș-am rămas moșneag bătrân
Ș-am să scriu o hârtioară
Ș-au luat pe pază-ș-unu
Și am ajuns în Carpați
Și Azia jumătate

Și armata-i pe Siret
Și dădeau cu tunurile/De se mișcau dealurile
Și eu trist și necăjit
Și granatul unde zboară
Și Hitler s-a spânzurat
Și în loc de plâns de mamă
Și l-a blestemat și lunea
Și la codrii din Carpați
Și m-ajunge-un dor de casă
Și mă dete la tunari
Și mă duc în țări străine
Și mă fă, Doamne, porumb
Și mă-ntreabă de răvaș
Și mi-i greu dorul de-acasă
Și n-am nici o sărbătoare
Și n-are cin-să mă cate
Și ne ducem la Carpați
Și ne-am pornit la Carpați
Și nu-i viață mai amară
Și pe mândra lăsai fată
Și plec, satule, din tine
Și rămâne murgu-n grajd
Și să plec la dorobanți
Și să-mi scrii carte poștală
Și să-mi scrii și un plicuț
Și se bat cu tunurile
Și șrapneaua unde zboară
Și te-a prins ghermanu-n plin
Și te-așteptăm în Carpați
Și trei ani e-o viață lungă
Și ți-am scris de-o hârtioară
Și vai de tini în Carpați
Și veneau bombe pe noi
Și vezi Hitler ce-o făcut
Și vezi neamțu cum ne duce
Și vezi trenul cum ne duce
Și vezi trenul cum ne cară
Și vezi trenul cum ne ia
Și-a rămas mândruța fată
Și-a sosit un tren în gară
Și-acolo așa umblă plumbii
Și-acum pleci milităraș
Ș-adio, mândruțo, plec cătană
Ș-alelei, sărmani de noi
Și-am scris la toți ai mei
Ș-am strâns fetele buluc
Și-am trecut și Dunărea
Și-am tot zis mă duc, mă duc
Și-am trăit cu bine
Și-amu le cânți în Carpați
Și-amu nici nu-ți pasă
Și-aș fi bucuros cătană
Și-așa veneau gloanțele
Și-au rămas sate pustii
Și-auziți voi, gospodine
Și-i descarcă-n Port-Artur
Și-or tot zâs că mi-l vor duce
Șirul munților Carpați
Și-ți găsești tu singur fata
Și-venea plumbii pe noi
Ș-o făcut aeroplan
Șrapnele cădea-ntre noi
Știut-ați, feciori, prea bine
Știut-ați, voi, feciori, bine
Șuiera un tren în gară

T

Taci, cucule, nu cânta
Taci, fată, nu lăcrăma
Taci, priveghetoare, taci
Tare ești îngrozitoare
Tare n-am avut noroc
Tare-i grea viața-n armată
Tare-mi este dor de tine
Tata e bătrân, nu poate
Tăț feciorii-s duși în țară
Te dau dușmanii-n catane
Te duci, bade, la armată
Te lăsai, maică, plângând
Te iubesc, copilă dragă
Tinerețile mele
Titi și Elena

Toamna când pleacă recruții
Toarce, Leano, toarce, toarce
Toarce, mândruțo, fuiorul
Toată lumea-mi spune mie
Toate casele-s pustii
Toate fetele se strâng
Toate le-am petrecut noi
Toate lemnele se pleacă
Toate păsările dorm
Toate plugurile-mi ară
Toate târguri cu noroc
Tot am zis c-am să mă duc
Tot am zis, mă duc, mă duc
Tot mă-ntreabă cucuțu
Tot omul bun are-un dor
Tot orașu-i cu noroc
Tot pe malul Dunării
Tot ți-am zâs, mândro, mă duc
Toți bărbații vin acasă
Toți militărașii vin
Toți militarii îmi vin
Toți oamenii vin în sat
Toți plugarii sunt soldați
Toți recruții mâine pleacă
Trag nemții cu tunuri grele
Trag nemții cu tunur-li
Trage-o cătană de moarte
Tragi cu pușca, măi băiete
Trandafir cu creanga-n drum
Trec apoi și Dunărea
Trec băieți la recrutare
Trec feciorii Dunărea
Trec soldați de-ai noștri călare
Trec soldați pe lângă gard
Trec soldații Dunărea
Trec voinicii Dunărea
Trec vagoane cu răniți
Trec vagoane încărcate (cu răniți) din Harcov
Trecătoarea-i printre brazi
Trece dorul mândrelor deasupra cazarmelor
Trece trenul prin Ardeal
Trece un soldat și-o fată
Trece-o fată și-un jandarm
Trece-un tren cu cinci vagoane
Trecui Prutul jumătate
Trecui Prutul peste tot
Trenu merge fluierând
Trenu-i gata de plecare
Trenule, ca să n-ai parte
Trenule, când îi pleca
Trenule cu mii de roate
Trenule cu multe roate
Trenule cu roate-nalte
Trenule cu șase roate
Trenule, mașină mică
Trenule, mașină neagră
Trenule, n-ai avea parte
Trenule, să n-ai tu parte
Trenu-n gară cum sosește
Trenu-n gară patinează
Trenișor cu patru roate
Trimis-o-mpăratu carte
Trist este soldatul când scrie și nu-i răspunde
Tristă veste vine-n țară
Tristă-i viața de soldat
Triste-s cărările mele
Tu dai ocol la Carpați
Tu, fiu al Romei, odraslă
Tu mi-ai spus, Gheorghiță, odată
Tu-mpărate, Niculai
Tu, puiuț, de rândune
Tu rămâi și spală haine
Tu rămâi, fetița mea
Tu rămâi, mândro, la vatră
Tu te duci, bade, sărace
Tu te duci, bădiț, te duci
Tunurile-au arat pământul
Turcu-i șarpe neadormit
Turcule, nu-ți vine jale
Tuturor le pare bine

Ţ

Ţara la război mă cere
Ţes cu dor la pânză deasă
Ţi-am fost fată şi fecior
Ţi-am trimes carte poştală
Ţi-am trimis, mândro, scrisoare
Ţi-am trimis multe scrisori
Ţi-aş scrie, mamă, o scrisoare
Ţie, mândră-ţi cântă cucul
Ţie, puică, eu ţi-am spus

U

Ucideţi neamţul hain
Uite, mamă, trenul vine
Uite, mamă-n deal la cruce
Uite, Leano, trenul vine
Unde face el Crăciun
Unde granatul cădea
Unde Nistrul şi Carpaţii
Unde nu-i mamă, nici tată
Unde ţi-a fost dat să mori?
Unde ţi-a fost moartea să mori?
Unde ţi-a fost scris să mori?
Urcă trenul la Predeal
Urlă Hitler la Berlin

V

Vai, că rău m-ai blestemat
Vai de băieţi militari
Vai de mama cu băieţi
Vai de mama cu feciori
Vai de mine, negri-s munţii
Vai de mine, negri-s norii
Vai de omul cel străin
Vai de-a noastră viaţă-amară
Vai, Doamne, unde-am ajuns
Vai, neamţule, nu ţi-i jele
Vai, nevastă, draga mea
Vai, săraca Bucovina
Vai săracii soldăţei
Vai săracul de soldat
Vai, săracul grănicer
Vai, sărmana Basarabia
Vai, sărmane moscălaş
Valea Nistrului răsună
V-am fost maică-ngrijitoare
Vară, vară, primăvară
Vă trimit din bătălie o mică fotografie
Vă trimit un vers şi eu
Văd că tinereţea-m trece
Vâjii gloanţî ca ploaia
Vânătorii drăgălaşi
Vântul bate, frunza pică
Venea gloanţe către noi
Venea glontele de tun
Veneau gloanţele pe noi
Veneau şrapnele pe noi
Ven-ta vremea să mă duc
Veni ordin şi plecai
Venit-a o veste-amară
Venit-a vremea să mă duc
Vide-i-aş di-on foc arzând
Vin de la război feciorii
Vin de la război şi eu
Vin din focul luptei
Vin doi nurasi de sus
Vin doi fraţi din bătălie
Vin doi fraţi din cătănie
Vin gloanţele ca cum plouă
Vin obuze şi şrapnele
Vin soldaţi de la război
Vin toţi fraţii din război
Vinde, mamă, ce-i avea
Vinde-ţi, mamă, tistimelu
Vine cucul de mă-ntreabă
Vine ordin după mine
Vine ordin să mă duc
Vine şi un avion cu răniţi de peste Don
Vine timpul să mă duc

Vine trenu ca focu cu răniți de la Nistru
Vine trenul ca scânteia cu răniți de la Crimeia
Vine trenul din Ardeal
Vine trenul *Principesa* cu răniți de la Odesa
Vine trenul vâjiind
Vine trenul, vine, vine
Vine trenu-n goana mare
Vine, vine, vine-un tren
Vine vremea plugului
Vine-a patra primăvară
Vine-mi să m-arunc în mare
Vine-o carte și-o poruncă
Vine-un ordin de chemare
Vine-un nouraș pe sus
Vine-un tren cu mare jale
Vino, maică, de mă vezi
Vino, mândră, și mă duce
Vlăicu, ficior de țăran
Voi da mâna prin Carpați
Voi Carpați, munți blestemați
Voi spune despre muieri
Voi, voi, voi, copiii mei
Voinicel, armata-i grea
Vreau s-ajung pân-la Berlin

Z

Zboară degrab-în Carpați
Zboară peste munții Carpați
Zi, munte, munte, brad frumos
Ziua bună mi-am luat
Zurzuiele, măi Ioane

GLOSAR

a

aba — țesătură groasă de lână pentru haine
abraș — rău violent, nărăvos
adet — datină, obicei
afion — mac
alior — plantă, mai numită și laptele câinelui
amaneta (a) — a recruta, a opri
amelița (a) — a flutura cu batista/basmaua
arminturi — mulțime de oști

b

bai — habar, grijă
baiu — nu se poate, nici vorbă
bârnaci — negru
băinet — baionetă
bănet — părere de rău, regret
batâr — măcar
boconcioși — soldați încălțați în bocanci, infanteriști
boi — luptă
borneu — rană de piele
bumb — nasture
bătătură — curte, vatră
beteag — bolnav, infirm

d

dat — farmec
dulamă — manta (din blănuri)
durdă — pușcă
duminica (a) — a sfărâma
dudău — cucută; buruiană
dalbe — albe, strălucitoare

c

canceauă — căuș, canceu
caranfil — calomfir, plantă aromatică având flori galbene
cersălat — țesălat (cal)
chirasă — armură, platoșă, zale
cislă — sfat, consiliu, întrunire; bir
cioasovoi — santinelă, soldat de gardă (din rus.)
Capcaz — Caucaz
Chiu — Kiev
capă — pelerină militară nemțească
cătănișag — soldățime
ceacău — chipiu milităresc înalt și tare
chinez — jude, primar
ciucuri — pantaloni
cloambă — creangă
cuce — cute; piatră/gresie pentru ascuțit coasa
copârșeu — coșciug, sicriu
coșar — loc îngrădit unde se adăpostesc vitele, oile etc.

g

gaci — izmene

găzdaie — stăpânul casei, om bogat
geliște — bătaia vântului
gâți (e) — cosițele fetelor
golopăr — călăpăr, calomfir

h

haticoș — raniță, rucsac
hătmăneasa — soție de hatman
hinteu — trăsură, birjă, calească
hir — știre, veste
husar — soldat din cavaleria maghiară și poloneză

i

iasomie — arbust mic având flori albe mirositoare
ibrișin — fir de ață răsucit, din bumbac sau mătase
ienicer — soldat din infanteria turcească
ircie — hârtie
irmilic — monedă veche turcească

î

înzili (a) — a adăuga zile; a-și trăi cu greu zilele multe
înceluit — legat
însirotit — copil rămas orfan de tată (din rus.)
înfăla (a) — a se găti cu hainele cele mai bune

j

jașcău — pungă

f

frâncii — numele vechi al popoarelor de origine latină

l

lipcan — curier oficial, ștafetă călare
lotru — haiduc, hoț
leghin — calfă, slujbaș

m

moșie — gospodărie
Manjur — Manciuria
mărgărit — mărgăritar
moșinoi — mușuroi
mahnă — scârbă
micucea — mititea
merinde — mâncare
măieraș — de la maier, administrator de moșie
meghis — degeaba, cu toate că
mahmut — cal tătăresc bun de luptă
mintean — haină țărănească lungă
moscal — soldat rus
matros — marinar (din rus.), matelot
măierană — magheran
mașină — tren

n

nalbă — plantă din familia malvaceelor
naread — ordin, serviciu, detașament, grup, de corvadă
năramă — maramă, batistă, năframă
necopăit — nesăpat
nădragi — pantaloni
necrut — recrut
năcăzui (a) — a aplica o pedeapsă

o

ocă — unitate veche de măsură egală cu cea de un litru
oblici (a) — a auzi, a afla, a găsi

olac — curier călare; poștă
ort — monedă veche, cu o valoare mai mică decât 7 bani
ocol — curte
ortaci — tovarăși
ostrov — închisoare
odolean — plantă erbacee, valeriană
ojină — momentul în care soarele ajunge la jumătatea distanției dintre amează și asfințit
oțăl — cartuș

p

para — monedă veche cu a suta parte dintr-un leu
panură — stofă
papir — hârtie
patronaș — cartușieră
pene — flori cusute pe costumul popular
pită — pâine
poruncă — rând, formație de armată
prifontul — pâine în armată, pregătită în condițiile taberei militare
probozi (a) — a mustra
podhodnic — cal de cursă
prinsoare — cuprins, căpătuială
pruji (a) — a glumi
priiom — comisia de recrutare a tinerilor în armată
podboare — călcâie
pagină — padină, loc plat, drept pe vârful unui deal sau munte
pălancă — zăplar
porușnic — porucic, ofițer în vechea armată rusă
pripus — presupus

r

revizie — consiliu, care se pronunță asupra cazurilor de scutire a recruților
răzmeriță — răscoală împotriva turcilor
ragută — recrut
rât — șes de-a lungul unei ape curgătoare
rătăli (a se) — a se retrage
rujă — trandafir
roată — companie militară (din rus.)
raglut — recrut
rocului (a) — a recruta

s

soldat-roșior — soldat din Roșiori (denumire de localitate și de unitate militară)
spătar — dregător, având sarcina de a purta sabia și buzduganul domnitorului la ceremonii
sabău — croitor
săcriu — sicriu
strin — străin
săbășag — concediu
scală — stâncă, piatră mare (din rus.)
sestriță — soră de caritate, sanitară (din rus.)
slobozi (a) — a învoi, a elibera, a da drumul
snaread — obuz (din rus.)
solgăbirău — funcționar public în administrația austroungară
soroslaș — recrutare
stilbok — gardă, santinelă
struț — buchet de flori
sudui (a) — a înjura

sorți — recrutarea în armată prin tragere la sorți în Moldova veche
sorțari — soldați recrutați prin tragere la sorți
soldă — leafă dată soldaților
scutar — vătaful ciobanilor, la stână
sorocovăț — veche monedă de argint, sfanț
stroi — ordine, formație, în front
stanoc — scaun special la frizerie

ș

șticușorul — baionetă (din rus., diminutiv)
șandari — jandarm

t

tuli (a) — a coborî
tintă — cerneală
tist — ofițer
temeteu — cimitir

ț

țipa (a) — a arunca
țoți — nemți
țuca (a) — a săruta

u

ujină — hodină, odihnă

v

vioară — cristalină, limpede, curată, clară (în exp. *apă vioară*)
voduleasă — de la Vodă
veșcă — cerc lat de care se fixează pânza sitei (ciurului)
vigan — vesel, sănătos
vilvară — vălvătaie
veleat — sfârșit
vânător — soldat-vânător, infanterist special instruit și echipat pentru a lupta în condiții montane
vagzal — gara de tren, stație de cale ferată (din rus.)
vâlvără — pară de foc, vâlvătaie
voiencomat — comisariatul militar, centrul de recrutare

z

zapasnoi — soldat rezervist
zastavă — pichet de grăniceri la frontieră

LISTA ABREVIERILOR

AB — *Auzit-am din bătrâni*.Legende moldovenești. Selecție și comentarii de Gr. Botezatu. *Literatura artistică*, Chișinău, 1981.

AC — *Ace pentru cojoace*. Glume, anecdote, snoave. Selecție, prelucrare literară științifică și comentarii de V. Cirimpei. *Literatura artistică*, Chișinău, 1985.

Achiței — *Stejărel de la Guranda*. Melodii populare din repertoriul cântărețului Anton Achiței. Alcătuitori I. Prelipceanu, Anton Achiței. Botoșani, 1973.

AF — Arhiva de folclor a Academiei de Științe din Moldova.

AFJM — *Dumitru Pop, Antologie de folclor din județul Maramureș*, Asociația entografilor și folcloriștilor din județul Maramureș, Baia Mare, 1980.

Alexandrescu — I.I. Alexandrescu. *Folclor din Zmeurăț și din alte vetre vâlcene*. Studiu introductiv de Dumitru Mitrana. Editura *Cultura*, Pitești, 1991.

Alexici — G.Alexici, *Texte din literatura populară română*, adunate de ... tom I, Budapesta, 1899.

ALSI — Ion Frunzetti și George Muntean, *Arta și literatura în slujba independenței naționale*, Coordonatori... Editura Academică, 1977.

Alecsandri — V. Alecsandri. *Opere* în 4 vol. Vol. 4, Chișinău, 1959.

Antologie — *Doine și cântce*. Antologie de E. Junghietu. Chișinău, 1968.

AP — arhiva personală a autorului.

AV — *Apă vie:* Din comoara folclorului moldovenesc. Selecție: N.Băieșu, A. Hrapotinschii, *Literatura artistică*, Chișinău, 1980.

Bărășel — Teodor Bărășel, *Cântece populare oltenești*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedote. Vol. II. Cuvânt înainte de N. Iorga. Ediție îngrijită de Gheorghe Alexe și Vasile D. Nicolescu. București, Editura pentru literatură, 1967.

Bibliografia — Ioan C. Băcila, *Bibliografia războiului pentru independență (1877 — 1978)*, București, 1927.

Bilțiu Pamfil Bilțiu. *Poezii și povești populare din Țara Lăpușului*, Editura *Minerva*, București, 1990.

D. -Bistrița — Gh. N. Dumitrescu-Bistrița, *Doine, cântece și strigături din Oltenia.*

Blaga — Lucian Blaga. *Antologie de poezie populară.* Ediție îngrijită de George Ivașcu, Editura pentru literatură, București, 1966.

Blajinu — Dumitru Blajinu. *Cântă inima și dorul.* Studiu introductiv de Tudor Colac. Editura *Cartea Moldovei,* Chișinău, 2000.

Bogdan — Ion Bogdan, *Cântece populare din țara Făgărașului,* în *Folclor din Transilvania.* Vol. II. Cu un cuvânt înainte de Mihai Beniuc. Ediție îngrijită de Ioan Șerb. București, Editura pentru literatură, 1962.

Botezatu — *Povești nuvelistice.* Alcătuirea, articolul introductiv și comentariile de Gr. G. Botezatu, Editura *Știința,* Chișinău, 1980.

Brăiloiu — Constantin Brăiloiu, *Opere,* Vol. IV, Editura muzicală, București, 1979.

Brill — *Legende populare românești,* Legende istorice. Antologie de Tony Brill. Editura *Minerva,* București, 1970.

Bucovina — *202 cântece populare din Bucovina,* Dumitru Covalciuc, Aliboca, 1996.

Bugeac — *Folclor din Bugeac.* Alcătuitori: Gr. Botezatu, I. Buruiană, N.Băiești, E. Junghietu, L. Curuci, S. Moraru, Iu. Filip, A.Hâncu, V. Cirimpei, I. Ciobanu. Editura *Știința,* Chișinău, 1982.

Burdin — *Drag îmi este cântecul,* Alc.: I. Burdin, Chișinău, 1968.

Buzdugan — I. Buzdugan, *Cântece din Basarabia. 1906 — 1916 — 1927.* Chișinău, 1921.

CAF — Florin Bucescu, Silvia Ciubotaru, Viorel Bârleanu. *Bătrâneasca.* Doine, bocete, cântece și jocuri din ținutul Rădăuților. Cercetare monografică. Caietele Arhivei de Folclor, I, Universitatea *Al.I.Cuza,* Institutul de lingvistică, istorie literară și folclor, Arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei, Iași, 1979.

Canianu — *Poezii populare. Doine.* Culese de M. Canianu, Iași, 1888.

Canciovici — Mihai-Alexandru Canciovici. *Ștefan cel Mare în tradiția populară românească.* Editura *Știința,* Chișinău, 1994.

Canianu — Mihai Canianu. *Studii și culegere de folclor românesc.* Ediție îngrijită de Al. Dobre și Mihail M. Robea. Cuvânt înainte de Dan Horia Mazilu. Studiu introductiv de Al. Dobre. Glosar, indicele subiecților anchetați și bibliografie de Mihail H. Robea. S.C. Editura *Minerva,* S.A. București, 1999.

Caracostea — D. Caracostea, *Poezia tradițională română. Balada populară și doina.* Ediție critică de D. Șandru. Prefață de Ovidiu Bârlea. Vol. I, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Caraman — Petru Caraman, *Literatura populară,* Caietele Arhivei de Folclor, III, Antologie, introducere, note, indici și glosar de Ion H. Ciubotaru, Iași, 1982.

Cărăbiș — Vasile Cărăbiș, *Folclor din Oltenia și Muntenia*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*, Texte alese din colecții inedite, vol. III, București, Editura pentru Literatură, 1968.

Cătănie — *Cântecul de cătănie*, Repertoriu și marginalii la primele două ediții ale Festivalului Național al Cântecului popular de cătănie (1994-1995). Volum îngrijit de Ion Cuceu, Ion Seuleanu, Victor Surdu, Iulian Patca, Vasile Tutula, Valeria Rădulescu, Nazarica Moldovan, Maria Cuceu, Eugenia Bârlea, Editura *Dacia*, Cluj-Napoca, 1997.

CDD — Nichita Mihuța, Vasile Pistolea. *Du-te, dorule-n pustiu. Cântece de dragoste și dor*. Note preliminare, fișe de autor, indici și glosar de V. Pistolea. Folclor poetic de pe valea Timișului. Caraș-Severin, Reșița, 1981.

CD — *Cine-a zis doinu-doina*, Selecție de E. Junghietu, Chișinău, 1981.

Ceaicovschi — G. Ceaicovschi, *Doine, cântece, jocuri*. Editura *Cartea moldovenească*, Chișinău, 1972.

Cernea — Gheorghe Cernea. *Comori din Ardeal*, în *Folclor din Transilvania*. Texte alese din colecții inedite. Ediție îngrijită și prefață de Dumitru Lazăr. Cu un cuvânt înainte de Mihai Pop, vol. IV, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Chiriac — Dumitru Chiriac, *Cântece din Țara de Sus*, Casa Județeană a Creației Populare, Suceava, 1968.

Chioru — Cântece moldovenești (norodnice). Adunate de P. Chioru. P. 1-3. Balta, 1927-1928.

Ciobanu — *Codrule, de-aș fi ca tine... Cântecele lui Mihai Ciobanu*. Responsabil de ediție Vasile Romanciuc. Prefață de Tudor Chiriac, *Museum*, Chișinău, 1996.

Ciubotaru — Ion H. Ciubotaru, *Valea Șomuzului Mare*, Monografie folclorică. Cu un capitol de etnomuzicologie de Florin Bucescu și Viorel Bârleanu. Caietele Arhivei de Folclor, X_2, Iași, 1991.

FP — *Folclor poetic*, Cântece și strigături din județul Botoșani. Antologie alcătuită și prefață de Ion H. Ciubotaru. Botoșani, 1980.

Ciorogariu — P. Ciorogariu, *Cântece din popor*, Cu note muzicale, București, 1909.

Cântecul Plevnei — Adrian Fochi, *Cântecul Plevnei* în folclorul sud-est european (cu privire specială asupra versiunii românești), în Relații iv româno-bulgare de-a lungul veacurilor (sec.XII-XIX), Studii, vol.I, București, Editura Academică, 1975.

Cârstean — Stelian Cârstean, *Folclor din Moldova de Sus*.

CMJPM — *Cântecele și melodii de jocuri populare moldovenești*. Alcătuirea și îngrijirea de E. Junghietu și P. Stoianov, *Știința*, Chișinău, 1975.

CNM — *Cântece norodnice moldovenești*, Alc.: L. Barschi și L. Cornfeld, Tiraspol, 1940.

CN — *Cântec nou răsună-n sate,* Selecție din cântecele populare de viață nouă și postfață de Ion Buruiană, Literatura artistică, Chișinău, 1984.

Cojocaru — Nicolae Cojocaru. *Ștefan cel Mare și Sfânt,* Legende, *Editis,* București, 1992.

Colinde — Pamfil Bilțiu, Gheorghe Gh. Pop, *Sculați, sculați, boieri mari,* Colinde din județul Maramureș, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1996.

Corneanu — L. Corneanu, *Cântece norodnice vechi moldovenești,* Chișinău, 1956.

Costăchescu — Mihai Costăchescu, *Cântece populare românești,* în *Folclor din Moldova,* Texte alese din colecții inedite, vol.I, Ediție îngrijită și studiu introductiv de G. Ivănescu și V. Șerban, București, Editura pentru Literatură, 1969.

CONTR — Nicolae Cojocaru, *Cântece, obiceiuri și tradiții populare românești,* Editura *Minerva,* București, 1984.

CPC — *Cântece populare contemporane,* Alcătuitor G. Ceaicovschi, *Literatura artistică,* Chișinău, 1977

CPD — *Cântece populare de dragoste,* Alc.: E. Junghietu, Chișinău, 1977.

CPLR — *Cărțile populare în literatura românească,* Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ion C. Chițimia și Dan Simonescu, vol. II, Editura pentru Literatură, București, 1963.

CPM — *Cântece populare moldovenești,* culese de C. Neniu și Lebedeva, Editura de Stat a Moldovei, Tiraspol-Balta, 1935.

Crețu — Grigore Crețu, *Folclor din Oltenia și Muntenia,* în *Folclor din Oltenia și Muntenia,* Texte alese din colecții inedite, vol. V, Ediție îngrijită de A. Millea și I. Stănculescu, Prefață de Ovidiu Papadima, București, Editura *Minerva,* 1970.

Crestomație — *Crestomație de folclor moldovenesc,* Pentru studenții instituțiilor de învățământ superior. Alcătuire, prefață și comentarii de Botezatu Gr., Buruiană I., Băieșu N., Junghietu E., Moraru S., Hâncu A., Cirimpei V. *Lumina,* Chișinău, 1989.

CSB — E. Nemirovschi, *Din comoara sufletului basarabean,* Chișinău, 1936.

CVOA — C. Rădulescu-Godin, St. Tuțescu și S.T. Kirileanu, *Cântece voinicești și ostășești alese din colecțiile culese de..., învățători,* Biblioteca Societății *Steaua,* nr.21, București, Institutul de arte grafice, C. Stelea, 1910.

DDB — Ol. O. Constantinescu și I.I. Stoian, *Din datina Basarabiei,* Chișinău, 1936.

Delion — Pavel Delion. *Folclor muzical din județul Bacău,* II, Iași, 1989.

Desmireanu — Ion Desmireanu, *Folclor din regiunea Cluj,* în *Folclor din Transilvania.*

Doniga — Vasile T. Doniga, *Poezii populare din Oaș, Maramureș și Năsăud*, în *Folclor din Transilvania*, I.

Dunărea — Iulian Cârțână și Ilie Seftine, *Dunărea în istoria poporului român*, Editura științifică, 1972.

Eminescu — Mihail Eminescu. *Poezie populară*, Ediția a doua revăzută și completată. Antologie, prefață și comentarii de Leonid Curuci. Editura *Literatura artistică*, Chișinău, 1989.

FA — *Folclor din Argeș*, Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă Argeș și Asociația folcloriștilor argeșeni *C. Rădulescu-Codin*, Pitești, 1979.

FCS — *Folclor din câmpia Sorocii*, Alcătuitori: Gr. Botezatu, I. Buruiană, N. Baiesu, E. Junghietu, L. Curuci, A. Hâncu, *Descrierea dansurilor — A. Țarălungă*. Descifrarea melodiilor — A. Tamazlâcaru, *Știința*, Chișinău, 1989.

Frunzuliță — *Și iar verde frunzuliță*, Culegere de folclor, Ediție alcătuită de Zaharia Baltașiu, CCPJ Brașov, 1968.

FM — *Folclor moldovenesc*, Chișinău, 1956.

FMB — Traian Mârza. *Folclor muzical din Bihor*, Schiță monografică, Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor, București, 1974.

FMM — Gheorghe Gh. Pop, *Folclor muzical din zona Maramureș*, Baia Mare, 1982.

FMSNC — *Să cânt codrului cu drag*, Folclor moldovenesc din sate nord-caucaziene. Culegere, alcătuire, descifrare și prefață de Iaroslav Mironenco. Comentarii și postfață de Victor Cirimpei, *Literatura artistică*, Chișinău, 1987.

FMȚL — Ion Piloiu, *Folclor muzical din Țara Loviștei*, Studiu introductiv și antologie de Ion Piloiu, Râmnicu Vâlcea, 1981.

FNM — *Folclor din nordul Moldovei*, Chișinău, 1983

FOM — *Basme, legende, snoave și cântece populare românești*, Folclor din Oltenia și Muntenia, IX, Culegere de N. I. Dumitrașcu, Dimitrie Al. Nanu, Editura *Minerva, București*, 1989.

FPC — *Folclor din părțile codrilor*, Chișinău, 1973.

FRCB — *Folclor românesc din Crișana și Banat de la începutul secolului XX*, Ediție îngrijită, cuvânt înainte și introducere de Dumitru Pop. Postfață: Georgeta Corniță, Editura *Umbia*, Baia Mare, 1998.

FȘ — *Frumos e la șezătoare*, Selecțiuni din repertoriul festivalului al II-lea folcloric republican *La vatra horelor*. Ediție îngrijită de Gr. Botezatu și N. Baiesu. Cuvânt înainte A. Primac. Postfață — recomandații metodice de Tudor Colac, *Literatura artistică*, Chișinău, 1983.

FSB — *Folclor din stepa Bălților*, Chișinău, 1986.

FȚF — *Folclor din Țara Fagilor*, Alcătuitori: Nicolaie Baiesu, Grigore Bostan, Grigore Botezatu, Ion Buruiană, Vasile Chisăliță, Victor Cirimpei,

Dumitru Covalciuc, Iulian Filip, Andrei Hâncu, Efim Junghietu, Sergiu Moraru. Coordonatorul ediției Sergiu Moraru, Prefață Grigore Bostan, Cuvânt înainte Arcadie Suceveanu, *Hyperion*, Chișinău, 1993.

FȚS — Vasile G. Popa, *Folclor din Țara de Sus*, Folclor din Moldova, IV, Ediție îngrijită și prefață de Maria Luiza Ungureanu. Editura *Minerva*, București, 1983.

Gălușcă — *Folclor basarabean din județele Soroca, Bălți, Orhei*, adunat de T. Gălușcă, Bălți, 1938.

Gălușcă – Nicola — Tatiana Gălușcă, Ioan R. Nicola. *Folclotr român din Basarabia*, Ediție îngrijită de Grigore Botezatu și Tudor Colac, *Știința*, Chișinău, 1999.

Giurgea — Emil Giurgea, *Plaiuri vrâncene*, Culegere de folclor poetic. Focșani, 1971.

Gregorian — Mihai Gregorian, *Folclor din Oltenia și Banatul răsăritean*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Texte alese din colecții inedite, vol.I, Cu un cuvânt înainte de Tudor Arghezi, București, Editura pentru Literatură, 1967.

Izvorașul — *Izvorașul*. Revistă de cultură populară, Serie nouă, 1992, nr. 3, Rm. Vâlcea.

JPR — *Jalea prizonierului român*. Contribuții etnologice la studiul celui de-al doilea război mondial. De Ion I. Drăgoiescu, din AIEF C. *Brăiloiu*. În REF, tom 38, 1993, nr. 1-2, p. 160-161.

Jompan — Dumitru Jompan, *Folclor din Marga*, Reșița, 1979.

Junghietu — *Doine și cântece*, Ediție îngrijită Efim Junghietu, Chișinău, 1968.

ITM — Cornelia Călin, *Index tipologic și motivic*, antologie de texte. *Erasmus*, București, 1993.

Kirileanu — S.T. Kirileanu, *Comoara sufletului*, Suceava, 1920.

Lătărețu — Marin Brânaru. *Maria Lătărețu și cântecele sale*. Editura muzicală, București, 1989.

Legende — *Ștefan, Ștefan, Domn cel Mare*. Legende repovestite de Constantin Bostan. Editura *Junior*, București, 1992.

LI. — Izanu Petru Lenghel-Izanu, *Folclor din Maramureș*, în *Folclor din Transilvania*, vol. I, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Licea — Ioan Licea, *Cântecele ostășești din vremea războiului*, Galați, 1936.

LPD — *Lirică populară de dragoste*. Ediție îngrijită, bibliografie și index bibliografic de Sabina Ispas și Doina Truță. Prefață de Sabina Ispas. Editura *Minerva*, București, 1985.

LPM — Ion Bârlea, *Literatură populară din Maramureș*. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Iordan Datcu. Cu un cuvânt înainte de Mihai Pop, vol. II, București, Editură pentru Literatură, 1968.

LTPOM — *Legende, tradiții și povestiri orale moldovenești.* Alcătuirea, articolul introductiv de Gr. Botezatu, *Știința*, 1975.

Macrea — Ioan Macrea, *De-aș mai fi o dată june.* Cu un studiu introductiv de dr. Ilie Moise, CJCP, Sibiu, 1995.

Madan — Gh.V. Madan, *Folclor*, București, 1998.

Madan-VT— Gheorghe Madan, *Văzute și trăite.* Evocări, schițe, povestiri și alte scrieri în proză. Ediție îngrijită de Vasile Badiu, *Literatura artistică*, Chișinău, 1989.

Maramureș — *Cât îi Maramureșul.* Culegere, alcătuire, note și comentarii: Nicolaie Băieșu, Grigore Botezatu, Ion Buruiană, Victor Cirimpei, Nicolae Demcenco, Iulian Filip, Andrei Hâncu, Efim Junghietu, Sergiu Moraru. Cuvânt înainte: Mihai Pop. Descifrarea melodiilor: Andre Tamazlâcaru, *Știința*, Chișinău, 1993.

Marian — S.Fl. Marian, *Poezii populare române adunate și întocmite de ...*, vol. I, Cernăuți, 1873; v. II, Cernăuți, 1875; *Doine*, Cernăuți, 1875.

Marin — Buga Marin Buga, *Folclor de pe Argeș*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia.* Texte alese din colecții inedite. Vol. III, București, Editura pentru literatură, 1968.

MCPM — Pavel Delion, *Melodii și cântece populare din Moldova*, Iași, 1981.

Miculi — Carol Miculi, *Melodii populare moldovenești, Literatura artistică*, Chișinău, 1987.

Mihuța — Nichifor Mihuța, *Folclor din Banat*, în *Folclor din Transilvania*, vol. II, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Millea — Aureliu Millea, *Poezii populare din Mărginime* (Sibiu), (ân anii 1878-1880), în *Folclor din transilvania*, II, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Moisescu — *Cântece populare din repertoriul lui Dan Mîosescu.*, Editura muzicală a Uniunii Compozitorilor din România, București, 1963.

Monografie — Ion H. Ciubotaru și Silvia Ionescu, *Vânătorii.* Monografie folclorică, Casa județeană al reației Populare, Iași, 1971.

Neagu — Gh.I. Neagu, *Folclor din câmpia Dunării*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*, vol. IV, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Negoescu — Cristi S. Negoescu, *Poezii populare alese*, București, 1996.

Nijloveanu — Ion Nijloveanu, *Poezii populare de pe Argeș și Olt*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia.* Texte alese din colecții inedite, vol. IV, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Oprișan — Ionel Oprișan, *Folclor din Moldova de Jos*, în *Folclor din Moldova.* Texte alese din colecții inedite, vol. II, București, Editura pentru Literatură, 1969.

Pamfile — T. Pamfile, *Cântece de țară*, București, 1913.

Pamfile Tudor — Tudor Pamfile, *Dragostea în datina tineretului român*. Text stabilit, cuvânt înainte și întregiri bibliografice de Petrea Florea. Editura *Saeculum I.O.*, București, 1998.

Pann — Anton Pann, *O șezătoare la țară*. Ediție prefațată, tabel cronologic și note de I. Fischer. Editura *Minerva*, București, 1996.

Papadima — *Cu cât cânt, atâta sânt*. Antologie a liricii populare. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Ovidiu Papadima, Editura pentru Literatură, București, 1963.

Papahagi — Tache Papahagi. *Poezie lirică populară*, Editura pentru Literatură, București, 1967.

Pauleti — Nicolae Pauleti, *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și feciorii jucând*. Scrise de ... în Roșia, în anul 1838. Ediție critică, cu un studiu introductiv de Ion Mușlea, București, Editura Academiei, 1962.

PC — Plaiul Cloșan, *Folclor din Valea superioară a Topolniței*. Volum alcătuit de Pavel Ciobanu. Drobeta Turnu, Severin, 1977.

PL — *Poezia lirică*. Alcătuirea, articolul introductiv și comentariile de I.D. Ciobanu, *Știința*, Chișinău, 1975.

Pop — I. Pop-Reteganul, *Românul în sat și la oaste* (apreciat în cântecele populare), Gherla, 1899.

Popa — Steluța Popa, *Folclor muzical din Basarabia*. Cântecul propriu-zis. Repere funcționale și tipologice, Editura *Augusta*, Timișoara, 1999.

Popescu — Anton A. Popescu. *Folclor din zona Drăcșani*, cu un cuvânt înainte de George Muntean. Colecția *Biblioteca Teleormanica*, seria *Izvoare folclorice*, nr.1, Alexandria, 1997.

Popescu Aurelian — Aurelian I. Popescu, *Războiul pentru independență în viziunea populară*, Antologie îngrijită și prefață de ... Craiova, Scrisul românesc, 1976.

Popescu Ion — Ion N. Popescu, *Doine și cântece din Oltenia și Muntenia*, în *Folclor din Oltenia și Muntenia*, vol. III, București, Editura pentru Literatură, 1968.

PPB — Alexandru Bardieru, *Poezii populare din județul Botoșani*. Cântece bătrânești, Ediție și cuvânt înainte de Gellu Dorian, Editura *Axa*, Botoșani, 1997.

PPM — G. Botezatu, M. Savina, G. Timofte, *Poezia populară moldovenească*, Chișinău, 1957.

PPR — Vasile Cărăbiș, *Poezii populare românești*, Editura *Minerva*, București, 1986.

PPS — Dumitru Pop, *Poezii populare din Sălaj*, în *Folclor din Transilvania*, 1, 1962.

Rădulescu-Codin — C. Rădulescu-Codin, *Cântece din războiu*, vol. I, ed. a II-a, Câmpulung, 1923.

Rusnac — *Folclor muzical din Moldova.* Alcătuitor Constantin Rusnac. Comisia Națională a RM pentru UNESCO, Chișinău, 1997.

SASV — *Strigături, amintiri și scrisori verificate.* Alcătuirea, articolul introductiv și comentariile de E. Junghietu și S. Moraru, Editura *Știința*, Chișinău, 1978.

Săndulescu — Ioan Săndulescu, *Poezie lirică din timpul războiului pentru neatârnare 1877-1878.* Cu o prefață de Gh. Bogdan-Duică, București, 1908.

Sevastos — Elena D.O. Sevastos, *Literatura populară.* Vol. I, Cântece moldovenești — nunta la români. Ediție îngrijită și prefață de Ioan Ilișin. Editura *Minerva, București, 1990.*

Sevastos E. — .E. Sevastos, *Cântece moldovenești*, Iași, 1888.

Siminel — I. Siminel, *Cântece moldovenești din Basarabia*, Chișinău, 1933.

SLP — N.I. Dumitrașcu-Reny, *Snoave și legende populare*, culese de ..., Vălenii de Munte, 1905.

Stancu — D.D. Stancu, *Pe deal la Teleormănel*, Cântece, vol. V-2, Editura muzicală, București, 1990.

Stețco — Valeria Stețco, *Poezii populare din Țara Maramureșului.* Editura *Minerva*, București, 1990.

Stoianov — *În grădina cu flori multe.* Culegere de cântece populare moldovenești. Alcătuitor P. Stoianov. *Literatura artistică*, Chișinău, 1980.

Țiplea — Al. Țiplea, *Poezii populare din Maramureș*, București, 1905.

ȚZ — Ioan Șerb și Domițian Cesereanu, *Folcoor din Țara Zarandului*, în *Folclor din Transilvania*, Ediție îngrijită de... Cu un cuvânt înainte de Mihai Beniuc, vol. I, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Ștefănucă — Petre V. Ștefănucă, *Folclor și tradiții populare*, vol, 1,2, *Știința*, Chișinău, 1991.

Tamazlâcaru — *Trandafir bătut la poartă.* Folclor memorizat de Elena Anastasiu, selecție și înregistrare de A. Tamazlâcaru, *Literatura artistică*, Chișinău, 1980.

Tocilescu — G. Tocilescu, *Materialuri folcloristice*, București, 1900.

TV — I. Pop-Reteganul, *Trandafiri și viorele*, Poezii culese și ordinate de ..., ed. a II-a, Gherla, 1891.

Ungureanu — Vasile Ungureanu, *Pe sub poale de pădure.* Culegere și antologie de folclor din comubna Tudora, județul Botoșani, Editura *Axa*, Botoșani, 1998.

USC — Arhiva de folclor a Universității de Stat din Cernăuți.

Vasiliu — Al. Vasiliu, *Literatură populară din Moldova.* Ediție critică și studiu introductiv de Petru Ursache, Editura *Minerva*, București, 1984.

Zugrăvescu — Ilie Zugrăvescu. *Lume, eu cânt pentru tine.* Culegere de cântece populare, îngrijită de Marin Brânaru și Gheorghe Deaconu, Râmnicu Vâlcea, 1996.

Vasiliu — *Cântece, urături și bocete de-ale poporului* adunate de Alexandru Vasiliu, învățător la Tătărușî (jud. Suceava), însoțite de 43 arii notate de D-na Sofia Teodoreanu, București, 1909.

Virgolici — Teodor Virgolici, *Ecourile literare ale cuceririi independenței naționale*, București, 1977.

Vorbe — *Vorbe de duh, anecdote și întâmplări ostășești.* Adunate și transcrise de Mircea Cârloanță. București, Editura Militară, 1965.

Vornicu — Gheorghe Vornicu, *Cântece și strigături din Bihor (Crișana) și Ouș*, în *Folclor din Transilvania*, vol. I, București, Editura pentru Literatură, 1962.

Vulpian — D. Vulpian, *Poezia populară pusă în muzică.* Culegere din toate țările române, București, 1886.

CUPRINSUL

I. Cuvânt înainte . . . . . .
II. Introducere . . . . . .
III. Colecție de texte poetice:
1. Să te faci un viteaz mare
2. M-a făcut maica băiat/fecior/mărgăritar
3. Vai de mama cu feciori
4. De ce nu m-ai făcut fată
5. Nu uita că ești român
6. Soldatul în poveste/la șezătoare
7. Legende, tradiții istorice și povestiri orale
8. Ștefan, Ștefan domn viteaz
9. Cucu-mi cântă să mă duc...
10. În grădina lui Ion
11. Mi-a venit ordin să plec
12. Coasă/croiește, mamă, cămeșa
13. Murgul meu cui să rămâie?
14. Are mama doi/trei/șapte feciori
15. Spală, mamă/soro, hainele
16. Gătește, mamă, traista/cufăru/desagii...
17. Vinde, mamă, ce-i ave...
18. Auzi goarnele cântând
19. Cine-a stârnit „hai la sorți"...
20. Mâine toți recruții pleacă
21. Bună seara, mândră bună
22. Ionel/Gheorghiță cu păr frezat
23. Tot am zis c-am să mă duc
24. La fântâna cu uluc

25. Creșteți, flori, și înfloriți
26. De-un cal bun și de-o suliță
27. Acum ceasu bate unu
28. Eu ρlec, mândră, la armată
29. Fă-mă brâu ρe lângă tine
30. Așa-i rândul fetelor
31. Sub umbra de stejărel/ρăducel
32. Nalți și negri mai sunt munții/norii
33. A sunat mobilizarea/concentrarea
34. De la Cernăuți/Cosăuți la vale
35. Trenule, mașină neagră
36. Hai, mamă, și mă-i ρetrece
37. Ieși, măicuță/mândruță-n deal la cruce
38. Dar ρe mine n-are cine…
39. Că ți-am fost voinic/mare/dulce/bun fecior
40. Ți-am fost fată și fecior
41. Rămas bun, tată și mamă
42. Rău, maică, m-ai blestemat
43. Rămâi, satule, cu bine
44. Fire-ai, maică, blestemată
45. Ce mi-a fost mai drag ρe lume?
46. Să vezi trenul cum ne ia/ară/duce
47. Vine/urcă/trece trenul din/ρrin Ardeal/Ρredeal
48. La ce armată l-a ρus?..
49. Drag îmi e să fac armata
50. Ce fluieri/șuieri, neică/voinic a jale?
51. Bade/mândro, dorul de la tine
52. Tare-i grea viața-n armată
53. Vino, maică/mândră/ρuică, de mă vezi/cați
54. Cătănire-aș cătăni…
55. Scrisori din/în armată
56. Din ρoeziile de ρe front ale soldatului Tomuț
57. Cine-au stârnit cătănia/moscălia…

58. Stejărel/brăduleț-nalt/mândru, frumos/stufos
59. Păsărică, păsărea...
60. Mândra mea s-a măritat
61. Merg/vin doi nourași pe/din sus
62. Trec soldații/voinicii Dunărea
63. La Plevna e mare foc
64. I-auzi, maică, turcu vine
65. Pe un drum ce vine din munții Balcani...
66. Crăciun/An Nou fără de tihnă
67. La douăzeci și două iunie
68. Războiu din pază-ș-unu
69. Neamțule, bată-te-ar sfântul
70. La Nistru la mărgioară
71. Ici în vale la Tighina
72. Lung e Prutul și cotit
73. Ș-a-mplut țările cu noi
74. Numai foc, potop și jale
75. Scobori, Doamne, pe pământ
76. Merg vagoane cu răniți
77. Jalea prizonierului
78. Unde ți-a fost dat/scris ca să mori?
79. Merge-o maică la fântână
80. Împărate, nu te bate
81. Toți plugarii sunt soldați
82. De te-i duce-acasă, vere
83. Vin doi frați din cătănie
84. Toți militărașii vin...
85. Din armat-când am venit
86. Patru boi cu lanțu-n coarne
87. Vară, vară, primăvară
88. Femei în linia întâi de luptă
89. ... De la daci, de la romani
IV. Note și comentarii .....

V. Indice de motive și variante .....
VI. Glosar .....
VII. Lista abrevierilor .....
VIII. Melodii de largă circulație din repertoriul
cântecelor de recrutie, ostășești și de război .....